

.....
266.888
.....

OSZK

ARANY MESEKÖNYV

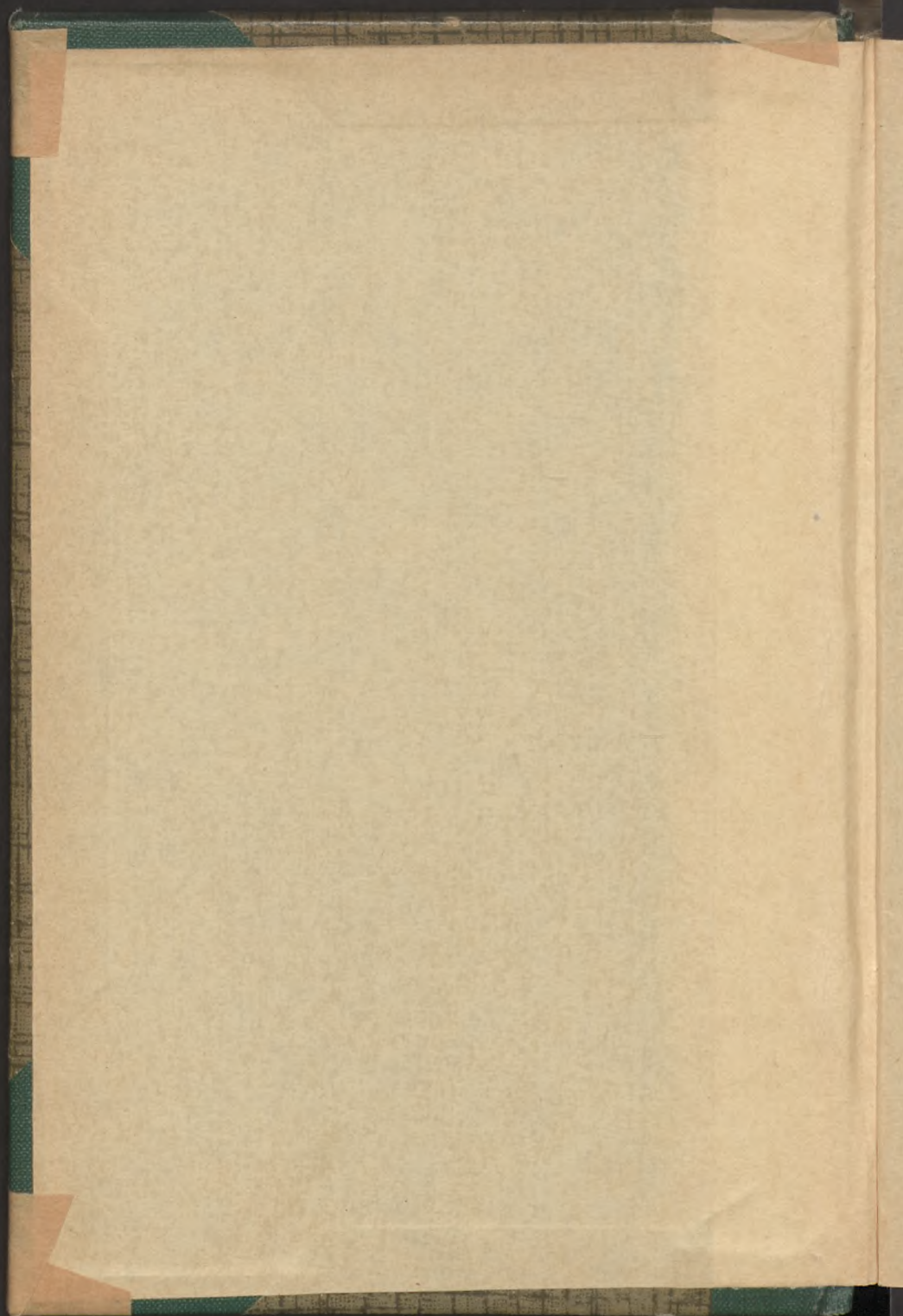
A VILÁG LEGSZEBB MESÉI

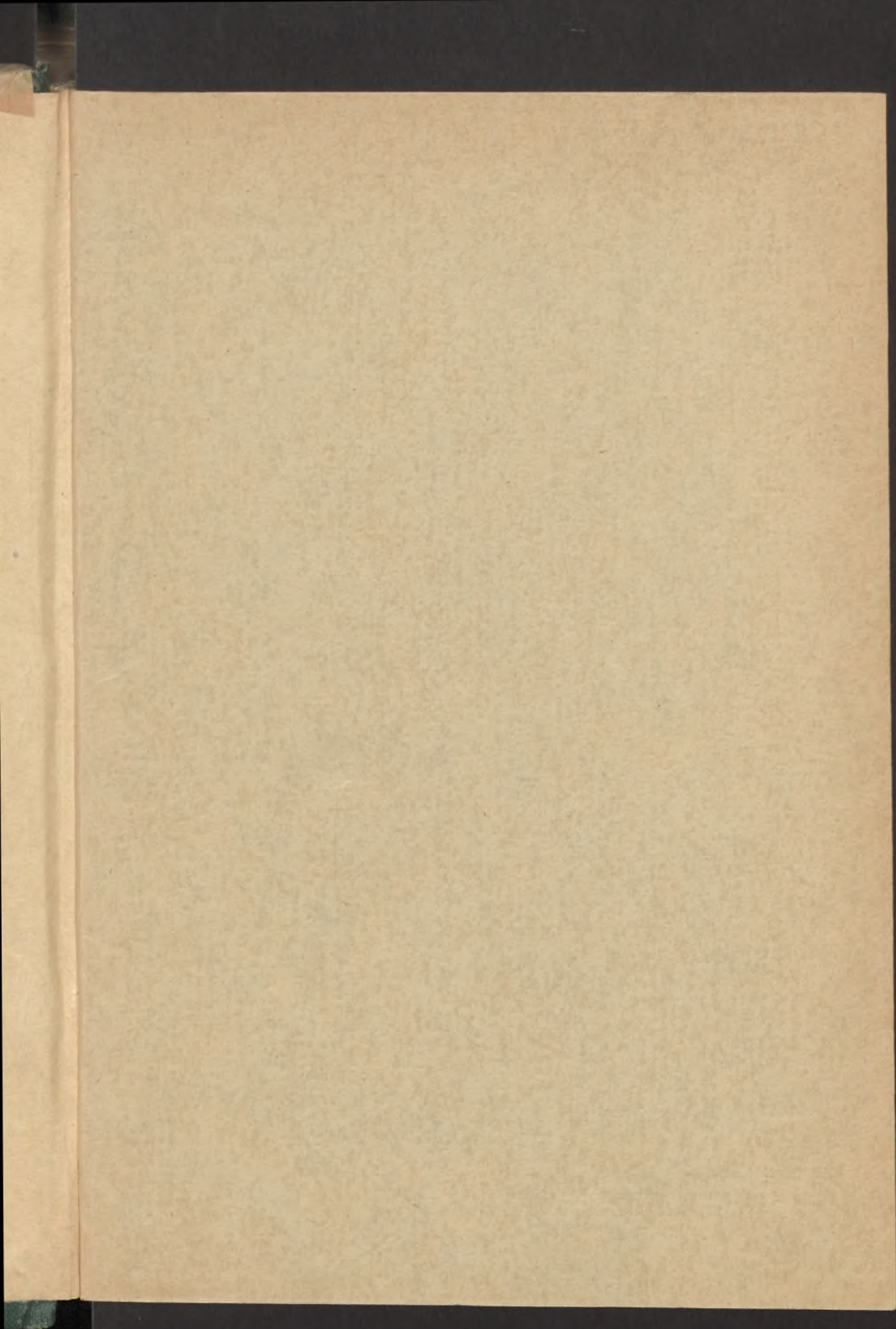
MESÉLI
BENEDEK ELEK

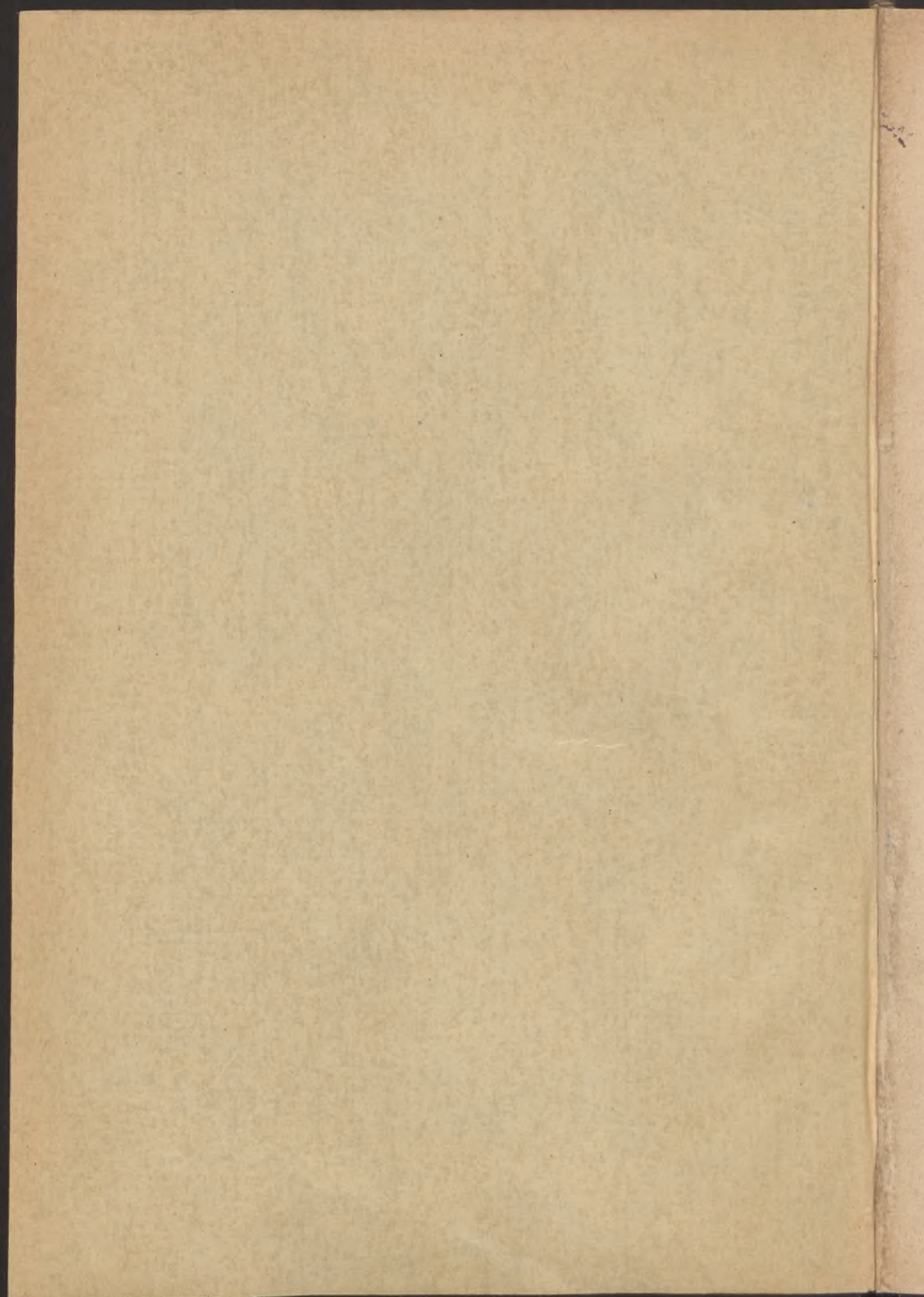
POGÁNY WILLY, FORD H. J. ÉS KOTÁSZ KÁROLY RAJZAIVAL

BUDAPEST
AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA

CSUDALÁMPA

A VILÁG LEGSZEBB MESÉI

MESÉLI

BENEDEK ELEK

POGÁNY WILLY, FORD H. J. ÉS KOTÁSZ KÁROLY RAJZAIVAL

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA

266.888

A három kalandos* és az öt bagdádi nő története.

(Az *Ezeregy éj* meséiből.)

Élt Bagdád városában, Harun Arresid kalifa idejében, egy teherhordó, ki alacsony és fáradságos foglalkozása mellett is vidám kedvű és szellemes ember volt.

Egy reggel, amint kosarával a piacon álldogált, gyönyörű szép termetű, selyem fátyolos nő lépett hozzá s mondta nyájasan:

— Jer és kövess a kosaraddal.

A hordár, a jó kereset reményében, nagy örömmel követte a nőt.

Csakhamar egy elzárt kapu előtt állott meg a nő, kopogtatott, mire kinyílt a kapu. Egy hosszú fehér szakállú ember állott a kapuban, annak a nő pénzt

* Volt egy *Kalender* nevű híres és bölcs orvos, ki gyógyításával csudadolgokat művelt s jó kedvével, szellemességével felvidította a társaságokat. A ruházkodása igen különös volt. Feje le volt borotválva, inget nem viselt, egy állati bőrt vetett át a vállán s néhány fényesre csiszolt kő övezte a derekát, karján pedig igen fényes hamiskövek csillogtak. Az ő nevéről nevezik kalandosoknak azokat a vidám kedvű embereket, kik különös öltözetükben, borotvált fejjel becsavarogják Perzsiát és Törökországot, itt is, ott is beállítanak s mulattatják a társaságot. Az ebben a mesében szereplő kalandosok azonban, mint csakhamar kitünik, kénytelenségből öltöztek kalandosoknak.

adott, az öreg ember pedig szó nélkül egy nagy korsó finom bort adott át.

— Tedd a kosárba, — mondotta a nő a hordárnak.

Aztán egy gyümölcsös- és virágosboltba mentek, hol a nő különféle fajta almát, körtét, narancsot, citromot, mirtust, liliomot, jázmint s mindenféle illatos virágot vásárolt. Innét a mézárszékre mentek, hol huszonöt font húst vettek, aztán mentek tovább s össze-visszavásárolt a nő uborkát, borecetet, diót,ogyorót, mandulát s mindenféle süteményt.

— Na, asszonyom, — mondotta a hordár, mikor a kosár színültig telt, — ha előre tudom, hogy ennyi mindent vásárol, lovat, vagy még inkább tevét hoztam volna magammal.

A nő nevetett a hordár tréfás mondasán, de nem szólt semmit, csak intett, hogy kövesse. Még sok mindenféle apróságot összevásárolt, aztán egy pompás palota előtt állottak meg, melynek a kapuja elefántcsont volt. A nő kopogtatott a kapun, s hát azt egy olyan szép nő nyitotta ki, amilyen szépet a hordár még nem látott. A feje szédült, a szeme káprázott a nagy gyönyörűségtől: tiszta csuda, hogy a kosarat ki nem borította.

A kapun belől nagy előcsarnokba léptek, onnét széles udvarba, melyet nyílt erkély vett körül s a fényes palota több pompás szobájába nyílt. Az udvar hátsó felében pazarul díszített emelvényen színarany trón állott, melynek ébenfa oszlopait ritka nagyságú gyémántok és gyöngyök ékesíték. És be volt húzva ez a trón művészi munkájú, vörös arany himzésű atlással. És volt az udvar közepén egy nagy fehér márványmedence, abban kristálytiszta víz, mely aranyozott oroszlánszájból zubogott le.

Nem győzött eleget csodálkozni a hordár ezen a rengeteg pompán, de még csak akkor állott el igazán szeme-szája, mikor a harmadik nőt látta meg, aki a

A szeme káprázott a nagy gyönyörűségtől.

trónon ült. Ez még a másodiknál is szebb volt! Mindjárt látta azt is, hogy a három között ez a legelőkelőbb, mert a másik kettő nagy tiszteletet mutatott iránta. Ennek a nőnek Szobeida volt a neve; annak,

aki ajtót nyitott, Szafia; annak, aki a piacra járt, Amina. Amint beléptek az udvarra, mindjárt mondta Szobeida a másik kettőnek:

— Ej, ej, kedves nővéreim, nem látjátok, hogy ez a becsületes ember roskadozik a teher alatt? Vegyék le a kosarat róla.

Amina és Szafia megfoglák a kosarat, segített Szobeida is, s letették a földre. Aztán a kosár kiürítéséhez láttak s mikor ezzel elkészültek, Amina gazdagon megajándékozta a hordárt. Meg volt elégedve a hordár a pénzzel, akart is távozni, de csak állott, állott egy helyben s gyönyörködött a három leány szépségében. De nemcsak gyönyörködött, hanem csudálkozott is. Azon csodálkozott, hogy az egész házban egy férfi nem sok, annyit sem látott. Pedig az a sok minden jó, amit ide cipelt, arra vallott, hogy valami nagy dínom-dánomra készülnek itt.

Szobeida eleinte azt hitte, hogy ki akarja magát pihenni a hordár, de mikor látta, hogy igen sokáig álldogál ott, megkérdezte:

— Mire vársz még? Nem kaptál talán elég pénzt?

— Nagyságos asszony, — felelt a hordár, — nem azért álldogálok itt. Gazdagon megfizették a fáradságomat. Jól tudom én azt, hogy illetlenség részemről, mikor tovább maradok itt, amint illenék, de ne vegyék rossz néven, ha csudálkozom, hogy három ily szép nő mellett egyetlen férfit sem látok. Az asszonyi társaság férfi nélkül épp oly szomorú, mint a férfitársaság asszony nélkül.

De még egyebet is mondott a hordár. Figyelmeztette a szép asszonyokat a bagdádi közmondásra: »Csak úgy esik jól az étel, ha négyen ülnek az asztalnál

s ott van csak igazi vidámság, hol hegedű, lant, citera és hárfa muzsikál együtt.»

Az asszonyok nevettek a hordár beszédén, de Szobeida csakhamar elkomolyodott s mondta :

— Egy kissé tolakodónak látszol, kedves barátom, s bár nem érdemled meg, hogy felvilágosítsalak, tudd meg mégis, hogy mi hárman testvérek vagyunk, s a világtól elvonultan élünk. Nagy okunk van rá, hogy senki be ne tolakodjék a mi titkunkba, mert jól mondja egy híres író : »Őrizd meg a titkodat és ne fedd fel senkinek. Ha felfeded, nem vagy többé annak ura. Ha saját kebled nem őrizheti meg a titkodat, kívánhatod-e, akire bíztad, annak a keblétől, hogy megőrizze azt ?

— Szép asszonyok, — mondotta a hordár, — én alacsony sorsú ember vagyok, de azért tölem telhetően műveltem a lelkemet mindenféle tudós könyvek olvasásával. Azt olvastam egy könyvben : »Csak az olyan emberek előtt kell elrejtenuk a titkunkat, akikről nyilvánvaló, hogy bizalmunkkal visszaélnék ; de aggodalom nélkül rábízhatjuk az értelmes emberekre, kikről bizonyosak vagyunk, hogy megőrzik azt.« A titok nálam ép oly biztosságban van, mintha kamarában volna, melynek ajtaja bezárva s a kulcsa elveszett.

Szobeida most már jól látta, hogy mi a hordár kívánsága : szeretne ott lenni a készülő lakomán. Mondta hát neki :

— Kedves barátom, tudod, hogy nagy lakomára készülünk, s azt is tudod bizonyára, hogy nem vehetsz részt abban, mivelhogy nem vagy rá hivatalos.

— S nem hallottad ezt a mondást, tette hozzá a szép Szafia, hogy : ha hoztok, esztek, ha nem hoztok, a nagy semmivel elmehettek ?

A hordár nagy szégyenkezve éppen indulóban volt, mikor megszólalt a szelid Amina:

— Kedves nővéreim, engedjétek meg, hogy itt maradhasson ez a szegény ember. Amint láthatjátok, okos és vidám kedvű ember. Az ő érdeme, hogy oly gyorsan bevásároltam, s közben elmés és bölcs mondásaival pompásan mulattatott.

A hordár nagy örömeben térdre borult Amina előtt, megcsókolta a földet a nyájas szavú nő lába mellett, majd felkelt s mondá a három szép nőnek:

— Ha megengeditek, hogy itt maradjak, ne féljétek attól, hogy kegyességetekkel visszaélek, ellenkezően: a ti legalázatosabb rabszolgátokként viselem magamat.

— Jól van, — mondotta Szobeida, — itt maradhatsz, de figyelmeztetlek, hogy az illendőség szabályait szigorúan meg kell tartanod.

Közben Amina gyorsan asztalt terített, tele rakta az asztalt drága ételekkel és italokkal, aztán mind a három asszony asztalhoz ült és maguk mellé ültették a hordárt is. Az első falat után Amina bort töltött egy pohárba, kihajtotta, aztán arab szokás szerint újra töltött, azt átadta Szobeidának, utána egy másik poharat Szafiának, ezek is kihajtották a bort, végül a hordárnak töltött, ki egy szép verset köszöntött rájuk s úgy hajtotta ki a bort.

Az asszonyok vidám kedvre derültek s már alkonyodott és még mindig az asztalnál ültek. Akkor Szafia felállott az asztal mellől s mondta a hordárnak:

— Kelj fel és menj. Itt az ideje, hogy eltávozzál.

— Ó, szép asszonyok, hová menjek én most? A bor úgy elgyengített, hogy nem találnék haza.

Engedjétek meg, hogy itt maradjak, míg magamhoz térek.

— Igaza van ennek a jó embernek, — mondotta Amina. — Hadd maradjon itt s töltse velünk az estét.

— Hát jó, maradj itt, — mondotta Szobeida a hordárnak, — de csak azzal a feltétellel, hogy bármit látsz és hallasz, egy szót sem szabad szólanod. Nem szabad megkérdezned, hogy ez vagy az miért történt így vagy úgy, mert ha kérdezni találsz, olyat hallasz tőlünk, amitől örök időkre elmegy a kedved a kérdezősködéstől.

Mondotta a hordár :

— Szép asszonyok, ígérem és fogadom, hogy a nyelvem mozdulatlan marad, a szemem pedig tükör lesz, mely semmit sem tart meg abból, amit befogad.

— Hogy azt ne hidd, — mondotta Szobeida, — mintha éppen most állapítottuk volna meg ezt a házirendet, ime, nézd, mi van felírva belül az ajtó fölé.

A hordár az ajtó fölé nézett. Az volt oda írva nagy arany betűkkel :

»Aki oly dolgokról beszél, amelyek nem tartoznak rája, olyat hall, ami nem tetszik majd neki.«

E közben Amina feltálalta a vacsorát s újra mind a négyen asztalhoz ültek. Ettek, ittak, daloltak, tréfáltak, szóval a legvidámabb kedvben voltak, mikor egyszerre csak kopogtattak az ajtón. Szafia, mert hogy az ő kötelessége volt az ajtónyitás, gyorsan az ajtóhoz szaladott, kinyitotta, aztán kevés idő múlva visszatért s jelentette a nővéreinek :

— Tudjátok-e, kik állanak az ajtó előtt? Három kalandos. Bocssásuk be őket, mert a kalandosok, amint tudjátok, elmés, vidám kedvű emberek, s bizonyára fognak mulattatni minket ma este. Aztán ezeknek

a kalandosoknak az arcuk is igen érdekes. Mind a három vak a bal szemére, s fejük, szakálluk és szemöldökük le van borotválva. Azt mondják, hogy most érkeztek Bagdádba, ma vannak itt először s mert nem tudják, hol találhatnának szállást, találomra kopogtattak itt. Kérve-kértek, könyörögtek, hogy könyörüljünk rajtuk, adjunk szállást éjszakára, akárhol meghuzódnak, csak fedél alatt legyenek.

Szobeida és Amina egy ideig haboztak, aztán végre is beleegyeztek, de lelkére kötötték Szafiának, hogy figyelmeztesse őket a házirendre és olvastassa el velők, ami az ajtó fölé van írva.

Szafia ajtót nyitott, a kalandosok beléptek, mélyen meghajlottak az asszonyok előtt, azok meg fogadták nyájasan, kedvesen és mindjárt asztalhoz ültették őket. Ettek, ittak a kalandosok, csakhamar vidám kedvre derültek, aztán flótát meg tamburát kértek, azon mindenféle vidám dalokat játszottak, az asszonyok daloltak és közbe-közbe nagyokat nevettek. Mikor azonban éppen lehangosabbra vált a jókedv, ismét kopogtattak az ajtón. Maga Harun Arresid kalifa volt, aki ily késő este kopogtatott. A kalifának ugyanis az volt a szokása, hogy éjjelenként áruhába öltözött, bejárta a várost, hogy lássa, nem töri-e meg a rendet s csendet valaki. Vele volt ez alkalommal Giafár is, a nagyvezír és Meszrur, a palotaőrök főnöke. Mind a hárman kereskedőnek voltak öltözve. Mikor a szép asszonyok palotájához értek s hallották a víg muzikaszót, dalolást és hangos nevetést, mondotta a kalifa a vezírnek:

— Eredj, kopogtass ennek a háznak az ajtaján. Be akarok menni, hadd lám, mi történik odabent.

A vezír kopogtatott, Szafia az ajtót kinyitotta.

— Nagyságos asszony, — mondotta a vezír mélyen meghajolva, mi hárman musszuli kereskedők vagyunk, s vagy tíz nappal ezelőtt drága portékákkal jöttünk ide. Ma este egy kereskedőnél voltunk vacsorán, nagy kedvünk kerekedett, énekeltünk, muzsikáltunk, nagy lármát csaptunk, aztán egyszerre csak jöttek az éjjeli őrk, a társaság egy részét letartóztatták, mi valahogy megugrottunk, de mert nem ismerjük a járását ebben a városban, félünk, hogy ránk találnak és letartóztatnak. Arra kérjük nagyságodat, adjon szállást nekünk ma éjszakára.

Szafia jól szemügyre vette a vezírt és két társát, s mert látta, hogy nem közönséges emberek, azt tanácsolta nővéreinek, hogy adjanak szállást ezeknek is. Szobeida egy kicsit húzódozott, de végre engedett, s bebocsátották a kereskedőket is.

A kalifa és társai igen udvariasan üdvözölték az asszonyokat és a kalandosokat. Épp oly udvariasan fogadták az asszonyok is az állítólagos kereskedőket.

— Isten hozott, — üdvözölte őket Szobeida, — de ne vegyétek rossz néven, ha valamire figyelmeztetlek. Bármit láttok és hallotok itt, nem szabad kérdeznetek az okát és nem szabad beszélgetek oly dolgokról, amihez nincs közötök.

— A te szavad parancs, — mondotta a vezír. — Nem vagyunk mi sem erkölcsbírák, sem elmés-kedő, kíváncsiskodó emberek. Más ember dolgába nem elegyedünk.

Most már mindnyájan asztalhoz ültek s folytatták a vígadozást. Míg a vezír az asszonyokat mulattatta, a kalifa nem győzte eléggé csudálni az asszonyok szépségét, bájoságát, jókedvét és elmességét. És feltűnt neki a három kalandos is s igen szerette volna

megkérdezni tőlük, hogy miért éppen a bal szemére vak mind a három, de hát nem volt szabad kérdezősködni. Feltűnt neki a ház pompás, fényes berendezése is, s gyanakodott, hogy vajjon nincs-e varázslat ebben a szertelen nagy, tündéri ragyogásban.

Vacsora végeztével a kalandosok táncra perdültek, mikor aztán a táncnak vége volt, Szobeida felkelt az asztal mellől, kézen fogta Aminát és mondta neki:

— Jer, hugom, tegyük azt, amit tenni szoktunk. Vendégeink jelenléte ebben nem akadályozhat meg.

Amina gyorsan leszedett az asztalról minden edényt, Szafia meg a bútorokat rakta helyére, aztán megkérte a kalandosokat, hogy üljenek a szófára, oldalt, a kalifát és társait pedig, hogy a terem másik oldalán foglaljanak helyet. — Te meg, — szólt a hordárnak, — majd segítesz nekünk.

Amina most egy széket tett a terem közepére, aztán benyitott egy oldalszobába és intett a hordárnak, hogy kövesse. A hordár utána ment s csakhamar két kis fekete kutyával jött vissza. Mind a kettőnek lánc volt a nyakán, s erős ostorcsapások nyoma látszott a testükön. Szobeida, ki a kalandosok és a kalifa közt ült, most felállott, s mondá nagyot sóhajtván: — és most teljesítsük kötelességünket! Azzal felgyűrte az ujját könyökig, elvette az ostort Aminától, aztán intett a hordárnak, hogy az egyik kutyát adja oda Aminának, a másikat vezesse őhöz.

A hordár teljesítette a parancsot; s a kis kutya, amint Szobeidához közeledett, reszketve, könyörögve emelte rá a szemét. De Szobeida nem törődött ezzel, lélekzete fogytáig ütötte, verte a kutyát, mikor aztán nem bírta tovább, ledobta az ostort, a kutyát elő-

lábánál fogva felemelte, végtelen szomorúsággal néztek egymásra és sírtak mind a ketten. Végül Szobeida

»És most teljesítsük kötelességünket!« — mondá Szobeida.

elővette zsebkendőjét, letörölte a kutya könnyét és megcsókolta.

— Most eredj, — szólt a hordárnak, — vezesd vissza a helyére és hozd ide a másikat.

A hordár elvezette a megkorbácsolt kutyát, aztán odavezette a másikat és Szobeida ezzel is éppen úgy tett, mint az elsővel: kegyetlenül megverte, aztán megcsókolta.

A kalandosok, nemkülönben a kalifa és társai szörnyen csodálkoztak Szobeida különös eljárásán. Főként azt nem értették, hogy elébb megveri, azután pedig megcsókolja ezeket a muzulmánok hite szerint tisztátalan állatokat. Roppant kíváncsiak voltak valamennyien ennek a furcsa dolognak a magyarázatára, különösen a kalifa majd meghalt a kíváncsiságtól, intett is mindegyre a vezírnek, hogy kérdezze meg, de a vezír visszaintett, hogy még nincs itt annak az ideje.

Szobeida most leült a kalifa mellé, s egy ideig hallgatott az egész társaság. Akkor Szafia a terem közepére állított székre ült s mondta Aminának:

— Kedves nővérem, állj fel. Jól tudod, hogy mit akarok mondani.

Amina bement egy másik oldalszobába, onnan egy ládácskát hozott ki, mely sárga arannyal és zöld selyemmel gazdagon hímzett atlással volt bevonva. Odament Szafiához, kinyitotta a ládácskát, abból egy lantot vett elő s azt átnyújtotta neki. Szafia kezébe vette a lantot, játszani kezdett rajta s az elválás fájdalmairól oly végtelenül szomorú dalt énekelt, hogy a kalifa is, a többiek is mélyen megindultak hallatán. Mikor a dalt bevégezte, átadta a lantot Aminának s mondta neki: — nesze, játszáls és dalolj te, az én hangom nem bírja tovább.

Amina szintén a válás fájdalmáról dalolt meg-

ható dalt s annyira átérezte, amit dalolt, hogy valósággal kimerült belé. Mondta is Szobeida :

— Csodát műveltél, édesem. Lám, mindnyájan látják, hogy érzed a fájdalmat, mit kidaloltál.

De Amina nem hallotta a dicsérő szavakat, annyira fel volt indulva, hogy lélekzete elállott, keblén és nyakán magánkívül szakította fel a ruhát s ím, keble és nyaka tele volt beforrott sebekkel. Mind a hányan voltak, borzadva néztek a szép asszonyra, kinek testét szörnyen eléktelenítették a sebek, Amina pedig nagy felindultságában elalélt . . .

Míg Szobeida és Szafia nővérüket élesztgették, azt mondta egyik kalandos :

— Ha tudom, hogy ilyen borzalmas színjátékot kell végignéznünk, inkább a szabad ég alatt háltam volna !

A kalifa magánkívül fordult a kalandosokhoz :

— Mi ez ? Mit jelent ez ?

— Uram, — felelte az egyik kalandos, — mi sem tudunk többet, mint ti.

— Hogyan ? — kérdezte a kalifa, — hát ti nem háziak vagytok ?

— Nem, uram, mi sohasem voltunk ebben a házban. Előttetek néhány perccel jöttünk ide.

Most a hordárt szólította meg a kalifa, de ez sem tudott többet, mint ők. Akkor azt mondta a kalifa :

— Halljátok, mi itt heten vagyunk férfiak és csak három asszonnyal van dolgunk : kérjünk felvilágosítást tőlük. Ha vonakodnának, majd kényszerítjük rá.

De a nagyvezír nem helyeselte a kalifa tanácsát. Aztán félre vonta s mondta neki :

— Uram, mindjárt virrad, légy hát türelemmel. Holnap majd elfogatjuk őket s akkor megtudod a valóságot. Most nem illenék erőszakoskodnunk. Ne feledd, uram, milyen szívesen fogadtak, mikor azt hitték, hogy veszedelemben vagyunk.

Beszélhetett a vezír, a kalifa nem tudta legyőzni kíváncsiságát, visszament a társasághoz, s mert egyik kalandos sem mert vállalkozni a kérdésésre, a hordárt kezdette biztatni. E közben Aminát magához térítették s Szobeida a társasághoz ment.

— Hát ti miről beszélgettek? — kérdezte Szobeida.

— Nagyságos asszonyom, — felelt a hordár, — ezek az urak azt szeretnék tudni, hogy ha már megkorbácsoltad a két kis kutyát, miért sírtál velök és miért csókoltad meg? És elájult nővérednek miért van teste sebekkel borítva? Im, ez az, amire megkértek, hogy nevökben kérdezzem meg tőled.

— Igaz, — kérdezte Szobeida a kalifát és a többieket, — hogy megbíztátok ezt az embert ezzel a kérdéssel?

A nagyvezír kivételével mind igennel válaszoltak. Mondta most Szobeida:

— Mikor ide beléptetek, figyelmeztettelek, hogy semmit sem szabad kérdeznetek, bármit láttok és hallotok. És figyelmeztettelek a kíváncsiskodás kellemtelen következéseire is, ugyebár? Megszegtétek a szavakat, hát bűnhődjeteK érte.

Míg ezt mondta, nagyot toppantott a lábával, háromszor tapsolt a kezével és kiáltott:

— LépjeteK be!

Nyomban nyílt az ajtó s hét fekete, hatalmas, erős rabszolga lépett be, kezökben kard, aztán szó

nélkül megragadták a hét férfit, földre dobták, a terem közepére hurcolták s nekikészültek, hogy a fejüket levágják.

Gondolható, hogy mely nagy volt a kalifa rémülete! Bezzeg megbánta, hogy nem fogadta meg a vezír tanácsát. Már mind el voltak készülve a halálra, mikor az egyik rabszolga megszólalt:

— Parancsoljátok, úrnőim, hogy levágjuk a nyakukat?

— Várjatok, — szólt Szobeida, — hadd kérdezek előbb tőlük valamit.

— Nagyságos asszonyom, — szakította félbe a halálra rémült hordár, — ne öless meg engem mások bűneiért. Én ártatlan vagyok, ezek a kalandosok a bűnösök. Ahová csak belépnek ezek, mindenüvé szerencsétlenséget visznek. Ó, nagyságos asszonyom, ne büntesd hát az ártatlant a bűnösök miatt. Gondold meg, hogy szebb dolog megkegyelmezni egy nyomorultnak, mint letiporni azt.

Szobeida nagy haragja mellett sem állhatta meg, hogy ne nevéssen a hordár jajveszékelésén. Nem törődött tovább a hordárral, a többiekhez fordult.

— Még egy pillanatig meghagyom az életeteket. Mondjátok meg, kik vagytok. Nem hihetem, hogy előkelő emberek vagytok, mert ha azok volnátok, nem szegtétek volna meg a szavatokat.

A kalifa abban a reményben, hogy, ha megmondják, kik s mik ők, Szobeida nem meri megöletni, halkan odaszólt a vezírnek, hogy mondja meg, kik s mik ők. De az okos és elővigyázatos vezír nem teljesítette ura parancsát, mert tudta, hogy nagy gyalázat lesz a kalifára, ha nyilvánosságra kerül ez a dolog. Különben is nem lett volna ideje erre, mert Szobeida

már a kalandosokhoz fordult, s megkérdezte, hogy nem testvérek-e.

— Nagyságos asszonyom, — válaszolt az egyik kalandos, — csak a foglalkozásunk tesz testvérekké.

— Fél szeműnek születtetek? — kérdezte Szobeida.

— Nem, — válaszolt a kalandos, — én egy ritka érdekes kalandban vesztettem el a szememet. Hogy aztán szerencsétlenül jártam, leborotváltattam a hajamat, szakállamat és szemöldökömet s azóta kalandos ruhában járom a világot.

Szobeida most a másik két kalandost is megkérdezte s ezek is azt felelték, mit az első, de az egyik még hozzátette:

— Nem vagyunk közönséges emberek, mind a hárman királyfiak vagyunk s ma este ismerkedtünk meg egymással.

E szavakra egy kissé csillapodott Szobeida haragja, s szólt a rabszolgáknak, hogy álljanak félre, de azért csak maradjanak a teremben.

— Most pedig, — fordult Szobeida a kalifához s mind a többihez, — aki elmondja az élete történetét s azt, hogy mi vezette ide, annak nem lesz semmi bántódása, mehet szabadon, de nem fogom kímélni azt, ki e parancsomnak nem engedelmeskedik.

A három asszony leült a szófára, a kalifa és a többiek szembe velök a szőnyegre s elsőnek a hordár kezdett beszélni.

— Nagyságos asszonyom, te jól tudod, hogy mi vezetett engem ide. Nagyságod nővére megszólított a piacon, én meg követtem mindenüvé, ahol vásárolt. Alig bírtam a kosarat, annyi mindent hoztam ide, aztán nagyságod kegyesen megengedte, hogy itt

maradjak, amiért mindig hálás leszek. Ennyi az én történetem.

— Megkegyelmezek neked, — mondotta Szobeida, — mehetsz, s többé ne lássalak.

Ám a hordár szerette volna hallani a többiek történetét s kérésére Szobeida megengedte, hogy ott maradjon.

Most az egyik kalandos kezdett beszélni s a következő történetet mondta el :

Az első kalandos története.

— Nagyságos asszonyom, — kezdé az első kalandos, — amint már hallottad, én királyfinak születtem. Volt az apámnak egy testvére, aki a szomszéd országnak volt a királya, s ennek volt egy fia és egy leánya. A fiu egykorú volt velem. Mikor a nevelésem befejeződött, rendszerint minden esztendőben egyszer meglátogattam a nagybátyámat s az udvarában töltöttem egy-két hónapot. A fiatal herceg és köztem szoros barátság szövődött, de az utolsó látogatásom alkalmával a rendesnél is nagyobb melegséggel fogadott. Ebéd után, mikor csak ketten voltunk, azt mondta nekem :

— Kedves rokon, tavaly óta, hogy utolszor láttalak, titokban egy házat építettem, melyet ma megmutatok neked, elébb azonban meg kell esküdnöd, hogy soha e titkomat el nem árulod.

Habozás nélkül megesküdtem, ő meg néhány pillanatra eltávozott, aztán egy rendkívül szép nővel tért vissza. Nem mondta, hogy ki a nő, én meg nem kérdeztem.

— Kedves rokon, — mondta a herceg, — kísérd

el e nőt a temetőbe, ottan láttok majd egy újonnan épült kupolás síremléket, az ajtaja nyitva, lépjétek be és ott várjatok rám, azonnal utánatok megyek.

Szó nélkül nyujtottam karomat a nőnek s a hold világa mellett elsétáltunk a temetőbe, ott a síremléket megtaláltuk és beléptünk a nyitott ajtón. Csakhamar jött a herceg is. Egy korsó vizet, egy kapát és egy zsák gipszet hozott magával. A kapával széthányta az épület közepén levő sírt, eltakarította a földet, mely alatt egy csapóajtó volt. E csapóajtó alá volt rejtve a sírbolt. Felemelte a csapóajtót s alatta egy csigalépcső felsőfokait pillantottam meg. Most a herceg a nőhöz fordult s mondta neki:

— Asszonyom, itt a lejárát ahhoz a helyhez, amelyről beszéltem.

A nő leszállott a lépcsőn, s ugyanakkor így szólt hozzám a herceg:

— Kedves rokon, hálásan köszönöm a fáradságodat, Isten veled!

— Mit jelent ez? — kérdeztem én megdöbbenve.

— Elégedj meg annyival, amennyit láttál, — mondta ő, — visszamehetsz azon az úton, amelyen jöttél.

Mit tehettem, visszamentem a palotába s reggel azt hittem, hogy álom volt mindaz, amit tegnap este láttam. De nem sokáig tartott ez az állapotom, átküldöttem a szolgát a herceg lakosztályába, hogy nézze meg, itthon van-e. Csakhamar jött a szolga s jelentette, hogy a herceg nem hált itthon, nagy az ijedelem, s keresik mindenfelé. Én, természetesen, az esküm miatt nem mondhattam meg, hogy hol keressék, de titokban kisi tettem a temetőbe. Kerestem a herceg síremlékét, de csak most, a nap világa mellett, vettem

észre, hogy egy egész sereg, a hercegéhez hasonló sír-
emlék van. Egész nap kerestem, nem találtam. Kerestem
másnap, harmadnap, negyednap, hiába. Megjegyzem,
hogy nagybátyám épp ekkoriban ment vadászatra,
még pedig hosszabb időre, nekem meg haza kellett
mennem, de mielőtt útrakeltem, a minisztereknek
erősen lelkére kötöttem a herceg keresését, ám esküm-
höz híven, útba nem igazítottam őket.

Mikor visszatértem az apám udvarába, a palota
ajtájában egy sereg katona állotta utamat.

— Mi ez? — kérdeztem meglepődve.

— Herceg, — felelt a tisz, — a hadsereg atyád
helyett, akit megöltek, a nagyvezírnek hódolt meg,
téged meg az új király nevében fogságra vetlek.

Mindjárt megfogtak a katonák és egyenest az
új király elé vezettek. Képzeltetitek az én fájdal-
mam! Az új király halálosan gyűlölt engem. Gyűlö-
lete onnan eredt, hogy gyermekkoromban játéknyi-
lammal véletlenségből kilőttem az egyik szemét.
Hiába kértem tőle bocsánatot, színleg ugyan meg-
bocsátott, de valójában nem. Most, hogy hatalmában
voltam, dühös vadként ugrott reám s ujjaival kitépte
a bal szememet. De még ezzel nem elégedett meg,
ládába záratott, kivitetett a pusztára s megparan-
csolta a hóhérnak, hogy vágja le a fejemet és hagyjon
ott madarak prédájának. Ám a hóhér kegyelmesebb
volt a királynál s szabadon eresztett, miután meg-
fogadtam, hogy elhagyom az országot s többé nem
térek vissza. Csak éjjel mehettem, nappal rejtőzköd-
tem, így jutottam el a nagybátyám városába. Nagy-
bátyám, mikor elbeszéltem a szomorú esetet, fájdalom-
mal kiáltott fel:

— Ó, jaj, hát nem volt elég, hogy a fiamat elve-

szítettem! Meg kellett érnem drága testvérem halálát is, téged meg ily szánalmas állapotban kell látnom!

Aztán elkeseregte, hogy tűvé tették az egész országot, de hasztalan, nem találják az ő kedves fiát. Megesett a szivem a szerencsétlen apán, meg kellett szegnem titkomat.

— Kedves öcsém, — mondta bátyám, miután mindent elbeszéltem, — most már van némi reményem, hogy megtalálom őt. Tudom, hogy síremléket épített s tudom, hogy körülbelül mely tájon. De mert titokban építette s te megesküdtél, hogy nem árulod el, csak mi ketten menjünk a temetőbe, senki se tudjon erről.

Volt erre egyéb oka is, de azt előttem is elhallgatta. Mindjárt kitünik, hogy miért.

Álruhába öltöztünk s a kertajtón át úgy mentünk a mezőre. Szerencsésen eljutottunk a temetőbe, megtaláltuk a síremléket, bementünk, a csapóajtót nagy ügyel-bajjal felemeltük, aztán lementünk vagy ötven lépcsőn. Egy előszobába jutottunk, onnét egy nagy terembe, melyet több örökmécses világított meg. Az ajtóval szemben egy magas emelvény volt, annak a közepén elfüggönyözve kettős koporsó: ebben feküdt a herceg és az a nő, kit én vezettem volt ide. És halljátok csak, mind a kettőnek a teste szénné volt égve!

Borzasztó volt e látvány, de még borzasztóbb, amit most hallottam. A király, miután kísírta magát a holttestek felett, mondta nekem:

— Tudj meg mindent, fiam. A nő, kinek holtteste a fiamé mellett fekszik, az én drága szép leányom. Te nem ismerted őt, hisz évek óta szigorú fogságban tartottam. Férjhez mehetett volna a legelőkelőbb királyfiakhoz, de nem használt sem szép szó, sem parancs, minden kérőt elutasított. Annyira szerette

a testvérét, hogy képtelen volt megválni tőle. Már gyermekkorában úgy összeforrott a szíve a testvére szívével, hogy nem egyszer mondta: meghalna, ha nem láthatná őt. Akkor csak mosolyogtam e beszéden, de az idő csak nevelte a testvéréhez való ragaszkodást s bár majd megszakadt a szívem, kénytelen voltam elzáratni, hogy ne láthassák egymást. Most már érted, hogy a fiam miért építette e sírboltot. Csak arra várt, hogy hosszabb időre eltávozzam hazulról, kiszabadította hugát a fogságból, idehozta e sírboltba, hogy ha már nem láthatják egymást, együtt haljanak.

Szörnyű lelkiállapotban jöttünk el a sírboltból, sirtunk mind a ketten. Mikor aztán a palotába visszaértünk, mondta nekem a király:

— Édes öcsém, én elvesztettem a fiamat, te elvesztetted atyádat és országodat, fiam helyett te leszel a fiam.

Alig mondta ezt a király, kívülről rettenetes láрма zajlott be a palotába. Harsogtak a trombiták, peregtek a dobok, s az ablakon át a sűrű porfellegben is láthattuk, hogy egy nagy sereg közeledik a palota felé. Ugyanaz a nagyvezír állott a sereg élén, aki az apám országát elvette, s most, íme, a nagybátyám országára tört. Minthogy a rendes palotaőrökön kívül éppen ekkor más katonaság nem volt a városban, az ellenség könnyen bánt el velünk. Nagybátyám hamar elesett az egyenlőtlen viadalban, én magam küzdöttem még egy ideig, mikor aztán láttam, hogy minden hiábavaló, nagy nehezen kimenekültem a palotából s a városban nagybátyám egyik hű emberénél húzódtam meg estig, ott a hajamat, szakállamat és szemöldökömet leborotváltam, kalandosruhát vettem magamra, s így hagytam el a várost. Úttalan utakon bolyongva

értem a dicső és híres Harun Arresid birodalmába s elhatároztam magamban, hogy idejövök Bagdádba és a nagy fejedelem lába elé vetem magamat, kinek nemes szívét dicsérik, dicsőítik mindenütt. Ha meghallja az én szomorú esetemet, bizonyosan védelmébe fogad. Ma este érkeztem a városba, az utcán ismerkedtem meg e két szerencsétlen társammal, s mert már késő volt, szállást nem találtunk, így kopogtattunk e ház kapuján. Ime, nagyságos asszonyom, ez az én történetem.

— Elég, — mondá Szobeida; — meg vagyok elégedve, mehatsz, amerre akarsz.

A kalandos azonban megkérte Szobeidát, hogy itt maradjon és meghallgathassa társai történetét. Szobeida megengedte.

A második kalandos története.

— Nagyságos asszony, — kezdte a második kalandos, — atyám, a király, minthogy nem közönséges tehetséget látott bennem, országának leghíresebb tudósait és művészeit rendelte udvarába s ezekre bízta nevelésemet. Gyorsan megtanultam olvasni és írni, betéve tudtam a koránt, mely a mi hitünk tanításait, imádságait és törvényeit tartalmazza, s hogy alaposabban megismerjem, elolvastam a leghíresebb íróknak a koránt magyarázó könyveit. Emellett tanulmányoztam a történelmet, a széptudományokat, olvastam a költőket, szóval: semmit el nem hanyagoltam. Különösen szerettem az arab nyelv írásjegyeit s oly tökéletesen elsajátítottam a szépírást, hogy az ország leghíresebb szépírómestereit is felülmúltam ebben. Nagy képességeimnek Indiába is híre ment s India

hatalmas királya kíváncsi lett rám. Követeket küldött az atyámhoz, hogy engedjen el engem az udvarába. Atyám igen örült a hatalmas fejedelem barátságának, s én csakhamar útra keltem, de az út hosszúsága miatt csak kevés számú kísérettel.

Már egy hónapja voltunk úton, mikor egyszerre csak sűrű porfelleg kerekedett, s a porfellegből nagy hirtelen ötven fegyveres lovas ugratott elénk. Mindjárt láttuk, hogy rablókkal állunk szemben s mert kevesen voltunk, nem szálltunk harcba velök, hanem egyenesen megmondtuk, hogy az indiai király emberei vagyunk. Azt hittük, hogy nem bántanak, de keservesen csalódtunk.

— Mi nem vagyunk az indiai szultán alattvalói, ordították a rablók s azzal körülfogtak minket.

Védtem magamat, amíg lehetett, de mikor láttam, hogy kísérőim mind elestek, megsarkantyúztam lovamat. Szegény lovam nehéz sebektől vérzett, nem sokáig bírta a vágatást, s holtan esett össze. Körülnéztem, de senkit sem láttam közelemben. A rablók a zsákmányon osztozkodtak, nem törődtek velem. Egyedül voltam hát, sebesülten, kimerülten, idegen országban. Bekötöztem különben nem veszedelmes sebeimet, aztán nekivágtam a pusztának. Egyszerre egy hegynek az aljába értem s ott egy barlangot vettem észre. Bementem a barlangba és ott háltam. Éhségemet útközben szedett gyümölcscsel csillapítottam.

Másnap reggel útnak eredtem, de teljes egy hónapi vándorlásomban sehol sem találtam oly helyet, ahol megállapodhattam volna. Végre egy nagy városba értem, melynek vidékén örök tavasz virult. Nyomorúságos állapotban voltam. Arcom, kezem, lábam a hosszú vándorlásban feketére sült, csizmám szétszakadt,

ruhám lerongyolódott. Bementem egy szabóhoz, ki elég szívesen fogadott, még le is ültetett, miután szavaimból észrevette, hogy nem vagyok műveletlen ember. Megkérdezte ki vagyok, honnét jövök, s én elmondtam mindent, ami velem történt.

— Amit nekem elbeszéltél, — mondta a szabó, — el ne beszéld másnak, mert ennek az országnak a királya nagy ellensége a te apádnak, s ha megtudja, hogy itt vagy, újabb baj érhet.

Nem kételkedtem a szabó őszinteségében, amint a királyt megnevezte, hiszen eleget hallottam annak idején erről az ellenségeskedésről. A derék szabó ennem adott, sőt azt is megengedte, hogy néhány napig, míg magamhoz térek, nála maradjak. Mikor aztán ismét erőre kaptam, megkérdezte, hogy értek-e valami mesterséghez. Elmondtam, hogy több nyelvet ismerek, s különösen az írásom igen szép.

— A te tudományoddal — mondotta a szabó, — ebben az országban éhen halsz, nincs itt erre szükség. De látom, hogy erős ember vagy, azt tanácslom hát, hogy menj a szomszéd erdőbe, ott vágj tűzifát, azt a piacon megveszik s ebből tisztességesen megélhatsz.

Mit tehettem? Meg kellett fogadnom a tanácsot, ha nem akartam, hogy éhen haljak s hogy valaki rám ismerjen. A derék ember egy fejszét meg egy fűrészvett nekem s én másnap reggel néhány favágó emberrel, kikkel a szabó megismertetett, kimentem az erdőbe. Még aznap egy jó csomó fát vittem a piacra s kaptam is azért egy fél aranyat. Csakhamar annyi pénzt szereztem, hogy a szabónak visszaadhattam a pénzt, mit reám költött.

Már egy éve mult, hogy így éltem, mikor egyszer jóval beljebb mentem az erdőbe, mint ahogy szoktam.

Egy igen szép helyre találtam s ott munkának láttam. Amint egy fát gyökerestől kitéptem, egy vasgyűrűt pillantottam meg, mely egy szintén vas csapóajtóhoz volt erősítve. Eltisztoztogattam a földet róla, felemeltem s egy lépcsőt láttam alatta. Nem sokat gondolkoztam, lementem a lépcsőn s ím, ahogy a lépcső aljába értem, egy roppant nagy palota előtt álltam. Bementem a palotába s hát az oly világos volt, mintha csak szabad ég alatt állott volna. Szébbnél-szebb, csupa vert arany falu termeken mentem át, aztán egyszerre csak egy gyönyörűséges szép asszony jött szembe, de oly szép, hogy önkénytelen megállottam, minden egyebet elfeledtem, őt néztem, őt csodáltam csupán.

— Ki vagy te? — kérdezte a szép asszony, miután mélyen meghajlottam előtte. — Ember vagy szellem?

— Ember vagyok, asszonyom, feleltem én, — a szellemekhez semmi közöm.

— És hogy kerültél ide? Huszonöt esztendeje, hogy itt lakom s ez idő alatt még rajtad kívül embert nem láttam itt.

— Asszonyom, — mondtam én, — mielőtt a kíváncsiságodat kielégíteném, engedd meg, hogy hálát adjak a Mindenhatónak e váratlan találkozásért, mely megvigasztal engem nagy nyomorúságomban s talán téged is boldogabbá tesz, mint amilyen most vagy.

Azután elmondtam szerencsétlen esetemet és hogy hogyan kerültem e palotába.

— Elmondom én is neked az én szomorú történetemet, — szólott a szép asszony s amíg beszélt, hullott a könny hófehér arcára. — Bizonyosan hallottál a nagy Epitimaruszról, az Ébenfasziget királyáról. Ennek a királynak a leánya vagyok én. Atyám egy hercegnek szánt feleségül, aki rokonom volt, de éppen a lako-

dalom napján, mikor javában folyt a mulatság, egy gonosz szellem elrabolt engem. Mikor megragadott a gonosz szellem, elvesztettem eszméletemet s itt e palotában ébredtem fel. Sokáig vigasztalhatatlan voltam, de az idő és a kényszerűség megtörtek s lassanként beletörődtem sorsomba. Mindenem van, amit kívánok, ami csak egy hercegnőt megillet. A gonosz szellem minden tizedik nap meglátogat s ha eközben valamire szükségem van, csak egy talizmánt kell megérintenem és ő azonnal itt van. Négy napja, hogy utoljára itt volt, tehát ha kedved van rá, hat napig itt maradhatsz, vendégem lehetsz.

Mondanom se kell, hogy szívesen maradtam e kedves asszony társaságában. Illatos fürdőt csináltatott nekem s pompás, finom ruhába öltöztetett. Ah, mily jól éreztem magam a nyomorúságos élet után! Aztán gazdagon terített asztalhoz ültünk s én a finom boroktól felhevülten mondtam neki:

— Szép hercegnő, te itt élve el vagy temetve, jer velem és örülj ismét az igazi napvilágnak!

— Ne beszélj erről, — mondta a hercegnő mosolyogva. — A legszebb napvilág sem ér annyit nekem, mintha itt hat napot veled lehetek.

— Ezt a gonosz szellemtől való félelem mondatja veled, — szóltam én. — Én nem félek tőle, annyira nem, hogy darabokra töröm a talizmánját, aztán jöhet, szembe állok vele, ha még oly erős és félelmetes is.

De a hercegnő, ki előre látta, hogy mi fog történni, megeskettetett, hogy nem nyúlok a talizmánhoz.

— Mind a kettőnket elpusztítana, mondta ő. — Jobban ismerem én a szellemeket, mint te.

Hiába beszélt a hercegnő, a bor elvette az esze-met, ráléptem a talizmánra s darabokra tapostam.

Abban a pillanatban megremegett a palota, mintha össze akart volna omlani, rettenetesen dörgött, villámlott, majd vastag sötétség borult ránk. Fejemből egyszeribe elszállott a bor gőze s láttam, de már későn, hogy mely nagy oktalanságot cselekedtem.

— Mi ez, hercegnő!? — kiáltottam én.

— Jaj neked, — rémüldözött a hercegnő, magával nem is törődve, — véged van, ha nem menekülsz!

Megfogadtam a tanácsát, de nagy rémületemben ott hagytam a fejszét és a fűrész.

Alig értem a lépcsőhöz, a gonosz szellem a palotában termett s rettentő haraggal kiáltott a hercegnőre:

— Mi történt? Miért hívtál?

— Véletlenségből, — mondta a hercegnő, — ráléptem a talizmánra, ennyi az egész.

— Hazudsz! — ordított a szellem. — Hát ez a fejsze meg ez a fűrész hogy kerül ide?

— Talán a nagy fergetegben te magad ragadtad fel valahol, anélkül, hogy észrevetted volna, — okoskodott a hercegnő.

Közben, míg hirtelen újra magamra szedtem a szegényes ruhát, hallottam a szellem gyalázkodó szavait, hallottam a kegyetlen ütések és hallottam a hercegnő szívszagató jajgatását, s majd megszakadt a szívem amiatt, hogy ily nagy szerencsétlenségnek lettem az okozója. Feltámolyogtam a lépcsőn, a csapóajtót földdel befedtem, aztán visszatértem a városba egy csomó fával, mit úgy szedegettem össze, hogy nem is tudtam, mit csinállok.

A szabó igen megörült hazaérkezésemnek. Azt hitte a jó ember, hogy felismertek s bizonyosan véget vetettek nyomorult életemnek. Megköszöntem irántam

való jóságát, de nem mondtam meg, hogy mi történt velem. Visszahúzódtam szobácskámba s ott búsultam magamban, de egyszerre csak bejött a szabó és mondta nekem :

— Uram, egy ősz öreg ember van itt, aki megtalálta a te fejszédet és fűrészedet. Társaidtól megtudta, hogy hol lakol s elhozta. Jer és beszélj vele, mert csak neked adja át.

Reszkettem egész testemben, mikor ezt hallottam, arcom elfehéredett. Még jóformán meg sem kérdezhettem a szabó, hogy mi bajom esett, nyílt az ajtó és belépett az öreg ember a fejszével és fűrészszel. Mindjárt láttam, hogy a gonosz szellem áll előttem. De másként sem lehetett kétségem ebben, mert ő maga mondta menydörgő hangon :

— Szellem vagyok, a szellemek fejedelme, Iblisz leányának a fia. Nem a tied ez a fejsze? Hát ez a fűrész?

Nem tudtam felelni, annyira kihozott sodromból e szörnyűséges alak. De nem is volt időm a feleletre, mert hirtelen megragadott, kivitt a szobából, aztán egyszerre csak felszállott velem a magas levegőégbe, szállott szélsebesen, messze, messze, majd hirtelen leszállott a földre, nagyot toppantott, megnyílt a föld és egy pillanat múlva ismét ott voltam a hercegnő palotájában.

Ó, jaj, mit kellett látnom! Vérben fetrengett a hercegnő, inkább halt, mint élt, s arca könnyekben fürdött.

— Nem ez az ember volt itt? — ordított a szellem, miközben reám mutatott.

— Most látom először, — felelt a hercegnő alig hallhatóan.

— Nos, ha most látod először, nesze ez a kard s vágd le a fejét.

Ó, — mondta a hercegnő — hát azt én hogy tegyem, mikor meg sem tudom mozdítani a karomat? És ha volna is hozzá erőm, szabad megölnöm egy ártatlan embert?

— Ebből a vonakodásból is látom, — mondta a szellem — hogy bűnös vagy. És te, — fordult most hozzám, — nem ismered ezt a nőt?

— Hogyan ismerném, — mondtam én — mikor ma látom először?

— Ha most látod először, nesze a kard, vágd le a fejét, — mondta nekem is a szellem. — Akkor aztán mehetsz innét.

Kezembe fogtam a kardot, a hercegnő mellé léptem és úgy néztem rá, hogy tekintetemből láthatta: ha ő kész volt meghalni érettem, kész vagyok erre én is. A hercegnő hálásan nézett reám, én meg eldobtam a kardot s mondtam:

— Megvetésreméltó volnék, ha megölném ezt az asszonyt, akit nemcsak hogy nem ismerek, de, amint látom, haldoklik. Tégy velem, amit akarsz, hatalmadban vagyok, de kegyetlen parancsodnak nem engedelmeskedem.

— Látom, — mondotta a szellem, — hogy mindketten dacoltok velem, de hiába, tudom, hogy hazugság minden szavatok.

Azzal felvette a kardot s levágta a hercegnő egyik kezét. Szegénynek csak annyi ideje volt, hogy másik kezével búcsút intsen nekem, egy szempillantás múlva lelkét kilehelte, én meg ájultan zuhantam a földre. Mikor magamhoz tértem, kérve kértem, hogy öljön meg engem is, ám ő mondotta:

— Nem vagyok egészen bizonyos a te bűnösségedben, nem öllek meg hát, hanem meglepszem azzal, hogy kutyává, vagy számárrá, vagy oroszlánná, vagy madárrá változtatlak. Reád bízom a választást, akarsz lenni?

Hiába könyörögtem, hogy hagyjon meg emberi formámban, s mert nem akartam sem ezzé, sem azzá változni, megragadott, kivitt a palotából, felszállott velem a levegőégbe, aztán letett egy magas hegy tetején, ott magában mormolt valamit, majd messze hallhatóan mondta: Legyen majom belőle! — Azzal eltűnt, én meg ott maradtam, majommá változva, ismeretlen helyen, azt sem tudva, hogy közel vagyok-e atyám országához vagy távol attól.

Sokáig keseregtem magamban a hegy tetején, aztán letámolyogtam a hegy aljába. Végtelennek látzó pusztaság terült el előttem, s teljes egy hónapot bolyongtam, mígnem egyszerre tenger partjára értem. Éppen nagy szélcsend volt s a parttól fél mértföldnyire egy hajó vesztegelt. Hirtelen letörtem egy fáról egy nagy, meg két kisebb ágat, a nagyobb ágat bedobtam a vízbe, ráültem, a másik két ággal kormányoztam s szerencsésen elértem a hajót. A fedélzeten állók csakhamar észrevettek, s jól láttam, mennyire csudálkoznak a különös látványon. De én most csak azzal törődtem, hogy mielőbb a fedélzeten legyek. Gyorsan felmásztam a fedélzetre, de mert beszélni nem tudtam, most még nagyobb veszedelem fenyegetett, mint amikor a szellem hatalmában voltam. A babonás kereskedők attól féltek, hogy szerencsétlenséget hozok a hajóra s magukon kívül kiabáltak:

— Agyon kell verni! — mondta egyik.

— Le kell nyilazni! — így a másik.

— Nesze a kard, vágd le a fejét, mondta a szellem.

— Dobjuk a tengerbe! — kiabált a harmadik.

Bizonyosan el is pusztítanak, ha hirtelen a hajó kapitányához nem szaladok s lába elé nem vetem magamat. Könnyörögve ragadtam meg a ruháját, hullott a köny a szeméből, és ez annyira meghatotta a kapitányt, hogy védelmébe vett s szigorúan megtiltotta az utasoknak, hogy bántsanak. Igen gyöngéden bánt velem a derék kapitány, s amennyire szó nélkül lehetett, kifejeztem iránta való nagy hálámat.

Két hét múlva egy szép város mellett kötött ki a hajónk. A városból sokan jöttek a hajóra, többek közt a szultán néhány embere is, kik a kereskedőkkel elegyedtek beszélgetésbe. Aztán egy nagy papírlapot vettek elő s kérték a kereskedőket, hogy írjanak rá néhány sort. Elmondták, hogy nemrég halt meg a szultán nagyvezíre, akinek amellet, hogy okosan végezte az ország dolgát, gyönyörű írása volt. A szultán megfogadta, hogy csak olyan embert választ nagyvezírnek, akinek éppen ilyen szép írása van. Már sokan próbálkoztak, de még eddig egyiknek sem tetszett az írása.

A kereskedők mind írtak a papírlapra, én meg csak arra vártam, hogy az utolsó is elvégezze az írást, kikaptam kezéből a papírlapot. Mind azt hitték, hogy szét akarom szaggatni a papirost s elkezdtek kiabálni; de csakhamar megnyugodtak, mikor látták, hogy írni akarok. Mindazonáltal el akarták venni tőlem a papirost, nehogy bepiszkoljam. A kapitány azonban megakadályozta ezt s mondta:

— Engedjétek csak, hogy írjon. Ha bepiszkolja a papirost, megbüntetem; de ha jól ír (s én hiszem, hogy jól fog írni, mert még ilyen ügyes és értelmes majmot nem láttam) fiamnak tekintem őt. Volt egy fiam, aki közel sem volt olyan értelmes, mint ez a majom.

Minthogy senki sem ellenkezett, kezembe fogtam a tollat s addig le sem tettem, míg hatféle arab írással le nem írtam két-négy sort, mégpedig mind a szultánt dicsőítő sorokat, a tőlem telhető legszebb betűkkel. Ámult-bámult mindenki, nem győztek eleget csudálkozni az írásom szépségén, a szultán emberei pedig szaladva szaladtak el vele.

Mikor a szultán elolvasta írásomat, azonnal parancsolta, hogy nyergeljék s kantározzák fel legszebbik lovát s úgy vigyék hozzá azt az embert, kinek ez a szép írása van.

— Uram, — mondta az egyik — nem ember, hanem majom írta ezt.

— Hogyan, — álmélkodott a szultán, — nem ember írása volna ez? Nos, mindegy, tegyétek azt, mit parancsoltam!

A szultán emberei visszajöttek a hajóra, drága ruhába öltöztettek engem s a parton lóra ültettek és vittek egyenest a palotába, hol már várt a szultán és udvara. Amíg azonban a palotába értem, a város népe kicsődült az utcára s úgy bámultak engem, mert közben híre futott, hogy a szultán egy majmot tesz meg nagyvezírnek.

Trónján ült a szultán, körötte a miniszterek s mindenféle nagy urak, én meg háromszor mélyen meghajoltam, a szultán lába elé borultam és a földet megcsókoltam. Aztán majom módjára leültem. A szultán is, az udvara is nem győzött eléggé csudálkozni azon, hogy egy majom ennyire ismerje a szultánt megillető tisztelet formáit. Csak éppen beszélni nem tudtam; másként a viselkedésem egészen kifogástalan volt. Most a szultán elbocsátotta az urakat, csupán a szultán-kisasszony kis udvarmestere s én maradtam vele.

Aztán asztalt terítettett, tálaltatott, leült az asztalhoz és intett nekem, hogy én is üljek oda. Engedelmességem jeléül megcsókoltam a földet, asztalhoz ültem s ettem, de szerényen, illendően.

Mikor az ebédnek vége volt, írószerszámot kértem, s néhány verset írtam, melyek rendkívül tetszettek a szultánnak. Aztán sakktáblát hozatott be s jelek útján megkérdezte, hogy tudok-e sakkot játszani, mert játszani szeretne velem. Megcsókoltam a földet s mutattam jellel, hogy mennyire megtisztelő rám a szultán kegye. Az első játékot ő nyerte, a másodikat és harmadikat én, s mert észrevettem, hogy ez kissé bosszantja, a sakktáblára ezt írtam :

»Két hadsereg egész nap növekedő hévvel hadakozott. De mikor az éj kiterjeszté rájuk árnyékát, nyugodtan aludtak egymás mellett ugyanazon a csatatéren.«

A szultán nem elégedett meg azzal, hogy csak maga lássa e csudát, oda hívatta a leányát is, hadd lássa ő is, mire képes egy majom. Csakhamar jött a hercegnő, de alig lépett a szobába, hirtelen elfátyolozta arcát s mondta a szultánnak :

— Atyám, te, úgy látszik, elfeledted, hogy itt férfiak is vannak.

— Hogyan, — csudálkozott a szultán — nincs itt férfi rajtam és ezen a kis rabszolgán, a te udvarmestereden kívül.

— Atyám, — mondotta a hercegnő, — ez a majom, bár majom teste van, egy nagy királynak a fia. Varázsló változta őt majommá. Iblisz leányának a fia a varázsló, ő változtatta majommá, miután elébb az Ébenfa-sziget királyának, Epitimarusznak a leányát kegyetlenül megölte.

A szultán felém fordult s jelekkel kérdezte, hogy igaz-e, amit a leánya mond, én meg igenlően bólintottam a fejemmel.

— Honnét tudod ezt? — kérdezte most a szultán a leányát.

— Atyám, — felelt a leány — bizonyára emlékszel, hogy növendéklány koromban egy öreg nő volt mellettem. Ügyes varázsló volt és a varázslat hetven szabályára tanított meg engem. E tudományom által azonnal megismerem az elvarázsolt embereket, amint rájuk nézek. Tudom, hogy kik s azt is tudom, hogy ki varázsolta meg.

— És fél tudnád oldani a herceget a varázslat alól? — kérdezte a szultán.

— Igen, atyám, vissza tudnám adni neki az ő eredeti alakját, — felelte a hercegnő.

— Nos, hát add vissza! Ennél nagyobb örömet nem szerezhetnél nekem, mert azt szeretném, ha ő lenne a nagyvezírem és feleségül venne téged.

— Atyám, — mondta a hercegnő, kinél szebb leányt még nem láttam, — parancsolj és én engedelmeskedem.

Azzal bement a szobájába és egy késsel tért vissza, melynek a pengéjébe héber betűk voltak vésve, majd egy titkos szobába vezetett minket, ott helyet mutatott nekünk az erkélyen, ő meg kiment az udvarra, annak a közepén kört csinált s abba több régi arab írásjegyet írt. Mikor ezzel kész volt, verseket mondott a koránból, aztán egyszerre csak nagy fekete sötétség ereszkedett le, mintha hirtelen ránk szakadt volna az éjszaka. Rémület fogott el mindnyájunkat, de még nagyobb lett a rémületünk, mikor egyszerre csak meg-

pillantottuk a gonosz szellemet, Iblisz leányának a fiát, rettentő nagy oroszlának a képében.

— Te kutya, — kiáltott rá a hercegnő, — azt hiszed megijesztesz, mert oroszlán képében jöttél ide?

— És te, — válaszolt a szellem, — nem szégyelled megszegni a szerződésünket, melyet ünnepélyes esküvel pecsételtél meg?

A hercegnő kettévágta az oroszlán testét.

— Hah, átkozott, — mondta a hercegnő — ugyanezt vethetném én a te szemedre!

— Most majd megfizetsz azért, hogy ide fárasztottál! — fenyegetődött a szellem.

Hirtelen kitátotta szörnyű nagy száját, hogy lenyelje a hercegnőt, ez azonban gyorsan visszaugrott, egy szálát kitepelt a hajából, néhány szót mormolt, a

hajszaál éles karddá változott s ezzel a hercegnő kettévágta az oroszlán testét. Ám abban a pillanatban az oroszlán kettévágott teste skorpióvá változott, a hercegnő meg kígyóvá. Rettenetesen viaskodtak, de egyik sem tudta legyőzni a másikat. Most a szellem sassá változott és elrepült, de a hercegnő még erősebb fekete sassá lett azonnal, s utána repült. Csakhamar mindketten eltűntek a szemünk elől.

Kevés idővel az eltűnésük után megnyílt a föld előttünk s egy feketés-fehéres macska ugrott ki. Szörnyen fel volt borzolódvá a szőre és rettenetesen nyávogott. Egy fekete farkas jött utána, mely nem hagyta nyugton. Az erősen szorongatott macska nagy hirtelen féreggé változott s belefúrta magát egy gránátalmába, mely véletlenül éppen akkor esett le a fájáról. A fa egy meglehetősen mély, de nem igen széles csatorna mellett állott. Az alma, amint a féreg belebujt, akkorára nőtt, mint egy jó nagy tök, felugrott az erkély fedelére, s miután ott egy ideig ide-oda gurult, leesett az udvarra és több darabba törött. A farkas, amely közben kakassá változott, hirtelen felkapkodta a gránátalma magvait s egymásután lenyelte. Mikor nem látott több magot, szárnyát megcsattogtatta és felénk nézett, mintha kérdezte volna, hogy nincs-e több mag? Még egyet megpillantott a csatorna partján, gyorsan oda-röppent, de mikor éppen fel akarta csippenteni, a mag a csatornába gurult és ott egy kis hallá változott. Most a kakas csukává változott s üldözőbe vette a kis halat. Két teljes órát maradtak a víz alatt, nem tudtuk, mi történt velük, mikor egyszerre olyan szörnyű kiáltást hallottunk, hogy megreszkettünk belé. Kevés idővel ezután lobogó lángban láttuk a hercegnőt és a szellemet. Szörnyű nagy lángokat fújtak egymásra, majd a

lángokból vastag füstfellegek gomolyogtak, szálltak fel az ég felé. Nem ok nélkül féltünk, hogy a lángok meggyújtják a palotát; de nemsokára még alaposabb okunk lett a félelemre, mert a szellem, mely megszabadult a hercegnőtől, egyenesen az erkélynek tartott és tüzes forgószelet fújt reánk. Bár nyomban ott volt a hercegnő, nem akadályozhatta meg, hogy a szultán szakállá meg ne perzselődjék, az arcát is megsebezte a láng, a hercegnő kis udvarmesterét meg egészen elégette, nekem pedig egy szikra a bal szemembe pattant. Így lettem félszeművé. Mindketten el voltunk készülve a halálra, a szultán is, én is, mikor egyszerre csak halljuk a kiáltást: győzelem, győzelem! — és ott állott előttünk a hercegnő igazi alakjában, a gonosz szellemből pedig egy nagy rakás hamu lett. Gyorsan egy pohár vizet hozott a hercegnő s néhány szót mondvá magában, leöntött engem és én abban a pillanatban visszaváltoztam emberré.

Meg akartam köszönni a hercegnőnek, ami nagy jót tett velem, de nem volt rá időm, mert mindjárt a szultánhoz fordult és mondta neki: — Atyám, legyőztem a gonosz szellemet, de igen drága nekem ez a győzelem. Néhány pillanat múlva meghalok s így nem teljesülhet az a kívánságod, hogy a herceg felesége legyek. A tűz egészen átaljárta testemet ebben a rettenetes viadalban és érzem, hogy lassan-lassan elemészt. Nem történt volna ez velem, ha idejében észrevettem volna a gránátalma utolsó magját. A szellem ebbe az utolsó magba menekült, ha ez nem sikerült volna neki, magam veszte nélkül győztem volna le őt. Emiatt voltam kénytelen tűzzé változni s bár legyőztem őt, magam is elpusztulok...

— Édes szép leányom, — zogokott a szultán vég-

telen nagy fájdalmában, — csuda, hogy magam is élek. Lásd, kis udvarmestered szénné égett, a herceg, kit a varázslat alól felszabadítottál, fél-szemét vesztette ... Tovább nem tudott beszélni, zokogásba fulladt szava. Vele sírt a hercegnő; velők sírtam én is. Egyszerre csak rémítően kezdett sikoltozni a hercegnő:

— Égek! Égek!

Ezt sikoltozta folyton, míg nem a halál véget vetett rettenetes szenvedéseinek. Néhány pillanat múlva hamuvá lett ő is mint a szellem.

Nem tudom kimondani, mennyire megrázott ez a szomorú eset. Semhogy így lássam elpusztulni jótevőmet, inkább egész életemre majom vagy kutya maradtam volna. A szultán ájultan esett össze, s attól lehetett félni, hogy belepusztul a nagy csapásba. Köz-

— Égek! Égek!

ben beszaladtak az udvari emberek s nagy nehezen életre térítettük.

Nagy volt a bánat az egész városban s hét napig tartottak a gyászünnepek. A gonosz szellem hamvát szélnek eresztették, a hercegnőt pedig egy drága hordóban gyűjtötték össze, hogy abban megőrizték, s a hordót egy síremlékben helyezték el.

A szultánt beteggé tette a leánya után való bánkodás, s már egy hónapja feküdt, mikor magához rendelt.

— Herceg, — mondta nekem — teljes boldogságban éltem mindig s boldogságomat semmi sem zavarta meg. A te idejöveteleddel tünt el az én szerencsém. Leányom meghalt, s csuda, hogy életben maradtam. Te vagy az oka minden szerencsétlenségnek, azért menj innen békével, még pedig azonnal, mert meg vagyok győződve, hogy jelenléted újabb bajt hoz reám. Eredj és többé vissza ne térj országomba, mert bizony megbánnád keservesen.

Szólni akartam, de megtiltotta s én, mit tehettem, szó nélkül távoztam el a palotából. Mielőtt elhagytam a várost, bementem egy fürdőbe s ott leborotváztattam szakállamat és szemöldökömet, kalandosruhát vettem magamra. Több országon mentem át és sehol sem ismertek fel. Végre azt határoztam, hogy ide jövök Bagdádba, elmondom történetemet a kalifának s ő bizony nyomonutalozott állapotomban. Ma este érkeztem ide s az első, akivel beszéltem, ez a kalandos testvér volt, aki előttem mondta el a történetét.

Mikor a kalandos elvégezte a történetét, mondta Szobeida :

— Jól van, mehetsz, amerre tetszik, nem lesz bántódásod.

De aztán neki is, éppen mint az elsőnek, megenyedte, hogy ott maradjon és meghallgassa a harmadik kalandos történetét.

A harmadik kalandos története.

Az én nevem — kezdte történetét a harmadik kalandos — Agib, s Kasszib király fia vagvok. Atyámnak több országa volt, de én az ő halála után annak az országnak a fővárosát választottam lakóhelyül, amelyben ő lakott. Ez a város tenger partján fekszik, s rengeteg nagy kikötőjében állandóan száz hadihajó állott felszerelten, emellett számtalan másfajta hajó. Hatalmas birodalmamnak több tartománya volt és több sziget is tartozott hozzá. Ezeket mind sorba látogattam, s mert többnyire hajón jártam, annyira megszerettem a hajózást, hogy egyszer aztán nagy útra indultam: hadd lássam, mi van az én szigeteimen túl. Tíz hajóval indultam el, s már negyven napja utaztunk, mindig szép időben, mikor egyszerre rettentő nagy vihar kerekedett. Csaknem tönkre ment mind a tíz hajó, de, szerencsére, ismét szép idő lett, s két nap múlva egy szigeten kötöttünk ki. A nagy vihar azonban annyira megviselte a hajókat, hogy lemondtam tervemről, s a hajókat visszafelé irányítottam. Már tíz napja voltunk ismét tengeren, mikor észrevettem, hogy a kormányos nem tudja, hol vagyunk. Felmászattam egy matrózt a nagy árbóc tetejére, s ez azt jelentette, hogy jobbra és balra tengernél és égnél egyebet nem lát, de egyenesen előre nézve nagy feketeséget vett észre.

A kormányos, mikor ezt hallotta, elsápadott s magánkívül kiáltotta:

— Ó, uram, király, elvesztünk! Olyan veszedelmes helyre jutottunk, ahonnét nincs menekvés.

Az érclovas lezuhan a tengerbe.

— Mit beszélsz? Hová jutottunk?

— Uram, — magyarázta a kormányos, — az a nagy vihar eltérítette hajónkat az útjából s holnap délben a Mágneshegyhez érünk, mely ellenállhatatlanul húzza magához a hajót a benne s rajta levő vasszerkezetnél fogvást. A Mágneshegy rendkívül meredek s van a tetején egy érctemplom, annak a tetején meg egy ércparipa, a paripán ül egy lovas, kinek a melle ólomlapokkal van fedve, melyekbe varázsjelek vannak bevésve. A monda szerint ez a szobor az okozója oly sok hajó pusztulásának s valaméddig ezt a szobrot le nem rombolják, minden hajó elpusztul, mely erre vetődik.

A kormányos beszéde szörnyen megrémítette embereimet s magam is elkészültem a közeli halálra. És másnap reggel már elénk meredt a félelmetes fekete hegy s déltájban már láhattuk a rettentő sok vasszeget és mindenféle vasdarabot, melyek elpusztult hajókról kerültek a hegy oldalára s a szélben szörnyen csengtek-bongtak, fülsiketítően zakatoltak. Egy pilanat és mind a tíz hajóm elmerült, valamennyi emberem tengerbe fulladott, csupán rajtam könyörült az Isten: sikerült egy deszkába belekapaszkodnom, melyet a szél egyenest a hegy lábához vitt, még pedig olyan helyre, hol lépcsők voltak a hegybe vágva. Ezen a lépcsőkön felmentem a hegy tetejére, aztán beléptem a templomba, ott a földre dobtam magamat, és Istenhez hálaimát rebegtem.

Éjszakára a templomban maradtam, s ím álmomban egy ősz öreg ember jelent meg nekem, ki azt mondta:

— Figyelj reám, Agib! Reggel, mikor felébredsz, a lábad alatt ásd fel a földet, Ott majd egy ércíjat és három ólom nyílveszőt találsz. Mind a három nyilat

lődd rá a szoborra s a lovas azonnal a tengerbe esik, a ló meg melléd. Ásd el a lovat arra a helyre, hol az íjat és a nyílvevőket találta. Abban a pillanatban a tenger a templom aljáig fog emelkedni és akkor látsz majd ott egy csónakot, melyben egy ércember ül, mindkét kezében evező. Ül a csónakba, de vigyázz, Isten nevét ki ne ejtsd a szájadon. Ez az ércember tíz nap alatt más tengerre visz, onnét aztán épségben hazajutsz, ha egész úton Isten nevét ki nem ejted.

Amint felébredtem, követtem az ősz ember tanácsát, s minden úgy történt, amint ő megjelentette. Beleültem a csónakba s vigyáztam, hogy Isten nevét ki ne ejtsem. Már kilenc napja evezett velem az ércember, mikor egy szigetet pillantottam meg. Oly nagy volt az örömem, hogy önkénytelen felkiáltottam: Isten, legyen áldott a te neved!

Abban a pillanatban a csónak az ércemberrel együtt elsüllyedt, én azonban fenntartottam magamat a víz színén, s úsztam a sziget felé. Közben sötét este borult a tengerre, s már-már készültem a halálra, mikor hirtelen nagy szél kerekedett s egy magas hullám partra vetett. Vizes ruhámat kiteregettem a homokban, reggel aztán, mikor a ruhám megszáradott, hirtelen magamra szedtem s mentem tovább, hadd lássam, hol is vagyok tulajdonképpen. Egy pusztaság, de kedves kis szigetre vetett a hullám, s végtelen nagy öröömre csakhamar egy hajót láttam a sziget felé közeledni. Mivel nem tudhattam, hogy jó barátot vagy ellenséget hoz-e a hajó, felmásztam egy sűrű lombos fára s onnét figyeltem, hogy kik jöttek a hajóval. Közben a hajó kikötött s arról tíz rabszolga lépett a szigetre, kik mindenféle ászerszármokat hoztak magukkal. Egyenest a sziget közepére mentek, ott ásni kezdetek, majd

úgy láttam, egy csapóajtót emeltek fel. Aztán visszamentek a hajóhoz, onnét mindenféle élelmiszereket vittek a felásott helyre és a csapóajtó alatt eltűntek. Majd ismét visszatértek a hajóhoz s kevés idő múlva egy öreg ember jött velük a felásott helyhez, aki egy előkelő formájú növendékifjat vezetett. Most mind leszállottak s mikor visszajöttek, lezárták a csapóajtót, visszamentek a hajóra s csak akkor vettem észre, hogy az ifju nincs közöttük. A hajó hirtelen elindult a szárazföld felé, én meg leszállottam a fáról s gyorsan a titokzatos helyhez siettem. Elhánytam a földet a csapóajtóról, aztán felemeltem, s ím, kőlépcső volt alatta, mely nagy, tágas szobába vezetett. A szoba földje puha szőnyeggel volt borítva, volt ott selyemmel behúzott szófa is : ezen ült az ifju s egy legyezővel legyezgette magát. Roppant megijedt, mikor meglátott, de megnyugtattam, elmondtam neki, hogy szerencsétlenül járt király vagyok, hogy láttam, mikor eltemették s nem hallgattam el azon való csodálkozásomat, hogy ellenkezés nélkül engedte magát élve eltemettetni.

Az ifjut megnyugtatták szavaim s mosolyogva kínált meg helyvel, aztán mondta : — Hát bizony az én esetem ritka egy eset. Atyám gazdag kereskedő. Házasságát Isten sokáig nem áldotta meg gyermekkel. Egyszer aztán azt álmodta, hogy fia születik, de az nem fog sokáig élni. Az álom beteljesedett, megszületett a fiu, s akkor az én atyám egy csillagjóshoz fordult. »A te fiad, mondotta a jó, baj nélkül éri meg a tizenöt-esztendőt, akkor aztán halálos veszedelembe kerül. Ám, ha ettől szerencsésen megmenekszik, hosszú életű lesz. Mikor a fiad tizenöt-esztendős lesz, akkor fogja Agib, Kasszib király fia a Mágneshegy tetejéről az

érclovast a tengerbe dönteni s ötven napra rá Agib megöli a fiadat». Atyámat mélyen megszomorította ez a jóslat, mivelhogy az álmával megegyezett. Mindazonáltal gondosan neveltetett mostanáig. Tegnap tudta meg, hogy Agib herceg tíz nap előtt az érclovast a tengerbe döntötte. Már régebben építette ide ezt a menedékhelyet, hogy szükség esetén ide rejtsen s most idehozott, hogy itt várjam meg az ötven nap leteltét. Magam is azt hiszem, tette hozzá nevetve az ifju, hogy Agib herceg itt nem fog felkeresni.

Természetesen, nem mondtam meg, hogy én vagyok az az Agib herceg, kiről ilyen képtelenséget jóslt a csillagjós. Kinevettem a jóslatot, s megnyugtattam a fiut, hogy vele maradok, míg a negyven nap letelik. A negyven nap pedig igen gyorsan eltelt. Étel, ital volt bőven, semmiben sem szűkölködtünk, s mert volt a fiúnak sok játéka is, egész nap játszottunk. Az egész idő alatt úgyszólván kiszolgáltam a kissé gyámoltalan fiut, de szívesen tettem, mert hálás volt ezért, meg aztán arra is gondoltam, hogy majd hálás lesz az apja is és hazasegít országomba. Szóval, csakúgy repült az idő s a legjobb kedvben virradtunk a negyvenedik nap reggelére. Amint felkeltem, langyos meleg fürdőt készítettem a fiúnak, fürdés után visszafektettem az ágyba és gondosan betakartam. Mily boldog volt a fiu és mily boldog voltam én is! Ime, mindjárt üt szabadulásunk órája! Nagyokat neveltünk a jóslaton, én meg magamban meg voltam győződve arról, hogy csaló volt az a jós. Már hogy én megöljem ezt az ártatlan fiút!

Mikor éppen ezen mosolyogtam, a fiu megkért, hogy adjak neki dinnyét. Kiválasztottam a legszebbet, de a kést nem találtam a rendes helyén. Végre meg-

pillantottam: ott volt a fiu ágya felett, a polcon. Gyorsan a kés után nyúltam, de mikor éppen megmarkoltam, a lábam megcsúszott, s oly szerencsétlenül estem a fiura, hogy a kést szívébe döftem! Egyszeribe szörnyethalt.

Leírhatatlan volt kétségbeesésem. Magamon kívül vertem fejemet, arcomat, mellemet, szaggattam a ruhámat s jajgatva dobtam magamat a földre. — Ó, jaj, keseregetem, hát mégis igaza volt a jósnak, meggyilkoltam ezt az ártatlan gyermeket! S szememet és kezemmet az égnek emelve könyörögtem az Istenhez: ha bűnös vagyok büntessen, vessen véget nyomorult életemnek! De hiába vártam a halált, az volt az Úr akarata, hogy tovább szenvedjek. Mit tehettem? A szegény fiut nem támaszthattam fel, mellette nem maradhattam, hogy az atyja ott találjon, elhagytam a rejtekhelyet, s a csapóajtót betakartam. Alig végeztem el e munkát, láttam, hogy jön a hajó a fiuért. Gyorsan felmásztram egy sűrű lombos fára s ott úgy elrejtőztem, hogy emberi szem nem vehetett észre. Csakhamar partra szállott az öregember a rabszolgákkal s láttam, mint sápad el arca, mikor a csapóajtón a friss földhányást megpillantotta. Aztán felemelték a csapóajtót, lementek és hallottam, amint a fiu nevét kiabálják és hallottam az öregember szívszaggató jajgatását. És láttam, amint a rabszolgák hozzák az elájult apát és halott fiát. Éppen az alá a fa alá fektették le őket, amelyen én elbujtam. Nagy nehezen eszméleltre térítették az apát, aztán sírgödröt ástak s a fiut, miután drága ruhába öltöztették, lebocsátották a sírba. Mikor aztán a halottat elföldelték, a rejtekhelyről mindent a hajóra szállítottak s csakhamar útrakelt a hajó.

Egyedül maradtam a szigeten. Teljes egy hónapot

tengődtem itt vad gyümölcsön, mikor egyszerre csak észrevettem, hogy a tenger vize szemlátomást apad. Annyira leapadt, hogy bátran belemehettem, s mert a szárazföld nem volt messze a szigettől, hamarosan átláboltam a vizen. Végre ismét a szárazföldön voltam s csakhamar nagy tüzet pillantottam meg a messze-ségben. De amint tovább-tovább haladtam, láttam, hogy amit én tűznek véltem, vörösréz palota volt, mely lángolni látszott a rátűzött napsugaraktól. Amint a palota közelébe értem, leültem pihenni s úgy gyönyörködtem benne. De még ki sem gyönyörködhettem magamat, tíz előkelő fiatal embert pillantottam meg, kik egy magas és tisztos öreg ember társaságában sétáltak. Ennél azonban sokkal inkább meglepett az, hogy mind a tíz fiatalember a bal szemére vak volt. Barátságosan közeledtek hozzám s megkérdezték, hogy mi hozott ide. Azt feleltem nekik, hogy az én történetem igen hosszú s kértem, ha hallani kívánják, üljenek le mellém. Leültek s elejétől végig elbeszéltem a történetemet.

Nagy érdekléssel hallgatták a történetemet, aztán felhívtak a palotába. A szebbnél-szebb szobák egész során haladtunk át, s végre egy nagy terembe értünk, melyben köröskörül tíz szófa volt : ezen heverték nap-pal s háltak éjjel a fiatalemberek. A terem közepén is volt egy szófa, melyre az öregember ült, a többire az ifjak ültek. Minthogy egy szófán csak egynek volt hely, engem a terem közepén a szőnyegre ültettek s ugyanakkor az egyik ifju figyelmeztetett, hogy ne kérdezzek semmit, s különösen arra ne legyek kíváncsi, hogy miért vesztették el a bal szemüket.

Kevés idő multán az öregember kiment, majd visszajött, az ifjaknak egy-egy darab kenyeret hozott,

adott nekem is s mikor a kenyeret megettük, egy-egy pohár bort is adott nekünk.

Vacsora után újra el kellett beszélnem a történetemet s még késő éjjel is mind erről beszélgettünk, mikor az egyik ifju hirtelen így szólt az öregnek:

— Látod, hogy itt az alvás ideje, s te még sem hozol semmit nekünk, hogy kötelességünket teljesítsük! — Erre az öreg egy oldalszobába ment s onnan tíz tálat hozott ki, melyek kék posztóval voltak betakarva. Az ifjak levették a takarót a tálaokról, melyekben hamu, szénpor és valami fekete máz volt, ezeket gyorsan összekeverték, s a vegyülékkel igazán félelmetesre mázolták az arcukat. Akkor aztán elkezdtek sírni, jajgatni, verték az arcukat, mellüket s közben szüntelen kiabálták: Ime, bűnös életünk büntetése!

Ezzel telt el az egész éjszaka, aztán megmosakodtak, tiszta ruhát vettek magukra, mintha semmi sem történt volna. Bizony nehéz volt megállanom; hogy ne szóljak, de valahogy mégis elfojtottam kíváncsiságomat. Am reggel, mikor sétálni mentünk, kitört belőlem a kíváncsiság. De hiába faggattam, nem magyarázták meg különös viselkedésük okát s komolyan figyelmeztettek, hogy ne törődjem a dolgukkal. Nem is faggattam tovább s közömbös dolgokról beszélgettünk egész nap. Éjjel azonban ismétlődött az előző éjjeli jelenet s a következő éjjeleken szintén. Végre aztán azt mondtam nekik, hogy vagy elégítsék ki a kíváncsiságomat, vagy mutassák meg az útát országom felé, mert képtelen vagyok nézni minden éjjel ezt a különös színjátékot, ha nem tudom az okát. Akkor aztán megszólalt egyik ifju s mondá:

— Ha nem szóltunk eddig, azt irántad való barátságból tettük, mert nem akarjuk, hogy a mienkhez

hasonló szerencsétlenség érjen téged is. Jegyezd meg, hogy félszemedbe kerül, ha kíváncsiságodat kielégítjük. S figyelmeztetünk arra is, hogy ha félszemedet elveszted, nem maradhatsz köztünk, mert teljes a számunk, több félszemű nem lehet itt.

De hiábavaló volt az ijesztgetés, makacsúl megmaradtam kívánságom mellett.

— Jó, teljesüljön a kívánságod, — mondotta az ifju, s a következő pillanatban egy hatalmas nagy ürüt vezettek be a terembe, nyomban megfojtották, a bőrét lehúzták, akkor aztán átadták nekem a kést s mondták: — Nesze, ez a kés, majd szükséged lesz reá. Most belevarrunk ebbe a bőrbe, aztán elviszünk egy helyre, és ott hagyunk. Amint ott hagyunk, leszáll hozzád egy óriás sas, felvisz a fellegek közé, s egy magas hegy tetején letesz. Mihelyt földet érez a lábad, a kés-sel hasítsd le magadról az ürübőrt s a sas majd ijedten repül tovább. Menj tovább te is, s csakhamar egy rengeteg nagy palota elé érsz, melynek a fala arannyal, smaragddal és mindenféle drágakövekkel van kirakva. A palota kapuja állandóan nyitva, bemehetsz bátran. Hogy mit találsz ott, arról nem beszélünk, csak annyit mondunk meg előre, hogy ez az a palota, ahol a félszemünket elvesztettük.

Nem szóltam semmit, ők meg gyorsan belevarrtak a bőrbe, aztán valahol kitettek. És én éreztem nem-sokára, hogy szállok felfelé, majd földet érzett a lábam, s gyorsan kihasítottam a bőrt. A sas, mikor meglátott, ijedten repült el, én meg tovább mentem s csakhamar megpillantottam a palotát, melynél szebbet, ragyogóbbat álomban sem láttam. Beléptem a nyitott kapun s egy nagy négyszögű udvarban találtam magamat, melyből 99 szandál, aloé és aranyajtó nyílt

Aztán körbe ültek s kértek, hogy mondjam el kalandomat.

kertekbe és különféle helyiségekbe, köröskörül rengeteg sok lépcsőzet vezetett a palota felsőbb részeibe; szembe velem pedig egy nyitott ajtó volt, a századik, mely egy óriás nagy terembe nyílt. Ebben a teremben pedig negyven olyan szép fiatal leány ült a puha szőnyegen, aminő csudaszépeket még nem láttam. Amint megpillantottak, azonnal felállottak, elém siettek, s meg sem várva köszönésemet, nyájas Isten hozottal üdvözöltek.

— Már rég várunk egy olyan lovagot, minőnek te látszol, — mondta egy közülök. — Reméljük, minden jó tulajdonság megvan benned s nem lesz kellemetlen neked a mi társaságunk.

Aztán, hiába húzódoztam, a legpompásabb helyre ültettek. Azt mondták :

— Ez a te helyed. E pillanattól fogva urunk és bíránk vagy, mi meg rabszolgáid vagyunk s várjuk parancsaidat.

Lehetetlen elképzelni, milyen készséggel szolgáltak ki engem. Az egyik meleg vizet hozott s megmosta lábamat, a másik a legpompásabb ruhába öltöztetett, a harmadik finom ételeket szolgált fel, a negyedik drága borral kínált. És így tovább. Mikor aztán jól ettem, ittam, körbe ültek s kértek, hogy mondjam el a kalandomat. Szívesen teljesítettem kívánságukat, s este lett, mire kalandom elbeszélése véget ért. Akkor a leányok egy része gyertyát gyújtott s egyszerre tündéri fény áradt szét a teremben. Mások meg asztalt terítettek s megrakták az asztalt a legdrágább ételekkel és italokkal. Néhányan hangszereket hoztak be s míg én a többiekkel vacsoráztam, ők szebbnél-szebb dalokat játszottak és énekeltek. Mikor meg a vacsorá-

nak vége volt, a leányok egy része táncra perdült. Micsoda szép, micsoda fenséges tánc volt ez!

Késő éjszaka volt már, mikor megmutatták az én szobámat. De jól esett a pihenés! Rég nem aludtam ilyen puha ágyban, s nem csuda, hogy másnap későn ébredtem. Mikor azonban felébredtem, mind ahányan voltak, készen állottak szolgálatomra. Langyos meleg fürdőt készítettek nekem s ki volt készítve a ruha is, a tegnapiénál sokkal fényesebb. És ez így volt nap nap után, így telt el egy esztendő: egy pillanatra sem változott meg a leányok irántam való kedvessége. Az esztendő elteltével azonban egy reggel a negyven leány kísért szemmel jött be hozzám. Megöleltek és sírva búcsúztak:

— Isten veled, kedves herceg, el kell hagynunk téged!

Csak hosszas faggatásomra mondták el, hogy miért kell elmenniök. Azt mondta egy közülök:

— Hát tudj meg mindent. Mi mind a negyvenen királyleányok és hercegnők vagyunk s amint láthatad, igen boldogan élünk itt, de minden esztendő végén el kell távoznunk innen negyven napra bizonyos kötelességek teljesítése végett, melyekről azonban nem beszélhetünk neked. Tegnap volt az év vége s ma el kell hagynunk téged. Átadjuk neked a palota valamennyi kulcsát, járhatsz, kelhetsz szabadon, minden ajtót kinyithatsz az aranyajtó kivételével. Ha ezt kinyitod, soha ez életben nem látjuk egymást. Gondold meg, hogy életeddel játszol s a te halálod a mi boldogtalanságunk. Nem akarunk megsérteni azzal, hogy magunkkal vigyük az aranyajtó kulcsát, de kérve kérünk, győzd le kíváncsiságodat éretted és mi érettünk.

Megnyugtattam őket, aztán sűrű könnyhullatás közt elbúcsúztunk.

Egyedül maradtam a palotában s végtelen nagy szomorúság nehezedett a szívemre. Oly kellemesen telt el az esztendő e szép és vidám kedvű leányok társaságában, hogy ügyet sem vettem a palota csodaszépségeire s eszembe sem jutott, hogy valami titokzatos dolgok is lehetnek benne. De most, hogy egyedül maradtam, örökkévalóságnak tetszett a negyven nap. Hogy bánatomat és unalmamat elűzzem, kinyitottam az első ajtót s egy olyan gyümölcsöskertbe léptem, melyhez hasonló, azt hiszem, az egész világon nincs. Az a kert, melyet vallásunk halálunk után ígér nekünk, nem lehet szebb ennél. Ennek a kertnek a tisztasága, a fák csudálatos elrendezése, ezer meg ezer fajta gyümölcs bősége, frissesége, valósággal elkápráztatta szememet. Alig tudtam megválni e kerttől. Most a második ajtót nyitottam ki s egy virágos kertbe léptem, melyben az volt a csudálatos, hogy a virágok minden elképzelhető fajtája egyszerre virágzott. A harmadik ajtó egy óriás madárházra nyílt, mely a legfinomabb s legritkább márvánnyal volt kikövezve. Mindenféle madár volt itt pompás kalitkákbán, s drágaköves vályucskákbán volt az ételük és italuk. Mindenütt a legnagyobb tisztaság és nem láttam sehol egy embert, holott csak a madárház rendbentartására kellett volna legalább száz ember.

Este lett, mire a madárházat elhagytam s visszamentem a szobámba, azzal az elhatározással, hogy másnap a többi ajtót nyitom ki, természetesen, az aranyajtó kivételével. Amit aztán másnap láttam, minden eddig látottat messze felülmúlt. Egy nagy udvarba léptem, melyet egy csodaszép épület vett körül. Nagy-

ven nyitott ajtaja volt ennek az épületnek s mindenik ajtó egy olyan kincseskamarába nyílt, mely értékesebb volt a legnagyobb birodalomnál. Az egyikben egy halom drágagyöngy volt, s nem egy, de ezer meg ezer jóval nagyobb galambtojásnál. A másodikban gyémántok, karbunkulusok, a harmadikban smaragdok, a negyedikben aranyrudak, az ötödikben vert arany, a hatodikban ezüstrudak, a hetedikben vert ezüst, a többiben mindenféle drágakövek.

De nem fárasztlak, asszonyom; mindazoknak a csudadolgoknak az elmondásával, amiket a további napokon láttam. Csak annyit mondok, hogy harminckilenc nap kellett arra, míg mindent láttam, a mi 99 ajtón túl van, s most még a századik ajtó volt hátra, melynek a kinyitását megtiltották...

Ha a negyvenedik napon uralkodni tudtam volna kíváncsiságomon, ma én volnék a világ legboldogabb embere. De az ördög nem hagyott nyugodni, ellenállhatatlan vágy fogott el, hogy kinyissam a századik ajtót s én — kinyitottam. Alig léptem a küszöbre, valami különös illat csapta meg az orromat s én eszméletlenül terültem el a földön. Bár hamar magamhoz tértem, helyett, hogy kisiетtem volna a friss levegőre, beljebb léptem. Tágas, boltíves helyiség volt ez, melyet óriás aranycsillárok világítottak meg, s erős aloé- és ámbra-illat áradott a csillárok gyertyáiból. A sok mindenféle érdekes látnivaló között főként egy remek szép fekete ló vont a magára figyelmemet. Vert arany volt a nyerge és zablája s szinarany vályujának egyik felében puha finom sarju, a másik felében rózsavíz volt. Megfogtam a kantárját s kivezettem az udvarra, hogy a nap világánál jobban szemügyre vehessem. Aztán nagy kedvem támadt, hogy ráüljek a

gyönyörű szép állatra, melyhez hasonló szépet még nem láttam. Hirtelen rá is vettem magamat, de mert keccentésemre nem mozdult, meglegyintettem a korbáccsal, melyet az aranyszobából hoztam magammal. Bár csak alig legyintettem rá, szörnyű fájdalmasan nyerített fel a nemes állat, aztán egyszerre csak kibontotta szárnyát, melyet eddig észre sem vettem, s szédítő sebességgel szállott fel a levegőégbe. Amily rettenetes sebesen szállott felfelé, épp oly sebesen szállott le egy palota sík fedelére, hanyatt vágódva zuhantam le róla s ebben a pillanatban farkával ki-sujtotta a bal szememet.

Igy lettem félszeművé. A ló elrepült, én meg nagy búsán lementem a terrasról s ím, egy pillanat múlva ott állottam a félszemű fiatalemberek szobájában. Senki sem volt bent, de csakhamar jött a tíz ifju az öregemberrel. Az ifjak sem a visszatérésemen, sem a félszeműségemen nem csudálkoztak.

— Sajnáljuk a szerencsétlenségedet, — mondták — de hát vigasztaljon, hogy mi velünk is megesett ez a szerencsétlenség. Egy esztendeig mi is oly vigan éltünk mint te, ép úgy nem tartottuk meg a fogadásunkat, mint te s most nem tudjuk, még meddig kell szenvednünk ezért. Azt már megmondtuk neked, hogy velünk nem maradhatsz, azt tanácsoljuk hát, hogy eredj Bagdádba, ott tán jobbra fordul sorsod.

Megmutatták az utat Bagdád felé s én útrakeltem. Útközben szakállamat és szemöldökömet leborotváltattam, kalandosruhába öltöztem s hosszú vándorlás után végre ide értem. Itt a kapuban találkoztam szerencsétlen társaimmal, csudálkoztunk, hogy mind a hármunknak éppen a bal szeme hiányzik, de már

Lezuhantam róla s farkával kisujtotta balszememet.

nem volt időnk erről beszélünk, mert te, asszonyom, csakhamar bebocsátottál minket.

Mikor a harmadik kalandos is befejezte a történetét, mondta Szobeida :

— Mindhárman szabadok vagytok, mehetek, amerre tetszik.

De kérésükre megengedte, hogy ott maradjanak s meghallgassák a más három ember történetét is.

— Nos, — fordult Szobeida ezekhez, most — rajtatok a sor, beszéljete !

— Nemes asszonyom, — mondta a nagyvezír — mi most sem mondhatunk egyebet, mint amikor ide jöttünk.

És újra elmondta, hogy ők musszuli kereskedők és hogy s mint kerültek ide.

Szobeida sokáig habozott, hogy mit tegyen velük, de végre is megkegyelmezett nekik, azzal a feltétellel, hogy azonnal távoznak valamennyien.

*

Szó nélkül távoztak mind a heten, mikor aztán az utcán voltak, a kalifa halkan oda szólt a nagyvezírnek, hogy a három kalandost vigye magához szállásra, reggel pedig vezesse fel hozzá a palotába. A nagyvezír magával vitte a kalandosokat, a hordár hazament, a kalifa pedig a palotaőrrel a palotájába.

Lefeküdt a kalifa azonnal, de nem jött szemére álom, annyira felizgatták az éjjel látott és hallott csudálatos történetek. Különösen az izgatta, hogy ki lehet Szobeida, miért bánik oly kegyetlenül a fekete kutyácskákkal és miért van Amina melle össze-vissza-

vagdalva. A felkelő nap ébren találta, s nem volt maradás az ágyban, felkelt s ment a fogadószozába, hol már várakozott rá a nagyvezír.

— Vezír, — mondotta a kalifa — azonnal hozasd ide azt a három nőt és a három kalandost. Nincs addig nyugvásom, míg a három nő történetével meg nem ismerkedem. Siess és ne feledd, hogy türelmetlenül várom visszaérkezésetet.

A vezír elsietett a nőkhöz, udvariasan közölte velük a kalifa parancsát, anélkül, hogy említette volna az éjjel történeteket, s a nők szó nélkül követték a vezírt sűrűn elfátyolozott arccal. Egyszerre érkeztek meg a palotába a kalandosokkal, kikkel már előzetesen közölte a vezír, hogy ma éjjel a kalifa társaságában voltak.

A kalifa igen kegyesen fogadta a nőket, aztán mondta, amint következik :

— Szép hölgyeim, titeket bizonyára nyugtalanít, hogy a kereskedőben, ki ma éjjel vendégetek volt, a kalifát ismeritek fel. De nincs okotok a nyugtalanúságra, mert én, ami velem történt, elfeledtem. Szíves fogadásotokkal meg vagyok elégedve, s vajha minden bagdádi asszony oly elmés és kedves volna, mint amilyennek titeket láttalak. Csak azért hivattalak ide, hogy megtudjam, miért sírt egyiktek együtt a kutyácskákkal, miután azokat kegyetlenül megverte? És kíváncsi vagyok arra is, hogy a másik hölgynek a melle miért van sebekkel borítva?

Miután a vezír ismételte a kalifa kérdéseit, Szobeida mélyen meghajtott a magát s belefogott az ő történetének elmondásába.

Szobeida története.

— Igazhitűek hatalmas ura, az én történetem igen csudálatos történet. A két kis fekete kutya édestestvérem, ez a két asszony azonban csak apáról az. Amina a neve annak, akinek a melle sebekkel van borítva, a másiknak a neve Szafia. Az én nevem Szobeida.

Atyánk halála után a vagyon egyformán oszlott el köztünk, aztán ez a két nővérem az anyjával más lakásba költözött, mi pedig, a három édestestvér, az anyánkkal maradtunk, ki még élt akkor s ki halálakor hármunknak ezer-ezer cekkinót hagyott. Nővéreim, kik idősebbek voltak, csakhamar férjhez mentek, s én egyedül maradtam. Kevés idő múlva a legidősebbik nővérem férje az egész vagyont pénzzé tette, s mind a ketten Afrikába utaztak, hol sógorom csakhamar elverte a pénzt s mikor a legnagyobb nyomorúságban voltak, a feleségét a faképnél hagyta. Szerencsétlen nővérem visszajött Bagdádba, könnyekig meghatott szomorú sorsa, s nemcsak hogy szeretettel a házamba fogadtam, de megosztottam vele időközben megnövekedett vagyonomat. Ami az enyém, az övé is volt, szabadon rendelkezett azzal.

Már több hónapja éltünk együtt a legnagyobbbeget-értésben, mikor egyszerre a harmadik nővérem is a legnyomorúságosabb állapotban tért be hozzám. Ő is éppen úgy járt, mint a másik s én őt is hasonló szeretettel fogadtam.

Telt, mult az idő, s egyszer, azzal az ürüggyel, hogy bizonyára terhemre vannak, azt mondták, hogy ismét férjhez mennek. Igyekeztem megnyugtani őket, hogy, ha más okuk nincs a férjhezmenésre, nyugodtan

maradhatnak nálam, elég az én vagyonom arra, hogy mind a hárman tisztességesen megéljünk. De attól tartok, mondtam nekik, hogy nem ez az ok s hogy csakugyan újra férjhez akartok menni, amin nem tudok eléggé csudálkozni. Jól tudjátok, hogy mily ritka a becsületes ember, jobb lesz hát, ha tovább is velem maradtok.

Hiába beszéltem, másodszor is férjhez mentek; de néhány hónap múlva ismét csak visszakerültek hozzám és sírva kértek bocsánatot, hogy nem fogadták meg a tanácsomat. Készek voltak rabszolgánők módjára élni nálam, csak újra befogadjam őket, én azonban most is testvéri szeretettel fogadtam s mindenemet megosztottam velük.

Egy esztendő telt már el a legnagyobb egyetértésben, mikor azt határoztam magamban, hogy selyemhernyótenyésztéssel megnevelt vagyonomat még nagyobbra nevelem s megvettem egy hajót, hogy azon selyemárut szállítsak a tengerentúli országokba. A persa tengeröbölből indult a hajó. Velem jöttek nővéreim is. Egyenesen Indiának tartottunk, s húsz napi hajózás után szárazföldet pillantottunk meg. Egy magas hegy volt ez, melynek a tövében igen szép város feküdt. Hajónk kikötött s nekem nem volt türelmem megvárni, míg a nővéreim is felkészülődnek, egyedül mentem be a városba. A város kapuja előtt számos őr ült és állt, mindeniknek bot volt a kezében, s mikor egészen közelükbe értem, rémülten láttam, hogy mind meg vannak kövülve. Bent a város utcáin is számtalan ember állott és ült: mind meg voltak kövülve ezek is. A kereskedők negyedében a boltok nagy része be volt zárva, a nyitott boltokban pedig szintén megkövesedett emberek ültek. A kéményekből nem szállott füst s

ebből láthattam, hogy kint és bent egyaránt minden ember kővé változott itt. Mikor a város közepére értem, nagy, aranylemezekkel fedett ajtót pillantottam meg, melynek mind a két szárnya nyitva volt. Egy selyemfüggöny össze volt vonva az ajtó között s lámpa függött felette. Felnéztem s egy palota állott előtttem, mely, nem kételkedem abban, csak ez ország fejedelmének palotája lehetett. Félrehúztam a függönyt s az előcsarnokban ott állt, ült meg feküdt néhány megkövesedett katona. Bent az udvarban jönni-menni látszotak az emberek, de valójában mind állottak úgy, amint a jövés-menés pillanatában megkövesedtek. Bementem a második, a harmadik udvarba s mindenütt ugyanaz a borzasztó halálos csend fogadott. A negyedik udvarban egy gyönyörű szép palotára esett a tekintetem. Vertarany rácsokkal voltak elzárva az ablakai s ezért a királyné palotájának néztem. Bementem a palotába s ott először is egy nagy terembe léptem, hol csupa megkövesedett fekete rabszolgákat találtam. A második teremben egy kővé vált asszony feküdt a pamlagon. Korona volt a fején : ez volt hát a királyné. Nyakát mogyorónagyságú gyöngyök ékesítették, arannyal-ezüsttel hímzett ruháján drága kövek csillogtak, ragyogtak. Szebbnél szebb, ragyogónál ragyogóbb szobákon mentem azután át, mígnem egy óriási nagy terembe értem : ebben állott a vertaranyból készült trón és köröskörül ragyogó csillárok, melyek szemképráztatóan világítottak.

— Mégis csak kell itt valaki élőnek lenni, gondoltam magamban, másként a gyertyák nem égnének.

Tovább mentem, szobáról-szobára, valamennyi ragyogó szép volt, de egy élő lelket sem találtam sehol. Nem gondoltam már sem a hajómra, sem a nővéreimre;

csak arra, hogy kíváncsiságomat kielégítsem. Közben esteledett, visszafordultam, de eltévelyedtem, s nem volt mit tennem, mint hogy itt maradtam éjszakára. Éppen le akartam feküdni egy szobában, mikor egyszerre csak férfihangot hallottam. Messziről jött a hang, de annyit kivettem belőle, hogy valaki a koránt olvassa. Nagy örömmel siettem a hang irányába s csakhamar egy teljesen kivilágított szobába értem, melynek közepén egy kis szőnyeg volt kiterítve, olyan, amilyent nálunk imádkozáshoz szoktak használni. A szőnyegen egy férfi ült, ki nagy figyelemmel és hangosan olvasta a koránt. Beléptem a szobába s hangosan mondtam el ezt az imát : »Áldott legyen az Úr, ki velünk volt s a tengeren átsegített. Uram, mutasd meg nekünk kegyelmedet és segélj vissza hazánkba ! Hallgasd meg, Uram, az én imádságomat !«

Az ifju megfordult és csudálkozva nézett rám.

— Szép leány, ki vagy te, mi hozott ebbe az elpusztult városba ? Ha megmondod, viszonzásul én is megmondom, ki vagyok, miért változtak kővé e város lakói s miért csak egyedül én kerültem ki ezt a szörnyű sorsot.

Néhány szóval elmondtam az én utazásom célját, mire az ifju visszatette a koránt a tokjába, aztán leültetett maga mellé. Figyelmesen megnéztem az ifjut s kedves, szép arca eddig még nem tapasztalt érzelmet fakasztott bennem.

— Kedves ifju, — mondtam én — türelmetlenül várom elbeszéléseidet.

— Szép leány, — szólt az ifju — ez a város egy hatalmas birodalomnak volt a fővárosa s az én királyatyámnak nevét viselte. Atyám egész udvara, a város és az egész birodalom lakói tűzimádók voltak. Nekem

azonban muzulmán dajkám volt, ki ifju koromban is mellettem maradt s ez megismertetett engem a koránnal. Gyakran mondta nekem, hogy csak egy igaz Isten van s óvakodjak más isteneket imádni. Szüleim tudta nélkül erős híve lettem a muzulmán hitnek s híve maradtam dajkám halála után is.

Ezelőtt három esztendővel és néhány hónappal az egész város felett hatalmas szózat zengett át, melynek minden szavát jól meg lehetett érteni. »Emberek, így szólt a szózat, hagyjatok fel a tűzimádással! Imádjátok az egy igaz, a könyörületes Istent!«

Teljes három esztendőn át hallatszott ez a szózat, de mivelhogy senki sem tért meg az egy igaz Istenhez, a harmadik esztendő utolsó napján, reggel két és három óra közt, minden ember abban a helyzetben maradt, amelyben éppen akkor volt és kövé változott. Atyámat is, anyámat is ez a sors érte. Egyedül én maradtam életben, s azóta még erősebb hittel imádom az egy igaz Istent. Tudom, hogy ő küldött téged is az én vigasztalásomra, ebbe a nagy egyedülvalóságba, miért áldott legyen az Úr!

— Herceg, — mondtam én — nyilvánvaló, hogy a Gondviselés küldött engem ide, hogy téged megszabadítsalak e szomorú helyről. Elviszlek Bagdádba, hol az igazhívők hatalmas ura kellő tisztelettel fogad majd téged s védelmébe vesz.

Az ifju elfogadta ajánlatomat s reggel a hajóra siettünk, hol már nagy aggodalmak közt vártak a nővéreim és a hajósemberek. Bemutattam a herceget nővéreimnek s elmondtam az ő szomorú történetét. A matrózok több napon át a királyi palota rengeteg kincseinek a hajóra szállításával foglalkoztak, de a kincsek és mindenféle drágaságok nagy részét ott kellett hagy-

nunk, mivel azok elszállítására több hajó kellett volna. Mikor aztán elegendő élelemmel és vízzel is elláttuk a hajót, az első kedvező széllel útra keltünk.

Uram, — folytatta Szobeida — a herceg, nővéreim és én napokon át igen kellemesen töltöttük az időt, de, fájdalom, nem sokáig tartott köztünk ez a kellemes viszony. Nővéreim irigykedve nézték, hogy köztem és a herceg közt napról-napra bensőbb barátság fejlődik, s egy nap bosszusan kérdezték tőlem, hogy mit kezdünk majd a herceggel, ha Bagdádba érkezünk? Jól tudtam, hogy miért intézik hozzám ezt a kérdést. Tudni akarták, hogy milyen érzelmekkel viseltetem a herceg iránt. Tréfára vettem a dolgot s azt feleltem, hogy férjül veszem a herceget, aztán hirtelen a herceghez fordultam s kértem őt, hogy egyezzek bele.

— Asszonyom, — mondta a herceg — nem tudom, hogy nem tréfálsz-e, de a magam részéről komolyan kijelentem itt a nővéreid előtt, hogy ajánlatodat a legnagyobb örömmel fogadom el.

A Perzsa-öbölben járt ekkor a hajónk s kedvező szél mellett másnap Balszorába kellett érnünk. De éjjel, míg aludtam, nővéreim a tengerbe dobtak engem, a herceget szintén. Én egy ideig a víz színén tartottam magamat, aztán egyszerre csak földet éreztem talpam alatt. Szerencsésen szárazföldre értem s virradatkor láttam, hogy egy pusztaszigeten vagyok, mely nem esett messze Balszorától. Ruhámat megszáritottam a napon, aztán ivóvizet és mindenféle gyümölcsöt is találtam, nem kellett hát félnem az éhenhalástól. Leheveredtem egy fa árnyékába, de nem sokáig pihenhettem ott; mert egyszerre egy szárnyas kígyót vettem észre, mely jobbra-balra tekeregve, kiöltött nyelvvel közeledett felém. Ijedten álltam fel s akkor láttam, hogy

a kígyót egy még vastagabb kígyó üldözi, már meg is fogta a farkát s le akarja nyelni. Ahelyett, hogy elszaladtam volna, felkaptam egy mellettem heverő követ s úgy megdobtam a vastag kígyó fejét, hogy egyszeribe szörnyet halt. A másik kígyó erre kiterjesztette szárnyát és elrepült. Sokáig néztem utána, aztán, mikor elvesztettem szemem elől, ismét lefeküdtem a fa árnyékába és elaludtam.

Képzelheted, uram, csodálkozásomat, mikor felébredtem és egy kellemes arcú fekete asszony állott előttem, ki egy szalagon két kis fekete kutyát tartott.

— Hát te ki vagy? — kérdeztem az asszonyt.

— Én, — felelte az asszony — az a kígyó vagyok, akit az imént szabadítottál meg a bizonyos haláltól. Azt hittem, jobban nem szolgálhatom meg jószágodat, mint azzal, amit tettem. Tudtam a nővéreid árulásáról s mihelyt a te jószágod által megszabadultam, egybehivattam tündértársaimat — mert én tündér vagyok — mind, ami portéka volt a hajón, Bagdádba vittük, aztán a hajót elsüllyesztettük. Ez a két fekete kutya a te két nővéred. Kutyává varázsoltuk őket, de ez még nem elég büntetés nekik. Majd megmondom, mint bánj velük.

Ezt mondván, egyik karjával engem vett fel, másik karjával a két kutyát s egy szempillantás múlva bagdádi házamban tett le, mely tele volt a hajóról ide szállított drága holmikkal. Mielőtt eltávozott volna, átadta nekem a két kutyát s mondta:

— Annak a nevében, ki a tengereket mozgatja, parancsolom neked, hogy ezt a két kutyát, kik a te életedre törtek s a te hercegedet a tengerbe ölték, minden éjjel irgalmatlanul korbácsold meg.

Meg kellett ígérnem, hogy parancsát teljesítem,

s azóta, bár a szívem majd megszakad belé, a tündér parancsa szerint cselekszem. Ime, uram, ez az én történetem.

Most, a vezír felhívására Amina lépett elő s ezt a történetet mondta el:

Amina története.

— Igaz hívők ura, — így kezdette elbeszélését Amina, — hogy ne ismételjem azt, amit Szobeida már elmondott, csak annyit mondok, hogy anyám, miután özvegységre jutott és más házba költözött, csakhamar férjhez adott engem e város egyik leggazdagabb emberéhez. De még egy éve sem volt a házasságunknak, özvegységre jutottam s férjemről nyolcvanezer zekkinót örököltem. Ebből a pénzből tisztességesen megélhettem volna, én azonban, mihelyt a gyász első hat hónapja letelt, tíz olyan ruhát csináltattam, hogy mindenik tíztízezer zekkinóba került s a gyászév leteltével viselni kezdtem a drága szép ruhákat.

Egy nap, amint házi dolgaimmel foglalatostkodtam, egy idős asszony kopogtatott be hozzám. Alázatosan köszönt, megcsókolta a földet s térden állva mondta:

— Jó asszony, bocsáss meg, hogy alkalmatlan-kodom, de hallottam jószívűséged hírét s ez bátorított fel, hogy hozzád forduljak kéréssel. Özvegy-asszony vagyok, idegen ebben a városban, nincs itt semmi ismeretségem. Egyetlen leányomat egy előkelő ember veszi feleségül, s szeretném, ha látná a családja, hogy nem vagyunk ismeretlen, jött-ment emberek. Nagy tisztesség volna hát ránk, ha oly előkelő asszony, mint te, megjelenél leányom menyegzőjén.

Megsajnáltam a szegény asszonyt; s szívesen tel-

jesítettem a kérését, csak arra kértem, várjon, míg magamra veszem legszebb ruhámat. Az asszony hálálkodva csókolta lábamat; aztán azt mondta, hogy nem kell sietnem, elég, ha estefelé öltözöm fel, akkor aztán újra eljön értem.

Elment az asszony; én meg előszedtem legszebb ruhámat, legdrágább gyöngyeimet és ékszereimet s felkészülve vártam az asszonyt, ki este pontosan eljött.

— Asszonyom, — jelentette nagy örömmel — a vőm nőrokonai már egybegyültek, csupa előkelő hölgyek. Ha szíves leszel jönni, én elkísérlek.

Azonnal elindultunk. Ő ment elől, én utána s jöttek velem az én rabszolganőim is. Csakhamar egy igen széles és frissen sepert utcában egy nagy kapu elé értünk, melyet egy nagy lámpa világított meg. A kapu felett aranybetűkkel volt bevésve: »Itt van az öröm örök lakása.« Az öregasszony kopogtatott s a kapu azonnal megnyílt. Az udvar végén egy nagy terembe léptünk, hol egy fiatal és rendkívül szép nő fogadott. Elém jött, megölelt és egy szófára ültetett, mely gyémántokkal gazdagon kirakott trón mellett állott.

— Asszonyom, — mondta a szép nő — téged meghívtak, hogy jelen légy egy menyegzőn, de remélem, ez a menyegző más lesz, mint te képzeled. Van nekem egy fivérem, ki egyike a legműveltebb és legtökéletesebb férfiaknak. Sokat hallott a te szépségedről és bájoságodról s annyira szeret téged a híred után, hogy a te kezeden van az ő boldogsága vagy boldogtalansága. Biztosíthatlak, hogy semmiképpen sem lenne méltatlan hozzád. Kérlek, ne utasítsd el őt!

Férjem halála óta még nem gondoltam arra, hogy újra férjhez menjek, de nem volt erőm, hogy e szép nő kérését visszautasítsam. Hallgatásom és elpiru-

lásom éppen eleget mondott a szép nőnek; ki tapsolt a kezével, mire nyílt az ajtó s azon egy oly fenséges tartású és kellemetes arcú ifju lépett be, hogy igazán boldognak éreztem magamat s büszke voltam a hódításomra. Leült mellém s a beszélgetés során meggyőződtem, hogy még annál is külömb férfi, mint aminőnek a nővére rajzolta. Mikor a leány látta, hogy rendben vagyunk egymással, ismét tapsolt; mire belépett a kádi, ki elénk tette a kész házassági szerződést. Én aláírtam, aztán aláírta a négy tanú is, kik a kádival jöttek. Egyetlen egy dolgot kötött ki a férjem, azt, hogy rajta kívül soha más férfival ne beszéljek s arcomat látni ne engedjem. Ezzel megvolt a házasság s én lettem a főszereplője a menyegzőnek, melyre mint vendéget hívtak meg.

Egy hónappal a házasságunk után valami kelme volt szükségem s engedelmet kértem a férjemtől, hogy vásárolni mehessek. Megadta az engedelmet, s én annak az öregasszonynak, kiről már beszéltem, és két rabszolganőnek kíséretében a városba mentem. Mikor a kereskedők utcájában voltunk, mondta nekem az öregasszony:

— Drága asszonyom, mivel selyemkelmét akarsz venni, elvezetlek egy fiatal kereskedőhöz, akit én ismerek. Biztosítlak, hogy sehol sem találsz oly finom kelmét, mint nála.

Elmentünk a fiatal kereskedő boltjába; ott leültem s az öregasszony megmondotta helyettem, hogy mit akarok venni. A kereskedő több kelmét mutatott s én megkérdeztem az árát annak, amelyik legjobban tetszett. Azt mondta az öregasszonynak, hogy ezt a kelmét nem adja semmi pénzért, de szívesen nekem ajándékozza, ha megengedem, hogy az arco-

mat megcsókolja. Felháborított a szemtelen ajánlat s megparancsoltam az öregasszonynak, hogy mondja meg a kereskedőnek, mint vélekedem az ajánlatáról. De az öregasszony, ahelyett, hogy engedelmeskedett volna, azt mondta nekem, hogy az nem is olyan nagy dolog, amit a kereskedő kíván tőlem, hiszen nem kell beszélgetnem vele s így a szerződést nem szegem meg. Végre is annyira megtetszett a kelme, hogy megfogadtam a tanácsot. Az öregasszony és a rabszolgánők félrefordultak, hogy ne lássanak engem és én levettem arcomról a fátyolt. Oh, de mi történt! A kereskedő, ahelyett, hogy megcsókolt volna, véresre harapta az arcomat! Oly nagy volt a fájdalom és rémületem, hogy ájultan estem össze. Mikor magamhoz tértem, éreztem, hogy arcomat vér borítja. De összeszedtem erőmet és hazasiетtem, ott azonban újra elájultam. Ágyba fektettek s ott tértem magamhoz.

Közben este lett s hazajött az uram. Láta, hogy a fejem be van pólyázva s kérdezte, hogy mi bajom. Azt feleltem, hogy fáj a fejem s azt hittem, hogy nem kérdezősködik tovább. De viaszgyertyát gyújtott s meglátta, hogy meg vagyok sebesítve. — Miféle sebek ezek? — kérdezte most már szigorúan. Habár semmi nagy bűnt nem követtem el, mégsem tudtam megvallani az igazat. Azt mondtam, hogy mikor vásárolni voltam, egy szűk utcában szembe jött velem egy hordár, ki fát vitt a hátán s oly közel ment el mellettem, hogy a fával megsebezte egy kissé az arcomat.

— Úgy? — kiáltotta az uram szörnyű haraggal. — Holnap reggel megyek a rendőrség fejéhez, minden hordárt összefogdosztatok s valamennyit felakasztatom! Abbeli félelmemben, hogy oly sok ártatlan ember

halálának leszek az okozója, könyörögve kértem az uramat, hogy ne bántsa szegény embereket e csekélység miatt.

— Mondd meg hát, mitől sebesültél meg? — kiáltott rám az uram.

Most meg azt mondtam, hogy egy szegény seprűárus haladt el mellettem számárháton s amint félre néztem, a számár oly erősen lökött meg, hogy arccal egy kirakatnak estem.

— Ha ez igaz, — mondotta — holnap reggel addig nem kél fel nap, hogy Giafárhoz, a nagyvezírhez megyek s minden seprűárust megöletek.

— Az Istenért, — mondtam én — bocsáss meg szegény ártatlanoknak!

— De asszony, — ordított magánkívül az uram — már most mit higgyek? Mondd meg végre a való igazságot!

— Uram, — mondtam most — elszédültem s elestem. Így sebesültem meg.

De már erre elvesztette türelmét, tapsolt a kezével s három rabszolga lépett be.

— Húzzátok ki az ágyból, — parancsolta a rabszolgáknak — s fektessétek a szoba közepére!

A rabszolgák teljesítették a parancsot — s míg az egyik a fejemet, a másik meg a lábamat fogta, a harmadikkal kardot hozatott be s parancsolta ennek, hogy vágja le a fejemet és dobja a Tigrisbe, hadd egyék meg a halak.

— No, vágjad már! — kiáltott a rabszolgára, mikor ez habozva állott meg.

— Asszonyom, — mondta nekem a rabszolga, — közeledik életének utolsó pillanata, nem kíván valamit rendelkezni halála előtt?

Engedelmet kértem az uramtól, hogy szólhassak s ő megengedte. Fejemet felemeltem, szeretettel néztem rá.

— Ah, — sóhajtottam alig hallhatóan — minő helyzetbe jutottam !

Többet is akartam mondani, de könnyeim és sóhajtasaim elfojtották szavaimat.

Ez azonban nem lágyította meg az ő szívét.

— Teljesítsd a kötelességedet, — szólt ridegen a rabszolgának.

E pillanatban berohant az öregasszony, aki az uramnak dajkája volt, lába elé vetette magát s úgy könyörgött :

— Oh, fiam, bocsáss meg neki ! Gondold meg, hogy aki öl, megölettetik ; hogy beszennyezed a nevedet és elveszted az emberek becsülését !

Oly megindítóan mondta ezt az öregasszony, miközben az arcát elborították a könnyek, hogy az uram kissé ellágyult s mondta a dajkának :

— Hát jó, irántad való szeretetből megkegyelmezek az életének, de a büntetés nem marad el, hadd emlékezzék vissza egész életében a bűnére !

Szörnyű volt ez a büntetés, szörnyebb a halálnál. Az egyik rabszolgával össze-vissza hasogattatta a mellemet s mikor magamhoz tértem, mert hisz a kegyetlen büntetés első pillanatában elvesztettem az eszméletemet, borzadva láttam, hogy mellem mennyire el el van éktelenítve. Nem az uram házában ébredtem fel, hanem egy idegen házban, de ágyam szélén ott ült az öregasszony, ki hűségesen ápolt négy hónapon át. Akkor vissza akartam térni első férjem házába, de csak üres telket találtam a helyén. Még az utca is eltűnt, amelyben e ház állott. Megtudtam, hogy a házamat is, az utcát is férjem romboltatta le szertelen nagy haragjában.

Mindenemből kifosztva mentem Szobeidához; aki igaz szeretettel fogadott nagy nyomorúságomban, s később, anyám halála után, hugomat, Szafiát is házához vette. Azóta együtt élünk békességben, megelégedésben. Ez az én történetem.

* * *

A kalifa, miután mindent megtudott, amire kíváncsi volt, most Szobeidához fordult s kérdezte:

— Tudod-e, hol tartózkodik az a tündér, ki nővéreidet arra a szigorú büntetésre ítélte?

— Igazhívők ura, — mondta Szobeida — nem tudom, hol van, de egy csomó hajszálat adott nekem s azt mondta, hogy, ha szükségem lesz rá valaha, csak égessek el két hajszálat s azonnal nálam lesz.

— Nálad vannak azok a hajszálak? — kérdezte a kalifa.

— Mindig magammal hordom, — válaszolt Szobeida.

— Akkor hát hívd ide a tündért, — mondta a kalifa.

Szobeida félrefordult, két hajszálat kivett a kebléből s elégette. Abban a pillanatban megrázkódott a palota s a kalifa előtt állott a tündér ragyogó szép ruhában.

— Igazhívők ura, — szólt a tündér — íme, megjelentem. A hölgy, ki a te parancsodra ide hívott engem, nagy jót tett velem. Hálából hűtlen nővéreit kutyákká változtattam, de ha parancsolja felséged, visszaadom nekik természetes alakjukat.

— Szép tündér, — mondta a kalifa — nagy örömet szerzel nekem, ha megteszed ezt a szíveséget, hisz eléggé meglakoltak azok a nők a bűnükért. Előbb azon-

ban még egy szívességre kérlek. Te bizonyára sok mindent tudsz, amit mi nem tudunk, s talán ismered azt a kegyetlen férfit, aki e nőnek — s itt Aminára mutatott — oly borzasztóan elégtelenítette a mellét. Csudálom, hogy ez az embertelenség nem jutott tudomásomra.

— Felség, — mondotta a tündér — a két kis kutyát visszaváltoztatom régi alakjára, ennek a nőnek pedig nyomtalanul eltüntetem a melléről a sebeket, aztán majd megnevezem azt a férfit is, aki oly kegyetlenül bánt vele.

A kalifa elhozatta a két kis kutyát, a tündér egy pohár vizet hozatott, néhány szót mormolt magában s íme, a két kis kutyából gyönyörű szép két leány lett; Amina melléről pedig eltűntek az éktelen sebek.

— Igazhívők ura, — mondta most a tündér — most pedig megmondom, ki az az ismeretlen férfi, aki a feleségével oly kegyetlenül bánt. Ez a férfi Amin herceg, a te legidősebbik fiad. Az ő kegyetlensége némiképp menthető, mert a felesége kissé könnyelmű volt s mert nem vallotta meg az igazat, nem csuda, ha a herceg a valóságnál rosszabbra gondolt.

A kalifa azonnal elhivatta a herceget s mikor elmondta, hogy mindent tud, a herceg nem várt atyja parancsára, szíves-örömet bocsátott meg feleségének. Ő maga, a kalifa, Szobeidát vette feleségül, a három leányt pedig a három kalandos királyfival házassította össze.

Mind a három királyfinak pompás palotát építtetett s birodalmának legmagasabb méltóságai közé emelte őket.

Ilyen nagylelkű ember volt Harun Arresid, az igazhívők hatalmas ura.

Sahabeddin sejk.

(Az Ezeregyéj-ből.)

Réges-régen, sok ezer esztendővel ennek előtte, volt Egyiptomnak egy szultánja, aki igen szerette a tudós embereket. Ahány tudós volt Egyiptomban, rendszerint mind a szultán palotájában lakott. Össze-összeültek a tudósok, bölcselkedtek, vitatkoztak ezen, azon, mindenféle dolgon, a szultán pedig hallgatta nagy figyelemmel. Egyszer az egyik tudós azt állította, hogy Gábor angyal Mohamedet éjjel, mikor Mohamed aludt, felkapta az ágyából s mindent megmutatott neki, mi a hét égben, a paradicsomban és a pokolban van s hogy a nagy prófétát, miután nyolcvanezer beszélgetést folytatott Istennel, az angyal ismét visszavitte az ágyába. Még pedig olyan rövid idő alatt vitte vissza, hogy Mohamed az ágyát még melegnek találta, nemcsak, hanem egy kancsó éppen akkor esett a földre, amikor az angyal őt elvitte s ebből a kancsóból a víz még akkor sem folyt ki egészen, amikor a prófétát az angyal visszavitte.

— Ez lehetetlen dolog, — mondotta a szultán. — Ti azt mondjátok, hogy a hét ég egymástól 500—5000 esztendő út-távolságra van és hogy mindenik ég éppen éppen olyan mély, mint amilyen távolságra vagy on egymástól. Hogyan lehetséges hát az, hogy Mohamed,

miután bejárta mind a hét eget s Istennel nyolcvanezer beszélgetést folytatott, visszatérésekor még melegnek találta az ágyát és a kancsóból még nem folyt ki mind a víz? Van-e olyan könnyen hívó ember a világon, hogy ezt a mesét elhiggye nektek? Avagy nem tudjátok, hogy ha egy kancsó leesik a földre, abból mindjárt kifolyik a víz utolsó cseppig?

A tudósok egyértelemmel azt felelték a szultánnak, hogy bizony ez nem látszik valóságos dolognak, de a mindenható Istennek semmi sem lehetlen. Ám mondhattak akármit a szultánnak a tudósok, a szultán mégis mesének tartotta: nem hitte el nekik.

Ennek a dolognak nagy híre ment egész Egyiptomban. Meghallotta a hírét Sahabeddin sejk is, aki ez időtájt nem volt a szultán palotájában, tehát nem vett részt abban a vitában. Ahogy ezt a sejk meghallotta, nem volt maradása otthon s a legrekkenőbb melegben elutazott Kairóba, a szultán fővárosába. Ment egyenesen a szultánhoz, fel a palotába. Amint a szultán megtudta, hogy a sejk megérkezett, egyszeribe eléje ment, s nagy tisztelettel, nagy szívességgel fogadta.

— Ugyan, miért jöttél ide ebben a rekkenő hőségben? — kérdezte a sejket a szultán. — Nem tudtad valamelyik szolgádat küldeni, ha valami ügyes-bajos dolgod van?

— Nem, uram, — felelte a sejk, — nem küldhettem a szolgámat, mert nekem magamnak kellett jönnöm személyesen, hogy veled beszéljek.

A szultán igen megörült a sejk szavainak, mert hát a sejkeket nagy tiszteletben tartották a szultánok. Leültek a szobában s elkezdettek beszélgetni. Ennek a szobának négy ablaka volt s a négy ablak a világnak

négy tájéka felé nyílt. Egyszerre csak megszólal a sejk s azt mondja a szultánnak :

— Felséges szultán, csukasd be az ablakokat.

— Ugyan, miért jöttél ide ebben a rekkenő hőségben? —

A szultán becsukatta az ablakokat, aztán tovább folytatták a beszélgetést. Közben a sejk felkelt s az egyik ablakot kinyitotta, azt az ablakot, amelyik a Kireldagirra, vagyis a Vörös-hegyre nyílt s kérte a szultánt,

hogy nézzen ki az ablakon. A szultán kinézett az ablakon, de a lélegzete is elállott arra, amit látott. Megszámlálhatatlan sok, fegyveres katonát látott a hegyen, lovasokat, gyalogosokat s az a sok fegyveres katona szörnyű nagy sebességgel rohant le a hegyen a szultán palotája felé. A szultán a színében fehérre változott s rémülten kiáltotta:

— Óh, ég, mely rettenetes nagy hadsereg! Mit akar ez? Nézd, egyenesen a palotámnak rohan.

— Ne félj, uram, — mondotta a sejk — nem lesz itt semmi baj.

Ezt mondván, bezárta az ablakot, aztán újra kinyitotta. Akkor a szultán újra kinézett s a hegyen egy szál katona nem sok, annyit sem látott.

A másik ablak a városra nézett. Most a sejk ezt nyitatta ki, s a szultán, ahogy kinézett ezen az ablakon még jobban elrémült: lángokban állott Kairó városa.

— Óh, mely rettenetes tűzvész, — kiáltott a szultán, — nézd, hogy nyargalnak a lángok a házakon át, hogy omlanak porba a paloták s hogy vágtatnak a lángok az én palotám felé! Végünk van: mindjárt porba omlik az én gyönyörű városom!

— Ne félj, semmit, uram, — mondotta a sejk, — nincs semmi baj.

Abban a pillanatban bezárta az ablakot, aztán ismét kinyitotta s mikor a szultán újra kinézett az ablakon, Kairó városa állott épen, szépen, mint egy perccel azelőtt.

— Nyitasd ki most a harmadik ablakot, — mondotta a sejk a szultánnak.

Kinyitatta ezt is. Ez az ablak a Nilusra nézett. Haj, mit látott a szultán! Ime, a Nilus megáradott,

Végezetül a negyedik ablakot nyitatta ki a sejk.

kicsapott a medréből, zugva zúgott, hömpölygött át a réten, egyenesen a városnak.

— Óh, jaj, mi lesz, — kiáltotta a szultán — mindjárt eltemeti a piszkos áradat az én gyönyörű városomat. Elpusztul az én drága népem! Meghalok én is csúf halállal.

— Ne félj, — mondotta a sejk — nem hal meg sem a te néped, sem te nem halsz meg.

A sejk becsukta az ablakot, aztán ismét kinyitotta s mikor a szultán kinézett az ablakon, a Nilus szép csendesen folydogált a medrében.

Végezetül a negyedik ablakot nyitotta ki a sejk. A negyedik ablak egy szörnyű sivatagra nézett, de mily kellemetesen lepődött meg a szultán, mikor látta, hogy annak a rettenetes sivatagnak nyoma sincs; hogy felséges selyemréten van a sivatag helyén. Azon a szép selyemréten szebbnél-szebb gyümölcsfák; azok a gyümölcsfák tele vannak pompásnál pompásabb gyümölcsökkel s a selyemréten szerteszét szaladgálnak a kristályvízű patakok; a patakok partján rózsák, bazsalikumok, balzsamnövények, nárciszok, melyeknek az illata elszállott a palotába, be az ablakon. Nem győzte nézni, csudálni a szultán ezt a gyönyörű, ezt a felséges képet. És behallatszott a palotába a gerléknek, a fülemiléknek édes éneke.

— Gyere, gyere, — mondotta a sejknek — menjünk. Ez a paradicsom maga!

Szeretett volna odarepülni, de a sejk becsukta az ablakot, aztán ismét kinyitotta s mikor a szultán újra kinézett, a felséges szép paradicsomnak nyoma sem volt, ott szomorkodott a helyén újra a kietlen sivatag.

— Na, uram, — mondotta a sejk — úgy-e bár, elég csudálatos dolgot láttattam veled és ez a sok csudá-

latos dolog mind semmi ahhoz a nagy csudához képest, melyre a mindenható Isten nagy és végtelen ereje képes.

— Hiába, — mondotta a szultán — mégsem hiszem el, amit azok a tudós emberek mondtak nekem.

— Nem hiszed? — mondotta a sejk — jól van, hát hozass be egy kád vizet.

A szultán behozatott egy kád vizet, aztán monddta a sejk:

— Mostan pedig, uram, vetközzél le. Lépj be a kádba, a fejedet merítsd bele a vízbe, de mindjárt kapd is vissza.

A szultán szó nélkül engedelmeskedett, belépett a kádba, a fejét beledugta a vízbe s hirtelen vissza is rántotta.

Ám, amikor a szultán a fejét a vízbe mártotta, abban a pillanatban azt látta, hogy ő tengernek a partján van, egy magas hegynek az oldalán. Roppant elcsudálkozott. Nem tudta elgondolni, hogy és mint jött ő ide, erre az ismeretlen, idegen helyre. Egyszerre aztán szörnyű haraggal kiáltott fel:

— Hej, cudar sejk, mit tettél velem? Megcsaltál! El akartad venni a trónomat s hogy többet vissza ne jöjjenek az én országomba, a te átkos varázslatoddal idehoztál engemet, de majd visszakerülök én még az országomba s akkor jaj neked! Megkeserülöd azt, amit én velem tettél!

Elindult a hegy oldalán, járt fel-alá, dúlt-fúlt szörnyű haragjában, de bizony nem tudott segíteni magán, mert azt se tudta, merre induljon, merre menjen, jobbra-e, balra-e? Így bolyongott össze-vissza, s egyszerre csak az erdő felől favágó emberek közeledtek

feléje. Haj, de megörült ezeknek az embereknek, hogy mégis lát élő lelkeket, akikkel majd beszélhet, akiktől majd kérdezősködhetik, de hirtelen meggondolta a dolgot: nem mondja meg nekik, hogy ki és mi. Minek mondaná, hiszen úgy sem hinnék el. Azt mondanák róla, hogy csaló vagy bolond. Mikor a favágók odaértek hozzá s üdvözölték, aztán megkérdezték, hogy ki és mi, miféle járatbéli ember, azt felelte a szultán:

— Én bizony, édes barátaim, szerencsétlen kereskedő vagyok; a hajóm a tengeren elsüllyedett; egy szál deszkán mentettem meg az életemet. Most itt vagyok, azt sem tudom, hogy hol. Azt sem tudom, hogy mit kezdjek. Legyetek könyörületesek irántam, segítsetek rajtam.

A favágókat mélyen megindította a szultán szerencsétlensége. Szegényes ruhájukból adtak, amit adhattak; az egyik egy kabátot, a másik sarut, aztán elkallauzolták a szomszéd városba, ott elbúcsúztak tőle, Istennek ajánlották. Boldoguljon úgy, ahogy tud.

Elindult a szultán a városban, ment fel s alá az utcákon, erre, arra, aztán, amint ment, mendegélt, egyszerre csak megállott egy kovácsműhely előtt. Fáradt volt már, alig bírta a lába. Betért a műhelybe, ottan lerogyott egy padra. Még szólni sem tudott. A kovácsműhelyben egy öreg ember dolgozott s hogy meglátta a szultánt, szánakozva kérdezte:

— Hát te ki s mi vagy? Honnan jöttél? Hogy kerültél ide? Mert látom, hogy idegen vagy.

A szultán azt mondotta a kovácsnak is, mint amit a favágóknak. Aztán elmondta, hogy azok a jó emberek elvezették őt ide, a városba. Azok adták neki ezt a rongyos kabátot, ezt a régi sarut.

— No, ne búsulj, — mondotta az öreg kovács — adj hálát az Istennek, hogy megmaradt az életed. Te még fiatal vagy, még boldogulhatsz. De nem ismered ennek a városnak a szokásait. Nem tudod, hogy mit s miként kell felhasználnod a magad javára. Mihez szabad kezdened és mihez nem. Hallgasd meg hát az én tanácsomat. Eredj, fiam, menj el az asszonyoknak a fürdőjéhez, ottan állj meg a fürdő ajtaja előtt s minden asszonyt, aki ottan kilép, szólíts meg. Kérdezd meg mindeniktől sorba, hogy van-e férje. Amelyik azt mondja, hogy nincs, az majd a te feleséged lesz. Ez a szokás a mi országunkban.

A szultán megfogadta az öreg ember tanácsát: elment a fürdőhöz, megállott annak az ajtaja előtt és várt. Egyszerre kilépett a fürdőből egy gyönyörűsége szép asszony.

— Haj, de szerencsés lennék, — gondolta magában a szultán — ha ez a nő nem volna férjes asszony. Mindjárt meg is szólította:

— Szép asszony, van-e már férjed?

— Van, — felelt az asszony, — azzal tovább ment. A szultán nagy szomorúan lecsüggesztette a fejét s várta, hogy ki jön majd a szép asszony után. Alig tűnt el a szép asszony, egy másik lépett ki az ajtón, de ez olyan csunya volt, mint éppen a rút idő. Szörnyű félelem szállotta meg a lelkét a szultánnak. Szinte bizonyos volt abban, hogy ennek a förtelmes csunya asszonynak nincs ura. De hiába: meg kellett kérdeznie.

— Van-e férjed? — kérdezte az asszonyt.

Haj, mekkora kő esett le a szívről! A förtelmes asszony azt mondta:

— Van! — s azzal tovább ment.

Jött a harmadik asszony. Ez még csunyább volt amannál is. Most még jobban megijedt a szultán.

— Bár inkább annak ne lett volna férje, — gondolta magában. Szeretett volna elszaladni, de eszébe jutott az öreg kovács. Ott maradt s megkérdezte a harmadik asszonyt is:

— Van-e férjed?

— Van, — felelte a csunya asszony s rá se nézve továbbment.

Most aztán kilépett a fürdőből a negyedik asszony. Olyan szép volt ez az asszony, hogy a napra lehetett nézni, de ő rá nem. Hasonlíthatatlanul szebb, mint az első. A szultán reszketett egész testében, úgy kérdezte a gyönyörű szép asszonyt:

— Óh, szép asszony, van-e urad?

— Nincs, — mondotta az asszony. — Aztán végignézett büszkén a szultánon; tetőtől-talpig mérte s egy szó nélkül tovább ment, egyenesen haza. Szegény szultán! Ott maradt egy helyben, majd felvetette a bánat s a szomorúság.

— Úgy látszik, hogy bolondított engem az az öreg kovács, — mondotta magában. — Láttam ezen az asszonyon, hogy nézett engemet, milyen dölyfösen, milyen gőgösen! De csuda-e, hogy így nézett rám? Állhatott-e szóba velem, a rongyos, toprongyos emberrel egy ilyen szép, egy ilyen csudaszép asszony?!

Már éppen indulóban volt, hogy visszamenjen az öreg kovácshoz és szemére hányja, hogy volt lelke őt így elbolondítani, amikor egyszerre csak jön feléje nagy sietve egy inas s megszólítja:

— Te vagy az a rongyos ember, aki itt állott az imént a fürdő ajtaja előtt?

— En vagyok, — felelte a szultán.

— Óh, szép asszony, van-e urad ?

— Ha te vagy, akkor jer velem, hivat az asszonyom.

A szultán ment a szolgával, aki őt egy nagy, fényes palotába vezette. Ott a fényes palotában leültette egy szobában, amely csupa selyem, bársony volt. Aranyból, gyémántból voltak a székek, csupa ragyogás, csupa gazdagság, csupa fényesség. Aztán eltűnt a szobából az inas, a szultán egyedül maradt. Vagy két óra hosszat ült ott egymagában, de közbe-közbe beszaladt az inas s mindigre mondotta neki : csak legyen türelemmel, mindjárt jön az asszonya. Aztán egyszerre csak nyílt az ajtó, belépett a csudaszép asszony, mögötte négy nő, azok is szebbnél-szebbek. Azon a csudaszép asszonyon drága ékszerekkel megrakott ruha. A szeme is káprázott a szultánnak a nagy ragyogástól, pedig ő már csak látott elég sok ragyogást, elég sok fényességet ! Az asszony nyájasan, mosolyogva közeledett a szultánhoz s mondotta neki :

— Bocsáss meg, hogy olyan sokáig váraкоztattalak, de nem akartam megjelenni akármilyen ruhában az én uram előtt. Mert tudd meg, hogy ez a ház a te házad e pillanattól fogva. Minden, amit itt látsz, a tied. Te csak parancsolj, te csak kívánj akármit, minden kívánságod teljesül, minden parancsodnak engedelmeskedünk.

— Óh, szép asszony, — mondotta a szultán — nem akarok hinni a fülemnek, nem akarom elhinni, hogy én vagyok a legboldogabb ember a világon. Nem tudom megérteni, miért fogadsz most olyan kegyesen, mikor az előbb oly büszkén s oly dölyfösen mértél végig ? Hiszen nem csudálkoztam én ezen, mert rongyos vagyok, szerencsétlen vagyok.

Mondotta az asszony :

— Uram, ebben a városban az a szokás, hogy az

asszonyok büszkén, gögösen néznek a férfiakra az utcán, ám bent a házban barátságosak, nyájasak vagyunk.

— Űgy, — mondotta a szultán — akkor hát én vagyok itt az úr. Hivasd ide a városban a legjobb szabót, a legjobb csizmadiát, hogy váltsam fel diszes ruhával az én rongyaimat. Szégyenlek így állni te eléd.

— Parancsodat már megelőztem, — mondotta az asszony — elküldöttem egy kereskedőhöz, aki hoz majd számodra mindenféle ruhát, tehozzád illőt.

Alig mondotta ezt az asszony, nyílt is az ajtó, jöttek az inasok, az inasokkal egyszerre a kereskedő s leteregették a szebbnél-szebb, a finomabbnál-finomabb ruhákat. Ott mindjárt felöltöztették a szultánt s most, hogy ebben a pompás ruhában volt, bizony megakadt rajta a szem. Daliás szép ember volt. Igazi fejedelem, amint-hogy az is volt. Aztán asztalt terítettek s az asztalra finomabbnál-finomabb ételek és italok kerültek. Az asztal mellé leültek ketten, mögójük állottak az asszonyok, s szebbnél-szebb dalokat énekeltek. Közbe-közbe harsonáztak, majd a szultánnak a felesége is elővette citeráját, pengette a nótákat és énekelt hozzá. Sohasem érezte magát ilyen boldognak a szultán.

No, telt, mult az idő. Eltek boldogságban, békeségben. Már eltelt hét esztendő s ezalatt a hét esztendő alatt Isten hét leány- és hét fiu-gyermekkel áldotta meg házasságukat. Hanem mi történt? Az történt, hogy nagy fényben, nagy pompában éltek, szórták a pénzt s egyszerre csak elfogyott a nagy vagyon, az asszonynak a vagyona. Sor került az ingóságokra, mind el kellett adni, aztán eladták a palotát is s a nagy palota után kicsi kunyhóba szorult a család. Akkor azt mondotta az asszony:

— Na, édes uram, én, amíg vagyonom volt, nem takarékoskodtam, azon voltam, hogy kényelemben, pompában élj. Most már minden elfogyott, te vagy a gazda, te vagy a családnak a feje, gondoskodjál a családod eltartásáról.

— Hát neked mi bajod?

Hej, megszomorodott a szultán. Hát ő ugyan mit tudjon kezdeni? Miből tudjon pénzt szerezni, mikor a világon semmiféle mesterséghez nem ért? Búsult, tünődött, nem találta a helyét, kőborgott fel s alá az utcán. Aztán egyszer csak eszébe jutott az öreg kovács. Elmegy hozzá, hátha valami jó tanácsot adna.

— Hát neked mi bajod? — kérdezte az öreg ember — miért vagy oly szomorú?

— Hogyne volnék szomorú, öreg apám, mikor feleségem van, tizennégy gyermekem van s nincs mit enniök adnom.

— Hát nem értesz semmiféle kézművességhez? — kérdezte az öreg ember.

— Semmiféléhez, — felelte a szultán.

— Na, fiam, nesze, itt van egy tallér, ezzel menj ki a piacra, ottan vásárolj egy kötelet s várd a jó szerencsét, amíg valaki megszólít, hogy terhet cipelj neki.

A szultán elment a tallérral, vett egy kötelet, aztán kiállott a piacra a többi teherhordó ember közé s várta a jó szerencsét. Hát jött is nemsokára egy ember s kérdezte:

— Akarsz-e terhet vinni?

— Azért vagyok itt, — felelt a szultán. — Azzal az ember rámutatott egy nagy zsákra s mondotta:

— Nohát, hozd el utánam.

No, nehéz zsák volt az. A szultán átkötözte kötéllal, nagy kínnal-bajjal a vállára emelte. Szegénynek a kötél úgy belevágódott a húsába, hogy a fájdalomtól felordított, de hiába, nem tehetett egyebet: vitte a zsákot. Mikor aztán odavitte, ahova kellett, kapott ezért egy tallért. Este hazament nagy búsan s odaadta a feleségének a tallért:

— Ihol, itt a napi keresetem.

— Hej, uram, ez bizony kevés, — mondotta az asszony — legalább tíz tallért kell szerezned egy nap, ha nem akarod, hogy éhen pusztuljunk mind: te is, én is s a gyermekeink is.

Szörnyű bűba merült a szultán. Egész éjjel nem húnyta le a szemét. Aztán másnap reggel kiment az

utcára, de nem ment a piacra, hanem ment a tenger partjára, arra a helyre, ahol először volt. Itt járt-kelt s végiggondolta az ő nagy nyomorúságát, az ő rettenetes nagy szerencsétlenségét: mi volt ő és mivé lett, Istenem, Istenem! S újra eszébe jutott a sejk, aki őt ilyen gyalázatosan megcsalta. Átkozódva, szitkozódva járt-kelt a tenger partján, aztán lerogyott egy helyben és sírt keservesen. Mikor aztán jól kisírta magát, eszébe jutott, hogy már rég nem imádkozott. A fejét belemerítette a vízbe, hogy imádság előtt megmosakodjék. A következő pillanatban meg visszakapta a fejét a vízből s hát Uram, teremtőm, nem akart hinni a szemének: ott volt az ő palotájában, az ő királyi fényes palotájában — a vizes kádban! A kád körül meg ott állottak az udvari emberek, ott állott a sejk is.

— Óh, te kegyetlen sejk! — ordított a szultán — mit tettél velem!? Hát nem félsz az Istentől, hogy képes valál ily kegyetlenül megcsalni a te uradat, a te szultánodat?

— Uram, — válaszolt nyugodtan a sejk — nem értem a te haragodat. Miért haragszol te én reám? Azt mondtam neked, hogy lépj bele ebbe a kádba, merítsd a vízbe a fejedet, húzd vissza azonnal. Te ezt meg is tetted. Egyéb semmi sem történt. Ime, itt vannak az embereid, a bizonyosságaim.

— Csaló vagy, ti is csalók vagytok! — kiáltotta a szultán — ez nem igaz, nem így volt! Azóta, hogy én a fejemet bedugtam a vízbe, teljes hét esztendeig voltam távol az én palotámtól. A te gonosz, a te átkos varázslatod idegen országba vitt engemet. Idegen országban sokat sanyarogtam. Abban az országban én megházasodtam. Hét esztendeig éltem egy asszonnyal. Hét fiam, hét leányom volt. Emiatt nem is panaszkó-

dom, mert ez alatt az idő alatt boldog voltam, de aztán a boldogság után jött a nagy nyomorúság. Mint közönséges teherhordó cipeltem a zsákot. A kötél bele-

— Óh, te kegyetlen sejk! —

vágott a husomba s ezt mind te csináltad, te, átkos varázsló!

— Nem, — mondotta a sejk — mindez nem történt meg, uram. De látom, hogy te nem hiszel nekem, hát mindjárt meggyőzlek az én igazságomról.

Abban a pillanatban a sejk beleszállott a kádba, a fejét belémerítette a vízbe, de a szultánnak a haragja nem csillapodott, kardot rántott s amikor a sejk a fejét a vízbe merítette, lecsapott a kardjával, hogy vágja le a sejk fejét, mikor a vízből majd visszakapja. Csakhogy a sejk nem kapta ám vissza a fejét a vízből, eltűnt nyomtalanul. A következő pillanatban már ott volt az ő városában, Damaszkuszban. Onnét pedig a következő levelet írta a szultánnak:

— Óh, szultán, tudd meg, hogy mi: te és én, szegény szolgálai vagyunk a mindenható Istennek. Az alatt az idő alatt, amíg te a fejedet a vízbe merítetted, aztán ismét azonnal vissza is húztad, hét esztendő utat tettél meg te. Feleségül vettél egy asszonyt. Neveltél hét leányt s hét fiut és kiállottál sok mindenféle sanyarúságot, s íme, te mégsem akarod elhinni, hogy Mohamed, a mi nagy prófétánk, az ágyát még melegen találta, s hogy a korsajából nem folyt ki mind a víz. Ismerd el, hogy semmi sem lehetetlen annak, aki semmiből teremtette az eget és a földet, csupán egy szóval, ezzel az egy szóval: — Legyen!

A szultán szégyenkezve olvasta a levelet, elgondolkozott s mondotta csendesen:

— Igaza van a sejknek. Annak, aki semmiből teremtette az eget és a földet, annak semmi sem lehetetlen.

A föld teremtése.

(Altáji monda.)

Mielőtt Isten a földet megteremtette, víz volt az egész mindenség. Nem volt sem föld, sem ég. Nap sem volt, hold sem volt. Isten fekete lud képében a víz felett lebegett s vele, mellette egy ember is, szintén lud képében. Isten nem gondolt semmire, de az ember szárnyával meg-megcsapkodta a vizet s befecskendezte vele Istennek arcát. És gondolkozott az ember s mind arra gondolt, hogy szeretne magasabbra emelkedni, mint Isten. Isten azonban letaszította az embert, le a vízbe. Mikor az ember leesett a vízbe, elkezdett fuldokolni s könyörgött :

— Óh, Isten, szabadíts meg engem !

Mondá Isten :

— Óh, ember, emelkedj hát fel a vízből !

Istennek szavára az ember felemelkedett a vízből a magasba. S mondá ekkor Isten :

— Emelkedjék ki most a vízből egy kemény kő !

Abban a pillanatban a tengernek mélységéből kiemelkedett egy nagy, kemény kő ; annak a kőnek a hátára leült az ember s leült az Isten is. Mondá Isten az embernek :

— Szállj le a tengernek fenekére és hozz fel földet onnan.

Az ember leszállott a tenger fenekére, onnét földet vett a kezébe, aztán felszállott s átadta a földet Istennek. Isten ezt a földet széjjelszórta a tenger színe felett s mondá :

— Legyen szárazföld !

És lett erre szárazföld. Aztán ismét mondá Isten az embernek :

— Szállj le a tenger fenekére s hozz ismét földet onnan

Gondolta az ember magában : Ha leszálok a tenger fenekére, magam számára is hozok földet. Leszállott a tenger fenekére s mind a két kezét jól teleszedte földdel s ami föld az egyik kezében volt, azt átadta Istennek ; ami a másik kezében volt, azt elrejtette a szájában. Azt akarta, hogy titokban földet csináljon magának, Isten tudta nélkül.

Isten a földet, amit az ember átadott neki, ismét elszórta s a föld ezzel vastagabb lett. Az ember azonban a földtől, amit a szájába vett, elkezdett fuldokolni, de mégsem szólt Istennek, félreszaladott. Gondolta : Hogyha félremegyek, Isten nem látja ! — De Isten látta jól. Ott állott mellette. Egyszerre az ember fuldokolni kezdett, már azt hitte, hogy mindjárt meghal s akkor elkezdett könyörögni Istennek :

— Óh Isten, igazságos Isten, ments meg engem !

— Mit tettél ? — kérdezte Isten. Ugy-e, titokban földet vettél a szájadba, el akartad rejtetni előlem ! Miért rejtetted el ?

Mondá az ember :

— Azért vettem a földet a szájamba, mert országot akartam csinálni a magam számára.

Mondá Isten :

— Köpd ki !

Az ember kiköpte a földet s abból mindjárt kicsi, mocsaras halmocska lett. És szólt most az Isten :

— Ember, ember, bűnbe keveredtél. Te gonoszat gondoltál s gonoszat akartál cselekedni. A te alád rendelt emberek épen olyan gonoszak lesznek, mint te. Az én alám rendelt emberek azonban szentek lesznek. Azok látni fogják a napot, látni a világosságot, látni az igazi Kuzbisztánt (az Isten). Ez lesz az én nevem. A te neved pedig Erlik lészen, vagyis ördög. Az ember, aki a vétkét én előlem elrejtí, a te embered lesz, Erlik ; az az ember pedig, aki a te vétked elől rejtődzik, az enyém lesz.

Azután, hogy az Isten ezt mondá, növekedék a földből egy szép szál fa, de annak a fának nem voltak ágai. Isten ránézett a fára s mondá :

— Ime, egyetlen egy szál fa egymagában, ága sincs, bizony nem szép fa. Hadd legyen ennek a fának kilenc ága. Mindjárt kilenc ága nőtt a fának.

— Kilenc ágnak a tövén legyen kilenc ember ; ebből a kilenc emberből származzék kilenc nép !

És jöve a fához Erlik s valami különös zajgást hallott, zajgást, amit ő nem érte. Mondá Erlik Istennek :

— Honnét ered a zúgás ?

Mondá Isten :

— Az én népem.

Szólt erre Erlik :

— Óh, Isten, add nekem ezt a népet !

— Nem, nem adom neked, csak várj !

Gondolta magában Erlik : Várj, várj, én azért meg fogom szerezni magamnak Istennek a népét.

Mikor Isten eltávolodott a fától, Erlik körülnézett s látott ottan embereket, vadállatokat, madarakat és mindenféle élő szörnyeket és szólt :

— Hogyan csinálta mindezt Isten? És miből fog táplálkozni mindez a nép?

Nézte, nézte Isten teremtését és látta, hogy annak az egyetlenegy fának az egyik oldaláról ettek, a másik oldaláról nem, és szólt:

— Miért esztek csak a fának az egyik oldaláról?

Felelte egy ember:

— Ezen az oldalon van a mi eledelünk, Isten ezt jelölte ki számunkra. Azt mondotta nekünk: »Ne egyetek a fának a négy ágáról, hanem arról az öt ágáról, amely napkelet felé néz.« Ezt mondván az Isten, égbe szállott. A fa tövében hagyott egy kutyát s mondá: »Ha az ördög jön, fogd meg!« És hagyott azonkívül egy kígyót, ennek azt mondta: »Ha jön az ördög, harapd meg.« És mondá Isten azt is a kutyának és a kígyónak: »Ha jön egy ember és enni akar arról az öt ágról, amely napkelet felé néz, engedjétek közel a fához; ha azonban a négy ágról akar enni, közel ne engedjétek. Ezért ez a mi eledelünk, — mondotta az ember az ördögnek.

Elment az ördög, majd újra visszatért a fához. Rögtön talált egy embert, akinek Töröngői volt a neve. És szólt az ördög ehhez az emberhez:

— Ha Isten nektek azt mondotta, hogy ehettek a fának öt ágáról, a négy ágáról azonban nem, ez hazugság és nem igazság. Azt mondom én, ne egyetek a fának öt ágáról, csak a négy ágáról.

Amint ezt mondotta az ördög, azonnal elaludott a kígyó és az ördög beléjebújt s beléje bújván, mondá:

— Mássz fel erre a fára!

A kígyó felmászott a fára és evett abból a gyümölcsből, amelyről Isten azt mondta, hogy abból az embernek nem szabad enni. Töröngői mellett volt egy leány is, annak Edji volt a neve.

Mondá nekik a kígyó:

— Töröngői, Edji, egyetek ebből a gyümölcsből!

Mondá Töröngői:

— Nem, hogyan ennénk mi abból, mikor Isten megmondotta, hogy ne együnk. Én nem eszem!

A kígyó azonban a leánynak adott a tilos gyümölcsből és az meg is ette. A gyümölcs igen édes volt; ízlett a leánynak és egy falást beléerőszakolt Töröngői szájába. Abban a pillanatban a férfinak is, leánynak is minden szőre lehámlott a bőréről és szégyenlették magukat erősen. A férfi elrejtőzött egy fa mögé, a másik pedig egy másik fa mögé. Akkor leszállott az Isten az égből, de amint leszállott, elrejtőzött előle minden nép.

Szólt Isten:

— Töröngői, Töröngői, Edji, Edji, hol vagytok?

Felelték ők:

— Itt vagyunk a fákon, de nem jövünk hozzád.

Mondá Isten:

— Mi történt veled, Töröngői?

Felelte Töröngői:

— Edji a szájamba dugott a tilos gyümölcsből.

— Miért tetted ezt, Edji? — kérdezte Isten.

— A kígyó mondotta: egyél, — felelte Edji.

Szólott az Isten:

— Kígyó, mit tettél?

Felelte a kígyó:

— Belém bújt az ördög. Én nem mondtam, hanem ő, hogy egyenek a tilos gyümölcsből.

— Hogyan bújt beléd az ördög? — kérdezte Isten.

— Aludtam, úgy bújt belém, — felelt a kígyó.

— Hát teveled mi történt, kutyám? — kérdezte Isten. Miért nem haraptad meg az ördögöt?

Felelt a kutya :

— Mert az én szememnek lehetetlen volt őt látni.

Szólt most Isten a kígyóhoz :

— Óh, kígyó, te most az ördögé lettél. Ellenséged lesz az ember, ütni fog téged, ölni fog téged.

Aztán fordult Edjinek és mondá :

— Te azt a gyümölcsöt, melyről én mondtam, hogy nem szabad megennetek, megetted, az ördögnek a szavát meghallgattad ; az ördögnek gyümölcsét megetted. Most én téged megbüntetlek. Gyermekedet fogsz szülni nehéz fájdalmakkal s nem kerülöd el a halált, pedig én téged halhatatlannak teremtettem.

És szólt azután az Isten Töröngőinek :

— Megetted az ördög gyümölcsét, szavamnak nem engedelmeskedtél, de hallgattál az ördög szavára. Az az ember, ki az ördög szavára hallgat, az ördög országába való. Az az ember, ki az én szavamnak nem engedelmeskedik, nem fogja látni az én világosságomat, nem részesül az én kegyelmemben. Az örök sötétségben van az ő helye. Mert az ördög az én ellenségem és az ördöggel együtt te is ellenségem vagy, Töröngői. Látod, ha az ördög gyümölcsét meg nem etted volna, egyenlő volnál én velem, mostan azonban születni fog neked kilenc fiad és kilenc leányod. Én nem akarok több embert teremteni, szaporodjék az ember maga-magából.

Akkor Isten az ördöghöz fordult s mondá :

— Miért csaltad meg az én emberemet ?

Szólt Erlik :

— Midőn én téged kértelek, hogy add nekem őket, nem adtad nekem, megejtettem hát csellel őket. Ha lóra ülnek, ledobom róla őket ; ha pálinkát isznak, összezördíttem őket ; ha háborúba keverednek, ágakkal verem őket ; ha vízre szállnak, vízbe lököm őket ; ha

fára másznak, ledobom onnan őket ; ha sziklára másznak, onnan is ledobom őket.

Mondá Isten :

— Három földréteg alatt van a sötétség országa, ahol sem nap nincs, sem hold nincs, oda löklek le én téged. Nem adok több ennivalót, tápláljátok magatokat magatok erején. Nem jövök többet közétek. Elküldöm hozzátok Mai-Terét, tanítson meg ő titeket, hogy kell megszerezni és elkészíteni az ennivalókat.

Eljött hozzájuk Mai-Tere s megtanította őket, hogy miképen kell megszerezni és megkészíteni az árpát, a retket, a liliomhagymát és minden egyéb hagymákat. Akkor szólt az ördög :

— Eredj, Mai-Tere, könyörögj az Istennek, hogy szeretnék felszállni hozzá és ott lenni az ő oldala mellett.

Elment Mai-Tere az Istenhez, leborult előtte s ott hevert Isten előtt. Hatvankét esztendeig kérte könyörögve Istent, hogy engedje magához Erliket. Mondá az Isten :

— Ha nem leszel tovább ellenségem ; ha nem tanítod rosszra az embereket, hát jer !

Felszállott Erlik az égbe, ottan leborult Isten elé s mondá :

— Áldj meg, Uram, s engedd meg, hogy én is teremthessek egeket magamnak.

Mondá az Isten :

— Teremts magadnak egeket.

Erlik megteremté az ő eget Istennek áldásával és megtelt az ég ördögökkel, megsokasodtak szörnyen. Élt ugyanekkor Istennek egy embere, kinek Mandi-Sire volt a neve s aki gondolá magában : A mi emberek a földön élnek, Erlik emberei pedig az égben ; hogy van ez ? S amint ezen gondolkozott Mandi-Sire,

erősen megharagudott Istenre s elindult, hogy kiveri Erliket és ördögeit az égből. Ám Erlik szörnyű tüzet vetett Mandi-Sire ellen s Mandi-Sire megfutamodott Erlik elől. Egyenesen Istenhez menekült. Kérdezte Isten :

— Honnan jössz, Mandi-Sire ?

Felelt az Istennek Mandi-Sire :

— Az Erlik népe fent él az égben, a mi népünk a földön, ez nem igazság, Uram ! Azt gondoltam magamban, hogy Erlik népét a földre kergetem, de nem volt rá elég erőm s nem kergethetém el.

Mondá Isten :

— Senki sem erősebb, mint én ; Erlik azonban erősebb most, mint te. Az ő ideje még nem érkezett el, de ha elérkezik, mondani fogom neked. Most indulj, eredj ; ha azon az úton indulsz, amelyen én mondom, erősebb leszel mint Erlik.

Telt, mult az idő, öreg ember lett Mandi-Sire s egyszer gondolta magában : Itt a nap, melyről Isten nekem beszélt ; ma elindulok.

Isten látta Mandi-Siret s szólt neki :

— Menj el magad, üzd el az égből Erliket s amire gondoltál, teljesülni fog. Erős leszel, igen erős, erősebb, mint ő. S részesülsz az én áldásomban, az én kegyelmemben.

Örült Mandi-Sire, nevetett, nevetett, és szólt :

— Uram, nincsen nekem fegyverem ; nincsen nekem tegzem ; nincsen nekem dárdám ; nincsen nekem kardom, csak a vörös kezem, hogyan induljak el Erlik ellen ?

— Hát mivel akarsz te elindulni ? — kérdezte Isten.

Felelte Mandi-Sire :

— Nincs semmim. A lábammal ha rágázolok, a kezemmel ha összetöröm.

Szólt az Isten :

— Ime, vedd ezt a dárdát.

Mandi-Sire vette a dárdát, felment az égbe, ottan legyőzte Erliket és kiűzte az égből. Erliknek az egét porrá zúzta dárdájával. Mindent, ami ott volt, ledobott a földre. Ezelőtt az idő előtt sem kő, sem szikla, sem hegy nem volt a földön. Mikor azonban Erlik egének a darabjai leestek a földre, egyszeribe sziklák, kövek, nagy, rengeteg nagy, erdős hegyek támadtak a gyönyörű szép síkságon. És akkor Mandi száműzte az égből Erliket, az alattvalóit is. Az egyik a tengerbe esett, a másik le a fákra, a fák hegyei közé, némelyek a sziklákra, sziklás hasadékok közé. Mind, ahányan voltak, mind meghaltak, de megmaradt közülük Erlik s mondá Istennek :

— Összetörted az egemet, most már nincs semmiféle országom, adj egy keveset.

— Nem, nem adok neked semmiféle országot, — mondá az Úr.

— Adj bár egy hold földet, — kérte Erlik.

— Nem, nem adok neked semmiféle földet.

— Adj bár egy talpalatnyi földet !

— Nem, nem adok egy talpalatnyi földet sem.

Egy pálca volt Erlik kezében, azzal a földre ütött s mondá az Úrnak :

— Add nekem bár ezt a földet, ami a pálcám végére ragadott.

Mondá az Úr :

— Legyen ! Annyi föld lehet a tiéd, amennyi a pálcád végén elfér.

Akkor Erlik ezen a kicsi földön elkezdett új eget építeni, de Isten mondá :

— Menj le a föld alá, építs ott. Szállj le a pokolba.

Neked nem szabad látni többet soha azt a kiolthatatlan tüzet, amit én gyújtottam, sem a napnak, sem a holdnak világát. Majd egykor a világ végén rád gondolk és ha jól viseled magadat, megmutatom neked az én világosságomat, de ha rossz leszel, akkor még kétszer olyan messzire küldelek, mint mostan.

Mondá Erlik :

— Uram, engedd meg legalább, hogy a halott embereket mind magammal vihessem.

Mondotta az Úr :

— Azokat én nem adom neked.

— Óh uram, mondotta az ördög, hiszen akkor nekem egyetlenegy alattvalóm sincsen. Le kell szállnom a földnek méhébe, mit cselekedjek én ottan ?

Mondá az Úr :

— Mit kérdezel te engem ? Cselekedjél tetszésed szerint, teremts magadnak embereket.

Akkor leborult Erlik az Úr előtt s mondá :

— Ha megáldasz, ha áldásodban részeltetsz, akkor fogok teremteni embereket.

Isten részelteté áldásában Erliket és Erlik csinált egy fujtatót és egy csipővasat és egy pörölyt. És a pöröllyel ráütött a csipővasra és íme, egyszerre előugrott egy béka. Másodszor is leütött a pöröllyel és elérkengett egy kígyó. Aztán harmadszor is ütött a pöröllyel, elébújt egy medve, de mindjárt el is szaladott. Még egyszer ütött, akkor eléjött egy vaddisznó. Még egyszer s akkor jött egy *olmisz*, egy csupa szőr férfi s egy asszony. Isten ráfújt az asszonyra s lett belőle egy madár, még pediglen kócsag, akinek a szárnyával az emberek nem tollazzák fel a nyilukat ; akinek a húsát sem eszik meg ; akitől a mocsár messziről bűzlik. Aztán ráfújt Isten a férfira s abból lett egy patkány, akinek

hosszú a lába, de keze nincs, aki a házat bepiszkolja, mocskolja s aki a csizmákat össze-vissza harapdálja.

Mondá ekkor az Úr az embereknek:

— Teremtettem nektek állatokat, szerzettem nektek ennivalót, adtam nektek szép tiszta vizet, ihol, itt folyik elöttetek a földön, azt igyátok. Segítettem nektek mindenfélén, melyen cselekedjétek majd a jót; én visszamegyek az égbe és egyhamar nem is jövök közéttek. Állj elé, Sál Jime, te maradsz itten helyettem az emberek között. Halljad, amit mondok: azt az embert, aki pálinkát ivott, s a kis gyermekeket, a disznókat, a borjúkat, bárányokat védjed, oltalmazd, Sál Jime. Azt az embert, aki jól élt a haláláig, mindig jót cselekedett, vegyed kegyelmedbe, de aki puskával meglőtte magát, vagy akármivel megölte magát, azt kegyelmedbe ne vedd. Aki háborúban halt meg, azt hozdad az én országomba. Az olyant, aki másoktól valamit elvesz, aki mással ellenségeskedik, ne vedd kegyelmedbe, de kergesd el magadtól. Aki én érettem halt meg, azt hozd az én országomba. Az ördögöt eltávolítottam tőletek, de ha eljön hozzátok, adjatok enni neki, ám az ördög ételéből ne egyetek. Ha az ördög ételéből esztek, akkor az ő alattvalóivá lesztek. El ne felejtsetek az én szavaimat és ne feledjétek el, hogy eljövök én majd hozzátok. Most messze megyek s ha visszajövök, meglátom köztetek a jót is, a gonoszt is. Ezt mondván Sál Jimének, fordult Jap-Karához s mondá neki:

— Jap-Kara, te állj Sál Jime mellé és segítsd őt az ő munkájában. Ha Erlik eljön és el akarja vinni a halott embereket, mondd meg azt Mandi Sirenek; Mandi erős, ő legyőzi majd Erliket. Vigyázz, Sál Jime, hogy a gonosz lelkek maradjanak a föld alatt, de ha mégis feljönnének a föld színére, mondd meg azt ak-

kor Mai Terének. Mai Tere is erős, ő majd legyőzi azokat. Állj elé, Podó-Sümkü, rád bízom a Napot és a Holdat. Mandi Sire őrzi a földet és a vizeket, te a Napot és Holdat; Mai-Tere fogja a gonoszt a jótól távol tartani. S még egyszer Maihoz fordult az Úr s mondá neki:

— Mai, ha egy fejedelmet igen rossznak tartasz, ne tartsd azért rossznak az ő alattvalóit és ne bántsd őket. Ha egy fejedelmet igenn jónak tartasz, azért ne nézd jónak mind az ő alattvalóit. Oktasd az embereket minden jóra, tanítsd meg őket halászni horoggal, tanítsd meg őket halászni hálóval, tanítsd meg őket mókust löni, tanítsd meg őket marhát őrizni, tanítsd meg őket minden jóra, mintha én magam volnék itt.

Erre Isten eltávozott, felszállt az égbe. Mandi Sire ott maradt a földön, csinált horgot és halászott, kenderből hálót font, aztán csolnakot faragott s úgy halászott a tengeren. Aztán csinált fegyvert, csinált puskaport és lőtt mókusokat és jól ment minden a földön, Istennek szavai szerint, mert Mandi oktatott mindeneket mindenre, ami jó. Egy nap aztán szólott Mandi:

— Ma elvisz engem innen a szél.

S íme, forgószél keletkezett egyszerre s elvitte Mandit.

Mondá Jap-Kara:

— Mandit Isten magához vette. Ne keressétek őt, mert többé meg nem találjátok. Én Isten követe vagyok s most én is visszatérek. Visszatérek abba az országba, hol Isten nekem lakást rendelt. Semmit el ne felejtsetek abból, amit tanultatok s akkor Isten nem hagy el titeket soha.

Ezt mondván, ő is felszállott az égbe.

A vízitündér és a királyfi.

(Lapp mese.)

Réges-régen élt egy király, aki ott uralkodott a tenger partján, egy hatalmas nagy országban. Alig házasodott meg, rögtön hadat üzent neki a szomszéd ország királya, s ő nagy bánattal elbúcsúzott fiatal feleségétől, kifeszíttette a hajó vitorláit s elindult háborúba. Nem sokáig ment a hatalmas hajó a tengeren, egyszerre csak egy óriás sziklába ütközött, s ott úgy megfeneklett, hogy semmiképpen se tudtak kiszabadulni onnan. Mind jobban-jobban süllyedt a hajó, s már azt hitték, hogy mind elpusztulnak nyomorultul, mikor a tenger vizéből kiemelkedett egy gyönyörű vízitündér s felkiáltott a hajósokhoz :

— Csak egy mód van arra, hogy megmeneküljete a bizonyos haláltól : ha a király nekem adja legelső gyermekét !

A király megrémült ettől a beszédől, s haragosan kiáltotta le a vízitündérnek :

— A gyermekemet nem adom, inkább meghalok !

Ebben a pillanatban hatalmas hullám csapta meg a hajó oldalát, hogy majd elsüllyedt, elkezdtek rimánkodni, könyörögni a katonák a királynak, hogy így, meg úgy, ne engedje elpusztulni őket, míg nem a király

megszánta a katonáit és odaigérté a vízitündérnek első gyermekét.

A vihar egyszeribe megszűnt, egy hullám kiszabadította a hajót a sziklák közül s egy perc múlva kint voltak a szép, csendes tengeren.

Jó pár hónap telt el, míg a király ismét hazatért az országába, s hát a királyné egy gyönyörű fiúgyermekkel fogadta.

Boldog volt a király, hogy azt se tudta, hova legyen nagy boldogságában s el is feledte, amit a vizitündérnek ígért. De telt, mult az idő, a gyermekből szép szál fiú lett, s bezzeg most eszébe jutott a királynak, hogy akármelyik percben eljöhet a vízitündér a fiáért, s akkor vége a nagy boldogságnak. Nem volt ezentúl se éjjele, se nappala, járt fel-alá a palotában szótlanul s nem volt senki, aki jókedvre tudta volna deríteni. Hiába kérdezte, faggatta a felesége, hogy mi bántja, a király sokáig nem mondta meg nagy bánatja okát, de aztán mégis azt gondolta, jobb, ha a királyné is jóelőre tudja, mintha váratlanul rabolják el a fiát.

Bezzeg, sírt a szegény királyné, mint a záporosó, mikor meghallotta, hogy férje egy vízitündérnek ígérte oda a fiát, aztán gondolkozni, tépelődni kezdett, hogy s mint menthetné meg ettől a szerencsétlenségtől szegényt. Addig-addig tépelődtek, amíg azt nem határozták, hogy elküldik a palotából a királyfit, mert itt mindenképpen megtalálja a vízitündér, s ha eljön majd egyszer, más gyereket adnak neki helyette.

Mindjárt hívták a királyfit, elmondták neki, hogy mi veszedelem fenyegeti, ne maradjon hát itthon, hanem járjon-keljen a világban. Hát bizony a királyfi egyet se búsult ezen, mert eddig úgy őrizték, hogy a palota kertjébe se mehetett egyedül. Csináltattak neki jó erős

A vízitündér kéri a király első gyermekét.

ruhát, cipőt, s a hátára egy bőrszakot; abba elemózsiát raktak jócskán, s avval elindult keserves könnyhullások közt a királyfi.

Ment, mendegélt egész nap, s mikor beesteledett, egy nagy erdőbe ért, ott szállást keresett magának. Talált is nemsokára egy fa alatt puha mohaágyat, oda szépen leheveredett, s maga mellé tette az elemózsiás zsákját, hogy falatozzék egyet. De bizony még ki sem nyithatta a zsákot, nagy morgást hall a fa mögül, recsegést-ropogást, aztán egyszerre csak előtte állott egy hatalmas oroszlán.

— Mit keresel te itt? — kérdezte tőle olyan erős hangon, hogy az erdő is zúgott belé.

— Egy vízitündér elől jöttem el hazulról, — válaszolta remegő hangon a királyfi.

— Adj ennem az elemózsiádból, mert eljött a vacsorám ideje, s nincs, amit egyek!

Örült bezzeg a királyfi, hogy nem őt akarja megenni az oroszlán, sietve elészedett hát a zsákból egy kenyeret, meg egy üveg bort, s az oroszlán elé tette.

Meg is ette az mind egy falásig, amit odaadott neki s aztán békés hangon mondta:

— Most már jobban érzem magam, fiam. El is álmosodtam, s ez a mohaágy éppen jó lesz nekem. Ha kedved van rá, te is leheveredhetsz mellém.

Le is feküdt a királyfi az oroszlán mellé, s abban a nyomban el is aludtak mindketten, s míg a nap a hasukra nem sütött, meg sem moccantak. Először az oroszlán ébredt fel, s felköltötte a királyfit is.

— Most el kell válnunk, fiam, egymástól, — monddta neki — de jót tettél velem, s én meg is hálálom. Vágd csak le a fülem hegyét, rejtsd el jól valahová, s ha azt akarod, hogy te magad is oroszlán légy, csak

dörzsöld meg jól magad evvel s abban a pillanatban azzá változol!

Megköszönte a királyfi az ajándékot, s avval elbúcsúztak egymástól: az egyik ment jobbra, a másik balra.

Alig ment egy darabig a királyfi, egyszerre csak eszébe jutott, hogy megpróbálja, vajjon hogy is érezné magát oroszlánbőrben, elévette hát az oroszlánfület, jól megdörzsölte magát vele, s hát egyszerre csak érzi, hogy a feje megnő, bozontos lesz, a nyaka vastag, a kezén karmok nőnek, s az egész teste szőrös! Erősen tetszett így magának, s egész nap így ment oroszlán képében.

Mikor közeledett az este, ismét azt kívánta, hogy fiu legyen, s hát egyszerre érzi, hogy kisebbedik a feje, a szőrös test helyett az ő rendes teste van ismét, a karmok helyett rendes lába van. Hamar keresett egy helyet, ahol az éjszakát eltöltse, talált is egy szép páfrányos helyet s oda leheveredett. De még arra sem volt ideje, hogy a szemét behúnyja, a háta mögül hatalmas csörtetést hallott, s amint megfordítja a fejét, egy hatalmas barna medvét pillantott meg.

— Mit keresel te itt? — kiáltotta a medve.

— Én egy vizitündér elől bujdosok, — felelte a királyfi remegve.

A medvét nem igen érdekelte a vizitündér, hanem hamarosan a bőrsákra pislantott s így dirmegett-dörmögött:

— Éhes vagyok, adj valamit enni abból a zsákból!

A királyfi kinyitotta a sák száját, előhúzta belőle a második kenyerét meg egy üveg bort, s odaadta a medvének. Meg is ette az mind egy falásig, amit odaadott neki, meg se kérdezte a királyfit, hogy ő nem enne-e?

No, ahogy befejezte a vacsoráját a medve, rögtön a finom páfrány ágyra tekintett, ahol a királyfi heverészett, s bezzeg, meg is tetszett neki a jó puha ágy.

— Jó puha ágyad van, fiam, — mondta a medve — remélem, belátod, hogy nekem is jól esnék itt a pihenés, — avval leheveredett s mondta :

— Nem bánom, ha akarsz, mellém is fekhatsz !

Csudálkozott a királyfi, hogy a medve is épp úgy bánik vele, mint az oroszlán, de bizony lefeküdt mellé, s úgy elaludtak, hogy pirkadásig fel sem nyitották a szemüket. Először a medve ébredt fel, s hogy a királyfi még tovább is aludta az igazak álmát, jót csapott a mancsával a lábára. Bezzeg, hogy rögtön kiszaladt a királyfi szeméből az álom !

— El kell válnunk most, fiam, — mormogta a medve — s hogy jószágodért jóval fizessenek én is, vágd le a fülem hegyét, s ha avval megdörzsölöd magad, belőled is medve lesz !

A királyfi megköszönte az ajándékot, elrejtette s ment az útjára.

Alig ment egy darabig, megdörzsölte magát a medvefüllel, mert kíváncsi volt rá, hogy milyen is lesz, ha elváltozik. Rögtön karmok nőttek ismét a keze helyett, szőrös lett, s recsegett-ropogott alatta minden, amint nagy cammogással haladt. Estig így maradt, de aztán gondolta, mégis csak jobb lesz fiuvá változni, mert olyan nagy zajt csapott a csörtetésével, hogy az egész erdő zúgott bele. Hamar át is változott s most nem keresett se mohaágyat, se páfrányost, nehogy megint valakivel meg kelljen osztania a hálóhelyét. Lefeküdt egy nagy fa alá, s éppen el akart szundítani, mikor hallja, hogy a füle mellett folyton zümmög valami. Gondolta, majd csak elrepül, de biz'

az nem repült el, hanem szépen lassan azt zümmögte a fülébe :

— Mi dolgod van neked itt? Ilyen legénykének még otthon a helye éjszaka.

— Egy vizitündér elől bujdosok, — felelte a királyfi, de a kis méh nem igen hallgatott a válaszára, hanem megkérdezte :

— Adhatsz valamit enni? Igen éhes vagyok.

A királyfi odaadta az utolsó kenyerét s borát neki, a méh meg, mikor utolsó morzsáig elfogyasztotta a kenyeret, megszólalt :

— Nem vagy olyan kövér, hogy együtt ne alhathánánk! — s evvel elbujt a királyfi lába mellé, s rögtön elaludtak.

Reggel a méh ébredt fel először, odaszállott a királyfi füléhez, zümmögött, amíg csak az ki nem nyitotta a szemét.

— El kell válnom tőled, te legény, — mondta a méh — de mielőtt elszállanék, húzz ki egy szőröcskét belőlem, s éppen olyan méhhé változhatol, ha eléveszed, mint én.

Azzal elrepült a méh, s a királyfi elrejtette gondosan a kis szőrszálat a zsebében.

Egy-két órát mendegélt, de aztán erősen kíváncsi lett, hogy ugyan milyen is lehet méh képében, elővette a kis szőröcskét, s hát a legcsudálatosabb változás történt vele. A feje rettentő kicsivé zsugorodott össze, a lába; mintha nem is lett volna, olyan kicsi lett, s egész teste a legfinomabb szőrökkel volt fedve. A legjobban tetszettek neki kis szárnyai, amelyek egész nap fáradság nélkül repültek vele.

Estefelé egy várost pillantott meg, átváltozott hát ismét emberré, s úgy ment be a kapun. Egyszerre

csak egy palotához ér, s mert nyitva volt annak is a kapuja, bement s rengeteg embert talált egy nagy teremben, akik össze-vissza beszélgettek. Figyelte a szavukat, s hát megtudja, hogy itt a király palotájában van, s hogy ezek vendégek, s mind arról beszélgettek, hogy a királynak egyetlen leánya semmiképpen sem akar férjhez menni, még csak a szeme elé sem ereszt férfiembert. Próbálta az apja, hogy lefestette a világ összes királyfiának képét s megmutatta a leányának, hogy hátha megtetszik neki valamelyik, de bizony festethette, mert a királykisasszony még csak rájuk sem tekintett.

No, ahogy ezeket megtudta a királyfi, kezdtek elszállingózni az emberek, s végre ő maradt egyedül a teremben. Ott meghúzta magát csendesen, s mikor semmi zaj nem hallatszott a palotában, elővette a kis szőrszálacskát, s méhhé változott át. Így repült át az örök szemelättára a termeken, aztán a kulcslyukon bebujt a királykisasszony szobájába.

Ott megrázta magát, s ismét férfivá lett. Abban a pillanatban felébredt a királykisasszony s rémülten sikoltozott :

— Segítség ! Segítség ! Egy ember jött ide ! — de mire bejött az őrség, a királyfi ismét átváltozott méhhé és semmit sem találtak ott. Benéztek minden-hova, szekrénybe, ágy alá, s végre, mikor látták, hogy senki sincs a szobában, azt hitték, hogy csak rossz álmot látott a királykisasszony. Kimentek, csendesen behúzták maguk mögött az ajtót, de alig tették ki a lábukat, a méhecske ismét átváltozott királyfivá, s ott állott a szobában.

— Itt van megint az az ember ! — sikoltotta a királykisasszony ismét, s persze az örök is rohantak

vissza a szobába. Megint hiába kutatták át az egész szobát, mert a királyfi nyomban méhhé változott, s az örök azt gondolták magukban, hogy a királykisasszony meghiázott az eszében, s többet, ha még úgy sikoltozna is, úgyse jönnek be a szobába.

Látta jól a királykisasszony, hogy mit gondolnak az örök magukban s elhatározta, hogy akármi történik is vele, többet egyet se kiált. Alig tették ki az örök a lábukat a szobából, ismét ott állott előtte a királyfi, s ő remegve, szótlanul ült az ágyán.

— Ne félj tőlem, szép királykisasszony; — szólította meg nyájasan a királyfi — nem akarlak én bántani téged! — Aztán a királykisasszony kertjéről, szép madarairól beszélt vele, s lassankint úgy felbátorodott a királykisasszony, hogy szép csendesen felelgetett neki a kérdéseire s jókedvűen elbeszélgettek. Mire pirkadt a hajnal, a királykisasszony úgy megszerette a királyfit; hogy azt mondta neki:

— A tied leszek, ha te is úgy akarod, mert én soha máshoz feleségül nem megyek!

Mindjárt ebben meg is egyeztek, s a királykisasszony azt mondta a vőlegényének:

— Három nap múlva háborúba indul az édes apám, s tudom, hogy a kedvenc kardját itthon fogja felejtani a szobájában. Annak igéri majd a kezemet, aki leghamarabb viszi oda a kardját, hát úgy igyekezz, hogy te légy az!

A királyfi aztán elbúcsúzott tőle, mert kukorékolni kezdtek a kakasok, s arra kérte, ha valamiképpen nem találna visszajönni, menjen ki a tengerpartra s ott hegedüljön el egy dalt, mert akárhol lesz is, azt megfogja hallani. Azzal elment a királyfi, s rögtön jelent-

kezett a király hadseregében katonának, s harmadnap ő is elment a háborúba.

Alig mentek egy jó mértföldnyire, észreveszi a király, hogy otthon felejtette a kedves kardját. Hiába ajánlották fel a vitézek egymásután szebbnél szebb kardjukat, a királynak egy sem kellett, összehívta a katonáit s kihirdette :

— Aki közületek leghamarább elhozza kedvenc kardomat, azé lesz a leányom keze, s holtom után egész királyságom.

Nosza, lóra kapott egy sereg vitéz, köztük a királyfi s a Vörös lovag is, vágattak a villámnál is sebesebben, de mikor közeledtek a kastélyhoz, mit gondolt, mit nem a királyfi, megdörzsölte magát az oroszlánfüllel, s oroszlánná változott abban a nyomban. Bezzeg megijedtek a többiek, a lovak megbokrosodtak, hogy alig bírtak a vitézek velük, s így jóval hamarább ért a királyfi a palotához. Ott hirtelen méhhé változott, bebujt a kulcslyukon a királyleány szobájába, egy-kettőre emberré lett s a királykisasszony már futott is eléje az apja kardjával. Hirtelen megölelte a királyfi a menyasszonyát, s ez a zsebébe csúsztatott egy arany karikagyűrűt, amelynek a párja ott ragyogott az ujján. Megköszönte a királyfi a gyűrűt, s egy-kettőre elvágatott a karddal.

Amint visszafelé tartott; találkozott a többi vitézekkel, hát azok majd meghaltak az irigységtől, amikor meglátták őt a király kardjával. Különösen a Vörös lovag nem bírta türtőztetni a mérgét, először erőszakkal el akarta rabolni tőle, de mikor látta, hogy sokkal erősebb a királyfi, mint ő, elhagyta, úgy tett, mintha belényugodott volna a dologba, s mikor a királyfi tovább vágatott, nagy távolságra ő is utána

ment. Mindabban reménykedett, hogy valahol csak elszundít a királyfi, akkor megöli s elrabolja a kardját.

Hát amint így lovagolt a királyfi nagy sebesen, erősen megszomjazott, s mikor megpillantott a tenger partján egy kis forrást, leugrott a lováról, maga mellé tette a kardot s lehasalt a földre, hogy jót igyék. Alig ivott egy-két kortyot, a tenger vizéből kiemelkedett a vízitündér, s hogy meglátta a királyfit, mellette termett, s mire csak egyet is mukkanhatott volna a legény, már összezsapódott a tenger hulláma fölöttük, s vitte le a tündér a tenger fenekére.

Bezzeg nemsokára megérkezett a Vörös lovag is, s majd elájult a nagy csudálkozástól, hogy hová lehetett a királyfi, hogy így őrizetlenül hagyta a kardját. De sokat nem tépelődött ezen, hanem felkapta a földről, s úgy elvágatott vele, mint a szél.

Mikor vége volt a csatának, nagy diadallal tért haza a király seregével, ott lovagolt mellette a Vörös lovag, s a királykisasszony rögtön észrevette az ablakból, hogy az ő vőlegénye nem jön a sereggel, hanem valami szerencsétlenség érte. Amint a Vörös lovagra tekintett, érezte, hogy csak ez lehetett az, aki ellopta a királyfitól a kardot, s hát az apja hozta is fel rögtön a szobába s megmondotta neki, hogy ennek ígérte a kezét.

Szegény királykisasszony majd meghalt nagy bánatában, s el nem tudta gondolni, hová lehetett a vőlegénye. Még aznap menyasszonyi ruhába öltöztették, s estére meg volt híva, aki épkezláb ember csak volt a városban mind a fényes lakodalomra. Ott ült a királykisasszony is nagy búsan egy darabig, de mikor senki sem figyelt rá, felosont a szobájába s kinézett a szobájából a hullámozó tengerre.

Fényesen sütött le a hold a tengerre, nézte, nézte a királykisasszony, aztán egyszerre csak eszébe jut, hogy mit ígért ő a királyfinak, mielőtt az elment a háborúba. Nosza, hamar vette a hegedűjét, kiosont a palotából, le a tengerpartra, s ott elkezdett egy szép, szomorú dalt hegedülni.

A vizitündér és a királyfi éppen egy tengeri moszatágyon feküdtek, mikor megszólalt a királyleány hegedűje szomorúan, bánatosan.

— Hallgasd, csak hallgasd, — mondta a vizitündér a királyfinak, — a te régi menyasszonyod hegedül ott fenn a tengerparton!

— Nem hallok semmit, — mondta a királyfi, — mert nem akarta, hogy a tündér lássa, milyen boldog — vigy egy kissé feljebb a vízben, hátha akkor hallanék valamit!

A vizitündér a vállára vette, s felvitte a tenger közepéig, ott megállott, s ismét kérdezte:

— Hát most hallod-e a hegedű hangját?

— Nem hallok én most se egyebet, mint a hullámok zúgását, — felelte ravaszul a királyfi, — de talán ha feljebb vinnél, meghallanám!

Felvette ismét a hátára a tündér a királyfit, s szinte a víz színéig vitte, ott megállott, s kérdezte tőle:

— Most már csak hallod a hegedű hangját?

— Csak a víz zúgását hallom most is, — felelte ismét a királyfi.

Erre felkapta a vállára ismét a királyfit a tündér s kiúszott vele a partra, ott megállott s kérdezte:

— Itt már csak hallod?

— Várj egy pillanatig, — felelte a királyfi, mert a víz mind belément a fülembe, s amíg ki nem folyik, semmit se hallok!

Hallgasd csak, hallgasd, — mondta a vízitündér a királyfiának.

A királykisasszony hegedül a tengerparton.

Csak az kellett a királyfinak, hogy egy percre a szabad levegőn maradhasson, nyúlt rögtön a zsebébe, előhúzta a kis méh szőröcskéjét, s egy szempillantás alatt úgy eltűnt a vízitündér szeme elől, hogy az azt se tudta, hová legyen csudálkozásában. Bebarangolta az egész tengert, végig kutatta a tengerpartot, aztán leszállott a tenger mélyére és soha többé onnan elé se jött.

Hát a királyfi hová lett, mikor méhecskévé változott? Ő bizony belébujt a királykisasszony zsebébe, s mikor az felkelt szomorúan, hogy hazatérjen, vele együtt jutott be a palotába.

Bezzeg, ahogy felérkeztek a királykisasszony szobájába, ismét legénnyé változott a méh, s ki tudná azt szóval elmondani, hogy milyen boldog volt a királykisasszony, mikor megpillantotta! Rögtön kézen fogta s levezette a vendégek közé, s így mutatta be nekik:

— Ez a fickó avval dicsekszik, hogy nagyobb varázsló a Vörös lovagnál is, s azért hoztam ide, hogy megcségyenüljön attól, amit itt fog látni. Azt hazudta nekem, hogy oroszlánna is tud változni, mutasd meg hát neki, Vörös lovag, hogy az nem olyan nagy dolog!

Persze a Vörös lovag azt se tudta, mit csináljon, soha még hírét sem hallotta, hogyan kell oroszlánna változni s eleget fincsorgatta az arcát, hogy hátha sikerülne neki valahogyan oroszlánna lenni, de bizony csak nem sikerült az semmiképpen. Megszólalt ekkor ismét a királykisasszony:

— Talán túlságosan nehéz dolog oroszlánna változni, változz hát medvévé!

De bizony medvévé se tudott változni a Vörös lovag, s ott szégyenkezett, pironkodott a vendégek előtt.

Szörnyű ordítással rohant a Vörös lovagra.

— Változz hát méhhé, — mondotta a királykisasszony ismét — úgy hallottam, hogy ez a legkönynyebb dolog!

Erre a Vörös lovag elkezdett zümmögni, de bizony zümmöghetett, mert továbbra is csak Vörös lovag maradt, s nem változott méhhé.

— Hát akkor most próbálj te szerencsét, — fordult a királykisasszony a királyfihoz — hadd lássuk, mit tudsz! Változz először oroszlánná!

Egy szempillantás alatt ott állott a vendégsereg előtt egy óriás oroszlán s szörnyű ordítással rohant a Vörös lovagra. Sikoltva rohantak szerte a vendégek, s a Vörös lovag csak a királykisasszonynak köszönhetette az életét, mert ő tartotta vissza az oroszlánt attól, hogy szertemarcangolja. A másik percben ismét visszaváltozott emberré a királyfi, de nem sokáig lehetett nyugton a Vörös lovag, mert rögtön megszólalt a királykisasszony:

— Változz most medvévé! — s már ott is állott dörmögve, mancsát a Vörös lovag felé nyújtogatva egy hatalmas medve. A Vörös lovag remegve hátrált előle a királykisasszony mögé. A király ezalatt nyugodtan ült a helyén, s mikor a medve ismét emberré változott, azt kérdezte tőle:

— Nem te voltál az, aki a kardot legelőbb elhozta a palotából?

— De bizony ő volt, — felelte most boldogan a királykisasszony, s elejétől végig elmondotta, hogy történt a dolog, s hogy lopta el a kardot a Vörös lovag. Bezzeg, keblére ölelte a beszéd végén a királyfit a király! Mindjárt folytatták is a lakodalmat, de bizony nem a Vörös lovag volt már a vőlegény, hanem a királyfi.

A néma szultánkisasszony.

(Török mese.)

Hol volt, hol nem volt, valahol mégis volt, — volt egy hatalmas szultán s annak egy fia. Egyszer a szultánfi lement az udvarba, ott elévette aranylabdáját, s játszadozott vele. Amint jobbra, balra dobálta a labdát, beállít az udvarba egy ősz öreg asszony, akinek kezében egy nagy cserépkorsó volt aztán odamegy a kúthoz, hogy megmerítse. Mit gondolt, mit nem a szultán fia, megcélozta a korsót az aranylabdával, s kopp! el is találta az első célzásra.

No, ha eltalálta, el is törött a korsó.

Hej, búsult a szegény öreg asszony, de nem mert szólani egy árva szót se. Mit tehetett szegény feje? Elment a boltba, s új korsót vett ottan. Aztán megint csak a szultán kútjában akarta megmeríteni a korsaját, de bizony, most sem járt több szerencsével, mint az előbb, mert a szultánfi az új korsót is megdobta az aranylabdájával, s az is izzé-porrá törött.

Most már mérgelődött is a szegény öreg asszony, de most se szólott egy szót sem (hogy is mert volna szólni a hatalmas szultán fiának!), hanem ment a boltba új korsóért. Nem volt elég pénze, csak úgy majd megadomra adták a korsót, s mégis szerencsét próbált vele az öreg asszony.

De bizony a kis szultánfi sem unta meg a mulatozását, hanem újra csak megdobta a korsót a labdával. No de most már vége szakadt a vén asszony türelmének is! Nagy haragjában megátkozta a szultánfit.

— Hallod-e, te szultánfi, — kiabált az öreg asz-

Az öregasszony megátkozza a szultánfit.

szony — azt kívánom neked, hogy szeress belé a néma szultánkisasszonyba!

Csak ennyit mondott, többet nem s azzal eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

A szultánfi először nagyot nevetett, de aztán elkezdet gondolkodni, tépelődni magában, hogy ugyan ki

lehet az, akiről a vén asszony beszélt, s addig-addig gondolkodott, tündött magában, hogy egyszerre csak sáppadozni, fogyni kezdett, s néhány nap mulva olyan beteg lett, hogy még az ágyból sem tudott felkelni.

Hej, megijedt a szultán szörnyen! Vajjon mi baja lehet az ő egyetlen drága fiának? Hivatta az orvosokat, kuruzslókat, de bizony egy sem tudott segíteni a szultánfin.

Aztán kérdezte, faggatta a szultán a fiát, hogy hogy s mint esett ebbe a nagy betegségbe, s addig faggatta, mignem el is mondta a fiu az ő nagy bűját, baját, hogy hát mivel átkozta meg őt az öreg asszony.

— Nem segít én rajtam — mondotta a szultánfi — sem doktor, sem senki, lelkem apám. Engedje meg, hogy keressem föl a néma szultánkisasszonyt, az talán meggyógyítja az én nagy bajomat.

Egy ideig vonakodott a szultán, mert féltette a fiát a nagy úttól, de mikor látta, hogy az napról-napra hervadozik, azt mondotta neki:

— Hát, édes fiam, látom, hogy a te bajodon senki nem tud segíteni. Veled eresztem a fővezírt, keressétek fel együtt a néma szultánkisasszonyt.

El is indult a nagy útra a szultánfi meg a vezír, s hat hónapig éjjel-nappal mentek, úgy, hogy a ruha már rongyokban lógott le róluk.

A hatodik hónap végén egy magas hegynek a tetejére értek s hát ott a föld, a kő, a virág, s minden, de minden úgy ragyogott, csillogott valami nagy fényességtől, hogy majd megvakultak, amint szerteneztek. Csudálkoztak, gondolkoztak eleget, hogy ugyan mi lehet ennek a szertelen fényességnek az oka, — s mert épen előttük ment el egy szegény vándor ember, megkérdezték tőle:

— Ugyan bizony, miért ilyen fényes itt minden ?

— Az bizony azért, — felelte a vándor, — mert a néma szultánkisasszonyé ez a hegy, s bár az hét sűrű fátyolt hord az arca körül, mégis olyan ragyogó a szépsége, hogy megaranyozza a hegyet.

— Hol lakik a szultánkisasszony? Megtudnád-e mondani? — kérdezte a szultáni nagy szívdobogással.

— Tudom biz én, hogy hol lakik. Éppen hat hónapig kell még erdőn-mezőn keresztül mennetek. Akkor aztán egy szerályhoz értek, ott lakik a szultánleány. De azt mondhatom, akinek az élete kedves, oda ne menjen, mert halálnak halálával hal meg, ha őt meg nem szólaltatja.

A szultáni azonban nem ijedt meg a haláltól. Ujra összeszedelőzködtek s mentek hegyeken, völgyeken, erdőkön, mezőkön, folyóvizeken át szakadatlan. No, sok, sok vándorlás után, (a mesében hamar mulik az idő!) mikor már vagy három hónapig utaztak, elértek ismét egy magas hegy tetejére. Hát ott minden olyan piros volt, mint a vér! Nem tudták elgondolni, hogy mi lehet ennek az oka, lementek hát egy kicsi faluba, beültek egy kávéházba s elkezdtek kérdezősködni, hogy voltaképen hol, s merre járnak s mi oka annak az éktelen verességnak azon a magas hegyen.

Elmondják az emberek nagy szószaporítással, hogy annak bizony senki más az oka, mint a néma szultánkisasszony, annak az ajaka olyan rózsapiros, hogy a színe még a hegyet is pirosra festi. Megmutatták az utat, hogy merre menjenek, ha oda akarnak menni, de kérték erősen, hogy ne áldozzák fel hiába fiatal életüket, mert még eddig mindenki szörnyű halállal halt meg, aki a néma szultánleányt meg akarta nézni.

De bizony nem hallgattak a sok bölcs tanácsra, felkerekedtek újra s mentek tovább hegyeken, völgyeken, erdőkön, mezőkön, folyóvizeken át, szakadatlan.

Egyszer csak megint egy hegy aljába érnek, s hát annak a tetején egy olyan palota állott, amely csupa embercsontból volt kirakva.

— Na, — mondta a vezír — ez bizonyosan a néma szultánkisasszony palotája s ezek a csontok azoké a legényeké, akik nem tudták megszólaltatni. Ide kerül a mienk is, — vagy elvisszük a szultánkisasszonyt!

Volt a hegy lábánál egy városka, ott egy vendéglőben meghúzódtak s gondolták, eltöltenek egy-két napot, mielőtt tovább mennének. Node olyan csudálatos várost soha nem láttak még, mint amilyen ez volt! Az utcán, a vendéglőben s mindenütt csupa síró embert láttak. Az egyik a fiát, a másik a bátyját siratta: mindenkinek volt valaki siratni valója.

Kérdik a korcsmárost, hogy mi ennek a nagy szomorúságnak az oka. A korcsmáros összecsapja a kezét bámulatában:

— Hát ti nem tudjátok, hogy hol jártok? Ez a néma szultánkisasszony városa s az egész fiatalság felment már a várba, hogy megszólaltassa a szultánkisasszonyt, de bizony, mind ott hagyták a fogukat, mert egy szó nem sok, annyit sem tudtak kihúzni belőle. Azért sírnak mind az emberek, mert mindegyiknek veszett oda valakije. Ti is jobban teszitek, ha tovább állotok, mert bizony szörnyű halálnak halálával haltok meg szép fiatalságotokban!

Nem szóltak egy szót sem a fiatalok, hanem kiementek a városba, hogy egy kicsit széjjel nézzenek. Epen vásár napja volt s amint fel s alá jártak a vásáros népek közt, meglát a szultánfi egy embert, aki egy

kalickába zárt pacsirtát árult. Megtetszett a kis pacsirta a szultánfinak, nem is tanakodik sokat, hanem megveszi száz piaszterért. Mikor a vendéglőbe értek, felakasztotta a szegre a kalickát s úgy nézegette nagy szomorúsággal a madarat, mert elgondolta, hogy ugyan mivel is tudná ő megszólaltatni a szultánkisasszonyt, akiből annyi ember nem tudott egy szót se kihúzni. Eszébe jutott, hogy milyen fiatalon kell meghalnia s ebbéli szomorúságában hangos sírásra fakadt. Ahogy így sirdogált, egyszerre csak megszólal a kalickában a kis madár:

— Ugyan bizony, miért sírsz, te szultánfi?

Megijedt a szultánfi, egész testében elkezdett reszketni mint a nyárfalevél, hogy vajjon ki szólítja, a madár-e, vagy valami gonosz szellem, de mégis megemberelte magát. Gondolta, hátha Allah küldte segítséül ezt a kis madarat. Mondta néki:

— Hogyne sírnék, mikor akárhogy töröm a fejemet, nem tudom kigondolni, hogy mivel szólaltassam meg a néma szultánkisasszonyt!

— No, azért kár a fejedet a falba verni. Hallgass ide: Menj fel ma este a szerályba, vigy engem is magaddal s mikor beeresztenek a szultánkisasszonyhoz, kezdj el beszélgetni hozzá. Engem tégy egy zsámoly alá, hogy meg ne lásson s aztán, ha már sokáig beszéltél s még mindig nem válaszolt, mondd azt neki: hogyha ő nem szól hozzád, hát legalább a zsámollyal beszélgetsz egy kicsit, az bizonyosan nem lesz olyan néma, mint ő. A többit bízd reám!

Meg is fogadta a tanácsot a szultánfi s este elindult a szerályba. Ott leborult a szultán lába elé s úgy mondta el, hogy mi szél hozta ide. Nézte, nézte a szultán a szultánfit, tetszett neki a fiú erősen, s mert hogy tet-

Megtetszett a kis pacsirta a szultán fiának.

szett, ugyancsak lelkire beszélt, hogy így, hogy úgy, menjen inkább haza az apjához, ne veszítse el szép ifju életét. De beszélhetett, a szultánfi nem tágított s végre is csak be kellett vezetni a szultánkisasszonyhoz.

Ahogy belépett a szultánfi, első dolga volt, hogy a zsámoly alá tegye a kalickát, aztán mélyen meghajolt az elfátyolozott szultánkisasszony előtt s megkérdezte, hogy szolgál az egészsége. Sok minden egyebet összevisszabeszélt még, de beszélhetett annak akár ítéletnapig is, nem szólt az egy szót se. Mikor már elfogyott a türelme a szultánfinak, azt mondta :

— No, ha te nem szólasz hozzám, szultánkisasszony, beszélgetek evvel a kicsi zsámollyal. Meglásd, ha nincs is lelke, lesz annyi könnyörület benne, hogy megszán s szól legalább egyet !

Csakugyan oda is fordult a zsámolyhoz s megkérdezte :

— Hogy vagy kis zsámoly ?

Felelte a pacsirta :

— Igen jól, köszönöm kérdésedet. Óh, hány esztendeje vagyok már itt s még soha senki se szólott hozzám ! Téged bizonyára Allah küldött hozzám, hogy megörvendeztess, de én sem leszek hálátlan, elmondok neked egy történetet, hogy jobban teljék az időd !

— Volt egyszer egy szultán s annak egy gyönyörű leánya. Mikor már akkora lett, hogy férjhez kellett volna adni, jött a palotába három kérő. A szultán nem tudott választani közülök, hát azt mondta nekik : — Menjete el, fiaim, lássatok országot-világot s tanuljatok valami mesterséget. Amelyik legügyesebb lesz közületek, annak adom a leányomat. Jól van, a legények bele is egyeznek s elindulnak együtt világot látni, szerencsét próbálni. Egyszer csak elérnek egy forrás-

hoz, ott letelepednek s azt mondja az egyik: — Én azt tanácsolom, váljunk itt el s menjünk ahányan vagyunk annyifelé, s mikor kitanultuk a mesterségünket, találkozzunk megint itt a forrás mellett. Hogy megtudjuk, nem ment-e valamelyikünk már előbb haza, tegyük le a gyűrűnket egy kő alá, az legyen a jel.

Meg is egyeztek abba, hogy elválnak, a gyűrűt is betették a kő alá s elindultak hárman három felé.

A legidősebb közülök megtanulta, hogy hat hónapi utat hogy lehet egy óra alatt megtenni, a második láthatatlanná lett, amikor akart, a harmadik pedig még a halottat is fel tudta támasztani. Mikor már mind a hárman jót tudták a mesterségüket, szépen hazafelé indultak s épen egyszerre érkeztek a forráshoz, amely-nél elváltak egymástól.

Az a legény, aki láthatatlan tudott lenni, ha akart, azt mondta a másik kettőnek:

— No, mi alighanem hiába tanultuk a mesterségünket, mert a királyleány olyan beteg, hogy hét óra múlva meg hal szegény! A harmadik azt mondta erre:

— Én meg tudnám gyógyítani, de ki tud olyan gyorsan hozzá jutni az orvossággal?

— Ha csak az a baj, elviszem én, — mondta a másik — s avval repült az orvossággal a szultán palotájába.

Meg is gyógyult egy szempillantás alatt a szultánkisasszony s már lent sétált a kertben a legénnyel, mikor a másik kettő nagy fáradtan megérkezett.

A pacsirta most félbehagyta a mesét s azt kérdezte a szultánfitól:

— Ugyan, melyiknek adnád a három legény közül a szultánkisasszonyt?

— Ha tőlem függene, én bizony annak adnám, akié az orvosság volt! — felelte a szultánfi.

A pacsirta annak akarta adni, aki megtudta, hogy beteg a szultánleány s ezen addig huzakodtak-vitakoztak, hogy szörnyen megmérgeződött a néma szultánkisasszony, letépte a fátyolt az arcáról s mondta:

— Na, igazi bolondok vagytok ti, hogy még annyit se tudtok, hogy ki érdemli meg a szultánkisasszonyt. Hát aki elvitte neki az orvosságot, nem az érdemli meg legjobban?

Hej, szaladtak a szolgák s szolgálók hamar a szultánhoz, hogy megszólalt a leánya, de az megkötötte magát, hogy csak akkor lesz a szultánfi felesége, ha még kétszer meg tudja szólítani.

Mit volt mit tenni a szultánnak, azt mondta a szultánfinak, hogy jöjjön fel holnap este is, szólaltassa meg a leányát.

Hazament a szultánfi a szállására s még le sem feküdt, elkezdte törni a fejét, hogy s mint szólaltathatná meg ismét a szultánleányt.

— Egyet se törd a fejedet, — szólalt meg a pacsirta — vigy el holnap este is magaddal s tégy fel a szekrényre engem, mert a zsámolyt összetörte nagy haragjában a szultánleány. A többit bízd reám.

El is vitte megint a szultánfi a pacsirtát a szerályba s feltette a szekrényre, ő pedig elkezdett ismét a szultánkisasszonyhoz beszélni. De bizony az olyan néma volt, mint a sír. Oda fordult akkor a szultánfi a szekrényhez s elkezdett avval beszélgetni.

— Jó, hogy a szultánkisasszony nem szól hozzád, így legalább én velem beszélgetsz, — felelte neki a pacsirta — s ha akarod, mondok egy szép mesét, hogy ne undd el magadat.

— Mondjad, mondjad, jó szívvel meghallgatom,
— kérte a szultánfi.

A pacsirta nem is kérette magát sokáig, hanem bele kezdett a mondókájába:

— Élt egyszer egy kis városkában egy asszony s annak volt három kérője: az egyiket hívták Mézcsurgatónak, a másikat Börnyúzóknak, a harmadikat Cserzővargának. Az asszony sokáig tanakodott magában, hogy melyikhez menjen feleségül, de sehogy se tudott rájönni, hogy melyik a legügyesebb a három közül. A három kérő közül egy sem tudta a másiktól, hogy az is szeretné az asszonyt, mert mindegyik máskor járt az asszonyhoz, de mind a három egyformán sürgette az asszonyt, hogy adjon már feleletet a kérésükre. Egyszer mit gondolt, mit nem az asszony, nem tudom magam se, de elhivatta mind a három kérőjét egyszerre.

Legelőbb Börnyúzó jött el, de hogy el ne vétsem a dolgot, — még az előtt az asszony egy mély sírgödröt ásott az udvaron s mellé leterített egy szemfedőt. Mikor meglátta az asszony, hogy jön Börnyúzó, elkezdett sírni, jajveszékelní, hogy az alig győzte kérdezni, mi történt vele. Nagy sírással mondja az asszony, hogy egy hete, hogy eltemette az apját ebbe a sírba, de az kiszállott belőle boszorkány képében.

— Ha szeretsz engem, — mondotta Börnyúzóknak, — takaródz be ebbe a szemfedőbe, feküdj belé a sírba s maradj ott három óra hosszat, hogy, ha visszajön az apám, mást találjon benne s ne jöjjön többet rémítgetni engem!

— Megteszem, hogyne tenném, te érted még a tengerbe is belé ugornék, — mondotta a szerelmes Börnyúzó — s egy perc alatt lent feküdt a sírban.

Alighogy lefeküdt Börnyúzó, jött Mézcsurgató.

Hát azt is nagy sírással fogadja az asszony s mikor kérdezi, hogy miért van úgy búnak ereszkedve, azt mondja neki az asszony:

— Hát hogyne búsulnék, bánkódnék, mikor az apám a sírjában boszorkánnyá változott s úgy félek tőle, hogy a hideg is kiráz. Tedd meg, kedves Mézcsurgató, a kérdvemért, s állj ide egy nagy kövel a sír mellé s ha megmozdul, üsd agyon, mert addig nem lesz nékem nyugvásom!

Megtette Mézcsurgató, hogyne tette volna meg az asszonyért, fogott egy nagy követ, odaállott a sír mellé s le nem vette róla a szemét a boszorkányról.

Nemsokára megérkezett Cserzővarga is. Hát azt is nagy jajveszékeléssel fogadja az asszony s mikor megkérdezi, hogy mi baja, azt zokogja sűrű könnyhullatással az asszony:

— Jaj, édes Cserzővargám, nagy az én bajom, csak te segíthetnél rajta. Nézd azt a sírt, abba temettem egy hete az apámat, de egy ellensége boszorkány képében kiásta a sírját s most nem hágy nyugtot szegénynek. Ha volna merszed hozzá, hogy ki vedd a sírból, bizony meghálálnám!

Bezzeg Cserzővarga se volt rest, odaszaladt a sírhoz, kihúzta belőle Börnyúzó, s hej, uccu neki! rohant utánuk Mézcsurgató a nagy kövel, mert azt hitte, hogy két boszorkány lett az egyből, de Börnyúzó se engedte csak úgy elvitetni magát, meg volt ijedve szörnyen, hogy no, most érkezett a végső órája, mert viszi a boszorkány — s ő bizony, fogta a szemfedőt s egy perc alatt ledobta magáról.

No, volt csudálkozás, mikor megismerték egymást!

— De mondd csak, édes szultánfi, — fordult a pasirta a legényhez — mit gondolsz, ki érdemli meg leg-

inkább az asszonyt a három közül? — En azt gondolom, hogy Cserzővarga volt a legbátrabb a három közül.

— No bizony, Mézcsurgató fáradozott a legtöbbet, én azt hiszem, — mondotta a szultánfi.

Amint így vitatkoznak, megint megmérgeződik a szultánleány, hogy szegény Börnyúzóra, aki három órán át ott feküdt a sírban, senki se gondol s közbekiáltott nagy hirtelen:

— No, ti ugyan jól osztjátok az igazságot! Börnyúzó volt a legállhatatosabb s mégis mindig a másik kettőről beszéltek!

Vitték megint nagy örömmel a hírt a szultánnak, hogy ismét megszólalt a leánya, de bizony, még harmadikszor is fel kellett mennie a szultánfinak, mert a szultánkisasszony megkötötte magát, hogy ő bizony, ha még egyszer meg nem szólaltatják, nem lesz a szultánfi felesége.

Mikor hazaért a legény a pacsirtájával, ismét gondolkodni kezdett, hogy vajjon miket mondjon a leánynak, de bizony nem hagyta a pacsirta, hogy sokat törje a fejét rajta, hanem azt mondotta neki:

— A szultánkisasszony nagy haragjában összetörte a szekrényt, hát ma tedd a kalickámat az ajtó sarka mellé, a többire ne gondolj.

El is mennek estére kelve, de akármennyit beszélt a szultánfi, még csak meg se mukkant a szultánkisasszony. Odafordult aztán az ajtófélfához s így szólt:

— Mesélj valamit nekem, ajtófélfá, mert a szultánkisasszonyt ugyan hiába faggatom.

A pacsirta nem is kérte sokat magát, hanem elkezdett mesélni:

— Volt egyszer egy asztalos, egy szabó, s egy szofta (diák.) Elment ez a három pajtás együtt vándorolni s első este egy kis vendéglőbe tértek s ott egy szobácskába lefeküdtek. Hajnalfelé felébredt az asztalos, s mert nem tudott tovább aludni, felkelt s ott a szobában széthullott fadarabokból egy leány alakot faragott, aztán mert a munkában ismét elálmosodott, lefeküdt megint.

Nemsokára felébred a szabó, az is felkel s mikor meglátja a szobában a fababát, mit gondolt, mit nem, összeszedett egy csomó rongyot s szép kis ruhát varrott neki. Aztán ő is visszafeküdt az ágyba.

Alig hogy elaludt, felkelt a szofta is, s hát amint meglátja a szép fababát, úgy megtetszik neki, hogy leterdepelt a szoba közepére s úgy kérte Allahot, hogy ebbe a szép testbe lelket is adjon. Meg is hallgatta az imádságot Allah, s olyan lelkes emberré tette a fababát, hogy a szoftának csak elállott a szeme-szája a nagy csudálkozástól. Nem sokáig bámulhatta a szép leányt, mert nemsokára felébredt a szabó meg az asztalos s hát azoknak is úgy megtetszett a leány, hogy mindegyik magának akarta.

— Mondd meg hát, szultánfi, — kérdezte a pacsirta — kié legyen a leány?

A szultánfi a szabónak ítélte a leányt s amint ott huzakodnak, vitatkoznak, megszólal nagy mérgesen a szultánkisasszony :

— Hát ti igazán bolondok vagytok? Ha a szofta nem imádkozott volna a lélekért, kinek kellett volna egy rongyos fababa!? Őt illeti meg, senki más a leány.

A szultánfinak sem kellett több! Nagy boldogan szaladt a szultánhoz, hogy harmadszor is megszólalt a leánya. De az se vonakodott már többet, mert szó, ami

szó, megtetszett neki is a legény. Hazamentek a fiu szüleihez s ott olyan lakodalmat csaptak, hogy tizen-négig napig még a kutyák is bort ittak.

— Hát, ti igazán bolondok vagytok?

A vén asszonyt, akinek a szultánfi eltörte a kor-saját, felhivatták a palotába s ott élt élete végeig. Jó dolga vót, míg meg nem hót, jó bizony!

A feltámadott asszony.

(Maláji mese.)

Élt Kazam városában egy ember s annak gyönyörű szép felesége. Ez az ember rendkívül szerette a feleségét, de annyira szerette, hogy az ő szeretetének párja nem volt messze földön. Haj, Istenem, mely nagy gyász érte ezt az embert! Mikor a legboldogabbnak gondolta magát, akkor szállott le a halál angyala az ő gyönyörű szép feleségéért. Jöttek az atyafiak, szomszédok, jó barátok, vigasztalták az embert, de hiába, ráborult a felesége holt testére s nem tudták onnan élszakasztani. Mult nap, nap után s nem volt arra lelke, hogy a feleségét eltemettesse.

— Mit gondolsz? — mondották az emberek — hiszen már oszladozik a feleséged teste. Temettesd el!

— Nem, nem, nem temetem el, — mondotta az ember — s ha el kell temetni, temessetek el engem is vele.

— Azt nem tesszük, — mondották az emberek — hogy temetnénk el mi tégedet, mikor élsz?!

— Ha nem temettek el, — mondotta az ember — akkor tegyétek a feleségem holttestét egy csolnakba. Eresszétek a csolnakot a tengerre, de a csolnakba én is beleülök, vele megyek: hadd pusztuljak el a tengeren.

Hiába beszéltek az emberek, nem tudták észére téríteni szegényt. Csolnakba fektették a holttestet; ő meg beleült. A csolnakot ellökték a parttól s egyszerre csak eltűnt szem elől. Nem látta senki.

Ment, ment a csolnak a tengeren s a szegény ember csak sírt, sirdogált folyton, keservesen, szakadott a könnye, mint a záporosó. És kesergett folytonosan: Miért, hogy miért kellett meghalnia az ő feleségének? ! S íme, amint így kesergett, sirdogált a szegény ember, egyszerre csak valami mennyei szózat hangzott feléje:

— Óh, te fiatal ember, aki annyira szereted a te feleségedet! Valóban, nagy a te szerelmed, valóban, nagy a te hűséged, csudálatosan nagy. Hallgass hát ide: add át életednek a felét a feleségednek és ő azonnal életre fog kelni. Még 40 esztendő van, oszd el vele. Adj át huszat a feleségednek, marad még húsz a te számodra.

Fölnézett az ember az égre s mondotta:

— Neki adom az életem felét, csak támadjon fel újra az én feleségem.

Ahogy ezt mondotta, abban a pillanatban felnyílt az asszony szeme. Mosolyogva ült fel a csolnakban. Szép volt, gyönyörű volt. Szébb volt, gyönyörűbb volt, mint annak előtte. A csolnak pedig csak ment tovább, tovább s egyszerre csak elért egy szigetre. Annál a szigetnél szoktak kikötni a hajók, hogy vizet vegyenek fel. Kiszállottak a szigetre, egy fa alatt szépen letelepedtek s ott éltek, éldegéltek nap, nap után. Hanem munkához kellett látni, merthogy a semmiből nem élhettek. Munkához is láttak. A férj dolgozott reggeltől estig. Meg is szerezte a mindennapit. Egyszer aztán szörnyen elfáradott az ember. Fejét felesége ölébe hajtotta s elszundikált. Aludott mélyen, amikor egy hajó

kötött ki a szigetnél. A hajóból kiszállott a kapitány s véletlenül arra ment, ahol az asszony ült. Odament egyenesen az asszonyhoz. Nézte, nézte; szörnyen megtetszett neki s kérdezte tőle:

— Ki ez az ember, aki a te öledben fekszik?

— A férjem, — felelt az asszony.

Mondotta a kapitány:

— Ej de csunya, lerongyolódott ember felesége vagy te! Nem tudod, hogy milyen szép vagy? Nem láttad soha a te szép arcodat? Nézd meg a víznek a tükrében, hasonlítsd össze az urad arcával. Hogyan élhetsz vele? Hallgass ide: jer én velem. Gazdag vagyok, előkelő ember vagyok. Nézd meg az arcomat, ugyebár szép vagyok? Hagyd itt ezt az embert, légy az én feleségem.

Az asszony nézte, nézte a kapitányt, aztán el kezdett gondolkodni:

— Bizony, — gondolta magában — ez csakugyan szép ember s úgy látszik, gazdag ember is. Itt hagyom az uramat, vele megyek.

Amit gondolt, azt meg is mondotta mindjárt:

— Jól van, veled megyek, követlek.

Szép csendesen letette az ura fejét a földre, aztán elment a kapitánnyal, beszállott a hajóra. Ahogy beszállott, a hajó azonnal el is indult. Alig ment el a hajó, felébredt az ember. Körülnéz, keresi a feleségét. Nem látja sehol. Bejárja, beszaladja a szigetet, kiabál: semmi válasz. Nincs, nincs, való igaz! Eltűnt a felesége! Aztán egyszerre csak a nagy messzeségben meglátott egy hajót.

— Bizonyosan azon a hajón ment el, — gondolta magában. — S nagy lett az ő szívének a szomorúsága. Búsán bolyongott a tenger partján s mind azon imád-

kozott, hogy bárcsak jönne egy másik hajó, hogy utánna mehetne a hűtlen asszonynak. Isten meghallgatta kívánságát, íme, jött egy másik hajó, kikötött az is a szigeten, hogy vizet vegyen fel. Ennek a hajónak is a kapitánya kiszállott a szigetre s megkérdezte :

— Hát te miért vagy olyan szomorú? Mi történt veled?

— Óh, uram, nagy az én esetem, — kesergett az ember s elmondotta az ő történetét.

— Ne búsulj, — mondotta a kapitány — gyere csak, ülj fel az én hajómra, majd utólérjük mi azt a hajót.

— Óh, uram, szolgád leszek egész életemre, — hállkodott az ember. Azzal felült a hajóra s az indult is nyomban. Csak úgy repült a hajó a sík tengeren s csakhamar utólérte a másikat. Egymás mellett haladt a két hajó. Egyszerre érkeztek a kikötőbe. Ahogy horgonyt vetettek, mondotta a kapitány az embernek :

— Na, most eredj át a másik hajóra s keresd meg ott a feleségedet, aztán, ha megtalálod, jelentjük a dolgot a kikötő-parancsnoknak: az majd igazságot tesz.

Általment az ember a másik hajóra, elvegyült a hajósnép között. Kereste, vizsgálta mindenfelé, hogy megláthatná-e a feleségét. Aztán egyszerre csak tekintett egy kis ablakon s hát íme, ott volt az asszony!

— Itt a feleségem, — mondotta a kapitánynak.

— Bizonyosan a te feleséged? — kérdezte a kapitány.

— Az enyém, az enyém, — mondotta az ember.

— Hát akkor gyere velem. Megyünk a kikötő-parancsnokhoz.

Mentek a kikötő-parancsnokhoz s ott a kapitány

elmondotta, hogy mi történt ezzel az emberrel. Kérdezte a parancsnok:

— Bizonyos vagy abban, hogy a te feleséged az, akit a hajón láttál?

— Óh, uram, tökéletesen bizonyos vagyok abban. Láttam. Saját szememmel láttam, nem csalódtam.

— Ha úgy van, akkor jól van, — mondotta a parancsnok — mindjárt idehozatom s igazságot teszek.

A parancsnok egyszeribe küldötte a szolgálait, hogy hívják oda a kapitányt. Jött is a kapitány mindjárt; mélyen, alázatosan meghajolt a parancsnok előtt. Közben megjöttek a bírák is, akiket a parancsnok hivatott s most a parancsnok kérdezte a kapitányt:

— Ki az az asszony, kapitány, aki a te hajódon van?

Felelte ez:

— Ez az asszony az én feleségem. Fiatal ember voltam még, amikor feleségül vettem.

Mondotta a parancsnok:

— Ez a fiatal ember pedig, aki itt áll, azt mondja, hogy az az asszony az ő felesége s hogy te tőle elraboltad.

— Óh, uram, óh hatalmas parancsnok, — mondotta a kapitány — még igen fiatal voltam, amikor ezt a nőt feleségül vettem. Más feleségem nem is volt soha.

— Mit szólna ehhez? — fordult a parancsnok a férjhez. A kapitány azt mondja, hogy ez az asszony mindig az ő felesége volt.

Mondotta a férj:

— Ő azt mondhatja, uram, de hivasd ide az asszonyt. Kérdezd meg tőle, hadd mondja meg ő, melyiknek a felesége. És elbeszélte újra az ő történetét kezdettől végig.

A bírák nagy álmélkodással hallgatták a beszédét s parancsolták a kapitánynak, hogy egyszeribe hozza ide az asszonyt. A kapitány elment vissza a hajójára s mondotta az asszonynak :

— Hallod-e, most el kell jönnöd a bírák elé s vallomást kell tenned, hogy kinek vagy a felesége. Mondjad, hogy mindig az én feleségem voltál ; ne hagyj engem hazugságban !

— Ne félj semmit, — biztatta az asszony.

Mentek egyenesen a parancsnok elé s ahogy oda megérkeztek, mondotta az egyik bíró :

— Asszony ! Mondjad az igazságot : e két ember közül melyik volt előbb a te urad ?

Felelt az asszony :

— Az én uram mindig ez a kapitány volt, senki más.

— Nos, fiatal ember, — fordult a bíró a férjhez — mit szólsz ehhez ?

Felelet helyett a férj az asszonyhoz fordult s kérdezte tőle :

— Hát te csakugyan sohasem haltál meg ? Nem igaz, hogy én nagy szeretetből megosztottam veled az életemet ? Hogy negyven esztendőre szabott életemből huszat neked ajándékoztam ?

Az asszony összecepta a kezét :

— Óh, halljátok, urak, hogy folyik a hazugság ennek az embernek a szájából ? Hát lehetséges az, hogy halott feltámadjon ? Hallottatok ti ehhez hasonlóvalaha, amit ez a hazug ember beszél ?

Mondották a bírák egy értelemmel :

— Az asszonynak igaza van. Hogyan mondhatstok te, ifjú ember, olyat, hogy halott újra feltámadjon ? Most már nyilvánvaló, hogy ez az asszony a kapitány felesége és nem a tied.

Akkor meg a kapitány szólalt meg, aki az asszonyt elrabolta s mondotta :

— Mit érdemel az olyan ember, azt kérdem én, aki másnak a feleségét el akarja rabolni? Mert ez az ember nem akar egyebet : el akarja rabolni az én feleségemet.

A bírák a férjhez fordultak most s mondották neki :

— Hallod, mit mond a kapitány? Bizony, súlyos ítéletet érdemel az olyan ember, aki a más feleségét el akarja rabolni.

A férj erre az asszonyhoz fordult s mondotta elkeseredett szívvel :

— Óh, te hűtlen, te áruló asszony te! Hátha te csakugyan nem akarsz az én feleségem lenni, ha inkább akarod a kapitányt, mert annak van aranya s ezüstje, ám legyen, de akkor vissza is veszem tőled azt a húsz évet, amit neked ajándékoztam.

Ezzel felemelte a kezét s imádkozott fennhangon :

— Óh, egek ura, királya, mindenható Úr, te, aki mindenütt jelen vagy s mindent látsz, hozzád könyörögök : add vissza nekem az én éveimet, mert ez az asszony tagadja, hogy én az ő férje vagyok!

Es halljátok csudát, mi történt ebben a pillanatban!

Az történt, hogy az asszony holtan rogyott össze. Most már látták a bírák, hogy kinek részén az igazság. Nagy felháborodással szólították be a szolgákat s parancsolták nekik : — Fogjátok meg a kapitányt, vigyétek ki s kövezzétek meg. Nem érdemel mást az olyan ember, aki más feleségét elrabolja.

Megragadták a szolgák a kapitányt, kivitték az udvarra, megkövezték, azután ami vagyona volt, annak a felét odaadták a férjnek, felét adták az állam kincstárának, a hajóját pedig a város öreg embereinek.

Bar Kappara.

(Zsidó mese.)

Elt valahol, nagy tengernek a partján, egy igen gazdag zsidó ember, Bar Kappara volt a neve. Elment egyszer Bar Kappara a tenger partjára, ott sétálgatott, nézegette a tengert, s hát csak fut be a kikötőbe egy rengeteg nagy hajó, de mielőtt parthoz érne, nekifut egy nagy sziklának, s úgy össze-vissza törött, hogy egy perc múlva csak a deszkája úszkált szerteszét a vizen. Hej, lett nagy ordítózás a hajó népe között! Ott úszkáltak, vergődtek, fuldoklottak a tengerben, s nyujtogatták a karjukat a part felé, hátha segítség jönne onnét?

Nosza, neki, a parton állók sem tátották el a szájukat, hanem futottak ki erre, ki arra, az egyik kőtélért, a másik csolnakért, sokan ruhástól is beléugrottak a vízbe, hogy csak segíthessenek a szerencsétleneken.

Bar Kappara sem gondolkozott sokat, hanem beleugrott a vízbe, s úszott nagy igyekezettel a hajó felé. Ott lubickolt, nem messze a sok szertehullott deszkától egy ifju ember, el-elmerült, majd ismét felvetette egy hatalmas hullám, afelé igyekezett Bar Kappara, s jó szerencsére éppen akkor érkezett, mikor a szerencsétlent feléje sodorta a haragos hullám. Megfogta jó

erősen, s nagy ügyel-bajjal, kievickélt vele a partra. Meg sem állott a parton, hanem a karján hazavitte a halottnak tetsző ifjat, otthon lefektette a saját ágyába, úgy melengette, élesztgette sokáig.

Hazavitte a halottnak tetsző ifjat.

Végre kinyitotta szemét az ifju, s Bar Kappara elmondotta neki, hogy Isten milyen csudásan mentette meg a haláltól őt egyedül, mert a hajó többi embere mind egy szálíg odaveszett. Aztán megkérdezte tőle :

— Ki vagy te, s hol lakol?

— A római császár nagyobbik fia vagyok, — felelt az ifju — tengeri utazást tettem az embereimmel, s most Isten tudja, hogyan, s mikor jutok haza. Pénzem, kincsem elsülyedt, az embereim odavesztek, amíg az apám elküldhetné számomra a pénzt, éhen veszhetek itt.

De Bar Kappara nem hagyta ám, hogy sokáig szomorkodjék a herceg. Szép selyemköntöst hozatott be a szolgálival, abba felöltöztette, három gyönyörű pejparipát kivezetett az istállójából, s oda vitte azokat is a herceg elé.

— Ne búsulj, fenséges herceg azon, hogy hogyan kerülsz haza. Itt van ez a három ló, az egyiket használd te magad, a másik kettőn két hű szolgál fog hazáig kísérni. Hogy valamiben szükségét ne lássatok az úton, nesze, itt van egy zacskó arany, ennyi elég lesz addig, amíg haza nem értek.

A herceg nagy örömében azt sem tudta, hova legyen, sírt is, nevetett is egyszerre, aztán megölelte a megmentőjét, s így szólott hozzá:

— Neked köszönhetem az életemet, te jó ember, most még haza is jutok a te jóvoltodból. Soha, míg élek, meg nem hálálhatom a te jószívűségedet, de azt megígérem neked, hogy, ha a császári korona valaha a fejemre kerül, a te jószágodat azzal jutalmazom, hogy minden zsidó emberrel jól fogok bántani.

— Az Isten tartson meg jó szándékod mellett, ifju herceg, s kísérjen messzi utadon, hogy semmi baj ne érhessen, — mondotta Bar Kappara, s a míg láthatta a herceget, integetett utána.

Az ifju herceg el is jutott sok vándorlás után Rómába, az édesapja házához. Hej, örvendtek, s ször-

nyülködtek eleget, amíg elmondotta, hogy milyen nagy veszedelemben volt, s mint szabadult meg! Azt is elmesélte, hogy milyen jóságos volt hozzá az a zsidó ember, aki megmentette. Örült a császár a fia menekülésének, csak egy nem tetszett neki, az, hogy miért éppen zsidó embernek kellett kihúzni a vízből a fiát s olyan kegyesnek lenni hozzá! Nem szerette a 'zsidókat': ha jót, ha rosszat hallott róluk, mindegy volt neki.

— No, fiam, ha zsidó ember mentette meg az életedet, s az küldött haza, — mondotta a császár a fiának — hamar küldd vissza az embereit és küldd vissza a pénzt is neki, mert nem akarok zsidó embernek sokáig tartozni. Még eljönne érte s követelné rajtad.

Nem tetszett az ifju hercegnek az ilyen beszéd, de mit tehetett volna, utnak eresztette az embereket s a pénzen kívül gyönyörű ajándékokat is küldött Bar Kapparának, mégpedig udvari emberek által.

Mikor a küldöttek megjelentek Bar Kappara udvarán, gondolta mindjárt, hogy valami nagy úr küldhette őket, s meg is kérdezte tőlük:

— Kinek a házatól jöttök ilyen pompával?

Azt felelték a küldöttek:

— A római herceg küldött minket hozzád, azzal az izenettel, hogy ez az ajándék, amit itt küld, nem fizetség a te jóságodért, azt sohasem hálálhatja meg neked, de ismét megfogadja, amint a fejére teszik a császári koronát, a zsidóknak nem lesz bántódásuk többé!

De Bar Kappara így szólt:

— Ha a herceg megjavítja az én testvéreim sorsát, én nem kívánok semmi ajándékot tőle, vigyétek vissza.

Hiába bizonygatták az emberek, hogy szigoruan rájuk parancsoltak, hogy semmit se vigyenek vissza, Bar Kappara nem fogadott el semmit, hanem még megajándékozta aranygyűrűkkel, karperecekkel s egyéb drágaságokkal őket. Nem tehettek egyebet, vissza kellett fordulniok a császár udvarába.

Elmesélték a küldöttek, amikor hazaértek, hogy hogyan s mint jártak, nem hogy a zsidó ember fogadott volna el tőlük valamit, sőt még az ajándékozta meg őket. Megörült ennek a fiatal herceg, de bezzeg, dúlt-fúlt magában a császár! Hogy őt egy zsidó így csúffá meri tenni! Nagy haragjában azzal fizetett Bar Kappara nagylelkűségeért, hogy megtiltotta a zsidóknak az ünnepek megtartását, s ha valaki mégis meg merné tartani, elrendelte, hogy azt halállal büntessék.

Hej, Istenem, imádkoztak, könyörögtek eleget a zsidók, hogy fordítsa meg a császár akaratát az Isten, de mikor látták, hogy hiába imádkoznak, elküldtek egy csomó embert rengeteg ajándékkal a római császárhoz, hátha akkor enged majd nagy haragja. De bizony, ebben is csalódtak szegények! A gőgös császár még színe elé se bocsátotta őket, úgy kellett hazamenniök, ahogy eljöttek.

Mikor Bar Kappara látta, hogy a császár szíve semmiképen meg nem könyörül a szegény zsidó népen, elhatározta, hogy elmegy Rómába a császár színe elé, s megpróbálja, hátha ő majd megindítja szívét azzal, hogy ő mentette meg a fia életét. Fel is szedlőzködött s elment Rómába.

Alig hogy odaért, a tudósok mind elébe jöttek, s nagy tisztelettel fogadták, mert nemcsak gazdagságáról s jószágáról, de bölcsességéről is híres volt. Mikor megtudták a tudósok, hogy miben jár, azt tanácsolták

neki, hogy elébb a herceghez menjen s annak a pártfogását kérje, az még talán meg tudja az apja szívét puhítani.

— Ha pedig pénzre lenne szükséged, bölcs Bar Kappara, hogy célodat elérd, — mondták a tudósok — akkor csak fordulj hozzánk, majd megsegítünk mi téged.

— Ha Isten úgy akarja, — felelte Bar Kappara — akkor pénz nélkül is sikerül az, amit akarok, s így nincs pénzre szükségem. Azt hiszem, az ifju herceg szívesen fogad s könyörögni fog értünk.

Felöltözött Bar Kappara díszes ruhájába s elment a herceg palotája elé. Az őrnek azt mondotta :

— Mondd meg a hercegnek, hogy egy zsidó akar ő fenségével beszélni.

Mikor a hercegnek megmondták az üzenetet, gondolta, hogy maga elé se ereszti azt a zsidó embert, bizonyosan könyörög az is, hogy puhítsa meg az apja szívét. Mintha bizony ő nem eleget kérte volna már, de mikor még neki se akarja megtenni ! De aztán eszébe jutott, hogy mégis beereszteti a zsidót, hadd lássák legalább, hogy ő nem gyűlöli őket úgy, mint az apja.

Be is engedték Bar Kapparát, s bizony, a herceg meg sem ösmerte megmentőjét, mert jó pár esztendő eltelt azóta, hogy elváltak egymástól.

Bar Kappara levetette térdre magát s könnyek között így szólott a herceghez :

— Fenséges herceg, indítsd meg az édesapád szívét, hogy vonja vissza a mi fejünkről azt a szigorú törvényt, amit hozott. Gondolj arra is, amit ígértél nekem, amikor kimentettelek a vízből, hogy én érettem jó lesz minden zsidóhoz.

Felugrott a herceg ülőhelyéből nagy lelkesedéssel,

amint meghallotta, hogy Bar Kappara az, aki a lábánál könyörög, fölemelte, maga mellé ültette, s olyan szívesen bánt vele, hogy egy herceg is megirigyelhette volna. De Bar Kappara nemsokára ismét megszólalt:

— Fenséges herceg, igaz, hogy nagy boldogságot szereztl nekem azzal, hogy hozzám, az egyszerű zsidó emberhez ilyen jólelkű vagy, de mégis arra kérlek, bocsáss el most engem, mert amikor a testvéreim ilyen nagy bajban vannak, nem illik, hogy én ilyen tisztességben részesüljek. Menj és kérd atyádat, s a zsidók Istene meg fog jutalmazni téged nemes tetedért.

— Igazad van, megyek, — felelt a herceg — s bátran szembeszállok az apámmal a ti jóvoltotokért.

Míg Bar Kappara a hercegnél volt, nagy izgalommal várakoztak rá a római zsidók, s amikor meglátták, faggatták, kérdezték, hogy mire ment a hercegnél. Bar Kappara azt válaszolta nekik:

— Azt gondolom, kedves testvéreim, hogy jóra fordul a mi szomorú sorsunk, de azért ne bízzuk el magunkat, hanem imádkozzunk, hogy az Isten megszánjon bennünket.

A zsidók szerettek volna többet is megtudni, de Bar Kappara, egy szó nem sok, annyit se szólott hozzájuk, hanem elment a templomba, s buzgón imádkozott.

A fiatal herceg ezalatt elment az apjához, s meghívta másnapra ebédre magához, hátha ott majd könnyebben rá tudja beszélni, hogy kegyelmes legyen a zsidókhoz. Alig hogy letelepedtek az asztalhoz, megjelenik Bar Kappara a palota előtt, s kéri az ajtónállót, hogy eressze be a herceghez.

— Dehogyan eresztelek, dehogyan eresztelek, — mondta az ajtónálló — éppen most ebédel a herceg.

— Ne törődj vele, engedj be, — mondta Bar Kappara, s hogy megindítsa a szolga szívét, egy aranygyűrűt adott neki.

— Ha száz aranygyűrűt adnál, akkor sem engedhetnék be, mert itt van az öreg császár, az nem szenvedheti a zsidókat, s a fejemmel fizethetném meg az aranygyűrűdet.

Akkor csak azt kérte Bar Kappara, hogy egy levelet vinne be a herceghez. Ha elfogadja a herceg, jó, ha nem, úgy elmegy onnan, hogy senki meg nem látja.

Megtetszett az aranygyűrű a szolgának, szerette volna megszolgálni, hát bevitte a levelet.

Hej, megijedt a herceg, mikor a levelet elolvasta! Gondolta magában: Ha beeresztem a zsidót, az apám bizonyosan itt hagyja az ebédet, mert nem állhatja őket. Ha nem, akkor meg megsértem az életem megmentőjét. Én bizony, inkább beeresztem a zsidót, legalább a szívem szerint cselekszem. Hátha az édesapámnak is meglágyul a szíve, ha meglátja szemtől-szembe a fia megmentőjét?

Ki is adta a parancsot, hogy eresszék be a zsidót.

És bement Bar Kappara, nagy alázatosan leborult a császár lábához s kegyelemért könyörgött, hogy a szegény testvérei sorsán könnyítsen valamit a császár. De alig fejezte be könyörgését, a fiatal herceg felállott az asztaltól, maga mellé ültette, s aztán így szólott az apjához:

— Édes jó apám, ez a zsidó ember az, aki megmentett a bizonyos haláltól. Én szeretettel és tisztelettel tartozom neki, s meg akarom jutalmazni bátorságáért. Az egyetlen méltó jutalom az lenne, ha te visszavonnád szigorú parancsodat, melyet a zsidókra küldöttél; tedd meg hát, gondolj arra, ha ez a jó ember

— Édes jó apám, ez a zsidó ember az, aki megmentett a bizonyos haláltól.

meg nem menti az életemet, nem állanék itt előtted, de még az sem lenne, aki utódod legyen az uralkodásban.

Nagy haragra gerjedt a császár, amikor halotta a fia kívánságát, de aztán gondolkozóba esett, s eszébe jutott, hogy mi minden történhetett volna koronájával, birodalmával, ha a zsidó meg nem menti a fiát, s megjuhászodott egy kicsit.

— No, édes fiam, teljesítem a kívánságodat. Ugy is nemsokára eljő az az idő, mikor minden alattvalóm a te kezébe kerül. A zsidókat már most átengedem neked, csinálj velük azt, amit akarsz, csak én ne tudjak róla.

— Neked pedig, zsidó, — fordult Bar Kapparához a császár — ezt az aranyláncot adom, jutalmul a fiam megmentéseért.

Azzal felkelt az asztaltól s átment egy másik szobába.

Bar Kappara eleget vonakodott, hogy így s úgy, ő neki elég jutalom az, ha a szigorú parancsot visszavonják, s nem kell még az aranylánc is, a császár nem engedte el anélkül, el kellett vinnie magával.

No, volt öröm, mikor elmondta Bar Kappara, hogy vége a szenvedésnek. A zsidók nagy ünnepséget csaptak, s úgy tisztelték, ünnepelték őt, mint egy fejedelmet. Bar Kappara aztán hazatért, s nagy öregséget ért, de akkor is, azután is sokáig nem volt okuk panaszra a zsidóknak, mert amíg a fiatal herceg élt, nem esett semmi bántódásuk.

A kőtörő.

(Japán mese.)

Réges-régen élt egy szegény ember, aki minden áldott nap kijárt a nagy sziklás hegyek közé, ott egy nagy csákánnyal egymásután fejtette ki a hatalmasabbnál-hatalmasabb kődarabokat, szállította be a városba az embereknek, hogy építsenek házakat belőle. Nem volt ember a falujában, aki nálánál ügyesebben tudott volna köveket fejteni, szívesen is vették tőle a városiak, s ő úgy, ahogy, szegényesen megélt a mesterségéből.

Hosszú ideig élt így boldogan, sorsával megelégedetten a szegény ember, nem irigyelte a mások gazdagságát, eszébe se jutott, hogy az ő élete is folyhatna másként. Élt abban az időben egy szellem a hegyek között, s mit gondolt, mit nem, nem tudom, odatelepedett arra a sziklára, ahol a szegény ember dolgozott serényen s elkezdett beszélgetni vele. Összevisszabeszélt mindenfélét, hogy alig győzte hallgatni a szegény kőtörő, hogy így s úgy, ő megsegíti varázslattal s olyan gazdaggá teszi, amilyenné csak akarja. Csóválta az ember a fejét, egy hangot se szólt, nem tetszett neki ez a különös dolog s otthagya a szellemet. Ment be a városba, vitt egy csomó követ egy nagy, gazdag embernek, s hát, a mint ott bemegy a szobába,

lát olyan sok szép dolgot, amilyent soha még csak álmában sem látott.

Ettől a perctől fogva olyan nehéznek, s olyan szegényesnek tűnt fel a sorsa, hogy örökösen búslakodott, békétlenkedett magában. Egyszer csak felsóhajtott magában :

— Ó, bárcsak gazdag ember lehetnék, s aludhatnék olyan ágyban, amelynek ezüstös függőnye van, arany rojtok lógnak le róla !

Egy hang szólalt meg a feje felett :

— Meghallgattam a kívánságodat, ezentúl gazdag ember leszel !

Nézett a szegény ember mindenfelé, hogy vajjon ki szól hozzá, de sehol senkit sem látott. Gondolta, hogy talán csak képzelődött, fogta a csákányát, s indult hazafelé, mert semmi kedve nem volt ma a munkához. Hát amint hazaért, szeme-szája elállott a csudálkozástól : a fakunyhó helyett, amelyben eddig lakott, ragyogó, tündöklő palota állott ! Benyit a fényes palotába nagy boldogsággal a szegény ember, hát ott meg olyan ezüstös-aranyos ágy állott, amilyenre vágyakozott. Na, a szegény ember rögtön belé is feküdt, jól aludt, s reggelre még azt is elfelejtette, hogy valaha ő valamit dolgozott is. Henyért egész nap, sétált le s fel egyik szobából a másikba, nézegetett ki az ablakon, s úgy töltötte el a napját. Erősen unalmas volt bíz ez, mert nem tudta, hogy s mint szokták eltölteni az idejüket a gazdag emberek, de segíteni nem tudott rajta.

Egyszer nagy forró meleg nap volt, sütötte úgy a palotát a nap, hogy majd megsült benne a szegény ember, aztán kidugta a fejét az ablakon, hogy hátha egy kis friss szellőcske fujna arrafelé, s ím, éppen akkor

— Ó, bár csak gazdag ember lehetnék !

robogott arra a herceg kocsija nagy büszkén, s a herceg feje felett egy aranyos napernyő tartott árnyékot.

— Ó, bár én herceg lehetnék, — sóhajtott fel a kötőrő, — s lenne egy ilyen gyönyörű fogatom, meg ilyen aranyos napernyőm !

— Kívánságodat meghallgattam, s teljesítem is !
— hängzott ismét a hang, — légy ezentúl herceg !

Úgy is lett, ahogy a szellem akarta, herceg lett a szegény kötőrőből, skárlát-piros ruhás, arany-sujtásos szolgák állottak sorfalat előtte, s mikor gyönyörű fogatával s az arany napernyővel kocsizni indult, a nép csak úgy tolongott utána, hogy megbámulja a gazdagságát. Büszke is volt a kötőrő a hercegségére, de, amint így kocsikázott keresztül-kasul a városon egész nap, hiába tartotta maga fölé az aranyos napernyőt, mégis csak keresztül törtek azon is a napsugarak, s napról-napra feketébb lett az arca. Mérgelődött erősen a szegény ember, hogy a nap mégis csak nagyobb úr őnála, s így sóhajtott fel :

— A nap mégis csak hatalmasabb, mint én, ó, bárcsak én is az lehetnék !

A hegy szelleme ismét megszólalt a feje felett :

— Meghallgattam a kívánságodat, te léssz ezután a nap !

Úgy is lett s a kötőrő boldogan küldte le égető sugarait a földre, perzselte ki hatalmas forróságával a zöld füvet, megrepesztette a földet, feketére sütötte a hercegek s a szegény emberek arcát. Boldog volt, mert úgy érezte, hogy most már igazán ő a leghatalmasabb a világon. De egyszerre csak egy felhő közeledett hozzá, eléje húzódott s ő nem látott többé semmit, nem küldhette le a sugarait a földre.

— Hát ez a rongyos felhő hatalmasabb, mint én ?
 — kiáltott fel dühösen, — nos, akkor felhő akarok lenni !

— Kívánságodat teljesítem, — hangzott ismét a szellem hangja.

Rögtön felhővé változott a kötőrő s ezentúl ott lebegett a nap és a föld között. Öntötte a vizet magából, s boldogan látta, hogy a hatalma mekkora ; hogy a földön ismét virágzik és zöldellik minden a nagy forráság után. Öntötte, öntötte a vizet napokon, heteken át magából, a patakok kiáradtak a medrükből, elöntötték a vetéseket, elvitték a falvakat, s a felhő boldogan látta, hogy az ő hatalma elől semmi sem menekül meg. De egyszerre csak a sziklára pillantott, amelyen azelőtt oly szorgalmasan dolgozott, az állott szilárdan, megingathatatlanul magában. Csodálkozva kiáltott fel a felhő :

— Hát a szikla erősebb, mint én ? Ó, bárcsak azzá lehetnék !

Ismét hallatszott a szikla szellemének a szava :

— Teljesítem kívánságodat, légy szikla !

Boldog volt most a szegény ember, nap sütése, eső esése őt meg nem zavarhatták, úgy érezte, hogy most igazán ő a leghatalmasabb a világon. Ám egy reggelen nagy ütésekkel érzett a fején ; odapillant, hát egy ember vágja a követ csákányával, s szakadnak le egymásután a kődarabok. Roppant félelem reszketett át minden részén, s szomorúan mondta :

— Hát egy földi emberke hatalmasabb lehet, mint én ? Ó, bárcsak még egyszer én is az lehetnék !

— Légy hát emberré, ha úgy kívánod, — szólott ismét a szikla szelleme.

Azzá is lett egy szempillantás alatt, s boldogan kezdte ismét fejteni a köveket a szikláról. Soha többé nem gondolt arra, hogy hatalmasabb legyen annál, a mi; szorgalmasan dolgozott, kemény ágyon aludt, fakunyhóban lakott, s mégis elégedett, boldog volt mindég. Sokszor hallgatódzott azután is, hogy vajjon nem szólítja-e meg ismét a szikla szelleme, de soha soha nem hallotta többé a hangját.

A féleszű Lull.

(A Felső-Indus vidékéről.)

Volt egyszer egy féleszű legény. Lull volt a neve. Ennek a Lullnak épen a születése napján halt meg az apja. Régi példabeszéd, hogy a fiu, akinek nincs apja, király az, mert azt tehet, amit akar. Na, még csak Lull lett igazán király! Mert Lullnak egy csipetnyi esze sem volt. Szegény anyja beszélhetett neki akármit, nem tudta meggyőzni az eszét. Ostobának született, ostoba maradott Lull. Hanem azért az anyja mégis csak anyja volt, szerette Lullt erősen s mind azon járatta az eszét, ha valahol egy ügyes feleséget találna neki.

Volt a Lull anyjának egy huga, özvegy asszony, s annak egyetlen egy leánya. Lull anyja mindegyre eljárt a hugához s folyton mondogatta:

— Hallod-e, hugom, neked van leányod, nekem van fiam. Látod, a két gyermekből egy párt csinálhatnánk!

Mondotta a másik asszony:

— Ugyan, mit gondolsz? Hogy adjam a leányomat ehhez a féleszű legényhez? Nem, édes néném, ezt nem tehetem.

De a Lull anyja csak beszélt, beszélt tovább. Nem hagyta magát:

— Lásd, te nekem édes testvérem vagy, ha még te sem adod a leányodat az én együgyű fiamhoz, hát ugyan ki adja más?

Addig beszélt, addig könyörgött, míg végre is azt mondotta a huga:

— Jól van, néném, nem bánom, küldd el a fiadat, majd meglátom. Beszélek vele. Lesz, ahogy lesz.

Hazament a Lull anyja nagy örömmel s ahogy hazament, mindjárt vett mindenféle drága ruhákat, ajándékokat, azt általadta a fiának:

— Eredj, fiam, vidd a nénédhez, add által a leányának: az lesz a te menyasszonyod. Az ám: a feleség. Lull nem szólt semmit, csak röhögött. Vette a sok, drága, szép ruhát, a mindenféle ajándékot, ment a menyasszonyához s általadta neki, de szólni nem szólt semmit, csak ült egy helyben. Aztán, mikor este lett, szépen hazament. Elment másnap is a menyasszonyához. Elment harmadnap is. Minden nap elment, pedig hát a szokás szerint nem illett, hogy valaki minden nap elmenjen a menyasszonyához. Bizony meg is unták Lullt, de szörnyen megunták. Egyszer, amint Lull a menyasszonyától jött hazafelé, találkozik egy leánnyal. Ez a leány épen a kút mellett állott, akkor merte tele a dézsát vízzel, s fel akarta emelni a fejére.

— Hallod-e, Lull, — szólította meg a leány — gyere ide, segítj nekem, te erős vagy szörnyen: emeld a fejemre ezt a dézsát. Lull odament, a leány azonban a szeme közé nevetett. El kezdett évdődni vele:

— Hát igazán vőlegény vagy te, Lull? Hát ilyen bolond legénynek is adnak leányt?

Addig évdődött, addig gúnyolódott a leány, hogy Lull bizony kifogyott a béketűrésből. Hirtelen megragadta a leányt, felemelte, megforgatta a levegőben

s azzal belelődította a kútba. Aztán mintha semmi sem történt volna, szépen hazament.

Ahogy hazament, kérdi az anyja tőle :

— Hol voltál, Lull ?

— Ott voltam — felelt Lull — s annyit ettem, amennyi csak belém fért.

— Hallod-e, Lull, — mondotta az anyja — nem volna szabad minden nap elmenned, amíg jegyes vagy. Látnod, a leányok kinevetnek, tréfát űznek belőled s még vége szakadhat a mátkaságnak emiatt.

— Tréfát űznek belőlem ? — kérdezte Lull. — Hát hiszen egy leány már meg is próbálta, de meg is járta ám ! Megfogtam a nyakánál fogva s belédobtam a kútba. Olyan halott az, tudom, mint a kő. S Lull akkorát kacagott, hogy csakúgy rengett belé.

— Óh, jaj, mit cselekedtél, — sópánkodott az asszony — tudod-e, hogy ezért felakasztnak téged ? Esze nélkül szaladott ki az asszony a házból. Épen sötét volt. Nem látta senki, szaladott egyenesen a kúthoz, leszállott a fenekére s nagy kínlódással a leány holttestét fölcipelte, aztán egy korsót megtöltött homokkal, azt a leálynak a nyakára kötötte s belédobta a folyóvizbe.

Amint jött hazafelé az asszony, egyszerre csak megbotlik valamibe. Nézi, nézi, mi lehet. Tapogatja, hát egy kecskebaknak a hullája. Mit gondolt, mit nem, felvette a kecskebakot, vitte a kúthoz s belédobta ; azzal szépen hazament. De az asszony félt erősen, hogy az ő bolond fia az egész világnak el fogja mesélni, mit csinált. Hogy megmentse a haláltól, össze-vissza gondolt mindent. Gondolt ide, gondolt oda, aztán elszaladott a boltba, vett egy nagy skatulya cukrot, azzal hazaszaladott s a cukrot az udvaron széjjelhintette.

Akkor bement a szobába, szólította Lullt, aki már aludott javában :

— Kelj fel, Lull ! Kelj fel, Lull ! Szaladj ki hamar. Láss csudát : cukor-eső esett.

Lull egyszeribe kiugrott az ágyból, szaladott ki az udvarra, mert hát Lull erősen szerette a cukrot. Hiszen fel is szedte egyszeribe mind, amennyi cukor volt. Egyre-kettőre felhabzsolta.

Közben a kútba vetett leánynak a házánál nagy volt a riadalom ! Nem tudták elgondolni, hogy mi történhetett a leánnyal. Délután ment el hazulról a kútra, már rég sötét este s még mindig nincs itthon a leány. Elindult az egész ház népe, a szomszédság. Összezsúdlak az emberek mindenfelől, tűvé tettek mindent, keresték erre, keresték arra, egész éjjel, de elmúlt az éjszaka, reggel lett, a leány nem volt sehol. — Bizonyosan megölte valaki, mert drága fülönfüggője volt, — mondták az emberek — s a holttestet valahol elrejtették.

Épen arra járt Lull, hallja az össze-vissza beszédet, látja a nagy csődületet, odamegy s kérdi az embereket :

— Hát itt mi történt ?

— Óh, Lull, — mondotta a leánynak az anyja — szegény kis leányom kútra ment vizért, még tegnap elment s azóta nem jött vissza. Keressük mindenfelé s nem találjuk.

— Hát ezért óbégattok ? — kérdezte Lull. — Hiszen én a kútba dobtam ! Nem néztétek ott ?

Egyszeribe megragadták Lullt s vitték a kúthoz.

— Gyere, Lull, gyere, mutasd meg.

Amint mentek, útközben kérdezi az egyik :

— Hát mikor dobtad a kútba ?

— Mikor? — mondotta Lull — bezzeg hogy tegnap este, amikor a cukor-eső esett.

— Hiszen ez bolond, — mondották az emberek — mit töltjük vele az időt?

De voltak, akik azt mondották:

— Mégis csak menjünk a kúthoz, nézzünk bele, hátha csakugyan ott van a leány. Odanéztek a kúthoz s mondotta Lullnak a leány apja:

— Na, Lull, szállj le a kútba, keresd meg a leányomat s ha ott van, hozd fel.

— Jól van, — mondotta Lull — hát csak kössetek egy kötelet a derekamra. Én lemegyek és majd meglátjátok, hogy megtalálom.

Jó, erős kötelet kötöttek Lull derekára, leeresztették a kútba, aztán az emberek körülállották, belenéztek s várták, hogy mi történik.

Lull szépen leereszkedett a kútnak a fenekére, belemerült a vízbe, kezével-lábával tapogatódzott a kút fenekén. Aztán egyszerre csak valamibe megakadt a keze. Egyszerre felbukkant a vízből és kikiáltott a kútból:

— Hé, volt-e a leányotoknak két szarva?

— Csak hozd fel a holttestet, — kiáltott le a szegény ember — majd meglátjuk.

Lull ismét belemerült a vízbe, aztán egy kis idő múlva felbukkant s felkiáltott:

— Mondjátok, volt-e a leánynak négy lába?

De amikor ezt hallották, zúgolódtak, morgolódtak az emberek:

— Mit töltjük itt az időt ezzel a bolonddal?

De voltak, akik meg azt kiáltozták le:

— Hát csak hozd fel a holttestet, Lull. Derék fiu vagy! Hozd fel! Mutasd meg.

Lull harmadszor is lemerült a vízbe, de most sokkal tovább maradt a víz alatt, mint az előbb, utána nagy későre megint felbukkant s felkiáltott az embereknek :

— Volt-e a leánynak hosszú farka ?

Na, de erre majd felvetette a méreg s a bosszúság az embereket.

— Miért nem hozod fel a holttestet, te bolond ? ! S megfenyegették, hogyha mindjárt nem jön, agyonverik. Lull hirtelen lebukott a vízbe negyedszer is s most olyan sokáig maradt a víz alatt, hogy azt hitték az emberek, bizonyosan belefulladt ; de nagy későre mégis csak felbukkant a feje s jó magasra tartotta a kecskebaknak a fejét a víz felett s torka szakadtából kiáltott a boldogtalan apának :

— Na, mondd, ez a te leányod ?

De hiszen még csak most lett hadd-el-hadd ! Az embereket szinte széjjel vetette a méreg, a düh, a bosszúság. De voltak olyanok is, akik meg a kacagástól pukkadtak meg szinte. Nem tudták, mit mondjanak, mit gondoljanak, hova tegyék ezt a bolondot !

— No, ez igazán szörnyű nagy ostobaság, — mondotta egy ember, a legkomolyabb valamennyi között — hogy ezt a sok drága időt elvesztegettük emiatt a féleszü miatt.

Voltak, akik azt tanácsolták, hogy a kötelet húzzák a nyakára a bolondnak, fojtsák meg s hagyják ott a kútban. De a boldogtalan apa azt mondotta :

— Ne, ne, hagyjátok szegény bolondot, ne bántsátok !

Felhúzták Lullt a kútból, jól eldöngették s azzal Isten hírével elkergették.

Amíg ez történt, Lullnak az anyja, szegény asszony,

nagy gondban, nagy aggodalomban volt otthon. Temérdek kenyeret sütött, azt mind kiosztotta a szegények között s imádkozott az istenekhez, hogy irgalmazzanak az ő boldogtalan fiának. Hát csakugyan az istenek meg is hallgatták a szegény asszonynak az imádságát. Egyszerre csak Lull beállított épen, egészségesen, mintha semmi sem történt volna. Hej, hogy örült szegény! Mert ha bolond is volt Lull, mégis a napja volt az ő életének. Hanem, mikor kiörvendezte magát, akkor aztán elkezdette szidni Lullt:

— Óh, te bolond, te, mit tettél?! Mit tettél! Látod, most elvesztetted a menyasszonyodat. Ki lesz a feleséged ezután?

Mert hát közben ott járt az asszonynak a huga s azt mondotta:

— Na, igazán szép dolgokat beszélnek a fiadról a faluban. Hogy nincs több olyan bolond kerek e földön, mint ő. Már bizony sajnállak, édes néném, de én az én leányomat nem adom a te bolond fiadnak! Már el is jegyeztem egy más emberrel.

Igy lett vége a Lull mátkaságának. S nem is házasodott meg soha. Nem bizony, mert nem akadott leány, aki az ő felesége legyen, kerek e világon.

A teve és a patkány.

(A Felső-Indus vidékéről.)

Egyszer egy teve megszökött a gazdájától. Ment, mendegélt magában úttalan-utakon, jobbra-balra, mindenfelé s amint ment, húzódott utána a kötőfék. Arrafelé járt egy patkány. Mit gondolt, mit nem a patkány, megkapta a kötőféknek a végét, aztán hirtelen a teve elé szaladott, mintha vezette volna. Mondotta is magában :

— Lám, milyen erős vagyok én ! Egy tevét vezetek !

Hát csak mentek, mendegéltek, hanem egyszer egy nagy folyamnak a partjára értek. Ott a patkány megállott. Nézett jobbra, balra, előre, hátra, de menni tovább nem mert.

— Na, eredj tovább, — biztatta a teve.

— Nem merek ám, — mondotta a patkány — mert mély a víz nekem !

— Ugyan, — mondotta a teve — nem mély víz az, legfeljebb térdig ér.

Azzal szépen be is ment a vízbe a teve, be egészen a közepére. Ottan megállott s visszaszólt a patkánynak :

— Na, látod, hogy csak a térdemig ér a víz ?

— Meghiszem azt, — mondotta a patkány — csak-hogy nagy különbség van a te térded meg az én térdem

között. Tudod mit, teve? Gyere vissza, felülök a hátadra s vígy át a vizen.

A teve vissza is jött, de azt mondta a patkánynak :

— Hallod-e, patkány, valld meg a hibádat. Lásd be, hogy önhitt voltál s ígérd meg nekem, hogy szerény leszel ezután. Akkor aztán átviszlek a vizen.

Bezzeg hogy a patkány megígérte.

Azzal szépen felült a teve hátára s általmentek a víznek a másik partjára.

Itt a vége, fuss el véle.

Napvilág és Holdvilág.

(Kalmuk mese.)

Élt egyszer egy hatalmas kán, Kun-Szuany volt a neve. A kán megházasodott s született ebből a házasságból egy gyönyörű szép fiu. Ennek a gyönyörű szép fiúnak Napvilág volt a neve. De alig született meg a fiu, meghalt az édesanyja s a kán megházasodott másodszor is. Ebből a házasságból is született egy fiu s ennek a neve Holdvilág lett. Amint nőttek, növekedtek a fiuk, az asszony elkezdett tünődni, gondolkozni magában :

— Ha az idősebbik fiam életben marad, — gondolta magában az asszony — akkor az én édes fiam sohasem lesz ennek az országnak fejedelme. Ki kell gondolnom valamit, hogy a nagyobbik fiut, Napvilágot, eltegyem láb alól.

Gondolkozott erre, arra, össze-vissza gondolt mindent, hogy kezdjen a dolgába. Egyszer aztán, mit gondolt, mit nem, nagy betegnek tetette magát, lefeküdt az ágyába, nyöszörgött, jajgatott keservesen. Egész éjjel nem tudta lehunyni a szemét. Éjjel-nappal csak a jajgatás, csak a nyöszörgés. A kán, aki erősen szeretete a feleségét, kétségbeesett. Hivatta a leghíresebb doktorokat, nemcsak az országból, a világ minden tájáról, de hivathatta : a feleségén nem tudtak segíteni.

Az csak jajgatott, az csak nyöszörgött rettenetesen. Egyszer aztán azt mondotta az asszony :

— Hivathatod te a világnak minden doktorát, egy sem tud engem meggyógyítani. Az én betegségemnek csak egy orvossága van, de azt én nem mondom meg neked, inkább meghalok szörnyű halálnak halálával.

Szörnyen megijedett erre a mondásra a kán, mert igen szerette a feleségét, s mondotta neki :

— Hát, ha országomat s vagyonomat kellene adnom a te életedért, nem adnám-e szívesen ? Csak mondd bátran, bármi legyen az orvosszere a betegségednek, megszerzem azt én teneked !

Mondotta erre az asszony :

— Óh, édes uram, én csak úgy tudok meggyógyulni, ha két fiunk közül az egyiknek a szívét szelámolajban megsütik és azt én megeszem. De melyiket áldoznád fel a kettő közül ? Napvilágot, tudom, nem áldoznád fel, hiszen ő az első fiad ; Holdvilágot pedig én nem engedem, mert az az én édes fiam. Megszakadna a szívem, ha meg kellene ennem az ő szívét. Nincs más mód, édes uram, meg kell halnom.

— Nem, nem, — mondotta a kán — nem fogsz te meghalni. Bármennyire szeretem, bármennyire sajnálom az én nagyobbik fiamat, Napvilágot, holnap lesz az a nap : hóhér kezére adom, hadd ölje meg, a szívét vegye ki. Neked meg kell gyógyulnod.

Mikor ez a beszéd folyt a kán s a felesége között, a szomszéd szobában volt Holdvilág. Minden szót jól hallott s mert hogy erősen szerette az ő bátyját, Napvilágot, szörnyű nagy búbárat nehezedett a szívére.

— Nem, azt nem engedem, — mondotta magában — hogy az én kedves bátyámat megöljék. Megmondom

neki, mit hallottam, hadd meneküljön, mentse meg az életét. Vele megyek én is.

Szaladott a bátyjához s elmondotta szóról-szóra, hogy mit hallott.

— Hát, ha így van, amint te mondod, akkor nekem el kell mennem, — mondotta Napvilág. — Te csak maradj itthon, édes öcsém, tiszteled, szeresd a te szüleidet, élj boldogan. Én megyek.

— Nem úgy, bátyám, — mondotta Holdvilág — ha te mégy, én is megyek teveled ; nem maradok itthon. Lesz, ami lesz, veled tartok halálig.

Egyszeribe elhatározták, hogy még akkor éjjel elszöknek hazulról. Nagy titokban felkészültek. Egy zsákot megtöltöttek szárított baling-kaláccsal s éjnek éjszakáján, amikor épen a hold felkelt, kilopóztak a palotából s kelet felé elindultak. Ahogy csak győzték a menést, sietve siettek hegyeken-völgyeken, pusztákon át, éjjel-nappal, szakadatlanul. Addig mentek, mendégéltek, amíg egyszerre egy eliszaposodott folyóhoz értek, amelyben egy csepp víz nem sok, annyi sem volt. Ami kalácsot vittek magukkal, már mind egy falásig elfogyott. Szerettek volna inni : víz nem volt. Szegény Holdvilág a nagy fáradtságtól, a nagy szomjúságtól lerogyott a földre s mondotta :

— Édes bátyám, te csak eredj tovább, hagyj itt engem, én nem tudok tovább menni. Úgy látszik : itt kell meghalnom.

— Nem, nem, — mondotta Napvilág — csak pihenj, én majd tovább megyek s addig járok-kelek, keresek, amíg vizet nem találok neked.

El is indult Napvilág, járt-kelt mindenfelé, hegyeken-völgyeken, keresgélt, keresgélt, de sem forrást, sem patakot nem talált. Visszafordult nagy búsan az öccséhez

s íme, szegény Holdvilág élettelenül feküdt a földön. Meghalt a rettentő nagy szomjuság miatt. Napvilág sírva borult az öccsére. Mikor aztán kisírta magát keservesen, begöngyölgette egy lepedőbe, aztán szépen elrejtette egy nagy kő alá. Imádkozott, hogy a feltámadáskor

Napvilág sírva borult az öccsére.

újra találkozzanak, aztán keserves könnyhullatás között tovább ment.

Ment, mendegélt s amint ment, egyszerre csak egy szörnyű nagy, sziklás hegynek az aljába ért. Nekivágott a hegynek, ment feljebb, feljebb s íme, egyszerre a sziklás hegynek az oldalában egy vörös kaput lát.

A kapu vas volt. Belépett rajta s íme, bent egy öreg remete ült egymagában. Kérdi a remete:

— Hát te honnan jössz, fiam? Úgy látszik, nagy a te szomorúságod. Mondjad, mi bánat ért?

Elmondotta Napvilág kezdettől végig, hogy mi minden történt vele s azt mondja erre a remete:

— Ne búsulj, édes fiam. Van nekem olyan szerem, hogy azzal a halottat fel lehet támasztani. Vezess csak engem oda, ahova az öcsédet eltemetted: majd meglátod, hogy feltámasztom én őt.

Azzal elékeresett valami csudaszert, aztán elindultak ketten s meg sem állottak, amíg ahhoz a kőhöz nem értek, ahová Napvilág az öccsét eltemette. Szépen kigöngyölték a lepedőből, a remete azzal a szerrel végigkente Holdvilágnak a testét s íme, Holdvilág egyszeribe kinyitotta a szemét, mintha csak egy nagyot aludott volna.

— Most pedig legyetek az én fiaim, — mondotta a vén remete — jertek velem az én házamba.

El is mentek a fiuk a vén remetével, ott éltek vele az ő házában békességben, csendességben. Nem is vágyódtak el onnét sehova. Hanem egyszer mi történt? Abban az országban, ahol a vén remete lakott, volt egy folyó. Abból a folyóból öntözték meg az emberek a végtelen nagy síkságot, hogy teremjen valamit. Ám ott, ahol a folyó eredett, volt egy nagy tó. Abban a tóban lakott a sárkányoknak a fejedelme s ez csak úgy adott vizet az embereknek, ha valahányszor vízre volt szükségük, egy tizenöt esztendősi fiút áldoztak neki. Épen, amikor a fiúk a remetéhez mentek, nem volt egy csepp víz, amit az emberek igyanak. Nem volt egy csepp víz, amivel a sivatagot megöntözzék, s nem volt már az egész országban egyetlenegy tizenöt esztendősi

fiu, akit feláldozzanak : mind feláldozták már. Nagy volt a szomorúság az országban. Óh jaj, mit tegyenek ? Hanem arrafelé legeltette a nyáját egy pásztoreMBER, ahol a remete lakott s ez valahogy észrevette, hogy van a remeténél egy fiu, aki ép tizenöt esztendő lehet, s ahogy ezt észrevette, ment a kánhoz. Mondotta neki :

— Uram, tudok egy fiut, aki tizenöt esztendő. Ott lakik a vén remeténél. Áldoztasd fel ezt s lesz víz megint.

Ahogy ezt a kán meghallotta, nagy lett az ő öröme. Egyszeribe küldette katonáit a remete házához, hogy hozzák el azt a fiut. El is mentek ezek. Kopogtattak a remete ajtaján ; ez meg kiszólt, kérdezte :

— Mit akartok ?

Felelték ezek :

— A kán küldött ide minket. Van nálad egy tizenöt esztendő fiu, azonnal ereszd ki, hadd vigyük el hozzá.

Mondotta a remete :

— Mit beszéltek, ti emberek ? Hogyan volna énnekem fiam ? Sohasem is volt, nem is lesz soha !

Hanem a katonák ott maradtak az ajtó előtt s várták, hogy nyissa ki a remete az ajtót. Ám ez, mielőtt az ajtót kinyitotta volna, Napvilágot hirtelen elrejtette egy kőhordóba, azt nagyhirtelen bemázolta agyaggal, hogy pálinkás hordónak lássék, akkor aztán kinyitotta az ajtót, beeresztette a katonákat. Azok keresték mindenfelé a fiut, tűvé tették a remete házának minden szögletét, nem találták sehol.

— Úgy látszik, — mondotta az egyik katona — hogy csakugyan nincs fiad.

— Nincs, nincs, — mondotta a remete.

— De hátha mégis van, — mondotta a másik, —

s azzal a kardjával rettenetesen vagdalni és szabdalni kezdette a remetét.

— Ne bántsátok az apámat, itt vagyok, — kiáltott ki a hordóból Napvilág — s abban a pillanatban elő is lépett. Bezzeg, hogy a katonák megfogták Napvilágot s vitték magukkal. A vén remete pedig összeesett szörnyű bánatában. Sírt keservesen, siratta Napvilágot, akit úgy megszeretett, mintha édes fia lett volna.

Hát elvitték Napvilágot a kán palotájába. Vitték egyenesen a hatalmas úr elébe. Mondották neki:

— Ime, itt a tizenöt esztendőös fiu, akit feláldozhatsz a sárkányok fejedelmének.

Epen abban a pillanatban lépett be a szobába a kánnak a leánya. Ahogy ránézett Napvilágra, rajta felejtette a tekintetét. Szeme-lelke megtelt gyönyörűséggel s apjának nagy szörnyűködésére egyszerre csak nyakába ugrott Napvilágnak.

— Nem engedem, nem engedem, — kiabált a leány, — hogy feláldozzák ezt a fiut. Ha pedig őt is feláldozátok, áldozatok fel engem is!

Szörnyű haragra gerjedett a kán, dúlt, fúlt, nem tudta, mit kezdjen, mit csináljon. Egyszerre azonban odafordult a katonákhoz s mondotta nekik:

— Vigyétek hát őt is, beste lélek leányát! Varrjátok be ezzel a fiuval bőrbe s dobjátok belé a tóba. Nem érdemel jobbat!

Elszörnyűködtek az emberek a kán parancsára, de ismerték jól a természetét. Ellenmondani nem mert senki. Fogták az ifjút, fogták a leányt, vitték a palotából, aztán bőrbe varrták mind a kettőt s úgy vitték a tóhoz. Ott aztán bedobták áldozatul a sárkányok fejedelmének.

Vitte, vitte a tó vize Napvilágot s a kán leányát.

A vén remete összeesett szörnyű bánatában.

Aztán egyszerre csak megszólalt Napvilág :

— Hiszen, ha csakugyan tizenöt esztendő fia kell a sárkányok fejedelmének, akkor megillet engem, hogy beledobjanak a tóba s meghaljak szörnyű halálnak halálával, de mit vétett ez a gyönyörű szép leány, akinek nincs egyéb bűne, mint hogy szeret engem ?

Megszólalt a leány is :

— Ha engemet a vízbe dobnak, mert én csak leány vagyok, abban tán van igazság, de miért dobják be ezt a szépséges szép fiut, aki senkinek sem vétett ?

Meghallotta a sárkányok fejedelme az ifjak beszédét s íme, megesett a szíve rajtuk. Szépen a hátára emelte őket, kiúszott a tóból velük, ott a bőrt szétvágta s szabadon bocsátotta őket. Abban a pillanatban a tónak a vize megeredt, átfolyt a folyó száraz medrébe. Volt víz elegendő az egész országnak. Napvilág pedig mondotta a leánynak :

— Te most menj haza szépen az apád palotájába, én is elmegyek az én apámhoz, a remetéhez. Megvigasztalom, hogy nem történt semmi bajom, aztán ismét felkereslek téged az apád palotájában, hogy egymásé legyünk egész életünkre.

Szépen elbúcsúztak egymástól. A leány ment az apja palotájába, Napvilág pedig a remete házába. Megállott Napvilág a remete háza előtt, kopogtatott az ajtón.

— Ki az ? — kérdezte a remete.

— A fiad vagyok, a fiad, — felelt Napvilág.

— Nekem egyetlenegy fiam volt, — mondotta a remete, aki azt hitte, hogy megint a kán emberei jöttek ide — azt pedig a kán elraboltatta, megölette. Hagyjatok békében engem, én most ülök az én házamnak a földjén és gyászolok.

Ismét szólt Napvilág :

— Bizony a te fiad vagyok én, édes öregapám, nyisd ki csak az ajtót. A kán beledobott a vízbe, de a sárkányok fejedelme megkönyörült rajtam, szabadságomat visszaadta. Ne gyászolj többé engemet.

Most már a remete kinyitotta az ajtót. Szegény öreg ember, hogy lesoványodott! Haja, szakálla, bajusza össze-visszakúszálódott. Alig volt jártányi ereje.

— Jókor jöttél, — mondotta a remete — a sír szélén állok.

De Napvilág hirtelen tejet és vizet keresett, azt összevegyítette, azzal megkenegette a remete testét, attól a remete elkezdett éledezni; közben mindenféle, kedves szavakat mondott, tréfált, s íme, a remetének derülni kezdett a kedve: Napvilág visszaadta neki az életét.

Közben a leány is hazaért s haj, volt szörnyű nagy csudálkozás, nagy álmélkodás! A népek összecsdültek mindenfelől. Megtelt az udvar.

— Ilyen nagy csuda még nem történt! — kiabálták össze-vissza az emberek. — Abból a tóból, akit oda dobtak, még élve nem jött vissza senki. Mely nagy csuda! Vajjon, mi történhetett?

Akármi történt, az bizonyos, hogy ott állott előttük elevenen a kán leánya. Körülvették a népek, hajlongtak előtte, csókolták a ruhája szegélyét s mondtak neki minden szépet, minden jót. Aztán jött a kán is. Haj, de nagy volt az ő öröme, mikor meglátta a leányát!

— És a fiuval mi történt? — kérdezte a kán. Azt ugyebár megölte a sárkány?

— Nem, nem, — mondotta a leány — nem ölte meg. Megesett a szíve a derék fiun. Hallotta az ő szép beszédét, az ő szép szavait. Hallotta az én szavaimat s nem volt lelke, hogy megöljön minket. Szépen a háttára vett, kiúszott velünk a tóból s szabadon eresztett.

A remete fia vagy te?

— Na, ez valóban csudálatos egy dolog, — mondotta a kán. — Mindjárt menjetek — parancsolta embereinek — hozzátok ide azt az ifjut,

Egyszeribe mentek Napvilágért s hozták magukkal mind a két fiut: Napvilágot is, Holdvilágot is, s velük

az öreg remetét is. Mikor a palota közelébe értek s a kán meglátta őket, mondotta az ő minisztereinek:

— Ne várjuk meg, amíg feljönnek a palotába, menjünk eléjük, mert ők megérdemlik ezt mitőlünk.

Lementek a palotából, ki a kapu elé, ottan fogadták nagy tisztelettel a vén remetét és a két fiut.

— Igazi csuda vagy te, fiam, — mondotta a kán Napvilágnak. A remete fia vagy te?

— Nem, — mondotta Napvilág — nem, egy kánnak a fia vagyok. A mostoha anyám meg akart ölni engemet s ezért menekültem el hazulról öcsémmel, mert velem jött ő is, pedig ő édes fia a mostoha anyámnak.

Aztán elbeszélte végig a történetüket. Még jobban csudálkozott a kán. Felvezette a palotába, aranyszékbe ültette őket, drága ételeket, italokat hordatott az asztalra s mikor odaültek valamennyien, mondá:

— Ha csakugyan úgy van, ahogy ti mondtátok, neked adom az én leányomat, Napvilág! Rengeteg kincsemnek fele az én leányomé, vidd ezt magaddal: hadd lássa a te apád s anyád, hogy kánnak a leánya az, akit az ő palotájába viszel.

Még másnap felkerekedtek, rengeteg katona kísérte őket, rengeteg szekér vitte a temérdek sok kincset. Így érkeztek Napvilág apjának az országába. Ám mielőtt a városba értek volna, levelet küldött Napvilág az apjának, jelentette, hogy jönnek mind a ketten: ő is, Holdvilág is. Arra felkerekedett a kán is egész udvarával, úgy ment ki a város szélére, a fiai elébe. Haj volt öröm az egész városban, amikor meglátták a rég elveszett fiukat! Lett nagy ünnepség a palotában, hét országra szóló! Csak a gonosz szívű asszony nem ünnepelt. Amikor meglátta a fiukat, szörnyű nagy ijedtében meghasadt a szíve.

A kigyókirály.

(Svéd mese.)

Hol volt, hol nem volt, de valahol mégis csak volt, volt egyszer egy hatalmas király s annak gyönyörű szép felesége. Nagy gazdagságban éltek, semmi gondjuk-bajuk nem lett volna, de esztendő telt esztendő után s nem született gyermekük.

Búsult erősen a király, hogy nincs, akire hagyja halála után gyönyörű országát, s bú volt a királyné élete is, mert látta, hogy a nagy bánat mint emészti az urát.

Történt egyszer, hogy egy vén koldusasszony állott meg a palota kapuja előtt s arra kérte a szolgákat, hogy engedjék be a királynéhez. Nagyot kacagtak ezen az udvarbéliek, hogy egy ilyen rongyos koldusasszony a királyné szeme elé akar kerülni, s odavetettek egynéhány krajcárt neki, hadd menjen tovább Isten hírével. De a szegény asszony nem akart semmi-képpen elmenni, folyton azt hajtogatta, hogy neki beszélnie kell a királynéval, mert egyedül csak ő tudja meggyógyítani az ő nagy bánatát.

Addig s addig erősködött, hogy felmentek s jelentették a királynénak, hogy ki van itt, mit akar. A királyné bizony nem kergette el a szegény asszonyt, hamar felhívatta magához, hadd hallja, mit tud.

— Felséges királyné, én ismerem a te szomorú titkodat, — szólalt meg a szegény asszony — és segítek is rajta. Szeretnéd, ha fiad születne, s ha követed az én tanácsomat, nem egy, de két fiuval fog megáldani az Isten.

Csudálkozott a királyné, hogy így eltalálta a bánatát ez a szegény asszony s persze rögtön megkérdezte, hogy mit tegyen.

— Menj fel, királyné, ma este a fürdőszobádba, fürödjél meg, s amikor megfürödtél, nyúlj le a kád fenekére, ott találsz két hagymát, azokat gondosan hámozd meg s edd meg egymásután. Ha megfogadod a szavamat, mához egy esztendőre két gyönyörű fiad lesz.

Bezzeg örvendett a királyné a tanácsnak s amint leszállott az este, elkészítette a fürdőt, beléült s amikor készen volt, csakugyan megtalálta azt a két hagymát, amiről a vénasszony beszélt neki. Úgy megörvendett, amikor meglátta, hogy elfelejtette az öregasszony tanácsát s nem hámozta meg az elsőt, csak úgy, ahogy volt, megette. Amint lenyelte, eszébe jutott a dolog s bezzeg bánta erősen, de már nem segíthetett rajta, csak a másodikat hántotta s ette meg úgy.

Na, telik, múlik az idő, eltelt egy esztendő s hát a királynénak egy csúf kígyógyermek született először s aztán egy gyönyörű szép kicsi fiacskája. Nem sokat gondolkoztak a dolgon, a kicsi kígyót kihajították az ablakon, a kis királyfit pedig aranybölcsőbe tették s úgy mutogatták mindenkinek boldogan. Senki nem tudta az országban, hogy a királynénak az elsőszülöttje egy csúf kígyó volt s hogy az most valahol az erdőben bolyong szegény.

Telt, mult az idő, a fiatal herceg húsz esztendő lett s akkor azt mondták neki a szülei :

— No, fiam, te már elég idős vagy hozzá, hogy megházasodjál, eredj s keress magadnak feleséget.

Megfogadta a királyfi a szülei parancsát, befogatott négy paripát aranyos hintóba s elindult, hogy feleséget keressen magának. Na, nem messzire haladhatott, mert alig ért el az első keresztúthoz, ott feküdt keresztben egy óriás kígyó, hogy semerre se lehetett tőle előre jutni. Megállottak a lovak, kitekint a királyfi a kocsi ablakán s hát, Uram, Teremtőm, megszólal a kígyó s kérdi a királyfit :

— Hová mégy ?

— Semmi közöd hozzá, — mondotta a királyfi — oda megyek, ahova akarok, mert én királyfi vagyok.

— Fordulj rögtön vissza, — mondotta ismét a kígyó — tudom én jól, hogy menyasszonyt keresel magadnak, de addig, amíg én meg nem házasodtam, te ne járj leánynézőbe.

Szörnyen mérgelődött a királyfi, hogy egy kígyó így mer beszélni vele, de mit volt mit tennie, semerre se tudott előre menni a kígyótól s szégyenszemre vissza kellett fordulnia.

Elmondta otthon, hogy s mint járt s elhatározták, hogy nem hagyják annyiban a dolgot, hanem másnap újra megindulnak más úton, hátha nem állaná ott útjokat a kígyó.

De bizony rosszul gondolták, ha így gondolták, mert a legelső keresztúton ismét ott feküdt az óriás kígyó, s visszakergette őket. Így történt ez harmadnap is: a királyfi újra megpróbálkozott, hogy útra keljen, de a kígyó aznap is ott hevert s haragosan sziszegte :

— Addig te ne járj leánynézőbe, amíg én meg nem házasodtam !

Mikor a király és felesége meghallották, hogy megint hogy s mint járt a fiuk, elhatározták, hogy meghívják a palotába a kígyót s valahogy feleséget szereznek neki.

Azt hitték, jó lesz neki akármilyen rabszolgalány s odaadták a legcsúfabbat neki, de mikor reggel bementek a szobába, darabokra szaggatva hevert ott a szegény lány. Bezzeg meggyült most a baja a királynak s feleségének, hogy honnan szerezzenek a kígyónak kedvire való feleséget! Kihirdették az egész országban, hogy feleséget keresnek az óriás kígyónak, s várták a jó szerencsét, hogy valaki majd csak ajánlkozik.

Élt ebben az időben egy szegény ember, akinek volt egy gyönyörűséges szép leánya, s egy második felesége, akinél gonoszabb s irigyebb teremtetést messze földön nem lehetett találni. Volt neki is egy leánya, de az olyan csúf és gonosz volt, hogy senki még csak rá sem tudott nézni. Haragudott bezzeg a gonosz mostoha az ura leányára, s amikor meghallotta, hogy a király egy kígyónak keres feleséget, rögtön az jutott az eszébe, hogy a szép leánykát odaküldi, hadd szaggassa darabokra az óriás kígyó.

Úgy tett, ahogy elgondolta: felment a király udvarába s bejelentette, hogy az ő mostohalánya feleségül akar menni a kígyóhoz. Bezzeg örömmel fogadták ott s másnap korán reggel elküldtek érte. Mikor a szegény leányka meghallotta, hogy a mostohája milyen sorsra szánta, sírt, zokogott s csak azért könyörgött, hogy legalább még egy éjszaka engedjék otthon aludni. Meg is engedték neki nagy sokára s ő, ahogy érkezett az este, kilopódzott a házból, elsietett a temetőbe s ott könyörgött az anyja

sírján, hogy valamiképpen segítsen rajta nagy bánatában. Addig sírt, zokogott, hogy végre elszenderedett, s fel sem ébredt addig, amíg a nap fel nem kelt. Akkor felugrott vidáman és boldogan, nekivágott a mezőnek s addig ment, amíg csak három diót nem talált. Azokat gondosan a zsebébe rejtette s így suttogott magában :

— Ha nagy bajban leszek, egyet a három közül feltörök !

Aztán hazasietett s nyugodtan kelt útra a király embereivel. Amerre ment, mindenfelé sajnálkoztak szomorú sorsán, de ő csak mosolygott s bátran lépett a királyi pár elé. Az esküvő napján nagy tüzet rakott a kályhába s egy nagy fazék lúgot tett fel rá föni, három vadonatúj súrolókefét pedig beledobott a lúgba. Ő maga hét hófehér vászoninget vett magára s úgy ment az esküvőre.

Mikor egyedül maradt a kígyóval, az megszólalt nagy sziszegéssel :

— Későre jár az idő, vetközz le s feküdjél le !

— Előbb vetközz le te, — mondta a leány.

— Ezt még senki se mondta nekem, — csudákozott a kígyó.

— Én pedig kérlek téged, — mondta a lány.

A kígyó elkezdett erre fujni, nyögni, sziszegni dühében, de egyszerre csak lehámlott róla a legfelső bőre. Mikor ott feküdt a bőr a földön, a szép leány is levetett egy inget magáról s a bőrt belécsavarta. Megint rászólt a kígyó a leányra, hogy vetközzék le, de az megint csak azt mondta :

— Vetközz le te !

Ismét megfogadta a kígyó a felesége szavát s nagy sziszegéssel, fujással levetette magáról a második

Egyszerre csak lehámlott róla a legfelső bőr.

bőrt is, aztán a harmadikat, negyediket, ötödiket, hatodikat... s már úgy feküdt az asszony előtt, mint egy nagy csomó rongy, mozdulatlanul. Fogta az asszony akkor a súroló keféket, elkezdte dörzsölni, súrolni teljes erejéből a kígyót s addig súrolta, amíg a három kefe el nem romlott, s hát, lássatok csudát! amikor készen volt evvel, egy gyönyörű szép legény állott előtte, aki lelkes szóval hálálkodott neki a megszabadításáért. Elmondotta a szép legény, hogy ő a király idősebbik fia, de kígyó képében élt eddig a földön s élhetett volna a világ végéig is, ha ő meg nem szabadítja.

Na, reggel korán küldte a király az emberét, hogy nézze meg, él-e még a leány, s hát amint az bekukucskált az ajtón, majd meghalt a csudálkozástól, amikor a sok kígyóbőrt s vászoninget meglátta a földön, az ágyon pedig egy szép lány meg egy dali szép legény aludott csendesen. Szaladt mindjárt jelenteni a királynak a dolgot, s bezzeg hogy eszébe jutott a királynénak a vénasszony beszéde, akinek a tanácsára megette a hagymákat s bezzeg az is eszébe jutott, hogy az első hagymát héjjastul ette meg s az lehetett az oka, hogy kígyófia született. Szaladtak rögtön az ifju párhoz, ölelték, csókolták a fiukat s nem győzték eleget kérdezni, hogy s mint telt el az élete a szomorú egyedülvalóságban. Mindjárt kihirdették az egész országban, hogy megkerült a király idősebbik fia s ő lesz az ország királya, ha meghal az öreg király.

Jó darabig élt a kígyókirályfi boldogan fiatal feleségével a palotában, nemsokára aztán meghaltak az öregek is s a kígyókirályfi lett a király, de alig telt el egy esztendő, hadat üzent a szomszéd ország királya. Mit tehetett a kígyókirály, elindult a hábo-

rúba, nagy búval-bánattal elbúcsúzott szép fiatal feleségétől. De mielőtt utnak eredett, meghagyta minden szolgájának s szolgálójának, hogy úgy vigyázzanak a feleségére, amíg vissza nem tér, mint a szemük világára. A feleségének pedig adott egy pecsétgyűrűt, hogy, ha levelet akar írni neki, avval nyomtassa le, nehogy valaki más is olvashassa. Azzal elment a király, a szegény királyné meg otthon maradt nagy bánatban, nagy szomorúságban.

Megtudta a gonosz mostoha hamar, hogy elment a kígyókirály s mert majd felvetette a méreg s a bosszúság, hogy olyan jó sorba került az ő mostoha lánya, elgondolta magában, hogy most elmegy hozzá, s akárhogy is megrontja a szerencsését. Úgy is tett, ahogy elgondolta, s nagy hízelkedéssel beállított a királynéhez, össze-vissza hazudott mindent, hogy ő előre tudta, hogy a kígyó a király fia s csak el van varázsolva, s addig-addig hízelkedett, hogy a királyné mindent elhitt neki, amit mondott s ott tartotta maga mellett a palotában.

Nemsokára két gyönyörű fia született a királynénak, olyan szépek, hogy a napra lehetett nézni, de rájuk nem. Irt is a királyné rögtön az urának, hogy milyen nagy öröm érte, de boritékba sem tehetette a levelet, bejött a mostohája s mondotta nagy hízelkedéssel:

— Engedd meg, lányom, hogy vágjak le egy tincset a hajadból, küldjük el az uradnak, majd megörvend neki.

A királyné meg is engedte, hogyne engedte volna, de abban a szempillantásban, hogy a mostoha lenyíszszengettette a hajtincset, mélyen elaludott. Egyéb se kellett a gonosz asszonynak, egy-kettőre más levelet

írt a kígyókirálynak, amelyben nagy szomorúsággal tudatta vele, hogy két kutyakölyke született a királynénak. Akkor aztán lelopta a pecsétgyűrűt a királyné nyakából, lepecsételte vele a levelet s abban a nyomban el is küldte.

Hej, elszomorodott szegény király, amikor ezt megtudta, de gondolta magában, ő is csak kígyó képében született, s húsz évet az erdőben töltött, mégis megváltódott a varázslattól, írt hát haza rögtön, hogy a királynéra s a két kutyakölyökre úgy vigyázzanak, mint a szemük világára.

Bezzeg nem várta meg a mostoha, hogy valaki másnak kezébe kerüljön a levél, ellopta s egy másik levelet dugott belé, amelyben az volt írva, hogy amint ez a levél megérkezik, rögtön égessék meg a királynét mind a két gyermekével együtt, s ezt a levelet egyszeribe odaadta a király leghűségesebb szolgájának.

Hej, búsult a hű szolga, amikor olvasta, hogy mit parancsol neki a király! Nem tudta, mit csináljon, sajnálta erősen a királynét s a két gyönyörű gyermeket, de nem mert ellenszegülni a király parancsának. Nagy máglyát rakatott hát, de ahelyett, hogy a királynét s a fiait égettette volna el, egy anyabarányt s két kis bárányt égetett el a tűzben. Senki nem tudott erről a cseréről a palotában, még a gonosz mostoha sem, aki elhíresztelte mindenfelé, hogy boszorkány volt a leánya s azért égették meg; a hű szolga pedig azt mondta a királynénak, hogy rejtőzzék el, mert a király azt üzenete, hogy amíg ő haza nem érkezik, egy teremtetett lélek se lássa meg őt és gyermekeit.

Szót fogadott a királyné s elbujt a palota legkisebb szobájába a két gyerekével: senki lélek nem

tudta, hogy ő csendesen ott éldegél. Na, így telt, mult az idő, egyszerre csak hírt kap a hű szolga a királytól, hogy nemsokára hazaérkezik. Bezzeg, megijedt most, hogy mit szól majd a király, hogy nem teljesítette hűségesen a parancsát. Mit volt mit tennie, felment hát a királynéhez s eléadta neki az igaz valóságot, hogy az ura meg akarta égettetni a gyerekeivel együtt s most el kell menniök innen, nehogy itt találja őket.

Elment hát nagy búsan a szegény királyné a két kicsi fiával, ment, mendegélt, amíg csak egy rengeteg nagy erdőbe nem ért. Erősen elfáradott szegény, estére is állott az idő s nem tudta, hogy hova hajtsa le ma éjjel a fejét. Egyszerre csak tűzpislákolást látott, nagy nehezen újra nekiindult a rengetegnek s nemsokára egy kis kunyhó előtt állott meg, ahol egy szegény ember éppen vacsoráját főzte a tűz mellett.

— Jó ember, — szólította meg a királyné a szegény embert — nem adnál-e szállást éjszakára?

Adott biz' az jó szívvel s nemsokára le is feküdtek mind a hárman a kicsi kunyhóban. Reggel, mire a királyné felkelt, nem volt ott a szegény ember, ő szépen feltakarított mindent, ebédet főzött, s úgy várta, hogy jöjjön haza délre.

Jött is a szegény ember, még pedig lovon vágatva, nyomában egy kutya, de olyan szomorú volt a szegény ember arca, az ingjén meg úgy folyt a friss vér, hogy a királyné meg se merte kérdeni, hol járt. Mikor asztalhoz telepedtek, a szegény ember ismét tiszta ingben volt, a véreset pedig beledobta egy nagy vizeskádba. Így volt ez mindennap ezután. Véres inggel jött haza a szegény ember, a királyné meg szépen kimosta neki s megszárogatta, de nem tudta elgon-

dolni, hogy miért olyan szomorú ez az ember s miért jó minden nap vértől csurgó inggel haza.

Egyszer aztán, amikor éppen ebédnél ültek, megkérdezte tőle, hogy hogy s mint van ez, de bizony Péter (mert így hívták) nem akarta semmiképpen se elárulni a titkot. Gondolta a királyné, majd ő is eladja szomorú történetét, hátha akkor ő se restelkedik. El is mondott mindent elejétől végig. Amikor elvégezte, Péter is elkezdte a maga történetét s elmondotta a királynénak, hogy ő igen rossz ember volt valamikor s eladta magát az ördögnek. Írást is csináltak róla s most hiába javult meg, hiába él itt bűnbánóan egyedül az erdőben, az ördög minden áldott nap magához hívja s véresre veri.

Másnap, amikor ismét szomorú útjára készült Péter, a királyné azt mondta neki, hogy csak maradjon itthon a két királyfi mellett, majd elmegy ő az ördöghöz. Semmiképpen se akarta engedni Péter, hogy a királyné olyan veszedelmes helyre menjen, de az megvigasztalta, hogy van neki három diója, amit régen az anyja sírján talált s az megmenti, ha nagy bajban lesz. Azzal felült a Péter lovára, magával hívta a kutyát s ellovagoltak az erdőben.

Nem sokáig ment, egyszerre csak elébe ugrott az ördög s megszólalt :

— Itt jön Péter lova és kutyája, de Péter nem jött velük !

Egy-két pillanatig szótlanul állott az ördög, aztán rettenetes hangon kérdezte :

— Mit akarsz te itt ?

— A Péter írásáért jöttem, — mondta a királyné.

Hej, előntötte a méreg az ördögöt s csak úgy üvöltött :

— Menj haza s mondd meg Péternek, hogy holnap itt várom s háromszor annyi ütést kap tőlem, mint amennyit szokott!

A királyné egyet sem szólt többet, csak feltörte az egyik dióját s hát egyszeribe lángba borultak az erdő fái, az ördög meg ordítva szaladt vissza az odujába.

Másnap megint kilovagolt az erdőbe a királyné s csak a tűzön túl látta az ördögöt, aki most még hatalmasabban ordított, hogy küldje Pétert el, mert különben ő megy utána. Nem szólt egyet se az aszszony, hanem elővette a második dióját, azt is feltörte s hát még nagyobb tűz lángolt fel, hogy az ördögnek még messzebb kellett szaladnia. Avval a királyné megfordult s hazalovagolt. Harmadnap ismét ott volt kora reggel s kérte az írást az ördögtől, de az most is csak Pétert követelte s úgy üvöltött, hogy zengett, zúgott belé az erdő.

Nem sokat teketóriázott a királyné most se, csak feltörte a harmadik diót s hát olyan hatalmas tűz lángolt fel mindenünnen, hogy az ördög nem menekülhetett semerre se. Most már könyörgésre fogta a dolgot s egy hosszú faágra ráhúzta a Péter írását, úgy nyújtotta át a tűzön a királynénak. Mindjárt elhamvadt a tűz s a királyné boldogan vágatott vissza az írással. Bezzeg boldog volt Péter is, hogy megszabadult örökre az ördögtől, nem tudott eleget hálálkodni a királynénak, hogy ilyen nagy jót tett vele.

Ezalatt a kígyókirály is megérkezett a háborúból s az első kérdése az volt, amikor belépett a palota kapuján:

— Hol van a királyné s a két kutyakölyök?

Elcsodálkoztak persze, hogy miféle kutyaköly-

köket keres s elmondták neki, hogy nem kutyakölykei születtek a királynénak, hanem két gyönyörű fia, de hát a király azt parancsolta, égessék meg őket.

Elsápadott a szegény király, reszketett egész testében s előhozatta azt a levelet, amiben a gonosz mostoha az ő nevében megírta, hogy elégessék a feleségét s a gyermekeit. Hej, nagy bűnnek eresztette a fejét szegény, de mikor ezt látta a hűséges szolga, elmondta a dolgot úgy, ahogy volt, hogy bárányokat égetett meg a királyné és gyermekei helyett s hogy most attól való féltében, hogy a király itthon találja őket, elküldte az erdőbe.

Bezzeg egy percnyi nyugalma nem volt több a királynak, felpattant a lovára s ellovagolt az erdőbe a felesége után. Ment, mendegélt három napon s éjen át s egy teremtetett lelket nem látott. Negyedik nap érkezett Péter kunyhájához s Isten nevében szállást kért. Nem ösmerte meg a feleségét, olyan szegényes ruhában volt s olyan szomorú volt az arca. Az bezzeg rögtön tudta, hogy az urának ad szállást, de egy szó nem sok, annyit sem szólt, egy lócára ágyat vetett neki, s a király nemsokára elaludt.

Keskeny volt a lóca s amint forgolódott a király, lelógott az egyik karja a földre. Odaszólt a királyné az egyik fiának :

— Tedd fel, fiam, az apád kezét az ágyra !

Odamegy a fiu, de ügyetlenül fogta meg a király kezét s ahogy feltette, rögtön felébredett. Nem szólt semmit, még a szemét se nyitotta ki, gondolta, meghallgatja, mit beszélnek. Megint úgy tett, mintha lecsúszott volna a karja s hát a királyné megint megszólalt :

— Menj, fiam, tedd fel apád kezét, de vigyázz,

A királyné az ördögtől visszaszerzi az írást.

ne légy olyan ügyetlen, mint a testvéred, mert még felköltöd álmából.

Hát érzi a király, hogy egy kis kéz szép gyöngéden megfogja a kezét s a mellére teszi. Hej, felugrott most a király nagy boldogan, bezzeg, most megismerte a feleségét, ölelte, csókolta őt meg fiait s rögtön indultak haza. Persze, Pétert se hagyták ott, hanem lovastól, kutyástól vitték magukkal.

Otthon nagy volt bezzeg az öröm, mikor megérkeztek, csak a gonosz mostoha nem örült, mert még aznap máglyán égették el a beste lelkét.

A kígyókirály még sokáig élt ezután a feleségével s a gyerekeivel nagy boldogságban, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Az első esztendő.

(Zsidó monda.)

Elt egyszer valahol egy jóságos öreg rabbi, akinek Ruben volt a neve. Egyszer, amint a rabbi sétálgat az utcán csöndesen, békén, megjelenik előtte a halál angyala, s így szól hozzá :

— Ruben, hallgasd meg, amit mondok néked. Én vagyok a halál angyala, s eljöttem, hogy elvigyem magammal a te fiadat!

Azt felelte nagy szomorúsággal Ruben :

— Amit Isten akar, azon senki sem változtathat, azt tudom. Bele is nyugodnám a fiam halálába, csak legalább megházasodhatott volna szegény.

— No, ha csak az a bajod, — felelte az angyal, — azon könnyen segíthetünk. Szívesen megvárom, amíg megházasodik a fiad, majd csak azután viszem el.

Nem volt bizony nagy kedve a rabbinak az esküvőhöz, de már megvolt a menyasszony, s nem is akarta a fia kedvét búra fordítani, hát megtartották az eljegyzést nagy pompával. Négy hét múlva lett volna a lakodalom napja, Ruben hát elküldte a fiát, hogy hívjon vendégeket a nagy napra.

Alig ment az ifju egy-két lépést az utcán, megállítja Eliás próféta az útjában, s így szól hozzá :

— Hová, hová olyan sebesen, fiam ?

— A lakodalmamra hívok vendégeket, — felelte az ifjú.

— Hát nem tudod, hogy neked még a lakodalom előtt meg kell halnod? — kérdezte Eliás próféta.

— Ha ez Istennek akarata, — felelte a vőlegény, — akkor bizonyára beteljesedik, hiszen én sem vagyok különb a többenél, akik előtttem haltak meg.

Eliás azonban így válaszolt:

— Adok neked egy jó tanácsot, fiam. A lakodalmi ebédnél leülhetsz te is az asztalhoz, de se ne igyál, se ne egyél egy falatot se, de még a szemedet se vesd fel a tányérodra. Megjelenik majd később egy ember a szobában, fedetlen fejjel, borzas hajjal s össze-vissza tépett ruhában, de te mégis menj elébe, hajolj meg előtte, vezesd az asztalfőre, a legelőkelőbb vendégek közé. Ha aztán ő más helyet keres, akkor te ülj mellé, s járj a kedvében, ahogy csak tudsz. Ez az én tanácsom. Ha megfogadod, jól jársz.

A legény megígérte, hogy az ő tanácsa szerint cselekszik, aztán hazatért, de egy árva szót sem szólt arról, hogy kivel találkozott, még búját sem mutatta, hanem vígan készült az esküvőre.

Amint megesküdött a fiatal pár, a vendégsereg is az asztalhoz ült, elkezdődött a nagy evés, ivás, vigadozás, csak az ifjú vőlegény volt szomorú, hallgatag, s egy falatot nem evett, egy kortyot nem ivott.

Nemsokára nyílt az ajtó, s csakugyan belépett az az öreg ember, akiről Eliás beszélt az ifjunak, rongyosan, piszkosan, mint egy koldus. A fiu rögtön felállott, s odavezette a fő-fő vendégek közé az öreget, de az szégyelte ott letelepedni, hanem leült a fiu mellé. Az meg úgy tett, ahogy Eliás tanácsolta neki: nagy becsületben tartotta az öreget.

Egyszer csak nagy hangosan megszólal az öreg ember :

— Fiam, szeretnék kérdezni tőled valamit.

— Kérdezz hát, — felelt reszketve az ifju.

— Ha egy házat kellene építened, s ahhoz szalmát meg agyagot keverned, honnan vennéd a szalmát ?

— Elmennék egy paraszt emberhez, s annyi szalmát vennék tőle, amennyi csak kell.

— De hátha az a paraszt, mikor már mind a szalma össze van keverve az agyaggal, eljönne hozzád, s követelné vissza a szalmáját, mit tennél akkor ? — mondotta az öreg.

— Kifizetném a szalmáját, vagy más szalmát vennék, s azt adnám neki.

— De ha se pénz, se a más szalmája nem kell neki, csak az, amit ő adott neked, akkor mit csinálnál, fiam ?

— Hát bizony, akkor nem tehetnék egyebet, mint hogy széttörjem az agyagot, s abból kiválasszam a paraszt szalmáját, másképp vissza nem adhatnám, — mondotta a vőlegény.

— Magad mondtad ki magadra az ítéletet, — szólott az öreg ember. Mert látod, a paraszt, aki a szalmát adta, nem más, mint a jó Isten, az agyag te vagy, a szalma pedig a lelked. Most visszakéri Isten azt a lelket, amit néked adott, s engem, a halál angyalát küldött le érte, hogy vigyem el hozzá.

Hej, nagy csendesség lett a nagy vigasságból ! Mindenki úgy ült a helyén, mintha odacövekelték volna. Egyedül a vőlegény szólott :

— Ha már elviszel magaddal, engedd meg legalább, hogy a szüleimtől, s a menyasszonyomtól búcsút vehessek.

— Tedd meg, fiam, megengedem.

Nagy sírás, jajgatás lett a búcsuzkodásból, Ruben rabbi buzgón imádkozott az Istenhez, a fiatal asszony meg sírt keservesen, aztán kérdezte a vőlegényétől:

— De hát ki az, aki azt mondja, hogy neked meg kell halnod?

— A halál angyala jött el értem, ott ül, s vár reám. Csak annyi időm van, hogy elbúcsuzzam tőletek, aztán mennem kell vele.

Avval megölelte, megcsókolta forró könnyhullás között a feleségét, s menni akart. Ekkor megszólalt a fiatal asszony: — Várj egy kicsit, odamegyek én a halál angyalához, s könyörgök neki. Én nem hiszem, hogy ő meg akarna ölni téged.

Oda is ment nagy bátran, s így szólt:

— Te vagy az, aki a férjemet meg akarod ölni?

— Én vagyok! — válaszolt a halál angyala.

— No hát, — mondotta az asszony, — ha te vagy, menj is vissza az Istenhez, aki küldött téged, s juttasd eszébe azt a parancsát, ami a Thora könyvében van: »Ha valaki megházasodott, egy évig legyen a hadiszolgálat alól felszabadítva, nehogy elessék a csatában, s feleségét más ember vehesse el.« Csak nem akarja az Isten saját parancsát megtagadni, hisz az annyi volna, mintha az összes parancsát megtagadhatná!

A halál angyalát meghatotta a fiatal asszony beszéde, felment ismét az Isten színe elé, s a többi angyalokkal együtt kegyelemért könyörgött hozzá, a fiatal férj életéért.

Az Isten meg is hallgatta kérésüket, adott még két esztendő az ifjunak, s így teljesedett a zoltárnak szava: »Akik félik Istent, azoknak vágyát teljesíti Isten, s megsegíti szorongatásukban.«

Világszép Nádszál kisasszony.

(Magyar mese.)

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, az óperenciás tengeren is túl, de még az üveghegyeken is egy sánta arasszal túl, volt egyszer egy király, s annak két fia. Az idősebbik fiu, ahogy egy kicsit fölcseperedett s kiserkedett a bajusza, feleségül vett egy szép királykisasszonyt, de a kisebbiket hiába biztatta az édesapja: azt mondta, hogy ő addig meg nem házasodik, míg kerek e világon a legszebb királykisasszonyt meg nem találja.

— No, azt keresheted, — mondta a bátyja, — mert a legszebb királykisasszonyt én vettem feleségül.

— Hiszen, szép a feleséged, — mondotta a királyfi, — de nem hiszem, hogy még szebb ne volna ezen a világon.

Hallja ezt a beszédet a kisebbik fiu fölnevelő dajkája, s amikor az idősebbik királyfi tovább ment, azt mondta a kicsi királyfinak:

— Bizony, jól mondottad, hogy van ezen a világon a bátyád feleségénél szebb királykisasszony. Csakhogy sem a bátyád, sem a felesége nem árulják el neked, mert az a világszép királykisasszony a te bátyád feleségének a huga.

— No, bizony , ha az, megyek is utána.

— Megállj, csak fiam, — mondja az öreg asszony, — nem találsz meg azt az apja házában. El vagy az rejtve egy nádszámban. Hallottad-e hírét a Fekete-tengernek? Fekete-tengernek a hetvenhetedik sziget-jében vagy három nádszál, a középsőben van a világszép királykisasszony, a két szélsőben a két szobalánya. De ezen a szigeten olyan nagy sötétség van, hogy a kardodat felakaszthatod rája. Aztán, ha oda-találsz is, egy vén boszorkány őrzi a három nádszálat, s jobban vigyáz rájuk, mint a két szemevilágára, mert csak addig ég az élete gyertyája, amíg valaki ezt a három nádszálat le nem vágja.

Hiszen a királyfinak se kellett egyéb, felnyergelte legjobbik lovát, s indult még aznap, hogy felkeresse a világszép Nádszál kisasszonyt. Ment hetedhét ország ellen, estére kelve betért egy rengeteg nagy erdőbe, rengeteg nagy erdőben egy kicsi házikóba. Nem lakott ott más, csak egy öreg asszony. Köszön az asszonynak illendőképpen, fogadja az is nemkülönben, s kérdi:

— Ugyan, hol jársz itt, fiam, ahol a madár sem jár?

— Világszép Nádszál kisasszonyt keresem, aki a Fekete-tenger hetvenhetedik szigetjében egy nádszámba vagy elrejtve. Ugyan bizony, hallotta-e a hírét?

— Sem hírét, sem nevét nem hallottam, édes fiam, de túl a hegyen, kerek erdő aljában, lakik a néném, az talán hallotta hírét. Hé, Miczi, hopp elé a sutból! — szólott a macskájának. — Igazítsd útba ezt a legényt.

Kiszökött a macska a sutból, s a királyfi ment utána.

Mire pitymallott, megtalálta a másik öreg asszonyt is. Elémondja, hogy mi jóban jár. Hallgat, hallgat az

őreg asszony, mintha erősen gondolkoznék, s aztán mondja :

— Hej, fiam, nem érsz te soha oda világon való életedben, ha olyan paripát nem szerzesz, amely sárkánytejet szopott, égő parazsat evett, s tűzlángot ivott. De nini, mi van a fejedben? Ihol, három arany hajsza, ezt a három arany hajszaat kihúdom a fejedből, adok hozzá egy kilincsmadzagot. Mikor aztán kiérsz erre meg erre a magas hegyre, ott a madzaggal csapd meg a három arany hajszaat, s egyszeribe elébed toppan a táltos paripa.

Kihúzta az öreg asszony a királyi fejéből a három arany hajszaat, odaadja a kilincsmadzagot, megköszöni a királyi, s meg sem állott, míg annak a magas hegynek a tetejére nem ért. Ott megcsapja a kilincsmadzaggal a három arany hajszaat s ím, halljatok csudát! — ég, föld megrendül, száll a levegőből nagy-erős vágatással egy aranyszőrű ménes, aranyszőrű ménesből kiválik egy paripa, szakad a láng a két orralikán, s nyerít hármat egymásután, hogy megcsendült-bondult belé az egész világ, s csak elejébe toppan a királyfinak :

— Itt vagyok, kicsi gazdám!

De hallgassatok csak ide, mi lett a madzagból! Szép aranyos kantár, hogy csak úgy ragyogott, hogy csak úgy tündökölt.

— No, kicsi gazdám, hogy menjek? Úgy-e, mint a szél, vagy úgy, mint a madár? Vagy még annál is sebesebben, úgy, mint a gondolat?

Mondotta a királyi :

— Mint a gondolat, édes lovam.

— Jól van, jól, kicsi gazdám, tudom én, mi a szíved szándéka. De addig hiába megyünk a Fekete-tenger

hetvenhetedik szigetére, amíg meg nem jártuk a Napnak fényes pitvarát, s onnét egy égő sugarat el nem hozunk.

Nekiereszkezik a táltos a levegőnek, felszáll, mint a madár, aztán nekivág, hasítja a levegőt, vágat, mint a gondolat, s egy jó szempillantás sem telt belé, megérkeznek a Föld kapujához. Az ám, csak hogy a Föld kapujában két farkas állott istrázsát, s azt mondták, hogy addig be nem eresztik a kapun a királyfit, amíg két font húst nem ad a lovából. Gondolja a királyfi, bizony, nem adok én a lovam húsból, inkább adok a magaméból. Kivette a zsebéből csillagos bicskáját, kanyarított a combjából két font húst, odavetette a farkasoknak :

— Most már mehettek, — mondták a farkasok. Repült a táltos, s ím, jóformán be sem húnyta a szemét a királyfi, megszólal a táltos :

— Nyisd ki a szemedet, kicsi gazdám, itt vagyunk a Napnak fényes pitvarában.

Leszáll a királyfi s hát ott a Nap pitvarában van egy arany kád, arany kádban tűzfürdő : megfürdött abban ; gyémánt szegen arany törülköző : abban megtörülközött ; ezüst polcon arany fésű : azzal megfésülködött ; s vala ottan egy talpig tükör, odaállott, s nézegette magát. De Uram, Teremtőm, halljátok csak, mi történt ! Kijön a pitvarba egy haragos öreg ember, bizonyosan a Napnak a szolgálja, meglátja a királyfit, amint nézegeti magát a tükörben, nagy mérgesen ráfuj, kerekedik rettentő nagy szélvész, s úgy elfujja lovastól, mindenestől, hogy hetvenhétezer mérföldig sem ért földet a talpuk. Akkor meg leestek, olyan sötét lyukba, hogy sem eget, sem földet nem láttak.

Hej, bűnük ereszkedik a királyfi ! Azt hitte, hogy

soha, míg ez a világ s még két nap, meg nem látja az áldott fényes napot, nem hogy annak egy sugarát a Fekete-tenger hetvenhetedik szigetére vihesse. Csúszva, mászva tapogattak elébb-elébb, hol kígyóra, hol békára léptek, s mikor vagy hét nap s hét éjszaka eltelhetett, akkor értek egy nagy vaskapuhoz. Na, ide ugyan elcsúszhattak, mászhattak, mert itt meg egy százfejű sárkány állott istrázsát. Az ugyan által nem ereszti a kapun.

Sóhajtozott, tűnődött a szegény királyfi, hogy most már mit csináljon. Tapogatott erre, tapogatott arra a kezével, hátha másfelé mehetne, s ím, egyszerre valami pálcácska akad a kezébe. Az ám, nem pálca volt ez, hanem furulya. Nagy bújában, bánatjában belefujt a furulyába, s hát az olyan szépen szólt, hogy annál az angyalok se muzsikálhatnak szebben. S mit gondoltok, mi történt? Az történt, hogy a százfejű sárkány szépen lefeküdünt a földre, egy feje sem mozdult meg, úgy hallgatta a furulyaszót. De, bezzeg, nekibátorodott a királyfi is s a vaskapun szépen kísétált.

Hát ahogy keresztülment a vaskapun, nyiladozni kezd a sötétség, s mit látnak szemei? Jön elébe egy szépséges leány, aki nem vala más, mint maga a Hajnal, a Napnak legszebb s legkedvesebb leánya. Hogy történt, mint történt, én bizony nem tudom, úgy láttam, mint ma, elég az, hogy megtetszett Hajnalnak a királyfi, maga mellé ültette az ő szárnyas lovára, s vitte hetedhét ország ellen, emberi szem nem látta gyönyörűséges szép tartományokon keresztül. Először levitte a réz-erdőbe. Ott dolgoztak a Nap favágói, vágták, döngették a fákat, rakták a szekerekre, s vitték a Nap konyhájára. Innét vitte az ezüsterdőbe. Ottan ezüstmadarak énekeltek szebbnél szebb dalokat, s az ezüst-

fák háromszor egymásután szépen meghajoltak Hajnal előtt. Ezüsterdőből az aranyerdőbe vitte. Csengett is az az arany madarak énekétől, s Hajnal előtt a fák háromszor egymásután szépen meghajoltak.

Ennek az aranyerdőnek a közepén volt a Hajnal kertje, ennek a kertnek a közepén a Hajnal gyémánt-palotája, s ahogy megérkezett Hajnal, összegyűltek mind a ragyogó csillagok, azután intett Hajnal, leszállott a levegőégből bíboros fellegkocsi, bíborosfellegkocsiban volt az aranylóca, arra ült a királyfiaval, s azután úgy szállottak feljebb, feljebb, feljebb, mígnem fölértek a Napnak fényes pitvarába. Ottan kiválasztott Hajnal egy sugarat, szépen belefonta a királyfi hajába s mondotta :

— Na, királyfi, most már mehetsz, megtalálsz világszép Nádszál kisasszonyt. — S ím, abban a szempillantásban, honnét, honnét nem, ott terem a királyfi táltos paripája, föl pattan rá a királyfi s vágattak hetedhét ország ellen, a Fekete-tenger felé. Hanem egyszer csak megszólal a táltos s mondja :

— Hallod-e, kicsi gazdám, mindjárt ott leszek a Fekete-tenger hetvenhetedik szigetjén, de jól vigyázz, úgy vágj a három nádszálhoz, hogy egyszerre vágd le, mert különben vége az életednek. Azt a három nádszálát pedig fel ne hasítsd, míg valami vízhez nem érünk, mert, ha vizet nem tudsz adni nekik, szemed láttára szörnyet halnak mind a hárman.

Hét nap s hét éjjel vágatott a táltos, akkor értek a Fekete tenger hetvenhetedik szigetére. Na, ez a sziget csakugyan olyan sötét volt, hogy a királyfi felakaszthatta vo'na rá a kardját. De a királyfi levette a süvegét, megvil'ant a hajába font napsugár, s lett egyszerre ragyogó világosság. Hát csakugyan ott van a sziget

közepén három nádszál, s amint a királyfi odaér, a három nádszál szépen meghajlik előtte, pedig szellő sem fújt. Kirántja a kardját a királyfi, megsuhintotta, s egy csapásra többől levágta mind a három nádszálát. S im, a három nádszál tövéből fekete vér bugyogott ki s valami keserves jajgatás hallatszott a földből. Az a fekete vér a vén boszorkány vére volt; a keserves jajgatás az ő jajgatása volt. No, ez ugyan nem árt senki léleknek, bátran visszaindulhatott tőle a királyfi. Szépen az ölébe fektette a három nádszálát s mondotta a lovának.

— No most, édes lovam, vigy az én hazámba; rég nem láttam apámat, anyámat.

Vágtatott a táltos hetedhét ország ellen, a királyfi meg csak nézte, nézegette a három nádszálát, szerette volna felhasítani, hadd lássa, csakugyan leány van-e bennük? Hátha csak hiába idebolondították a Fekete-tenger hetvenhetedik szigetére? Ő bizony elővette csillagos bicskáját, felhasított egy nádszálát, s kiesett belőle egy gyönyörűséges szép leány, világszép Nádszál kisasszony egyik szobalánya. Az volt az első szava:

— Vízet, vizet, mert mindjárt meghalok!

De csak most ijedt meg igazán a királyfi! Adott volna vizet, de nem volt sehol. Egy jó szempillantás sem telt belé, meghalt a leány, a két nádszálból pedig keserves sírás hallatszott. A szegény leányt siratták bizonyosan. Búsult a királyfi, majd felvetette a búbanat. Költögette a leányt, ébresztgette, de hiába, nem ébredt fel. Leszállott a lováról, sírt ásott a kardjával s eltemette a leányt.

Aztán mentek tovább s az ördög szállott-e belé, vagy mi, a jó Isten tudja, felhasította a másik nádszálát is. Éppen úgy járt, mint először. Nem tudott vizet

— Vízet, vizet, mert mindjárt meghalok!

adni neki s a világszép Nádszál kisasszonynak meghalt a másik szobalánya is. No, de most megfogadta a királyfi, hogy a harmadik nádszálra vigyáz, mint a szeme világára. Hogy azt addig fel nem hasítja, míg valahol forrásvízhez nem érnek. Hej, pedig úgy szerette volna látni a világszép Nádszál kisasszonyt! De amerre mentek, mindenütt szörnyű nagy pusztaság volt. Nem láttak egy csepp vizet, majd meghaltak a nagy szomjúságban. Hanem egyszerre csak leszállott a táltos a levegőéből, éppen egy forrásvíz mellé.

— No, édes kicsi gazdám, most felhasíthatod a nádszalat. De előbb meríts vizet a süvegedbe.

Telemeríti süvegét a királyfi, aztán szépen felhasítja a nádszalat, nehogy megsértse a világszép Nádszál kisasszony gyöngye testét, s im, csak kipattan a nádszálból egy olyan szépséges szép leány, amilyent még emberi szem nem látott. Ott mindjárt egymás nyakába borultak.

— Te az enyém, én a tied, ásó, kapa s a nagy harang válasszon el minket!

Aztán felültek mind a ketten a táltos paripára, s a táltos egyet ugrott, kettőt szökött, leszállott a királyfi apjának az udvarába.

Ott ült éppen a király a palota tornácában, ott ült az idősebbik fia is s a menyé is, de bezzeg volt álmélkodás! Már el is siratták a királyfit, nem hitték, hogy valaha lássák. S íme, megkerült. Elhozta a legszebb királykisasszonyt kerek e világon. Örült az öreg király, s mit csináljon a fia, meg a menyé, örültek azok is. Csaptak lakodalmat, hét országra szólót, húzták a cigányok, járták a legények s leányok, még ma is járják, ha ugyan birják.

Itt a vége, fuss el véle.

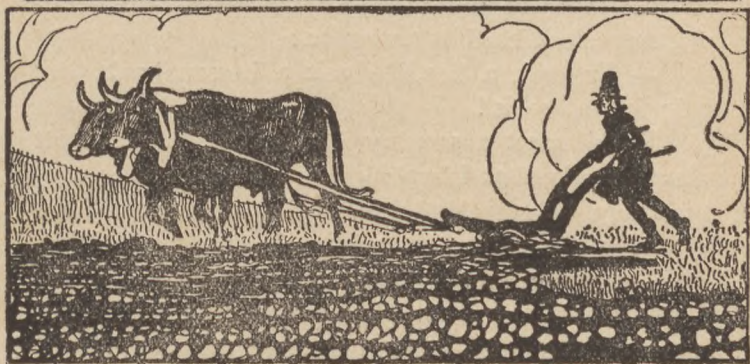
A z á t o k.

(Welszi mese.)

Réges-régen élt Pantamasban egy öreg ember. Jól élhetett volna, volt nagy gazdasága, de mi öröme volt benne, ha a tündérek minden áldott éjjel a földjére jártak táncolni s mindent letapostak? Gondolkozott az öregember, hogy ugyan mit is csináljon, de mert semmi okos nem jutott az eszébe, elment egy híres boszorkányhoz s attól kért tanácsot. A boszorkány gondolkozott egy darabig, aztán azt mondta neki :

— Lesd meg, fiam, a tündéreket s ha még egyszer ott látod őket, szántsd fel azon a helyen, ahol táncoltak, a földet vesd be búzával, s ne félj, nem jönnek többet oda.

Megtette az öreg, amit a boszorkány tanácsolt, s hát igaza volt a vén banyának : nem jöttek oda többet a tündérek. Boldog volt az öreg, hogy olyan szépen elmúlt a veszedelem, s mindennap kijárt a földre, hogy nézegesse a vetést. Egy nap, mikor már estvéledett, éppen hazatérőben volt a mezőről, egyszerre csak előtte termett egy pirinyó emberke vörös ruhában, aki a kezében egy hegyes kardot szorongatott. A kardot az öregember mellének szegezte s így szólt :

A tündérek minden éjjel a földjére jártak táncolni.

— Vigyázz magadra, mert nem kerülöd el a bosszunkat! — s avval eltűnt.

Először nagyot nevetett az ember a kis emberkén, de aztán, amikor a szavaira gondolt, elkomolyodott, s nem érezte valami bátorságosan magát.

Na, telt, mult az idő, a tavaszból nyár lett, a nyárból ősz, mind megérett a gabona, s az öregember nagyban készülődött az egész családjával, hogy másnap learatják a búzát. A kis vörös öregemberre nem is gondolt már, szégyelte is magát, hogy félni tudott tőle. Hát, ahogy lefekszenek az aratás előtt való este s mind elalszanak, egyszerre csak megroppan az egész ház, mintha össze akarna roszkadni, kiugranak nagy ijedten az ágyból, s hallják, hogy valaki azt mondja:

— Vigyázzatok, mert a bosszu közeledik!

Néztek jobbra-balra, de bizony senkit se láttak, aztán nagy remegve ismét lefeküdtek. Hát, amikor másnap kimennek aratni a mezőre, még csak egy szál búza se volt sehol, fekete hamu fedte az egész földet! Keresztül-kasul járta az öreg a földet, hogy ugyan ki égethette el ezt a sok drága búzát, s egyszerre csak ismét előtte termett a kis vörös emberke, a mellének szegezte a kardját s mondta:

— Ez csak a kezdete volt a bosszunknak, lesz még folytatása is!

Elfehéredett a szegény öreg, mint a fehéritett vászon s elkezdett könnyörögni a kis embernek, hogy így s úgy, ne tegyék tönkre, inkább megengedi, hogy a tündérek örökké ott táncoljanak ezután a földjén.

— Ez nem elég, — felelte szigorúan a kis ember — a királyom annyira megharagudott reád, hogy téged is el akar varázsolni s ezen már senki nem segít.

Zokogni kezdett a szegény ember, s addig-addig

könyörgött a kis embernek; míg nem az megigérte neki, hogy megkéri a királyt, változtassa meg a szavát.

— Három nap mulva, mikor a nap leszáll, várj itt reám, akkor itt leszek a király válaszával, — mondotta az embernek és eltűnt. Harmadnap csakugyan megjelent az emberke s így szólt a remegő gazdához:

— A királyom nem engedte el a büntetést, de avval enyhítette, hogy, ha te nem akarsz megszenvedni érte, átszáll ez az átok a családotra s majd valamelyik fiad vagy unokád fog szenvedni érted!

Ez a szabadulás igen megtetszett az öregnek, ő bizony nem gondolt a maradékaira, hanem szépen hazament, s nem szólt senkinek. Sok-sok évig élt még azután s amikor meghalt, a fiai nagy sírással kísérték ki a temetőbe. A tündérek ismét ott táncoltak minden éjszaka s folyton azt énekelték:

— Vár a bosszu, vár, tireátok vár!

De bizony az öreg fiai úgy megszokták már ezt az örökös éneket, hogy nem is féltek tőle, s egymásután haltak meg késő öregségben, mind ahányan voltak.

Több száz esztendő elmúlt már, mikor Madoc, az ükunokája az öregnek éppen a lakodalmát tartotta egy gyönyörű leánnyal s nagy vígságban voltak mind az asztal körül, amikor egyszerre a patak zúgásából mindenki tisztán hallotta ezeket a szavakat:

— Nemsokára üt a bosszu órája!

Mindnyájan az ablakhoz szaladtak, de most már csak a patak csobogása hallatszott, semmi más. Ismét visszaültek a lakodalmas asztalhoz; ettek, ittak, vígan voltak; de egyszerre recsegni-ropogni kezdett a ház; mintha össze akarna dőlni, s ugyanaz a hang, amelyet előbb hallottak, újra megszólalt:

— Üt már a bosszú órája!

A vendégek persze annyifelé szaladtak, ahányan voltak, magát a menyasszonyt is hazakísérte Madoc a szüleihez, hogy ne kelljen ebben a félelmetes házban maradnia.

Várták, várták Madocot a szülei haza, amikor a menyasszonyát hazakísérte, de bizony azt várhatták, nem jött az meg se reggel, se este. Tűvé tették az egész falut, de nem volt egy teremtet lélek sem, aki látta volna; keresték, kutatták mindenfelé, de sehol még a lába nyomát se látták.

Elmentek az öregek egy vén remétéhez, hogy attól kérjenek tanácsot, hol keressék egyetlen fiukat, s a remete így válaszolt:

— Hiába keresitek Madocot, szegény emberek, mert egy régi átok teljesedett be rajta s ti soha, míg ez a világ világ lesz, őt többet meg nem látjátok. Gondoljátok azt, hogy meghalt, bár valamikor, tán sok száz év múlva, elő fog kerülni, dehát ti azt úgy sem éritek meg.

A két szegény öreg nagy búsán hazament, s csakugyan úgy is történt, ahogy az öreg remete mondotta. Évek teltek, multak egymásután, de Madocnak semmi híre se jött, mindenki elhitte, hogy meghalt, csak a menyasszonya várta hűségesen. Minden áldott nap kiment egy nagy hegyre, onnan tekintgetett szerteszéjjel, hogy vajjon nem látja-e meg valamerre Madocot, s mindennap szomorúbban tért haza. Szeme elhomályosodott a sok sírástól, haja megöszült az évek multával, aztán ő is meghalt s Madocnak minden rokona, anélkül, hogy valamit is hallottak volna róla.

Pedig Madoc élt! Mikor hazafelé ment a menyasszonyától, egyszerre csak tündéri szép zene hangjai ütötték meg a fülét, megállt, hallgatódzott s mind

közeledett az égi hangok felé. Egy barlanghoz ért, onnan zendültek ki a hangok, s őt annyira elbájolta, hogy csak ment, ment, mindég beljebb.

Amint beért a barlang belsejébe, ott se látott semmit, csak a zenét hallotta. De egyszerre csak eszébe jutott, hogy a szülei már aggódni fognak, hogy ilyen sokáig nem tért haza, s indult ki a barlangból. Oda-kint délre sütött a nap, pedig éjszaka volt, amikor bement a barlangba. Csudálkozott nagyon, sietett is haza, s hát amint nagy futva beront a házba, egy ősz, öreg embert pillant meg a kályha mellett. Az öreg rákiáltott :

— Hát te miért futsz úgy, mintha kergetnének ?

Madoc visszahökkent : egy idegen ember ült ott, s a szoba is egész idegen volt neki. Bátortalanul szólalt meg, mert érezte, hogy itt valami csudának kellett történnie :

— Én Madoc vagyok !

— Madoc ? — mondotta az öreg fejcsóválva — semmiféle Madocot nem ismerek erre felé. Régen mesélte az öregapám, hogy élt itt egyszer egy Madoc s az úgy eltűnt, hogy soha meg nem lelték. De van annak már száz esztendeje is.

Madoc zokogva ült le egy székre, s az öregember vigasztalva topogott hozzá, de mikor megérintette a vállát, egyszerre összeomlott, mintha homokból lett volna.

Egy marék hamu maradt a helyén . . .

A hűség jutalma.

(Újgörög mese.)

Volt egyszer egy szegény ember, de olyan szegény, hogy még csak annyi pénze sem volt, hogy olajat vegyen a lámpásába s meggyujtsa az ő szentjének. A szegény ember mit gondolt, mit nem, hogy lámpást gyujthasson az ő szentjének, eladta egyetlenegy fiát egy gazdag basának. Szép volt, okos gyermek volt a fiú s annyira megtetszett a basának, hogy amikor nagyra nőtt, elhatározta, hogy egyetlen leányát feleségül adja neki. A gyermekek szerették is egymást, jobban, mintha igazi testvérek lettek volna. Ha az egyiknek egy dinnyéje volt, a világért meg nem ette volna : megosztotta a másikkal.

Szép volt a basa leánya is, szép és okos leány. Híre ment az egész országban a szépségének, az okosságának. S egyszer csak mi történt? Jött egy hatalmas, gazdag basa s megkérte a leány kezét a fia számára. A leány apja bizony ingadozni kezdett. Gondolta magában : — Mégis csak jobb gazdag emberekkel atyafiságba keveredni, mintha egy szegény ember fiának adja a leányát s oda is igérte a leány kezét.

Amikor ezt a szegény fiú meghallotta, hej, nagy bűnnek eredett szegény feje ! Nagy bújában, bánatjában otthagytá a basa palotáját, kiment a mezőre, ahol a

basa juhnyája legelészett, ottan felöltözött juhászuhanába s attól kezdve a juhokat őrizgette. Minden nap elhaladott a basa palotája alatt a nyájával, aztán leült egy nagy platánfa alá s, amíg a juhai legeltek, csak nézett, nézett nagy szomorúan a világba. Nézte, nézte, hogy hulldogálnak a levelek a platánfáról. Egyszer, amint ott üldögélt a fa alatt, a basa leánya kinézett az ablakon s lekiáltott:

— Hé, juhász, gyere fel hozzám!

A juhász felment a palotába, de amikor az ajtón benyitott, megállott az ajtó mellett, nem mert rálépni a szőnyegre.

— Gyere beljebb, — mondotta a leány — ne állj meg az ajtó sarkában. Gyere, ülj ide mellém a diványra.

— Hogy mennék én oda, hogy ülnék én a diványra, — mondotta a legény, — nem látod, hogy bocskor van a lábamon? Csak nem piszkolom be a szőnyeget!

Akkor a leány kiszaladott a szobából, behozott egy pohár vizet, ebbe a pohár vízbe titkon beledobta a mátkagyűrűjét és kínálta a legényt:

— Igyál, juhász!

— Nem iszom, — mondotta a legény — hogyan érinteném én meg a szájjammal ezt a szép poharat? Még bepiszkolnám!

Hiába beszélt a leány, hiába kínálta, erőltette, a legény nem ivott a vízből! Megharagudott a leány erősen s kiszidta a legényt a palotából, de másnap reggel ismét ott ült ez a platánfa alatt. Nézte, nézte, hogyan hulldogálnak a levelek a fáról. A leány meg ismét lekiáltott hozzá. Mondotta neki:

— Gyere fel, juhász! Tegnap megbosszantottál, de azért csak gyere fel. Húzd le a bocskorodat, ülj mellém a diványra.

A legény lehúzta a bocskorát, felment a palotába, leült a leány mellé a diványra, aztán elkezdettek beszélgetni. Beszéltek erről, arról, mindenről, aztán a leány ismét megtöltötte a poharat vízzel, titokban beledobta a mátkagyűrűjét. Kinálta a legényt:

— Igyál, juhász, igyál!

De a legény azt mondotta:

— Nem iszom, félek, hogy bepiszkolom a poharat.

— Egyébtől félsz, te legény! Bizonyosan attól, hogy mérge van a vízben, úgy-e? Na, nézd, először én iszom belőle! — Kiitta a víznek a felét, aztán a másik felét odanyújtotta a juhásznak.

— No, nesze, add ki utolsó cseppig.

A juhász most ki is hajtotta a poharat az utolsó cseppig s a gyűrű a szájába esett.

— Hát ez mi? — kérdezte a juhász. — Mit jelent ez?

Hej, szörnyen megharagudott a leány, hogy még most sem tudja, hogy mit akar ez jelenteni! Haragos szavakkal kiszidta a palotából, de a juhász magával vitte a gyűrűt s amikor lement a nyájához s leült ismét a fa alá, láncsal az övéhez kötötte a gyűrűt, aztán szép csendesen hazaterelte a nyáját.

Következő reggel a leány bement a szüleihez s mondotta nekik:

— Nektek egyetlenegy leányotok van s egyetlen leányotokat két embernek ígértétek oda. Én pedig azt mondom nektek, hogy azt tegyétek, amit én akarok, mert másképen szörnyű halálnak halálával halok meg. Mondjátok meg a basának, adjon a fiának ezer piasztert, én is adok a juhásznak ezret, menjen mind a kettő világgá, s amelyik ezzel a pénzzel több pénzt szerez, az legyen az én uram,

Amikor a szülei látták, hogy a leány nem tréfál, szóltak is a basának, hogy adjon a fiának ezer piaszttert, hadd menjen, próbáljon szerencsét. A basa bele is egyezett. A leány is adott ezer piaszttert a juhásznak s a két ifjú elindult világgá. A basa fia nagy kísérettel indult útnak, harminc lovas vitéz kísérte s rengeteg sok holmit vittek magukkal. A juhász gyalogszerrel indult. A hátán volt egy tarisznya, a tarisznyában egy kevés kenyér, így indult világgá. Hanem azért egyszerre érkeztek egy városba, mégpedig Janinába.

Ott a basa fia beült egy vendégfogadóba, élt nagyúri módra. Reggelre elköltött háromszáz piaszttert, ebédre százat, vacsorára ezret, amikor aztán elmúlt két-három nap, mondotta neki a juhász :

— Jó lenne, ha tovább mennénk s megmutatnók hogy melyik szerez több pénzt.

— Nem megyek én, — mondotta a basa fia — jól érzem én itt magamat. Eredj csak te, szerezz, amennyi neked teszik, mit bánom én.

Elindult a juhász egymagában, ment hegyeken völgyeken, erdőkön-mezőkön által. Egyszer aztán egy nagy hegynek az aljában megállapodott. Fáradt is volt, szomjas is volt szörnyen, nem tudott tovább menni. Leheveredett. Amint ott hevert, egyszerre csak jön egy öreg ember. Megáll mellette, kérdi :

— Hát te, fiam, hol jársz, merre jársz ?

— Adj egy csepp vizet, — mondotta a juhász — olyan szomjas vagyok, úgy eltikkadtam, hogy beszélni sem tudok.

— Nézd, fiam, emitt van egy forrás, eredj, igyál ebből, — mondotta az öreg ember.

A legény feltápáskodott, elment a forráshoz s ámbátor szörnyen szemetes volt annak a forrásnak a

vize, ivott belőle. Aztán elbeszélte az öreg embernek az ő történetét. Elmondotta, hogy miért indult világgá.

— Hát mennyi pénzed van? — kérdezte az öreg ember?

— Éppen ezer piaszter, — felelt a legény.

— Na, fiam, nesze, adok neked még ezer piasztert; menj el ebbe s ebbe a városba, ott aztán kérdezősködjél az után a kávéház után, amelyik kávéház gazdájának majma van. Ott kérdezd meg a kávéház gazdájától, hogy mennyiért adja neked a majmát. Bizonyos lehetsz abban, hogy amikor megnézi a ruhádat, a szemed közé kacag s azt mondja majd, hogy kétezer piaszterért neked adja. Te abban a pillanatban vedd ki a kétezer piasztert, olvasd le tanuk előtt s ha nem akarja a majmot általadni, eredj törvényre s panaszold be.

A legény úgy tett, ahogy az öreg ember tanácsolta. Elment a városba, felkereste azt a kávéházat, hát csakugyan ott volt a majom. Megigérte a kétezer piasztert, tanuk előtt oda is ígérte a gazda, de, amikor leszámolta a pénzt, nem akarta általadni. Hát, jó, elmentek törvényre s bezzeg, hogy a törvény neki ítélte a majmot! Azzal szépen fogta a majmot a legény s elment vissza az öreg emberhez.

— Na, fiam, látom, hogy megszerezted a majmot, — mondta az öreg ember — de hát ennek a fele az enyém, most már osszuk el.

— Úgy van, ez az igazság, — mondotta a legény.

Az öreg ember kést vett elő, kettéhasította a majmot a fejétől a farkáig, két egyenlő részre. Az egyik felét adta a legénynek, a másik felét megtartotta magának. De a legény a felét sem akarta megtartani, eldobta.

— Ha egy róka húzáért ötszáz piasztert kapnék s a bőréért egy piasztert, — mondotta a legény — még

akkor sem kapnám vissza a pénzemet, mert hiszen ez a fele hús éppen két róka.

Nevetett az öreg ember s mondotta:

— Jó, jó, gyere csak velem, menjünk be a kunyhóba.

Bementek. Ott ételt, italt vett elé az öreg ember, megvendégelte a legényt, aztán kivette a majomnak az agyát, abból csinált valami kenőcsöt s azt odaadta a legénynek:

— Na, fiam, nesze, tedd el ezt a kenőcsöt. Ezzel már most világnak mehetsz. Aki vak emberrel találkozol, annak a szemét ezzel a kenőccsel kend be, egyszeribe megjön a szemevilága. Ne szabd meg előre, hogy mit kívánsz a vak embertől, elégedjél meg azzal, amit fizetnek majd neked.

A legény megköszönte az öreg embernek nagy jóindulatát, azzal elbúcsúzott tőle, ment, mendegélt s addig ment, amíg a tenger partjára ért. Nem messze a tenger partjától volt egy sziget. Éppen akkor indult el egy nagy csónak, abba beleült, hogy menjen át a szigetre, de amikor a szigetre átment s fizetnie kellett volna a csónakosnak, csak akkor jutott eszébe, hogy egy fillér sincs nála. Pedig négy tallért kellett fizetni az átszállításért.

— Na, bizony, ha nincsen pénzed, — mondotta a csónakos — vissza is viszlek oda, ahonnét elindítottalak.

Indult is vissza a csónak, de amint ment visszafelé a tengeren, egyszerre csak meglát egy vak embert a legény. Megszólítja:

— Ha kifizeted az átkelésnek az árát, meggyógyítlak, visszaadom a szemed világát.

— Csak gyógyíts meg, — mondotta a vak ember — ne félj, nem leszek háládatlan.

Azzal bekente a vak embernek a szemét s íme, abban a pillanatban megjött a szeme világa! Kapott ezért ötven piaszt, abból kifizette a csónakosnak a négy tallért s ez meg szépen általvitte a szigetre. Itt aztán elindult a legény, ment erre, arra, mindenfelé, bejárta az egész szigetet s ahány vak embert csak talált, azokat sorban mind meggyógyította. Ettől is kapott valamit, attól is kapott valamit, nem törődött vele, hogy mennyit. Egyszer aztán hallja, hogy egy rettentő gazdag ember van a szigeten, aki már huszonöt esztendeje nem lát; aki a világnak már minden csudadoktorával gyógyíttatta magát s azok mind nem tudták helyrehozni a szemevilágát. Most is éppen hallotta, három doktor van nála, gyógyítják, kuruzsolják, de hiába. Ment a legény egyenesen a gazdag ember palotájába, ottan jelentette magát, de a cselédek nem akarták beereszteni. Azt mondták neki:

— Mit akarsz te? Itt van a világ három leghíresebb doktora, azok sem tudnak semmire menni.

El akarták kergetni, de addig erősködött a legény, hogy mégis csak beeresztették. Ahogy bement a gazdag emberhez, elémondotta: ki s mi ő, hogy s mint jutott a csudaorvossághoz, engedje meg, hogy kenje meg a szemét. A vak ember meg is engedte s íme, ahogy egyszer bekente, kezdett nyiladozni a szeme világa. Bekente egymásután hatszor s íme, látott tisztán, tökéletesen.

— Na, édes fiam, — mondotta a gazdag ember — huszonöt esztendeje, hogy nem láttam Isten áldott napját. Ezt neked köszönhetem. Úgy sincs gyermekem: fiamnak fogadlak. Minden vagyonom legyen a tied.

— Köszönöm, — mondotta a legény — de nekem vissza kell mennem az én hazámba, mert van ott egy leány, akinek én megigérttem, hogy feleségül veszem.

— Hát, fiam, ha nem maradhatsz itt, adok én neked annyi pénzt, amennyit csak elbírsz.

Azzal a tarisznyáját, övét megtöltötte színarannyal, aztán elkísérte a legényt a tenger partjára. Ott a tengerparton hatvan hajója volt a gazdag embernek. Kérdezte:

— Akarod-e, hogy mind a hatvan hajót neked ajándékozzam?

Mondotta a legény:

— Ha nekem ajándékozod, köszönettel fogadom.

Azzal felszállott az egyik hajóra, elindult, utána ment a többi s meg sem állott, amíg ki nem kötött a tenger partján.

Ment egyenesen az öreg emberhez, ottan megosztozott vele, harminc hajót adott az öreg embernek, harminc hajó maradott neki. Akkor kiürítette a tarisznyáját is, ki az övét is és ami pénz ebben volt, azt is becsületesen megosztotta az öreg emberrel. Amikor szépen megosztottak, megköszönte a legény az öreg embernek minden jóságát s nagy hálálkodással elbúcsúzott tőle, hogy menjen vissza a menyasszonyához. Visszafelé mentében betért abba a városba, ahol a basa fiától elvált. Hej, Istenem! Milyen állapotban volt a basa fia! Tartozott az egész városnak. Már nem is adott neki senki semmit. Éhezett, szakadott le a rongy róla. De a legény kifizette a basa fiának minden adósságát, felöltöztette szépen, hanem elébb kikötötte:

— Csak akkor fizetem ki minden adósságodat, akkor öltöztetlek fel, ha megengeded, hogy a pecsétemet rásüssem a homlokodra.

— Ne, azt ne tedd, — mondotta a basa fia — ne gyalázz meg. Süsd a pecsétet a hónom alá, ahol nem látják az emberek.

— Jól van, — mondotta a legény — hát a hónod alá sütöm.

Megmelegítette a pecsétet s rányomta a basa fiának a hónaaljára. Azzal Istennek ajánlotta s ment vissza a menyasszonyához.

Hanem, amíg a tengeren ment hajóival, a basa fia lóra kerekedett s három nappal hamarább ért haza. Rögtön ment a leány palotájába s azt hazudta, hogy a juhász meghalt a tengeren, ne is várjanak rá hiába, tartsák meg a lakodalmat. A leány apja csakugyan belé is egyezett; készültek is a lakodalomra erősen. De éppen az nap, amelyre a lakodalmat tűzték s a basa fia s a nagy vendégcsereg felmentek a palotába, aznap kötött ki harminc hajójával a legény. Nagy híre ment ennek, hogy megérkezett egy ifjú, akinek harminc hajója van.

Egyszeribe lementek a tenger partjára. Lement a basa is, sokan csődültek össze s merthogy látták, hogy valami igen gazdag ember lehet az, akinek annyi hajója van, meghívták a lakodalomra nagy tisztességgel. Nem ismerték meg a legényt, merthogy olyan szép, aranyos, gyémántos ruhába volt öltözve. Ki gondolta volna, hogy a juhászlegény legyen az? Éppen kezdődött a lakodalom, amikor a legény aranyos, gyémántos ruhájában belépett a palotába. A leány csak ránézett, megismerte azonnal a legényt. Felugrott az asztal mellől, szaladott a legény elé, nyakába szökött.

— Ihol van, ihol van az én édes mátkám!

Hej, lett egyszerre nagy felfordulás a palotában!

— Hiszen te azt mondtad, hogy meghalt ez a legény! — förmedett a basa fiára a leány apja.

— Te mondtad azt? — kérdezte a legény. — Tudjátok-e, hogy mi van ennek a hóna alatt? Mutasd csak meg!

Egyszeribe lehúzták róla a drága köntöst, nézték a hónaalját s íme, rajta volt a juhászlegény pecsétje. Bezzeg, hogy kikergették a palotából a basa fiát, de a vendégsereg ottmaradt s megtartották a lakodalmat a juhászlegénnyel. Mikor azonban a vendégsereg eloszlott s a juhászlegény a feleségével visszavonult a szobájába, egyszerre csak kopogtat az ajtón valaki.

— Ki vagy? — kérdezte a juhászlegény.

— Én vagyok, — válaszolt valaki.

A juhászlegény megismerte a hangjáról, hogy ez az öreg ember. Egyszeribe kinyitotta az ajtót.

— Na, fiam, eljöttem osztózni. Eddig is becsületesen megosztottál velem, már most tudod-e, hogy a feleségednek is a fele az enyém? Éppen úgy el kell osztanunk, ahogy elosztottuk volt a majmot.

A juhászlegény megdöbbent. Arca elfehéredett, mint a fehér vászon, de nem szólt semmit. Elővette a kését és végig akarta hasítani a feleségét, de az öregember megragadta a kezét. Mondotta neki:

— Állj meg! Csak a hűségedet akartam próbára tenni. Ne bánts a feleségedet. Tudd meg, hogy én az Isten angyala vagyok, aki öreg ember képében járok a földön. Én vagyok az, akinek a te édesapád lámpást akart gyujtani s minthogy nem volt olajravalója, téged eladott a basának. Azóta kísérem minden lépésedet, azóta védlek, óvlak téged mindenütt, amerre jársz. Élj hát csak tovább a te feleségeddel békességben, boldogságban!

Azzal az öreg ember eltűnt és a fiatalok éltek tovább békességben, boldogságban.

A hal-leány.

(Spanyol mese.)

Réges-régen élt egy nagy folyó partján egy szegény ember a feleségével s a leányával. Nem volt ezen a leányukon kívül több gyermekük, s ezt úgy kényeztették, úgy becézték, mintha király leánya lett volna. Nem dolgozott az semmit az égvilágán, táncolt, játszadozott egész áldott nap a folyó partján. Ha akár-mennyit dolgozott az anyja, soha nem jutott eszébe, hogy valamit ő is segíthetne neki a főzésben s takarításban.

Egy nap mégis annyit dolgozott a szegény asszony, hogy még a lusta leány is megsajnálta, s megkérdezte, nem segíthet-e valamit neki? Bezzeg, megörvendett a szegény asszony, s csudálkozott erősen: ugyan mi érhetette a leányát, hogy dolgozni akar s mindjárt, hogy meg ne bánja jó szándékát, kezébe nyomta a hálót, hogy menjen az apja helyett halászni, mert az már két napja kint járt a tengeren.

Fogta hát a leány a hálót, s beléeresztette a folyóba, de bizony, bár ott ült délig, egy hal nem sok, annyi sem akadt meg benne. Erősen megúnta magát, s gondolta, ő bizony egyet sem lesi többet a halakat, hanem haza megy. Ki is húzta a hálót a vízből s éppen el akar indulni, mikor megcsobban a víz, s felugrik a

levegőbe egy kis hal, s vissza megint a vízbe. Uccu, beleszaladt a leány a vízbe, puszta kézzel kifogta egy perc alatt a halat a vízből.

— Milyen gyönyörű kis hal! — kiáltotta boldogan, — de egyszeribe megszólalt a kis hal:

— Ne ölj meg engem, te leány, mert ha megölsz, téged is hallá változtatlak!

Nagyot nevetett a kis hal beszédén a leány, s szaladt vele haza.

— Nézd csak, anyám, — mondta otthon — milyen nagyszerű halat fogtam! Ezt aztán élvezet lesz megenni, mert még beszélni is tud! Azt mondja, hogy hallá változtat engem, ha megöljük!

— Dobd akkor vissza a vízbe, édes lányom, — könyörgött neki az anyja — hátha csakugyan el tud varázsolni, s akkor én is, apád is meghalunk bánatunkban!

— Ugyan, anyám, — nevetett a leány — mit gondolsz, hogy egy ilyen kis állat el tudna varázsolni engem? Különben is erősen éhes vagyok, s ha meg nem készíted, meghalok.

Avval kiment a kertbe, feldíszítette a fejét szebbnél szebb virágokkal, úgy tért megint vissza. Az anyja akkorára már elkészítette a halat, a leány jókedvűen ült le az asztalhoz, s egy jó darabot vett ki a tányérjába. Alig vette az első falatot a szájába, egyszerre érezte, hogy meghidegül a teste, a feje meglaposodik, s a szeme csak egy oldalra tekint, keze, lába eltűnt, úszószárnycskák termettek helyébe, s úgy érezte, hogy rögtön meg fog fulladni. Kapkodott a levegő után, aztán egy hatalmas ugrással kivetette magát az ablakon: onnan egyenesen a folyóba esett. Itt könnyebben érezte magát, gyorsan leúszott

a tengerbe, s ott elvegyült a többi halak közé. Rög-tön észrevették rajta a többiek, hogy ez nem közibük való, s megkérdezték tőle, honnan jő, s mit keres itt?

— Nem voltam én mindég hal, — mondotta szomorúan a hal-leány, — alig öt perce, hogy azzá változtam, de hogy miért, azt nem mondhatom el nektek! — Avval elmerült a habok közé, hogy ne lássák könnye hullását.

A többiek azonban utána úsztak, s egy öreg hal így szólt hozzá:

— Ha nem is akarod megmondani, úgy is tudjuk, hogy miként lettél hallá, mert mi is úgy változtunk azzá. De ne búsulj, nem rossz élet ez a miénk. Gyere velünk a királynőkhöz, majd meglátod, hogy annak olyan gyönyörűséges palotája van, hogy akármelyik földi királynő megirigyelhetné!

A hal-leány félt egy kicsit ettől a kirándulástól; de még jobban félt volna egyedül, hát inkább úgy tett, mintha tetszenék neki a dolog, s útra kelt a sok ezernyi hallal.

Az emberek, akik a szikláról s hajókról látták ezt a nagy haltömeget, azt hitték, hogy talán zátony van ott s jó messzire elkerülték őket. Fogalmuk se lehetett ezeknek, hogy mi minden gyönyörűség volt itt a tenger fenekén, a hal-leány se tudott hova lenni a bámulattól, amint szertétekintgetett a tenger fenekén.

Látott ő ember korában is bűvárharangot, tengeri moszatot, — de mi volt ez mindahhoz képest, amit itt látott!

Arany, ezüst, drágakövek, gyöngyök halomban feküdtek a tenger fenekén. Halott emberek fehér csontja fehérlett messziről, s óriás tengeri szörnyek

suhantak el mellette, amelyek soha fel nem jönnek a tenger felszínére. Eleinte oly sötétnek tetszett a hal-leány előtt minden, hogy alig bírta követni a többieket, de lassankint hozzászokott a szeme a zöldes fényhez, amely a tenger fenekét megvilágította, s mindent épp úgy meglátott, mint a többiek.

— Végre itt vagyunk! — kiáltott az egyik hal, s megállottak egy lankás völgyben. Mert itt is épp úgy vannak hegyek és völgyek, mint akár a földön.

Megmutatták a királynő palotáját a kis halacs-kának, s valóban gyönyörűnek találta, sokkal szebbnek, mint a többi királyokét. A falak vörös korállból épültek; az ablakok gyöngyből voltak, a hatalmas ajtók tárva-nyitva állottak, s a rengeteg hal beözönlött rajta a trónterembe, ahol a királynő ott ült trónusán. A királynő teste leány volt, csak a lába helyett volt halfarka. Ott ült egy kék és zöld kagylóból készült trónuson, s rögtön a hal-leányt szólította meg, mert azt tolták előre a társai.

— Hol voltál eddig s honnan jöttél ide?

Halkan, remegő hangon mondta el a hal-leány a történetét. Alig fejezte be, a királynő megszólalt:

— Én sem voltam örökké a tenger lakója, hanem egy hatalmas királynak a lánya. Amikor megnőttem, férjhez mentem egy dali királyfihoz, az esküvőmnön apám rátette fejemre a koronáját, s azt mondotta:

— Jól őrizd meg ezt a koronát, leányom, mert csak addig leszel királynő, amíg a tied lesz a koronád. Én vigyáztam is rá, mint a szemem világára, s boldogan éltem a férjemmel, s később kicsi fiammal. Mert avval is megáldott a jó Isten. De egy nap lementem a kertembe virágot szedni, s amint ott sétálgatok; mellettem termett egy óriás, lekapta a fejemről a

koronát, megfogott jó erősen, hogy moccanni se tudtam s azt mondta :

— Ezentúl a leányom lesz helyetted királyné, s úgy elvarázsolom a férjedet, hogy az nem is fogja észrevenni.

— Úgy is tett, ahogy beszélt, s én bánatomba a tengerbe ugrottam, s utánam ugrottak az udvarhölgyeim is, akik nem tudtak volna nélkülem élni. Aztán mind halakká változtatta őket egy varázsló, engem pedig félig ember, félig hal képében a halak királyává tett, s itt is kell lennem addig, míg valahogy meg nem kaphatom a régi koronámat.

— Én elhozom neked, felséges királynő, — kiáltott most a kis halacska, — csak adj tanácsot, hogy hogyan tudnék hozzájutni?

— Hogyne mondanám meg, — felelte örömmel a királynő, — s nem is fog semmi baj érni, ha mindenben követed tanácsomat. Hallgass hát ide! Legelőször is vissza kell térned a szárazföldre, s felmenni egy nagy, magas hegyre. Ott épített az óriás palotát magának. Ott fogod találni őt a palotában, éppen akkor fogja megtudni, hogy meghalt a leánya, amíg a király vadászaton járt. Egy hűséges szolgálval elküldte a királyné az én koronámat az apjának, s tőle kell valahogy elhoznod. Erősen kell vigyáznod magadra, hogy hozzád ne férhessen, s meg ne tudjon ölni, éppen ezért úgy elvarázsollak, hogy csak meg kell érintened a homlokodat, s annak az állatnak a nevét mondanod, amelyet a legkevésbé bánthat, — s rögtön azzá is fogsz válni.

A leány-hal rögtön útnak is indult, s most már oly ügyesen úszott, hogy csakhamar elérte a szárazföldet. Ott megérintette a homlokát, s így szólt :

A kis hal visszavitte a királyné koronáját.

Benedek : Arany mesekönyv. (232—233. old.)

— Legyek szarvas! — s ebben a pillanatban a hal helyén ott állott vékony lábakkal, szép szarvakkal egy szarvas. Könnyed szökésekkel haladt a dombos, völgyes helyeken, s egyszerre csak elért a király erdejébe, ahol a királyfi vadászott. Egész nap hiába töltötte az idejét a királyfi, egyetlen egy vadat se tudott elejteni, haragos volt erősen, s hát, amint így halad a lován, egyszerre csak megpillantja a gyönyörű szarvast. Üldözőbe veszi, s bezzeg hiába futott teljes erejéből a szarvas, csakhamar utólérte a királyfi, s már felhúzta az íját, hogy meglövi. Megszólalt ekkor remegve, könnyező szemekkel a szarvas:

— Ne ölj meg engem, királyfi, — mondotta, — s a királyfi úgy elcsudálkozott, hogy rögtön leeresztette az íjját, s amire magához tért volna a csudálkozásból, már híre-pora se volt a szarvasnak.

— Nem lehetett ez igazi szarvas, — gondolta magában a királyfi, — bizonyosan elvarázsolt leány lesz ez, s vagy ez lesz a feleségem, vagy senki.

Amint ezt elgondolta, csendesen visszalovagolt a palotájába.

Ezalatt a szarvas nagy lélekszakadva elért a kastélyhoz, s mert nem találta ott kint a lépcsőn az óriást, elkezdett gondolkodni, hogy hogy is tudjon ő bejutni a palota belsejébe. Hirtelen eszébe jutott valami s felkiáltott:

— Hangya legyek!

Ebben a pillanatban eltűntek szép karcsú lábai, szarvai, s egy kis fekete hangya mászkált a porban. Neki indult az óriás kőfalnak^{ra} s addig mászott nagy igyekezettel, amíg csak fel nem ért a tetejére, s be nem tudott pislantani a falon keresztül az udvarba. Először semmiképen se tudta elgondolni, hogyan kerül majd

az óriás elébe, de aztán megpillantott egy nagy fát, amelynek egy ága benyúlt az ablakon. Megérintette a homlokát, s ezt mondta :

— Majom akarok lenni !

Mire felpillantott, már ürge majom volt s úgy szökött egyik ágról a másikra, amíg csak arra nem ért, amely a szobába nyúlt. Innen bevetette magát a szobába s hát ott volt az óriás : éppen aludott, hatalmasan hortyogott.

— Papagáj akarok lenni ! — mondotta most.

Rögtön egy tarka-barka papagáj állott az óriás ágya előtt, aki éppen akkor kezdte törölgetni az álmot a szeméből. A papagáj megvárta, amíg nagy sóhajtozások között felült, s csak akkor kezdett beszélni, amikor az csudálkozva rátekintett.

— Azért jöttem, — mondotta, — hogy elvigyem koronádat, mert a lányod meghalt már s így nincs miért magadnál tartsad !

Felordított nagy dühében az óriás, amint leánya halálát hallotta emlegetni, odarohant a papagájhoz, s ki akarta csavarni rögtön a nyakát. Bezzeg az se volt rest, hirtelen az óriás háta mögé rebbent, s azt mondta neki :

— Légy türelemmel hozzám, hatalmas óriás, avval úgy sem érsz semmit, ha engem megölsz !

— Abban bizony igazad van, — mondotta az óriás szelidebben — de csak nem vagyok bolond, hogy a koronámat ingyen odaadjam. Várj, hadd gondolkozzam, mit kérjek érte cserébe !

Elkezdte törni az óriás a fejét, sok gondolkodás után aztán felragyogott az arca, s felkiáltott nagy boldogan :

— Megvan már ! Odaadom neked a koronámat, ha elhozod nekem a Kék Barlangból a kékköves nyakláncot !

Sokszor hallott a papagáj leány korában beszélni erről a csudálatos barlangról, mely tele volt drága márványkövekkel, s mindenféle ékszerekkel. Nem tudta ugyan, hogyan hozza el majd a kékköves nyakláncot, de meghajolt az óriás előtt, kirepült az ablakon s így szólt :

— Sas legyek ! — s abban a pillanatban már hatalmas ívekben szelte a levegőt, s mire a nap lemenőben volt, ott állott a Kék Barlang szája előtt. Minden egyes szem kék követ külön kellett a csőrével lekoppantani a szikláról, s bizony jó idejébe került s istenesen elfáradt, amíg annyi követ összegyűjtött, hogy elég volt egy nyakláncra. Valamelyik faágon talált egy kis zsinórt, arra szemenként felfűzte a köveket, körütekerte a nyakán s huss ! repült vissza az óriás házába. Az ablaknál ismét papagájja változott s átnyújtotta a nyakláncot az óriásnak. Majd kiugrott ennek a szeme örömében, de mégsem adta oda a koronát, hanem így szólt a papagájhoz :

— Nem adom ezért a nyakláncért oda a koronát, hanem hozz a fénylő csillagokból egyet, akkor megkapod, de úgy vigyázz, ha nem sikerül, az életeddel játszol.

A papagáj kirepült szó nélkül az ablakon, s amikor eltűnt az óriás szeme elől, azt mormogta :

— Béka legyek ! — s avval kiugrált egy fényes tóba, ott kikereste a legragyogóbb csillagok képemását, egy zacskóba összegyűjtötte azokat s visszatért a csillagfényű vízzel a palotába, ott hamarosan koronává formálta őket s vitte az óriáshoz.

— Itt van a csillagkorona, amit kívántál, — mondta az óriásnak, s az majd meghalt örömeiben, mikor megpillantotta a gyönyörű koronát.

— A te varázsló erőd nagyobb az enyémnél, — kiáltotta az óriás — most már odaadom a koronát, vigyed !

Egyéb se kellett a papagáj-leánynak, kiröppent vele az ablakon s hangosan kiáltotta :

— Majom akarok lenni !

Rögtön majommá is lett, felszökött a fára, s mikor a falhoz felért, ismét elkiáltotta magát :

— Legyek hangya !

Igy mászott lassan hangya képében le a falról, s mikor leért, szarvassá változott, s mint a szél úgy vágtatott a tenger partjára. Hal képében beszökött a vízbe, s úszott oly sebesen, ahogy csak tőle kitelt.

A tenger fenekén már nagy volt a szomorúság, mert nem tudták elképzelni, hol jár ennyi ideig a kis hal. Mind ott voltak a halak a királyné körül, s róla beszélgettek. Az egyik azt mondta, bizonyosan az óriás ölte meg, a másik azt, hogy talán valami óriás hal kapta be, s egyszerre, amikor éppen ezen gondolkoztak, megszólalt hátul egy hang :

— Nézzétek csak, mi az a fényesség, ami felénk közeledik ?

Felpattant a királynő is hamar, hogy lássa, mi lehet az, s hát megpillantja a kis halat, szájában a koronát ! A kis hal csendesesen ért oda, s rátette a királynő fejére a koronát és erre csudálatos változás történt ! A halfark levált testéről, két láb állott a helyén, a halak körülötte mind leányokká változtak s boldogan ölelték, csókolták a kis halat, azaz a leányt, mert ő is leánnyá változott, s még hétszerte szebb lett, mint

annakelőtte volt. Úgy, ahogy voltak, mind felkészülődtek s mentek haza a királynő országába, de bizony a királynő férje rég meghalt már s a fia uralkodott az országban. Bezzeg boldog volt a királyfi, hogy rég elveszett anyját újra láthatta, rögtön karonfogta s levitte a kertbe, ott sétálgattak, beszélgettek egymással. A királynő mindjárt észrevette, hogy fiát valami titkos bánat bántja s megkérdezte tőle :

— Mi bánt téged, édes fiam ?

— Nem mondom meg én azt, édes anyám, úgy se tud azon segíteni senki.

— Hát ha én tudok, — szólta a királynő — mond csak el nekem.

A királyfi huzakodott egy darabig, de addig-addig faggatta az anyja, hogy végre így szólt :

— Ki fogsz nevetni, anyám, mert az az én szomorúságom, hogy egy gyönyörű szép szarvasba szerettem belé !

— Ez az egész ? — nevetett a királynő, s avval elmondta hamarosan, hogy mint került vissza az ő koronája, s hogy az a szarvas itt van leány képében az ő udvarukban.

Rögtön hivatta is a leányt, s a királyfi csak állott előtte szóltanul, mert ilyen gyönyörűt még soha életében nem látott. A szeme ugyanaz volt, mint a szarvasé. A királyfi boldogan fogta meg kezét s mondotta :

— Te az enyém, én a tiéd, ásó s kapa válasszon el minket.

A királynő mosolyogva nézte őket, aztán felvezették a hal-leányt a palotába, nagy lakodalmat csaptak, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Hófehérke és Rózsapiroska.

(Német mese.)

Volt egyszer egy szegény özvegyasszony. Nem volt egyebe, csak egy házacskája, a házacska előtt egy kertecske s abban két rózsafácska: fehér rózsza nyílt az egyiken, piros a másikon. Két kis leánya volt az özvegyasszonynak s mert hogy hasonlítottak a két rózsafához, Hófehérkének hívta az anyjuk az egyiket, Rózsapiroskának a másikat. Kedves, jó gyermek volt mindakettő, szorgalmatos, engedelmes s a természetük csak annyit különbözött, hogy Rózsapiroska elevenebb, vidámabb kedvű volt, mint Hófehérke. Szerette egymást a két leányka, igen szerette, mindég együtt jártak erdőn, mezőn; nem féltek az erdei vadaktól, nem is bántotta őket soha egy sem, de sőt ha látták őket, szeliden közeledtek hozzájuk. Madarak, ha megpillantották, vidáman énekeltek, őzek, szarvasok ugráltak, táncoltak körülöttük. Akárhányszor megesett, hogy egész nap az erdőben jártak-keltek, még éjjel is kint háltak s az édes anyjuk nem nyugtalankodott miattuk: tudta, hogy nem esik semmi bántódásuk. Egyszer megtörtént, hogy az erdőben háltak s reggel, amikor felébredtek, egy szép kis gyermek állott mellettük, ragyogó fehér ruhácskában, nem szólt semmit, csak mosolygott s azzal eltűnt. Amikor aztán körül-

néztek, látták, hogy egy szörnyű nagy szakadék mellett háltak s ha csak egyet lépnek a sötétben, szörnyű halálnak halálával haltak volna meg. Mondták ott-hon, hogy mi történt velük. Az édesanyjuk mosolygott:

— Az a gyermek bizonyosan angyal volt, aki vigyázott rátok éjjel.

Esténként az özvegyasszony mesélt nekik, ők meg hallgatták, reggel jókor keltek, segítettek az anyjuknak minden dolgában. Így telt, mult az idő szép lassan.

Hát egyszer aztán, egy este, mi történt? Az történt, hogy amint asztalnál ültek s beszélgettek, kopogtatott valaki az ajtón.

— Nyiss ajtót, Rózsapiroska, szól az asszony, hátha vándoreMBER keres szállást.

Rózsapiroska az ajtóhoz sietett, hátratolta a zárt, kinyitotta az ajtót, de mindjárt vissza is ugrott: nem ember, de medve állott az ajtóban. Rózsapiroska is, Hófehérke is az ágy mögé bújtak ijedtükben, de a medve megszólalt s mondta:

— Ne féljeteK, nem bántok én senkit. A nagy hidegben majd megfagytam, azért jöttem, hogy felmelegedjem itt.

— Szegény medve, sajnálkozott az asszony, kerülj beljebb, feküdj a tűzhely elé, csak arra vigyázz, nehogy a bundád meggyúljon.

Aztán szól az leánykáknak:

— Hófehérke, Rózsapiroska, jertek elé, ne féljeteK, nem bánt a medve.

Mindaketten éléSompolyogtak s leültek ők is a tűzhely mellé. Megszólalt a medve megint, kérte a leánykákat, olyan szépen kérte:

— Jó leánykáK, verjéteK ki a bundámból a havat.

A leánykák elévették a kis söprűjüket s kiverték a medve bundájából a havat, a medve meg dörögött meglegedetten s hálálkodva pislogatott a leánykákra. Ugy nekibátorodtak a leánykák, hogy le is ültek mellé a földre, hempergőztek rajta, simogatták a bundáját, csiklandozták a talpát: majd felvetették a házat, olyan jókedvük kerekedett. Aztán, amikor elálmosodtak, lefeküdtek, elaludtak, elszundított a medve is. Reggel jókor felkelt a medve, megköszönte a szállást, elbúcsuzott s visszament az erdőbe. Hanem ettől a naptól kezdve minden este eljött a medve, játszott a leánykákkal s ezek úgy megszerették, hogy várva-várták minden este.

Elmult a tél, jött a tavasz s mondja a medve Hófehérkének:

— Na, most elmegyek s az egész nyáron nem jövök el.

— Hová még? kérdezte Hófehérke s a köny kicsordult szeméből, úgy elszomorodott erre.

— El kell mennem a rengetegbe, hogy megőrizzem a kincseimet a gonosz törpéktől. Télen, mikor fagyos a föld, nem tudnak feljönni, de nyáron kibújnak a föld alúl s ezer szemem legyen, hogy meg ne lopjanak. Áldjon meg az Isten, Hófehérke!

Nem is ment, de szaladt a medve. Bizony, bizony, úgy tetszett Hófehérkének, mintha a medve szeméből is kicsordult volna a köny.

Telt, mult az idő, s Hófehérke és Rózsapiroska kimentek az erdőbe, hogy száraz galyat gyűjtsenek. Amint mennek elébb, elébb, meglátnak egy nagy, földre döntött fát s látták, hogy azon ugrált föl s alá valaki, vagy valami: ember-e, állat-e, nem tudták. Közelebb mennek a fához, hát egy vén, hosszú fehérszakállas

törpe az, kinek a szakálla a fa hasadéka közé szorult s nem tudott kiszabadulni semmiletteképpen.

— No, mit álldogáltok itt? — kiáltott a leánykákra.
— Jertek, segítetek rajtam.

— No, mit álldogáltok itt?

— Hát mi történt kigyelmeddel? — kérdezték a leánykák.

— Nem látjátok, ostobák? Amint el akartam hasítani ezt a fát, a szakállam beléakadt, a hasadék

hirtelen összezsapódott s ide fogta szép fehér szakállamat.

Próbálták a leánykák mindenféleképpen, de sehogysen tudták kiszabadítani a törpe szakállát.

— Elfutok a faluba emberekért, mondotta Rózsapiroska.

— Te, ostoba! förmedt rá a törpe, hát ennél okosabbat nem tudsz kitalálni?

— Csak ne türelmetlenkedjék kelmed, csitította Hófehérke, mindjárt segíték én.

Történetesen zsebében volt a kis ollója, azzal nyissz, nyissz! lenyisszentette a törpe szakállát. Ahogy megszabadult a törpe, fölkapta a zsákját, amely ott hevert a fa mellett s amely tele volt arannyal, s ahelyett, hogy csak egy szóval is megköszönte volna a leánykák jószágát, felkapta a zsákot a vállára, rá se nézett a leánykákra, csak eltűnt a rengetegben.

— No, ez igazi fura ember, mondták a leánykák, de többet nem törődtek vele. Amint elegendő galyat szedtek, hazamentek.

Telt, mult az idő, egyszer Hófehérke és Rózsapiroska kimentek a patakra, hogy horgásszanak. Amint a patakhoz közelednek, látják, hogy a patak partján valaki, valami vergelődik, mintha bele akarna ugorni a patakba. Oda futnak s hát — a törpe volt az.

— Mit akar kelmed? kérdezte Rózsapiroska, csak nem akar a vízbe ugorni?

— De már olyan bolond csak nem vagyok, kiabált a törpe. Nem látjátok, hogy a hal akar beletántani?

Az ám, a törpe hosszú szakálla valahogy össze-gabalyodott a horoggal s annál fogva rángatni kezdette

egy nagy hal. Húzta, rángatta a horgot, de a szakálla miatt nem tudta rándítani elég erővel s ha oda nem érnek a leánykák, bizonyosan belebukik a vízbe. De a leánykák hirtelen elvágták a szakállát, kiszabadították a horogból. Hát azt hiszitek, megköszönte ezt a törpe? Dehogyan köszönte, dehogyan köszönte! Elkezdett kiabálni, szitkozódni, hogy egyebet sem tudnak, csak mindég az ő szép szakállából vágnak le, úgy segítenek rajta!

Ahogy megszabadult, fölkapott egy zsákot a nádasból, (az a zsák tele volt drága gyöngyökkel), s egy szempillantás alatt eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Telt, múlt ismét az idő, az özvegyasszony beküldötte a városba a leánykákat, hogy vegyenek tűt, cérnát, szalagot s mi mást. Egy nagy kopár pusztaságon mentek át a leánykák, azon a pusztaságon nagy, óriás sziklák voltak szerte-széjjel. Ott a sziklák felett egy szörnyű madár kerengett, aztán egyszerre csak leszállott a földre egy szikla mellé. Abban a pillanatban szörnyű sikoltást hallanak, futnak oda s hát az a nagy madár — keselyűsas volt az! — éppen fel akarja venni a törpét a hátára s vinni, ki tudja, hová, merre. Nosza, a leánykák megragadták a törpét, s addig küzdöttek a sassal, hogy az végre is eleresztette. Ahogy megszabadult a törpe s magához tért az ijedtségtől, rárivalt a leánykákra:

— Hát aztán nem tudtatok vigyázni jobban? Mind összezszaggattátok a ruhámat, haszontalanok, ügyetlenek!

Azzal felkapott egy zsákot a szikla mellől (tele volt a zsák drágakövel) s eltűnt.

A leánykák csak mosolyogtak rajta, megszokták

már a hálátlanságát, nem törődtek vele. Bementek a városba, ott elvégezték vásárjukat, aztán jöttek vissza szép csendesén. Hát amint jönnek visszafelé a pusztaságon, kit látnak megint? Ott ült egy kicsi tiszta helyen a törpe, kiürítette a zsákból a drágaköveket. A nap éppen akkor szállott le, visszasütött a drágakövekre, ragyogtak, tündököltek s a leánykák ámulva, bámulva állottak meg, úgy csudálták a ragyogó drágaköveket. Egyszerre csak felpillant a törpe, meglátja őket, rájuk kiált:

— Na, mit álltok, mit tátjátok itt a szájatokat?

Felugrott nagy mérgesen, hogy tovább állítson, de abban a pillanatban kilép az erdőből a medve, szalad feléjük szörnyű ordítással, szaladott volna a törpe is, de a félelemtől földbe gyökerezett a lába. Amikor a medve odaérkezett, a törpe összefogta a kezét, úgy könyörgött:

— Hagyd meg életemet s neked adom ezt a sok drágakövet!

De a medve nem hallgatott rá, csak rátapintott a talpával s a gonosz törpe még jajt sem kiálthatott — vége volt.

Hófehérke s Rózsapiroska is, amikor messziről látták a medvét, elszaladtak, mert nem ismerték meg az ő kedves medvéjüket, de a medve utánuk szaladt, megállította:

— Ne féljete, Hófehérke s Rózsapiroska, várjatok, veletek megyek én is.

A leánykák megismerték a hangjáról, megálltak, s ím, amint a medve közelükbe ért, nem volt az már medve! Hirtelen levetette magáról a medvebőrt s színarany gúnyába öltözött, deli, szép királyfi állott előttük. Mondta a leánykáknak:

— A király fia vagyok én, de ez az istentelen törpe, aki a kincseimet ellopta volt, megvarázsolt, medveként kellett élnem az erdőben, míg kezem közé nem került s ki nem nyomtam belőle a gonosz lelkét.

Még aznap eljegyezte a királyfi Hófehérkét, a testvére meg Rózsapiroskát. Az anyjukat s a két rózsafát magukkal vitték a királyi palotába, volt ott aztán lakodalom, hét országra szóló. A rózsafácskákat elültették az ablakuk előtt s nyílt minden esztendőben fehér rózsá, piros rózsá, nyílik most is — aki nem hiszi, menjen oda s nézze meg!

A párjanincs szép királykisasszony.

(Orosz mese.)

Volt egyszer egy cár s annak felesége s egyetlenegy fia. Egy-két napos volt még a gyermek, de szörnyen sírós: egy sereg dajka volt körülötte, folytonosan ringatták-rengették, csicsísgatták, de ha egyszer sírni kezdett, nem voltak képesek elhallgattatni. Sorba dültek ki a dajkák mellőle. Egyszer azután az egyik dajka beszaladt a cárhoz és mondotta neki:

— Gyere, nagy cár, gyere, ringasd el a fiacskádat, mi nem vagyunk rá képesek.

Szaladott a cár, elkezdette ringatni a bölcsőt s dúdolgatta magában:

— Aludj, fiacskám, édes fiacskám, aludj, aludj! Nőjj nagyra, szépre, majd azután a feleséged lesz a párjanincs szép királykisasszony, aki három anyának a leánykája, három nagyanyának az unokája és kilenc testvérnek a hugocskája!

A cárevics azonnal elaludott, három teljes napig meg sem mozdult, aludott szépen, csendesen. De amikor felébredett, olyan keservesen sírt, hogy a dajkák hiába csicsísgatták, hiába ringatták-rengették, nem tudták elaltatni. Megint szaladott az egyik dajka a cárhoz.

— Gyere, nagy cár, gyere, siess. Altasd el a fiacskádat! — Jött a cár, rengette, ringatta a bölcsőt s dudolgatta magában :

— Aludj, édes fiam, aludj. Nőjj nagyra, szépre ; azután a feleséged lesz a párjanincs szép királykisasszony, aki három anyának a leánykája, három nagyanyának az unokája, kilenc testvérnek a hugocskája !

A cárevics ismét elaludott és három napig meg sem mozdult. Aludott szépen, csendesen. Amikor aztán felébredett, megszólalt s mondotta a cárnak :

— Apácskám ! Add rám áldásodat, mert én elmegyek messze földre világot látni.

— Mit gondoltál, fiacskám, hiszen még csak kilenc napos vagy ! — mondotta a cár.

— Add rám áldásodat, mert akár adod, akár nem, én megyek.

— Hát csak eredj, fiam, legyen rajtad Isten áldása ! — mondotta a cár.

De akkor már a cárevics szép nagy fiú volt. Aki látta, megcsudálta, nem hitt a szemének.

Elbúcsuzott apjától, anyjától, mindenkitől, aztán elindult a cárevics, hogy megkeresse a párjanincs szép királykisasszonyt. Amint ment, mendegélt, találkozott egy öregemberrel.

— Hova mégy, fiacskám ? — kérdezte az öregember. — Szabad akaratból mégy, vagy kényszerűségből ?

— Semmi kedvem arra, hogy veled beszélgessek ! — felelte a cárevics. De amint egy-két lépéssel tovább haladott, megbánta nyers beszédét, visszafordult az öregemberhez s mondotta neki :

— Várj, nagyapácskám, várj ! Mit is kérdeztél te tőlem ?

— Azt kérdeztem, hogy szabad akaratból indul-tál-e útnak, vagy kényszerűségből?

— Félig szabad akaratból, félig kényszerűségből, — felelte a cárevics. — Mikor még bölcsőbeli gyermek voltam, az apám azzal altatott el, hogy enyém lesz a párjanincs szép királykisasszony, aki három anyának a leánykája, három nagyanyának az unokája s kilenc testvérnek a hugoskája.

— Szép, szép, — mondotta az öregember — hanem gyalogszerrel nem érsz te el ahhoz a párjanincs szép királykisasszonyhoz. Messze, igen messze lakik az ide.

— Hát hol lakik? — kérdezte a cárevics.

— Az aranyországban, a világnak a végén.

— Hát hogyan juthatok én oda? Hol találhatok én magamnak való csikót, amely odavigyen?

Mosolygott az öregember:

— Hol találhatsz? Hát nincs az apádnak elég lova? Eredj vissza! Van otthon harminc egyforma ló, s parancsolt meg a lovásznak, hogy hajtsa ki azt a harminc lovat a Kéktengerre. Amelyik ló legmesszebb megy be a tengerbe, akkor, amikor éppen nyakáig ér a víz, s nagyot csendül a hab, akkorát, hogy a csendülés a tenger egyik partjától a másik partjáig hallik: azt a lovat, amikor visszajön, fogd meg, nyergeld fel, azzal indulj az aranyországba.

— Köszönöm a jó tanácsot, nagyapácskám! — mondotta a cárevics, s úgy tett, amint az öregember tanácsolta. Hazament, még egy éjjel otthon aludott, másnap reggel a harminc lovat kihajtotta a Kéktengerre. Azt a lovat, amelyik a legbeljebb ment a tengerbe, amikor visszajött, megfogta, felnyergette, s felült reá. Ahogy a kapún kiértek, megszólalt a ló:

— Fordulj le a földre, cárevics, hadd lépek rád háromszor !

A cárevics lefordult a ló hátáról, de a ló csak kétszer lépett rá és mondta :

— Mégis sok volna háromszor rád lépnem, mert akkor olyan nehéz lennél, hogy kettőnket a föld nem bírna el.

A cárevics visszaült a lóra és azzal elvágattak. Egész nap vágatott a ló, szélnél sebesebben, még a gondolatnál is sebesebben. Amikor aztán esteledett, alkonyodott, a félhomályosságban valami épületfélét pillantott meg a cárevics. — Vajjon mi lehet ez ? — kérdezte magában. — Kunyhó-e, torony-e, ház-e ? — Nem tudta kivenni. Odament az épülethez, a lovát megkötötte a kapu rézgyűrűjéhez, ő pedig belépett az udvarba. Ahogy belépett, egy öregasszony állott előtte. Üdvözölte az öregasszonyt, az fogadta nyájasan s marasztotta :

— Maradj itt, fiam, éjszakára ! Hova indultál ?

— Ne kérdezd ezt most, öreganyám. Előbb adj ennem-innom, hagyd, hogy lefeküdjem. Éhes is vagyok, szomjas is vagyok, igen fáradt vagyok ; majd azután kérdezősködhetsz.

Bement az öregasszony házába, az meg mindjárt készített jó vacsorát, vetett neki jó puha ágyat. Hamarosan megvacsorázott, aztán lefeküdt az ágyba a cárevics s mondta :

— Na, öreganyám, most már kérdezhetsz.

— Hát, hova indultál, édes fiam ?

— Anyácskám, amikor én kicsi gyermek voltam, az édes apám, a cár, azzal ringatott el, hogy a párjánincs szép királykisasszony lesz a feleségem, aki három

anyának a leánykája, három nagyanyának az unokája s kilenc testvérnek a hugocskája.

— Hej, fiam, — mondotta az öregasszony — hetven esztendő vagyok; de a párjanincs szép királykisasszonyról soha sem hallottam. Talán a néném tud róla. Egy napi távolságra lakik ide. Majd reggel menj hozzá, addig csak aludjál. A reggel okosabb, mint az este.

A cárevics lefeküdt, elaludott szépen, egész éjjel meg sem mozdult, aztán jókor reggel felkelt, megmosakodott, a lovát felnyergelte; elbúcsuzott az öregasszonytól, azután elvágatott hegyeken, völgyeken, erdőkön, mezőkön át. Amikor esteledett, alkonyodott, a félhomályosságban ismét valami épületfélét pillantott meg. De nem tudta, ház-e, palota-e, amit lát. Közelébe vágatott: ház volt az is. Nagy kapuja volt, a kapun ezüst gyűrű, ahhoz kötötte a lovát, azután belépett az udvarba. Éppen az udvaron állott egy öregasszony.

— Pfuj, pfuj, még sohasem szagoltam orosz csontot! — mondotta az öregasszony. — Hogy kerültél te ide?

— Majd megmondom, édes öreganyám. Előbb azonban adj ennem, innom s vess nekem jó ágyat, mert éhes vagyok, szomjas vagyok s igen elfáradtam.

Az öregasszony mindjárt vacsorát készített, jól megvendégelte a cárevicset, ágyat is vetett neki, azután kérdezte:

— Na, fiacskám, hát honnét vezérelt ide az Isten?

— Anyácskám, amikor még kicsi gyermek voltam, édes apám, a cár, azt mondotta, hogy a párjanincs szép királykisasszony lesz a feleségem.

— Hej, fiam, — mondotta az öregasszony — nyolcvan esztendő vagyok, azóta itt lakom folyton

ebben az erdőben, de hírét sem hallottam a párjanincs szép királykisasszonynak. Hanem van nekem egy idősebb néném, annak a szolgálatában vannak az erdő vadjai, a levegő madarai, a vizek halai. Ami csak ezen a világon van, ezek mindenről tudnak. Most csak feküdj le szépen, aludjál, reggel menj tovább. A reggel okosabb, mint az este.

A cárevics lefeküdt, aludt szépen; reggel korán felkelt, megmosakodott, a lovát felnyergelte, elbúcsuzott az öregasszonytól. Vágtatott hegyekenvölgyeken át s meg sem állott, amíg nem esteledett, alkonyodott. Akkor megint egy házhoz ért. Annak a háznak rengeteg nagy kapuja volt, azon a kapun aranygyűrű. Idekötötte a lovát, azután bement, hogy szállást kérjen éjszakára. Ott állott az udvar közepén egy öregasszony és rákiáltott a sötétségben:

— Ki jött ide? Arra sem vagy érdemes, hogy vasgyűrűhöz kösd a lovadat, nemhogy aranyhoz kösed!

— Jó anyácskám, — mondotta a cárevics — ne haragudj, inkább eloldom a lovamat s valahova más-hova kötöm!

— Hát csak maradjon a lovad, gyere be, nem akarok én semmi rosszat. Csak azt mondd meg: honnét jöttél, mióta jöttél, s merre szándékozol?

— Hej, anyácskám, hiszen majd elmondom én azt, hanem reggel óta egy befaló falás nem sok, annyit sem ettem, egy csepp vizet nem ittam. Éhes vagyok, fáradt vagyok, adj nekem előbb vacsorát, azután majd mindent elmondok.

Adott neki az öregasszony vacsorát, vetett jó puha ágyat, akkor azután elmondotta a cárevics, hogy mivel altatta őt el az apja, amikor gyermek volt.

— Hej, fiam, fiam ! Kilencven esztendőös vagyok, mióta megszülettem, itt lakom ebben az erdőben, de a párjanincs szép királykisasszonynak még hírét sem hallottam. Hanem csak feküdj le, aludjál, majd reggel elészólitom én az állataimat, valamelyik csak tud a párjanincs szép királykisasszonyról.

Lefeküdünt a cárevics, aludott szépen, csendesen.

Reggel, amikor felkelt, felkelt az öregasszony is, kiállott az udvar közepére s csengő hangon kiáltotta :

— Halak, halak ! Gyertek ide mind !

Abban a pillanatban háborogni kezdett a Kék-tenger, zajgott, hullámozott, kicsapott a medréből, azután megint visszacsapott és rengeteg sok hal maradt a szárazföldön, a kapu előtt. Kérdezte az öregasszony :

— Hallottatok-e ti a párjanincs szép királykisasszonyról, aki három anyának a leánykája, három nagyanyának az unokája és kilenc testvérnek a hugoskája ?

— Nem, sohasem hallottunk ! — felelték a halak mind egyértelemmel.

Akkor újra kiáltott az öregasszony :

— Erdő vadjai, gyertek ide !

Egyszeribe megmozdult az erdő, s amennyi vad volt benne, mind ott termett az öregasszony előtt. Kérdezte ezeket is :

— Hallottátok-e hírét a párjanincs szép királykisasszonynak ?

— Soha, de soha nem hallottuk ! — felelték egyértelemmel az erdő vadjai.

— Gyertek ide, levegő madarai ! — kiáltott az öregasszony.

Még az ég is elfeketedett, annyi madár szállott le egyszerre a magas levegőégből.

— Hallottátok-e híret a párjanincs szép királykisasszonynak?

— Soha, de soha nem hallottuk! — felelték a madarak is egyértelemmel.

Az öregasszony megfogta a cárevics kezét, bevette a házába. Szomorú volt maga is, de még szomorúbb a cárevics.

— Látod, fiam, látod, még ezek sem hallották a párjanincs szép királykisasszonynak a híret! — De alig léptek be a házba, egyszerre csak jött nagy szárnycsattogással, hogy csakúgy zúgott-búgott bele a levegő, a Mogol madár. Leszállott a ház elé.

— Hol voltál, — kérdezte az öregasszony — hogy olyan későn értél ide?

— Ott voltam a párjanincs szép királykisasszonynál, — felelte a Mogol madár. — Éppen templomba készült, én díszítettem fel a ruháját.

— Na, ez jó, — mondotta az öregasszony — ez majd téged elvisz, cárevics, ne búsulj. Hallod, — fordult a Mogol madárhoz az öregasszony — ezt a fiút elviszed a párjanincs szép királykisasszonyhoz!

— Jó szívvel, — mondotta a Mogol madár — hanem ugyancsak el kell látni magunkat ennivalóval, mert messze útra megyünk!

— Mennyi hús kell? — kérdezte a cárevics.

— Bizony kell 120 font hús és egy hordó víz.

A cárevics ökröt vásárolt, levágatta, azután egy hordót megtöltetett vízzel, a húst is, a vizet is rátette a madár hátára, akkor ment a kovácshoz, csináltatott egy hosszú vaslándsát, aztán elbúcsuzott az öregasszonytól s felült a Mogol hátára. A lovat ott hagyta az öregasszonynál; rábízta, hogy őrizze, amíg visszatér.

Felszállott a Mogol madár a magas levegőégbe, repült erdőkön, tengereken át s amint repült, visszavisszafordította a fejét. A cárevics pedig egy-egy nagy darab húst rákötött a lándsára, odanyújtotta. Már csak egy darab hús volt, félt a szegény cárevics, vajjon mi lesz most, ha az is elfogy? Mondta a Mogolnak:

— Mogol madár, Mogol madár! Szállj le a földre, mert mindjárt nem lesz, amit egyél.

— Mit gondolsz, cárevics? Rengeteg erdő van itt alattunk és szörnyű süppedős mocsár. Ha itt leszállunk, innen soha ki nem kerülünk.

Odaadta az utolsó darab húst is a Mogol madárnak, aztán a madár csak repült, repült tovább. Még mindig nem szállhatott le.

— Adj húst! — kiáltott vissza a Mogol madár.

Mit volt mit nem tenni szegény cárevicsnek, kivágott a combjából egy darab húst, azt nyújtotta elé. Amikor aztán azt is megette a Mogol madár, megcsattogtatta a szárnyát, hogy rengeteg szél kerekedett belé s a következő pillanatban leereszkedett szép csendesen a földre. Gyönyörű szép selyemrét volt, ahova a Mogol madár leszállott. Tele volt ez a selyemrét csupa kék virággal. A cárevics leszállott a madárról, elindult, de szörnyen sántított.

— Hát te miért sántalsz, cárevics? — kérdezte a Mogol.

— Én bizony azért, Mogol madár, mert az utolsó falatot a combomból vágtam ki.

— Bizony, ha a combodból, nesze! — s kiköpte a szájából a cárevics combját, visszatette a helyére. Azután ráfujt, megint ráköpött s a cárevics combja visszaforrott a helyére.

— Na, cárevics, ihol a város. Én itt majd várlak

téged. Te csak menj be bátran; ott lakik a párjanincs szép királykisasszony. Előbb azonban feküdj le szépen, pihend ki magadat, aludjál. Majd reggel, amikor a harangok megkondulnak, felébredsz, menj a templomba, ott meglátod a párjanincs szép királykisasszonyt.

Lefeküdt a cárevics, elaludott, s amikor aztán reggel megkondultak a harangok, költötte, ébresztgette a Mogol madár, de a cárevics meg sem mozdult. Csipkedte a csőrével, rugdosta a karmával: hiába! Meg sem mozdult. Egész délelőtt nem ébredett fel. Aztán délben megint megkondultak a harangok a déli litániára, akkor nagynehezen felébredett a cárevics. Hirtelen felugrott, megmosakodott, szépen felöltözött, sietett a templomba, belépett, meghajtotta magát négy felé, azután még egyszer a párjanincs szép királykisasszony előtt. Akkor szépen a leány mellé állott s egymás mellett állva imádkoztak. Amikor a litániának vége volt, a cárevics szépen kijött a templomból, körülnézett s hát éppen akkor jön a Kéktengeren egy hajó, ebből a hajóból kiszállott hat vitéz. Azért jöttek, hogy megverekedjenek a párjanincs szép királykisasszonyért. Amint a hat vitéz meglátta a cárevicset, gúnyosan szóltak rá:

— Hát ez a parasztfickó mit akar itt? A párjanincs szép királykisasszonynak még a kisujjára sem érdemes!

De hiszen ezt csak egyszer mondták, másodszor nem, mert a cárevics szörnyű haraggal felemelte az öklét, egyet sujtott, s három vitéz esett el abban a pillanatban. Azután megint felemelte az öklét, sujtott másodszor is, s megint három vitéz esett le a porba. Akkor aztán visszament a Mogol madárhoz.

— Na, cárevics, láttad-e a párjanincs szép királykisasszonyt ?

— Láttam, láttam és el sem is felejttem soha.

— Hát akkor csak feküdj le, pihend ki magadat, reggel majd felébresztlek, ha megkondítják a harangot.

Lefeküdt, elaludott, hanem mikor reggel megkondultak a harangok, hiába ébresztgette, költögette, csipkedte, rugta a Mogol madár, nem tudta felébreszteni, olyan mélyen aludott. Aludt délig, akkor ismét megkondultak a harangok a déli litániára. A cárevics felébredett, hirtelen felugrott, megmosakodott, felöltözött és szaladott a templomba. Ott találta ismét a templomban a párjanincs szép királykisasszonyt, melléje állott, a királykisasszony ránézett, elpirult, de nem szólt semmit, csak szép csendesen imádkozott. Imádkozott a cárevics is.

Mikor a litániának vége volt, egymás mellett mentek ki a templomból, de ahogy kilépett a templomból a cárevics, íme megint jött egy hajó a Kéktengeren s a hajóból kiszállott most tizenkét vitéz. Ezek is megnézték gúnyosan a cárevicset és mondták :

— Hát ez a parasztfickó mit akar itt ? Hisz még a kisujjára sem érdemes a párjanincs szép királykisasszonynak !

Szörnyű haragra lobbant a cárevics, öklét felemelte, közibök sujtott és egyszerre hat vitéz harapott a fűbe. Aztán ismét felemelte az öklét, közéjük sujtott s a másik hat vitéz is a fűbe harapott. Azzal visszament a Mogol madárhoz.

— Na, cárevics, láttad-e a párjanincs szép királykisasszonyt ?

— Láttam, láttam s el sem is feledem soha, amíg élek !

— Hát csak aludjál, majd reggel fölkeltek, amikor a harangok megkondulnak.

Elaludott a cárevics, reggel megkondultak a harangok, ébresztgette a Mogol madár, de hiába : nem volt képes felébresztteni. Mikor azonban a déli harangszó megkondult, akkor felébredett magától, hirtelen felugrott, megmosakodott, felöltözött és szaladva szaladott a templomba. Most már üdvözölte a leányt. Megfogta jobb kezét, úgy állottak egymás mellett, úgy imádkoztak. Mikor a litániának vége volt, szépen kijött a templomból, de íme, ismét jött egy hajó a Kék tengeren s a hajóból most 24 vitéz szállott ki. Azok is gúnyolódva, mosolyogva nézték a cárevicset s mondták neki :

— Oh, te parasztkölyök, te ! Mit akarsz itt ? Talán bizony a párjanincs szép királykisasszonyért jöttél ? Hisz még a kisujjára sem vagy érdemes !

Egyszeribe körülfogták a cárevicset és el akarták vinni a párjanincs szép királykisasszonyt. De a cárevics fölemelte az öklét, ismét közéjük sújtott, s egyszerre tizenkét vitéz harapott a fűbe. Akkor ismét fölemelte az öklét, ismét közéjük sújtott : másik tizenkét vitéz is a fűbe harapott. Most pedig szép gyöngén megfogta a párjanincs szép királykisasszony a cárevics kezét, elvezette a palotájába, aztán asztalt terítettett, arra hordatott mindenféle drága ételt és italt, leültette az asztal mellé s mondtatta neki lelkes szóval :

— Te vagy az én mátkám, cárevics. Feleséged leszek !

Még ott mindjárt megtartották a lakodalmat. Lakodalom után a cárevics lefeküdt s mondtatta a párjanincs szép királykisasszonynak :

— Most pedig hagyj engem magamra, teljes kilenc napig aludni fogok. Senki engem meg ne háborítson.

Hiába is próbálsz felkelteni, úgysem ébredek fel. Majd felébredek magamtól, amikor eljön az ideje.

— Soká lesz az, cárevics, — mondotta a felesége. Mi lesz addig velem?

— Sokáig, vagy nem sokáig : nem tesz semmit, — mondotta a cárevics. — Most aludnom kell.

Lefeküdt s kilenc nap és kilenc éjjel aludott.

Hej ! hanem aközben mi történt ? Egyszerre csak ott termett a palotában a világhíres csontvázkirály. Csupa csontváz volt ez az ember. Igazi szörnyeteg. S ez a csontvázkirály, mire felébredett a cárevics, elrabolta a feleségét. Kereste szegény cárevics mindenfelé a palotában, az udvaron, a kertben : nem találta. Amint járt-kelt, bolyongott szegény, egyszerre csak találkozott egy öregasszonnyal.

— Hej, cárevics, — mondotta az öregasszony, — itt hiába ne is keresd a feleségedet ! Eredj a csontvázkirály országába. Ott van ő szomorú rabságban.

Elindult nagy búsán a cárevics, ment, mendegélt hetedhét ország ellen, hegyeken, völgyeken, erdőkön, mezőkön át. Addig meg nem állott, míg a csontvázkirály országába nem ért; a csontvázkirály országában is az ő városába. Ottan bement egy házba, abban a házban lakott egy öregasszony ; szállást kért tőle.

— Mért vagy olyan szomorú, cárevics ? — kérdezte az öregasszony.

— Azért vagyok, öreganyám, mert mindenem volt és most semmim sincs már ! — Aztán elmondta, hogy mi történt vele. — Hej, ha még egyszer láthatnám az én feleségemet ! — sóhajtozott a cárevics.

— Hát csak fekj le és aludjál ! — mondotta az öregasszony. — Holnap reggel háboruba megy a csontvázkirály, akkor majd elmehetsz a feleségedért.

A cárevics lefeküdt, de nem jött álom a szemére, egész éjjel nem aludott. Jókor reggel felkelt és ment egyenesen a csontvázkirály palotájába, kopogtatott a kapun. Hát édes Istenem, a párjanincs szép királykisasszony nyitotta ki a kaput! Sírva borult a nyakába, aztán felmentek a palotába, ottan leültek egy asztal mellé s keseregtek, panaszkodtak, kiöntötték szívük bánatát.

— Hiába minden, a csontvázkirálytól nem szabadulok én meg soha. Mert a csontvázkirály halhatatlan ember. Hiszen, ha tudnám, hol van a halála! — kesergett az asszony.

— Kérdezd meg, — mondotta a cárevics.

— Jó, meg is kérdezem.

Ahogy hazajött a csontvázkirály, az volt az első szava:

— Orosz szagot érzek, bizonyosan itt volt a cárevics.

— Ugyan, mit gondolsz, — mondta az asszony — hiszen ott maradt a rengeteg erdőben, bizonyosan összeszaggatták a vadak.

— Aztán leültek vacsorázni. Vacsora közben elkezdte cirókálni-morókálni az asszony a csontvázkirályt és kérdezte:

— Ugyan bizony, hol van a te halálod?

— Te ostoba asszony, te! Mit akarsz tudni? Be van kötve a seprűbe.

Jókor reggel elment a csontvázkirály, a cárevics pedig visszajött a feleségéhez és a mikor megtudta, hogy a csontvázkirály halála a seprűbe van kötve, arannyal behintette, aztán elment. Estére meg visszajött a csontvázkirály.

— Hej, asszony, asszony ! — ez volt az első szava,
— orosz szagot érzek ! Bizonyosan itt volt a cárevics !

— Ugyan, hogy gondolsz ilyet ! Te bizonyosan átnyargalsz egész Oroszországon, azért érzed az orosz szagot. Hogy lehetne itt a cárevics, mikor ott maradt a rengeteg erdőben, ahol bizonyosan felfalták szegényt a vadállatok.

Aztán leültek a vacsorához. Az asszony ült a székre, a csontvázkirály a padra s hát egyszerre csak meglátja az aranyozott seprűt.

— Mi ez ?

— Óh, halhatatlan csontvázkirály, látod, mennyire tisztellek, milyen drága vagy te nékem. Még a halálod is kedves : bearanyoztam.

— Ostoba asszony ! — nevetett a csontvázkirály, hiszen csak tréfa volt ! Az én halálom az ajtófélfában van.

Na jó. Másnap ismét elment az csontvázkirály, a cárevics pedig visszajött. Mikor megtudta, hogy az ajtófélfában van a csontvázkirály halála, azt aranyozta meg.

Jön haza este a csontvázkirály s megint az volt az első szava :

— Orosz szagot érzek, bizonyosan itt volt a cárevics.

— Mit gondolsz, hiszen ott maradtott a rengeteg erdőben, bizonyosan felfalták a vadak.

Vacsorához ültek, a csontvázkirály körülnézett és látta, hogy csakugy ragyog az ajtófélfá.

— Mi ez ? — kérdezte a csontvázkirály.

— Látod, látod, csontvázkirály ! Mennyire tisztellek én téged ! Még a halálod is kedves nekem, azért aranyoztam be az ajtófélfát.

— Ostoba asszony, ostoba asszony! Hiszen az csak tréfa volt! Az én halálom egy tojásban van. Az a tojás pedig egy kacsában, a kacska pedig egy fatönkben, az a fatönk pedig a tengeren úszik.

Másnap a csontvázkirály ismét elment háborúba s jött a cárevics. Mondta neki az asszony:

— Na, most már mégis csak megtalálom a csontvázkirály halálát! Azt mondotta: egy tojásban van, az a tojás pedig egy kacsában, az a kacska pedig egy fatönkben és az a fatönk a tengeren úszik. Ime, adok neked kenyeret, kalácsot, minden jót, vidd magaddal, mert ki tudja, meddig jársz oda.

Elindult a cárevics, ment, mendegélt, hegyeken, völgyeken, erdőkön, mezőkön által. Addig ment, mendegélt, hogy amit magával vitt, minden elfogyott. Szörnyen megéhezett. Nézett erre, nézett arra, ha valami ennivalót találna. Egyszer csak látja, hogy fenn a magas levegőégben repül egy ölyvmadár. Fogta a fegyverét, megcélozta az ölyvet. De az ölyv lekiáltott neki:

— Ne lőjj meg, cárevics, mert bizony mondom neked, hogy, ha bajba kerülsz, nagy hasznomat veszed. — A cárevics nem lőtte meg az ölyvet. Ment tovább s amint ment, mendegélt, szembe jött vele egy medve. Mondotta a cárevics:

— Na, Miska, meg kell halnod, mert szörnyen éhes vagyok!

— Ne ölj meg, cárevics, mert még nagy hasznomat veheted. — Nem ölte meg a medvét sem. Tovább ment, mendegélt, elérkezett a tenger partjára. A tengernek a szélén ott uszkált egy csuka.

— Na, éppen jókor jössz, csuka! — mondotta a cárevics. — Ebbe a helybe meglőlek s megeszlek.

— Ne lőjj meg, cárevics, mert bizony mondom, még nagy hasznomat veszed.

Nem bántotta a cárevics a csukát sem, hagyta, hogy visszaússzon a tengerbe, a tengernek a közepébe; ő meg ottan állt, álldogált, nézett jobbra, nézett balra. Hát Uram, Teremtőm, egyszerre csak megmozdul a tenger. Zuhogott, kavargott, kicsapott a partra. A cárevics megfutamodott, szaladott a tenger elől magas hegynek oldalába, ottan állott egy ágas fa, arra hirtelen felmászott, hogy el ne lepje a tenger. De amint felmászott a fára, a tenger vize szép csendesen visszaereszkedett s ím, a szárazföldön ott maradtott egy fatönk. Abban a pillanatban ott volt a medve s szót se szolt, csak megragadta a fatönköt, szerteszagatta, akkor a fatönkből kiröppent egy kacska, felszállott a magas levegőébe. De ím, jött az ölyv is. Utána a kacsának! Megragadta s darabokra szaggatta. S ím, kiesett a kacsából egy tojás. Egyenesen belé a tengerbe. De ott volt ám a csuka! Kifogta a tojást, úszott vele a tenger partjára és általadta a cárevicsnek. Az meg szépen a zsebébe tette a tojást és ment vissza a csontvázkirály palotájába. Felment egyenesen a palotába, s ámbátor ott volt a csontvázkirály, megölelte, megcsókolta a feleségét. Rárivallt a csontvázkirály:

— Hát te mit akarsz, cárevics? — Talán bizony el akarod venni ezt az asszonyt? Mindjárt szörnyű halálnak halálával halsz meg!

— Elraboltad az én asszonyomat, — mondotta a cárevics, — de most kezemben a halálad! — S kivette a tojást a zsebéből és mutatta a csontvázkirálynak. És ím, abban a pillanatban elhomályosodott a csontvázkirály szeme. Legyengült, elerőtlenedett. A cárevics tör-

ténetesen egyik kezéből a másikba tette a tojást s hát abban a pillanatban a csontvázkirály a szoba egyik sarkából a másik sarkába szaladott, de úgy szaladott, hogy beleütődött a feje. Ahogy ezt meglátta a cárevics, nagy gyorsan dobta egyik kezéből a másikba, meg vissza a tojást, a csontvázkirály pedig esze nélkül szaladott a szoba egyik sarkából a másikba, össze-vissza, mígegyszer csak összeesett, lerogyott, meghalt szörnyű halállal.

Hej Istenem, volt öröm! A cárevics mindjárt befogott hat lovat aranyos hintóba, egy zsákot megraktak arannyal-ezüsttel, azt feltették a hintóba, aztán elindult a feleségével haza, az apjának az országába.

Ütközben betértek ahhoz az öregasszonyhoz, aki nek a halak, madarak s mindenféle vadak a szolgálatában állottak. Akinél a cárevics hagyta az ő lovát. Hej, de örült a cárevics, amikor a lovát meglátta! Megajándékozta gazdagon az öregasszonyt arannyal-ezüsttel; annyit adott, hogy még kilencven esztendeig élhetett belőle. Aztán futárt küldött az apjához, hogy jelentse: jön a fia, még pedig a feleségével, a párjánincs szép királykisasszonnyal. Még haza sem ért a futár jóformán, már otthon volt a cárevics a feleségével. Volt öröm otthon!

— Ihol, édesapám, hazajöttem, elhoztam a párjánincs szép királykisasszonyt!

Bezzeg, a cárnál nem kellett sokáig főzni a sört, égetni a pálinkát: volt ott minden bőviben. Mindjárt megtartották a lakodalmat, rengeteg sok hordót gurítottak ki az utcára, tele voltak azok mindenféle jó italokkal: ihatott belőle boldog, boldogtalan, amennyi csak belefért. Én is ott voltam, mézet és sört ittam, de mind lefolyt a szakállamon, egy csepp sem be a szájamon.

Bella-Flór hercegnő.

(Spanyol mese.)

Réges-régen élt egy ember, s annak volt két fia. Az egyik, amikor felcseperedett, elment világot látni, s teltek, multak az évek, senki semmi hírt nem hallott róla, azt hitték, hogy talán meg is halt. Az apjuk is lassan-lassan megöregedett, aztán meg is halt, s ráhagyta egész vagyonát a kisebbik fiára, aki ezentúl egyedül gazdálkodott a birtokon. Egyszer, amikor jó haza, látja, hogy a szobában egy idegen ember áll, s nézeget jobbra-balra, mintha nem ismerné meg a házat. Amikor a fiatal legény bejött, megkérdezte tőle az idegen :

— Elfelejtettél engem ?

— Nem felejtetek el olyan valakit, akit nem is ismertem soha, — felelte barátságatlanul a legény.

— Én vagyok a te rég elvándorolt testvéred, — válaszolta az utas, — s egy krajcár nélkül tértem haza. Itt hallottam a faluban, hogy meghalt az édesapánk, Isten nyugosztalja szegényt.

— Már hat hónapja meghalt, — felelt a gazdag legény, — s rád hagyott egy vén fakoporsót, ott van most is a padlás tetején. Jobb lesz, ha sok fecsegés helyett az után nézel, mert én ugyan nem töltöm veled

a drága időmet! — Azzal megfordult, s otthagytta a szegény embert a házban.

Mit volt mit tenni, felkapaszkodott a padlásra a szegény vándor, s hát ott csakugyan megtalálta a fakoporsót, de az olyan rozoga volt, hogy alig tartotta össze egy-két szeg a deszkáit.

— Minek ez az ócska koporsó nekem? — mondotta magában. — Legfeljebb tüzet rakhatok belőle, egyébre úgy se jó.

Le is vitte a hátán a koporsót az udvarra, elkezdte hasogatni egy fejszével, s hát, amint hasogatja, egyszerre egy kis titkos rekeszt lát benne, azt mindjárt kinyitja, s egy írást talál benne. Nézi, nézi, jobbról-balról a papírt, hát látja, hogy adóslevél, amely az apja nevére szólt s egy gazdag ember volt az adós. Zsebredugta hamar az írást, szaladt vele a bíróhoz, mutatja neki, s hát az azt mondja, hogy attól az embertől ugyan hiába kéri a pénzét, mert az apjának se akarta semmiképpen megfizetni az adósságát. Nem sokat törődött José (mert így hívták a szegény embert) evvel a beszéddel, szaladt az adóshoz, s addig fenyegette, hogy így s úgy, viszi akár a király elébe is a dolgot, hogy az nagy keservesen kifizette neki a pénzt. Bezzeg, boldog volt most José, zsebredugta a sok aranyat, többet nem is nézett az öccse háza felé, hanem elindult a szomszéd város irányában.

Amint ment, mendegélt, jön vele szembe egy szegény asszony nagy sírással. Kérdezi José tőle:

— Hát neked mi bajod, te szegény asszony?

— Nagy baj az én bajom, — felelte zokogva az asszony, — halálán van az uram, s egy kegyetlen ember, akinek pénzzel tartozik, ilyen betegen be akarja záratni a börtönbe!

— Ne búsulj, te szegény asszony, — mondta José neki, — adok én pénzt, hogy kifizesd az urad adósságát!

Bezzeg, hálálkodott a szegény asszony Josénak, s szaladt haza boldogan a pénzzel, átadta annak, akinek tartozott, s futott az urához. No, annak szegénynek többet semmire se volt szüksége, meg volt már halva, mire a felesége hazaért. Mikor José beérkezett a városba, ismét ott találta az utcán a szegény asszonyt, siratta az urát, hogy még csak el se temetheti, mert mind ami pénzt kapott, odaadta adósságba. Megsajnálta José, kifizette a koporsó árát is, s ment tovább. Erősen megfogyatkozott most már a pénze, össze-vissza három arany volt a zsebében. Gondolta magában, evvel ugyan nem jut messzire, ő bizony beáll a királyhoz szolgálatba.

Úgy is tett, ahogy elgondolta magában, elment a királyi udvarba, s ott legelőször szolgálta, de olyan ügyesen végezte a dolgát, hogy a király csakhamar lovaggá tette.

Telt, mult az idő, az ifjabbik testvér mind elpazarolta a pénzét, s olyan szegény lett, mint a templom egere. Hallotta, hogy a bátyja milyen szerencsésen járt a királyi udvarban, elment hát oda, s addig könyörgött a bátyjának, amíg az ő szavára fel nem vették szolgának.

Itt is irigy, s rosszlelkű maradt, mint amilyen azelőtt volt, s amikor megtudta, hogy az öreg, csúf király szerelmes Bella-Flór hercegnőbe, aki elmeneült előle valahová, — elhatározta, hogy azt hazudja a királynak, hogy az ő bátyja tudja, hová bujdosott a hercegnő, s el is tudja hozni. Gondolta, majd karóba huzatja a király a José fejét, ha leány nélkül tér vissza.

Úgy is tett, ahogy a gonosz eszével elgondolta, felsompolygott a királyhoz, s eléadta, a mondókáját. Hej, felugrott a király nagy örömében, s szalajtott rögtön José után! Jött is az lélekszakadva, mert el nem tudta gondolni, hogy miért hivatják olyan sebbel-lobbal. Hát, alig hogy beteszi a lábát a király szobájába, mondta ez neki:

— Ebben a pillanatban rohanj Bella-Flór hercegnőért, s ha nélküle térsz haza, az életeddel játszol! — Amint ezt mondta, hátat fordított a király s ott-hagyta egyedül a teremben.

Állt, állt egy darabig nagy csudálkozással José s nem tudta elgondolni, hogy ugyan honnan is tudja ő elhozni Bella-Flór hercegnőt, mikor azt se tudja, hogy hol van? De a világ végéig még se állhatott a király szobájában, nagy búsán lement az istállóba, hogy lovat válasszon magának az útra. Nézegette a szebbnél-szebb lovakat egymásután, olvasgatta le a nevüket az aranytábláról, mert abba volt mindegyiké belevésve, de egyik se tetszett neki, s már végire ért az istállónak, mikor egy öreg fehér ló feléje fordította fejét, s így szólt hozzá suttogva:

— Válassz engem s minden jóra fordul!

José nem is gondolkodott a dolgon sokat, rátette a nyeret a fehér lóra, kivezette az istállóból, ráugrott s elindultak. Ott volt a kemence előtt három frissen sütött cipó, azt felvétette a ló Joséval, s betették a tarisnyába, úgy mentek ki a kapun. Jó messzire haladtak már, anélkül, hogy valami történt volna velük, egyszerre aztán a ló megpillant egy hatalmas hangyabolyt, ott megállott, s azt mondta Josénak:

— Morzsáld el azt a három cipót ezeknek a hangyáknak, fiam.

— Jó lenne az nekünk is, édes lovam, — felelte José, de a ló nem hallgatott a szavára, s azt válaszolta :

— Egy alkalmat se mulassz el soha, hogy jót tégy valakivel ! Add oda a cipókat !

Többet José egyet sem ellenkezett, hanem elmorzsálta a cipókat, aztán felült a lóva hátára s mentek tovább: Alig mentek ismét egy jó darabon, sziklás, meredek helyre értek, s hát ott vergődött egy hatalmas sas a vadász hálójában. Megállott a ló a sas előtt, s mondta Josénak :

— Szállj le, s szabadítsd ki azt a szegény madarat !

— Igen sokáig fog tartani, édes lovam, — felelte José, — s mikor érünk akkor a hercegnőhöz ?

— Ne törődj te avval, te csak ne mulassz el soha egy alkalmat se, hogy jót tégy valakivel, — mondotta a ló Josénak.

Leszállott hát kénytelen-kelletlen a legény, s kiszabadította a sast a hálóból, s akkor indultak ismét tovább. Amint jó darabon mentek, egy folyó partjára érnek, hát ott látnak a homokban egy kis halat, amint tátogtat nagy keservesen, s szeretne visszajutni a vízbe.

— Nem látod, édes gazdám, azt a kis halat ? — szólalt meg ismét a ló, — hiszen ha nem teszed vissza a vízbe, meg fog fulladni a homokban ?

— Nohát, mi így soha rá nem találunk Bella-Flór hercegnőre, ha minden percben megállunk, — dohogott José, — de mégis leszállott, s visszadobta a vízbe a halat.

— Ne félj, az nem idővesztés, amikor másokon segítünk, — mondotta a ló, — s avval mentek ismét tovább.

Kis idő múlva rengeteg erdő közepébe értek,

ott állott a Bella-Flór hercegnő palotája, s ő éppen mikor odaértek, etetgette a tyúkjait, kakasait.

— Egy alkalmat se mulassz el soha, hogy jót tégy valakivel!

— Álljunk meg itt az udvaron, majd én ficákolok s kelletem magam, — mondotta a ló, — hogy a hercegnő is kedvet kapjon egy kis lovaglásra. Akkor aztán, ha felült reám, ugrálni kezdek, úgy teszek, mintha le akarnám dobni a hátamról, s te mondjad neki, hogy bizonyosan azért ugrálok, mert nem szokott nő ülni rajtam, aztán kérjed, engedje meg, hogy te is felülj a háta mögé, hogy vigyázhass rá. Ha aztán te is a nyeregben leszel, egyet se búsulj, repülünk haza a király udvarába, mint a szél.

Minden úgy is történt, ahogy a ló előre megmondotta, s alig telt belé egy jó fertályóra, már vágattak, sebesebben, mint a szél, a királyi vár felé. A hercegnő rögtön látta, hogy őt bizony csúffá tették, de nem szólt egy szót sem, hanem hirtelen leoldotta a kötényt, amely tele volt csirkéknek való korpával, s egy szempillantás alatt mind leszórta a földre.

— Ó Istenem, — sikoltott most, — elejtettem mind a korpámat, kérlek, lovag, szállj le s szedd fel.

De José nem állította meg a lovat, hanem azt felelte neki:

— Lesz ott elég korpa, ahova mi megyünk! — s avval vágattak is tovább.

Nemsokára egy sűrű erdőbe értek, ott elévette Bel'a-Flór hercegnő a zsebkendőjét, elengedte s a szél felfujta a legmagasabb fa tetejére.

— Ó Istenem, — kiáltott fel — állítsd meg a lovat, s menj fel a fa tetejére a zsebkendőmért!

— Lesz ott elég zsebkendő, ahová mi megyünk, — felelte José és vágatott tovább.

Az erdőből hamarosan kijutottak s egy patakhoz értek, ott lehúzta Bella-Flór hercegnő az ujjáról az aranygyűrűjét, behajította a vízbe, s felsikoltott:

— Jaj Istenem, a legkedvesebb gyűrűm beleesett a vízbe, szálljunk le és nézzük meg, hol lehet.

De José nem állította meg most sem a lovat, hanem azt mondta :

— Lesz ott szebbnél-szebb gyűrű elég, ahová mi megyünk.

Nemsokára a palotához értek. Hát, a király már ott várta őket, de bizony a hercegnő még csak rá sem vetette a tekintetét, hamar beszaladt egy szobába s magára zárta az ajtót. Hiába könyörgött a király neki, hogy jöjjön ki, egyre azt hajtogatta, hogy csak akkor jön ki, ha elhozza neki valaki azt a három dolgot, amit elvesztett az úton. Hivatta a király ismét Josét, mert azt gondolta, ha valaki, akkor csak ő fogja tudni, hogy mit, s hol vesztett el a hercegnő. No, szegény José, amint meghallotta a király parancsát, megint bűnak eresztette a fejét, de bizony azt ereszthette, mert ha kedves volt az élete, újra vissza kellett indulnia. Legelőször is hű társához, a fehér lóhoz ment, elkeseregte a bánatát, de az megvigasztalta :

— Egyet se búsulj, édes gazdám, ülj fel a hátamra, majd csak megleszünk valahogy.

Fel is pattant José rögtön a hátára, s mentek a sebes szélnél is sebesebben, addig, amíg a hangybolyhoz nem értek. Ott megállott a ló, s azt mondta Josénak :

— Akarod, hogy megkapjad a hercegnő korpáját ?

— Hát persze, hogy akarom, — felelte José, — de hiába akarom, mert míg a világ, meg két nap, nem tudnám én azt összeszedni !

— Kiálts csak egyet a hangyáknak, ne félj, össze-

szedik azok neked, hálából, hogy jóllakattad őket !
— mondotta a ló.

Csudálkozva tekintett José a lóra, de mert okosabb dolog úgy sem jutott az eszébe, hát kiáltott a hangyáknak, s ím, alig mondta el nekik, hogy mit akar, nagy sürgés-forgás támadt közöttük, s hordták nagy buzgón mindenünnen a korpamorzsákat. José leült egy fa alá pihenni, a lova meg ropogtatta mellette a jó friss füvet, amíg csak egy jókora halom korpa nem állott előttük. Azt hamar felszedte José, bekötötte egy zsákba, felpattant a lóra és mentek tovább. Addig vágattak, amíg csak ahhoz a hatalmas fához nem értek, amelyre felröpítette a szél Bella-Flór hercegnő zsebkendőjét. Csóválta szegény José a fejét, amikor megpillantotta a fa legeslegtetején, egy vékonyka ág végén lobogni a zsebkendőt.

— Hej, ha madár volnék, — sóhajtotta, — akkor talán le tudnám hozni onnan, de ember képében sohase !

— Egyet se félj, édes gazdám — mondotta a ló, — hívd csak azt a sast, amelyiket megszabadítottál a hálóból, majd lehozza az neked a zsebkendőt.

Kiáltott is mindjárt José a sasnak, s az ott termett, egy perc mulva már hozta is csőrében a Bella-Flór hercegnő zsebkendőjét. Köszönte nagy boldogan José s felpattant ismét a fehér lóra, s addig vágattak, míg csak a patak partjára nem értek.

Már sötétedett az idő, s José alig látott az orráig, nemhogy a patak fenekén meg tudta volna találni a gyűrűt. Felsóhajtott nagy szomorúan :

— Hogy tudnám én megtalálni azt a gyűrűt, mikor azt sem tudom, hogy merre keressem ?

— Ne búsulj, — felelte a fehér ló — kiálts csak

egyet annak a hálnak, amelyiket bedobtal a vízbe, majd előhozza az mindjárt!

Csakugyan így is tett José, kiáltott a hálnak, az ott is termett, s egy szempillantás mulva hozta szájában a gyűrűt. Köszönte José, s felpattant a lóra, visszalovagolt a palotába. Hej, vitte a király nagy örömmel a hercegnő szobájához az elveszett holmikat, de bizony az most se akarta semmiképpen beereszteni, hanem azt kiáltotta ki:

— Addig az én szobám ajtaját ki nem nyitja senki, amíg azt a gazembert, aki elrabolt engem a váramból, forró olajban meg nem főzik!

A király megszorodott erre a beszédre, hogy így fizessen a José hűséges szolgálatáért, de aztán mégis maga elé hívatta, s azt mondta neki:

— Nem tehetek róla, édes szolgám, hogy így kell hűségedet meghálálnom, de Bella-Flór hercegnő azt akarja, hogy forró olajban főzesselek meg, s én az ő kívánsága ellen semmit sem tehetek.

Elbúsulta magát szegény José, lement nagy búsan az istállóba s elpanaszolta szomorú sorsát a fehér lónak.

— Egyet se búsulj, — vigasztalta meg a ló — csak ülj az én hátamra. Amikor be kell ugranod a forró olajba, én felszippantom az egyik orrlyukamon a forró olajat, s mire kieresztem a másikon, már le is hült, semmi bajod se lesz tőle.

Többet egyet se kérdezősködött José, hanem úgy tett, ahogy a fehér ló tanácsolta, s amikor az egész udvar összegyűlt, mosolygó arccal ugratott belé a forró olajba. Hát majd meghalt mindenki a nagy csudálkozástól, amikor egy perc mulva kiugrott az olajoskatlanból, de úgy megfiatalodva s megszépülve,

hogy a szemük-szájuk elállott a bámulástól. Bella-Flór hercegnő is eléjött a szobájából erre a csudála-

A király beleugrott az olajoskádba.

tos hírre, s amint meglátta a gyönyörű legényt, rögtön a nyakába borult s azt mondta :

— Én a tiéd, te az enyém, ásó, kapa s a nagy harang válasszon el minket !

Bezzeg, José se mondatta kétszer ezt magának, a király meg szertelen nagy bosszuságában beleugrott az olajoskádba, s abban a szempillantásban porrá is égett. Josét ekkor kikiáltották királlyá s még aznap megtartotta a lakodalmát Bella-Flór hercegnővel. Amikor a legnagyobb dínom-dánom folyt a palotában, ő kisurrant az istállóba, s megkérdezte a fehér lovat :

— Mondd meg most már, édes lovam, miért tettél te annyi jót velem ?

A fehér ló pedig így válaszolt neki :

— Nem vagyok én ló, hanem annak a szegény embernek a lelke, akinek az adósságát kifizetted s akit eltemettettél. Hálából tettem mindent, amit tettem, s jegyezd meg jól magadnak, hogy minden jótettnek megvan a jutalma, elébb vagy utóbb.

Azzal eltűnt a fehér ló, s José felment a palotába. Még sokáig élt boldogságban a szép Bella-Flór hercegnővel, s jóságosan uralkodott élete végéig.

Porkó király.

(Szicíliai mese.)

Volt egyszer egy király s egy királyné. Nem volt gyermekük s mindig amiatt siráncokztak, gyermekért epekedtek, de bizony hiába. Egyszer a királyné elment sétálni s amint sétált, látott egy kocát a malackáival. Felsóhajtott a királyné :

— Ó, Istenem, lám, ennek az oktan állatnak is mennyi gyereke van, csak nekem nem adott az Isten gyermeket, pedig mennyit imádkoztam ! Nem bánám én, bárcsak egy gyermekem volna, mégha malac volna is az a gyermek !

Hiszen ha ezt kívánta : kívánsága teljesedett is a királynénak. Született neki egy kis malackája.

Hej, lett nagy bánat a királyi palotában ! Nemcsak a királyi palotában, hanem az egész országban. Búsult a királyné, sírt keservesen, de aztán lassacskán megvívasztalódott s mondotta :

— Hát ez a malacka mégis csak az én gyermekem s éppen úgy szeretem, éppen olyan kedves nekem, mintha egy szép gyermek volna ! — A kebeléhez szorította a malackát, szoptatta, ápolta, dajkálta s a malacka nőtt napról-napra, mind nagyobb s nagyobb lett.

Egyszer aztán mi történt, mi nem : elég az, hogy a kis malacka elkezdett szaladgálni körül a palotában s mind azt mormogta :

— Feleséget akarok ! Feleséget akarok !
 — Ó, Istenem ! — mondotta a királyné az urának.
 — Mit csináljunk ? Hisz nem kapunk hozzá királykis-
 asszonyt ! Nincs az a leány, aki hozzámenjen feleségül.
 Mit tegyünk ? Merre forduljunk ? — kesergett, tűnő-
 dött magában a királyné. Egyszer aztán eszébe jut,
 hogy jár a palotába egy mosónő, annak van három szép

Ó, felséges királyné, hogy adjam gyermekemet egy disznóhoz ?

leánya. Megpróbálja : hátha az feleségül adná az egyik leányát az ő fiának. A királyné mindjárt el is hívatta a mosónőt s mondotta neki :

— Hallod-e, tégy nekem egy szívességet ! A fiam meg akar házasodni. A legidősebb leányodat add hozzá !

— Ó, felséges királyné, — mondotta a mosónő — hogy adjam a gyermekemet egy disznóhoz ?

— Meg kell tenned! — mondotta a királyné. — Különben is jó dolga lesz a leányodnak: királyné lesz belőle. Neked pedig mindent adok, amit a szemed, szájad kíván.

Szegény volt a mosónő, hogyne lett volna! Rábeszélte magát, elment haza s mondotta az idősebbik leányának:

— Hallod-e, leányom, a király fia meg akar házasodni. Most, ha akarsz, királyné lehetsz, mert feleségül vesz téged.

Bezzeg, hogy a leány nem szívesen lett a királyfi felesége. Dehát aztán meggondolta: sok szép ruhát kap, lesz arany, gyémánt, mindenféle ékszer, drágaság; jó dolga lesz. Azt mondta hát az anyjának:

— Jól van, édes anyám, felesége leszek.

Egyszeribe vitték a palotába, ott nagy vendégséget csaptak, három nap, három éjjel folyt folytonosan a lakodalom. Mikor aztán a harmadik nap is eltelt, mit gondolt, mit nem a királyfi: kiszaladott az udvarra, ottan egy pocsolyában meghengergőzött, aztán ismét beszaladott a palotába s hozzádörgölődött a feleségének a drága szép ruhájához. De az asszony mérgesen ellődította magától s mondotta neki:

— Ó, te utálatos állat, te, eredj, bepizskolod drága szép ruhámat! De a királyfi nem törődött vele, újra, meg újra visszaszaladott hozzá, a ruhájához dörgölődött, az asszony meg mindannyiszor ellökte magától s mindenféle csúf szavakkal illette.

Harmadik nap este a fiatal asszony bement a menyasszonyi szobába, lefeküdt. Bement a királyfi is, de várt addig, amíg a felesége elaludott, akkor aztán bezárta az ajtót, ledobta magáról a disznóbőrt s gyönyörű szép fiú lett belőle. Akkor leakasztott a

szegről egy kardot, egyet suhintott s úgy leszelte a felesége fejét, mintha nem is lett volna. Mikor aztán megvirradott, ismét visszabujt a disznó bőrébe, szaladott keresztül-kasul a palotában s mind azt mormogta :

— Feleséget akarok !

Hej, megijedett a királyné ! Vajjon mi történhetett ? Bement a menyasszonyi szobába s hát im ott feküdt a menyé fej nélkül, véresen.

— Jaj, Istenem, Istenem ! — sopánkodott a királyné. — Most már mit mondjak a szegény mosónőnek ? — A fia pedig csak folyton szaladgált, köröskörül a palotában s mind azt mormogta :

— Feleséget akarok ! Feleséget akarok !

Mit volt mit tenni a királynénak : elment a mosónőhöz, nagy sírással-rivással elkeseregte, hogy mi történt. Aztán mondotta :

— Add ide a második leányodat is, hátha az szerencsésebb lesz.

— Ó, Istenem, — mondotta a mosónő — hát én hogy küldjem halálba szívemről szakadt drága gyermekemet ?

— Meg kell tenned ! — mondotta a királyné. — Meglásd, ő majd szerencsésebben jár. Aztán halálom után az övé lesz az egész ország.

Addig beszélt a királyné, hogy a mosónő beleegyezett. Vitték fel a palotába a második leányát is, megtartották a lakodalmat : ez is tartott három teljes nap. Gyönyörű szép ruhába öltözött a menyasszony, de bizony öltöztetett, mert a disznó folyton körülötte szaladgált, mindegyre hozzádörgölődött, bepiszkolta a drága szép ruhát.

— Ó, te utálatos állat, te ! — förmedett rá a felesége — eredj innét, ne piszkold a drága szép ruhámat ! —

De ahányszor elkergette, annyszor visszajött a királyfi s újra bepizskolta a ruhát.

Harmadik nap este bement az asszony a menyasszonyi szobájába s amint elaludott, jött utána a királyfi is, lerántotta a szegről a kardot s ennek is levágta a fejét.

Reggel aztán kiszaladott a szobából, futott fel s alá a palotában, mind azt mormogta-hörögte ;

— Feleséget akarok ! Feleséget akarok !

— Jaj Istenem ! — szörnyülködött a királyné s beszaladott a menyasszonyi szobába. Hát csakugyan a második leány is ott feküdt véresen, fej nélkül.

Most már mit tudjon csinálni ? De a fia csak szaladgált tovább s folytonosan azt mormogta :

— Feleséget akarok ! Feleséget akarok !

Nem volt maradása a királynénak, harmadszor is elment a mosónőhöz, elkeseregte neki, hogy mi történt ; de azért csak kérte az asszonyt, adja oda a harmadik leányát is. Majd meglátja, hogy az szerencsésebb lesz.

— Ó, felséges királyném, hogy kívánhat tőlem ilyet ? Két gyermekemet megölte a királyfi, most a harmadikat is odaadjam a bizonyos halálnak ?

— Ne félj, ne félj, csak add ! Nem a halálé lesz. Meglásd, hogy nem lesz semmi bántódása.

Addig beszélt a királyné, hogy a szegény mosónő odaadta a harmadik leányát is.

Felvitték a palotába a leányt, felöltöztették drága szép ruhába. De olyan szép volt az a leány, szebb a holdnál, szebb a napnál, szebb a ragyogó csillagoknál. Mikor aztán ott ült az asztalnál s hozzászaladott a disznó s piszkos testével hozzádörgölődött, nem kergette el magától, hanem szépen megsimogatta, lehajolt hozzá s úgy mondogatta :

— Édes kicsi állatocskám !
Három napig tartott most is a lakodalom, a har-

Édes kicsi állatocskám !

madik nap este bement a menyasszonyi szobájába az asszony, bement utána a királyfi is, piszkosan, rondán, megint hozzádörgölözött a ruhájához. Az asszony pedig lehajolt hozzá, mondotta neki nyájasan, kedvesen :

— Gyere, csak gyere ! Csak dörgölőzz hozzám ! Nem bánom, ha piszkos lesz a ruhám : kimosom, mást veszek magamra.

Egyik ruháját a másik után vetette le, vette magára az asszony, de nem fogyott el a türelme. Folyton csak biztatgatta az urát :

— Pizskold, pizskold a ruhámat, van elég : mást veszek helyette.

Igy telt el az első éjszaka, így a második, így a harmadik. Harmadik éjjel, amikor az asszony elaludott, a királyfi levetette a disznóbőrét, lefeküdt ő is az ágyba, de mire hajnalodott, ismét felkelt, visszabujt a disznó bőrébe. A feleségének sejtelve sem volt arról, hogy mi változás történt vele.

Bemegy aztán reggel a királyné, mert nem tudta elgondolni, hogy mi történt : három napja, hogy nem mutatta magát sem a fia, sem a menyé. Azt hitte, hogy mindkettő szörnyű halált halt. S ím, ott volt a menyé is, elevenen, szépen, ott volt a fia is, de disznó képében.

Igy telt, múlt az idő. Egy este azonban a fiatal asszony nem aludott el s mikor az ura levetette magáról a disznóbőrét s látta, hogy gyönyörű szép ifjává változott, mondotta magában :

— Hát úgy ? Te nem vagy disznó ? És te nem szólsz erről ?

Azzal felnyitotta a szemét, felült az ágyban s mondotta az urának :

— Hiába titkolózol előttem, most már láttam, hogy mi történt. Hiszen te igazi ember vagy! Nem vagy te disznó!

Felelt a királyfi:

— Igazad van, de ne szólj senkinek. Mert ha szólsz valakinek, akkor el kell mennem s neked is hét esztendeig, hét hónapig kell vándorolnod, el kell szaggatnod hét pár cipőt: addig fel nem szabadulok a varázslat alól.

Az asszony megigérte, hogy nem szól senkinek. Nem is szólott sokáig, de fúrta az oldalát a titok, mégse állhatta meg, hogy ne szóljon az anyósának. Mondotta neki:

— Hej, édes, anyám, ha tudná: milyen szép ember az én uram, amikor leveti magáról a disznó bőrét!

Ahogy ezt mondotta, abban a pillanatban a királyfi eltűnt a palotából, mintha a föld nyelte volna el. Keresték mindenfelé, tűvé tették az egész palotát, az udvart, a várost, aztán az országot: nem találták sehol. Hej! sírt keservesen a fiatal királyné, nem tudta, hová legyen nagy bánatában.

— Én vagyok az oka mindennek, — kesergett magában — én kergettem világgá! Most már nekem is el kell vándorolnom, hét esztendeig, hét hónapig s hét napig folyton-folyvást mennem kell: addig őt meg nem találom.

Csináltatott magának hét pár vas cipőt s hiába marasztották, hiába mondták: maradjon ott, ne menjen világgá: elment, nem volt otthon maradása.

Ment hegyeken, völgyeken, erdőkön, mezőkön át s az első este ért egy házikóhoz. Abban a házikóban lakott egy jó öregasszony. Belépett, köszönt; az asszony fogadta szívesen, nyájasan, a kicsi királyné pedig mondta:

— Jó öregasszony, engedd meg, hogy töltsen itt az éjszakát! Úgy elfáradtam, hogy nem tudok már tovább menni.

— Ülj le, édes fiam, — mondotta az öregasszony, aztán adott neki vacsorát. Közben amíg vacsorázott, elbeszéltette: honnét jön, merre megy, mi jóban jár.

— Hát fiam, — mondotta az öregasszony — neked most a föld alatt kell tovább vándorolnod s addig kell ott maradnod, amíg éppen négy pár cipőd szerteszakad.

Búsult a szegény asszonyka, egész éjjel nem jött szemére álom. Reggel aztán, mikor búcsúzkodott, az öreg asszony adott neki egy lámpácskát, megmutatta az utat a föld alá s azzal szegény kicsi királyné elindult a föld alatt, ment, mendegélt, vándorolt négy teljes esztendőn, négy hónapon s négy napon keresztül, mindig a föld alatt. Addig ment, amíg a négy pár cipő rongyokba szakadott. Akkor aztán ismét napvilágra ért s vándorolt tovább a föld színén. S ahogy ment, mendegélt, ért egy sűrű rengetegbe, de olyan sűrű rengetegbe, hogy semmiképen nem tudott abból kijutni. Ment jobbra, ment balra s amint ment, mendegélt, látott messze-messze valami világosságot.

Egyenesen a világosság felé tartott. S amint közelébe jutott, látta, hogy egy házikó van ott. Kopogtatott a házikó ajtaján s mindjárt nyílt is az, s egy öreg ember nyitott ajtót neki. Az öreg ember pedig remete volt.

— Mit akarsz? — kérdezte a remete.

— Ó, öregapám, — felelt a kicsi királyné — szegény leány vagyok; elindultam, hogy megkeressem az uramat. S elbeszélte az egész történetét.

— Ó, szegény gyermek! — mondotta a remete. —

Még nagyon messze kell vándorolnod, én pedig nem tudok rajtad segíteni. Hanem itt az erdőben egy napi járóra lakik az én idősebbik bátyám, az talán tud valami tanácsot adni. Maradj itt éjszakára, holnap jókor reggel tovább mehetsz.

Reggel felköltötte a remete, megmutatta neki az útát s mikor elbúcsúzott, adott neki egy diót s útnak eresztette.

Ment a kicsi királyné egész nap s estére elérkezett a második remetének a kunyhájához. Annál töltötte az éjszakáját, annak is elpanaszolta az ő búját-baját.

— Ó, szegény gyermek! — mondotta a remete. — En nem tudok rajtad segíteni. Hanem egy napi járóra lakik az én bátyám, itt az erdőben, talán az adhat tanácsot.

Reggel aztán tovább ment a kicsi királyné, a remete pedig adott neki egy gesztenyét s mondotta:

— Tedd el jól, még hasznát veheted.

Egész nap mendegélt a sűrű rengetegben a kicsi királyné s estére megérkezett a harmadik remetéhez. Ennél töltötte az éjszakát, neki is elkeseregte az ő búját-baját. De az sem tudott rajta segíteni, hanem a még öregebb bátyjához igazította, aki egy napi járóra lakott az erdőben. Mikor azonban elbúcsúzott, adott neki egy mogyorót.

Negyedik nap este aztán megérkezett a legöregebb remetéhez, aki olyan öreg volt, hogy a szakálla a földet verte. Bizony megijedett tőle a kicsi királyné, olyan öreg volt. Mikor aztán elkeseregte ennek a baját, mondotta az neki:

— Hej, szegény gyermek, neked még messzire kell menned, amíg a hét esztendő, hét hónap s hét nap le-

telik! Akkor aztán érsz egy városba, ahol a királyfid
időzik. Nesze, adok neked egy varázspálcát. Éjjel
menj a királyi palota elé, üss a földre, azonnal egy
gyönyörű szép palota lesz azon a helyen. Abban fogsz
te lakni, szemben éppen a király palotájával. — Többet
nem mondott, csak megáldotta s útnak eresztette.

Nesze, adok neked egy varázspálcát.

Igy ment tovább a szegény ifjú királyné. Addig
ment, amíg a hét pár cipő szerteszakadott, míg a hét
esztendő, hét hónap s hét nap letelt. Akkor csakugyan
egy este megérkezett abba a városba, ahol Porkó király
lakott.

Porkó király már rég visszakapta az emberi alak-
ját, megszabadult a varázs alól, hanem a hű asszonyt

elfelejtette s egy szép királynénál lakott, azaz hogy az tartotta őt fogságban. Azt akarta, hogy feleségül vegye. Hallotta ezt a kicsi királyné, nagyon elkeseredett a szíve, aztán ment a királyi palota elé, ottan a földet, amint a remete tanácsolta, megsujtotta a varázs-

Az arany tyúk és csirkéi.

pálczával. Egyszeribe gyönyörű szép palota kerekedett oda. Abban a palotában csak úgy nyüzsögtek, forgolódtak a cselédek. Volt abban minden, de minden, amit szem és száj kíván, ennivaló, innivaló; arany, ezüst, gyémánt, minden, de minden.

Reggel, mikor Porkó király felkelt s kilépett az erkélyre, látja a gyönyörű szép palotát : ámult-bámult s hitta a királynét, nézze ő is. Amíg nézegették s csudálták a gyönyörű szép palotát, a kicsi királyné feltörte a diót, amelyet az első remete adott neki s ím, abban a pillanatban egy gyönyörű szép aranytyúk s a gyönyörű aranytyúk mellett egy sereg aranycsirke futkosott köröskörül, a palota erkélyén. Szem még nem látott olyan szép tyúkot, olyan szép csirkéket, mint amilyenek ezek voltak. Mikor ezt meglátta az átelleni palotából a királyné, szörnyen megkívánta a csirkéket meg a tyúkot. Egyszeribe küldötte a szobaleányt át a palotába, hogy kérdezze meg attól az asszonytól, aki ott lakik : eladja-e a tyúkot, meg a csirkéket. Ad neki értük, amit csak kíván.

Általment a szobaleány, megkérdezte a kicsi királynét, ez azonban azt üzenté :

— Mondd meg az asszonyodnak, szívesen adom, ingyen odaadom a tyúkot is, a csirkéket is, ha megengedi, hogy egy éjjel a királyfi szobájában háljak.

Visszament a szobaleány, mondotta az üzenetet, de a királyné rettentő haragra gerjedett :

— Mit gondol ez az asszony? Nem, azt nem engedem meg!

— Ugyan miért ne? — mondotta a szobaleány. — Ma este öntsön álmotált a királyfi poharába s bátran beeresztheti azt az asszonyt a szobájába.

Tetszett ez a tanács a királynénak, egyszeribe visszaküldötte a szobaleányt, elhozatta az aranytyúkot, az aranycsirkéket s estére meghívta a kicsi királynét a királyfi szobájába.

Mikor a kicsi királyné bement a királyfi szobájába, az már aludott mélyen. Ő meg ráborult, sirt keservesen.

— Kelj fel, kelj fel, édes királyfi! — De hiába költötte, nem kelt föl. — Hát elfelejtettél engem? Hét esztendeig, hét hónapig s hét napig folyton vándoroltam érted. Eső vert, szél fujt, nap feketített, hét pár vas cipőt elszaggattam, hogy feloldjalak téged a varázslat alól. S te most hűtlen akarsz lenni énhozzám?

Igy kesergett, így sírt egész éjjel a kicsi királyné, de a királyfi nem ébredett fel, mert hogy álmot vált ivott. Nem hallotta a felesége kesergését, sírását. Reggel pedig az asszonynak el kellett mennie a palotából, mielőtt a királyfi felébredett volna.

Volt azonban a királyfi szobája alatt egy börtön, abban sok ember sínylődött szomorú fogságban. Ezek hallották alulról, hogy egy szegény asszony odafenn milyen keservesen sírt, panaszkodott. S csudálkoztak ezen erősen, vajjon mi történhetett odafönn.

Hát jó, a szegény kicsi királyné visszament a palotájába. De alig ment vissza, feltörte a gesztenyét s im, halljatok csudát: mi történt! A gesztenyéből kipattant egy tiszta színarany kicsi-kicsi tanító kisasszony s vele egy sereg kicsi, csupa színarany leányka; azok ott ültek körülötte, varrtak, hímeztek, egyik szebb volt a másnál, egyik kedvesebb a másnál. Mikor ezt az átelleni palotából a királyné meglátta, bezzeg hogy megint nagy kedve kerekedett reá; nagyon megkívánta, szerette volna megvenni ezeket is. Küldötte is mindjárt a szobaleányt, kérdezte, hogy mi az áruk. Azt üzenté a kicsi királyné:

— Ingyen adom, csak engedje meg, hogy ma éjszakára bemehessek a királyfi szobájába.

A szobaleány nem is ment vissza válaszáért a királynéhez, mondotta neki: csak jöjjön bátran. Azzal fel-

szedte a játékszert s nagy örömmel szaladt az asszonyához.

Este el is jött a kicsi királyné a palotába, bement a királyfi szobájába, de az már aludt mélyen. Hiába sírt, hiába kesergett: nem ébredett fel. Reggel el kellett mennie, mielőtt felébredett volna a királyfi. De lent a börtönben jól hallották az ő sírását, az ő keserűségét. S mikor felkelt a királyfi, meg is mondták neki a foglyok:

— Hej, felséges uram, már két éjszaka valami keserves sírást, keserves panaszkodást hallunk a szobájából. Micsoda lehet az?

— Na, ez igazán csuda, — mondotta a királyfi — mert én semmit sem hallottam.

De elkezdett gondolkozni: hátha csakugyan altatót tettek a poharába, azért nem ébredett fel s feltette magában, hogy a következő este egy csepp bort sem iszik.

A kicsi királyné pedig hazament nagy szomorúan s feltörte a mogyorót. S ím, a mogyoróból egy csuda-szép aranszas röppent ki. Ragyogott, mint a fényes nap. Aki látta, megcsudálta. A sast feltette szépen az erkélyre, hadd lássa az egész világ. Hát hiszen látták is sokan, látta a királyné is s bezzeg hogy megkívánta az aranszast is. Mindjárt szalasztotta a szobaleányt, hogy vegye meg. Azt mondotta megint a szobaleálynak:

— Adom én jó szívvel, ingyen is odaadom, csak azt engedje meg a királyné, hogy a királyfi szobájában töltsen az éjszakát.

— Hát csak jöjjön! — mondotta a szobaleány. — Azzal felkapta az aranszast s szaladott vele az asszonyához.

Este azonban a királyfit hiába kínálták borral: nem ivott. A szájához vitte a poharat, de titokban kiöntötte az asztal alá, nem ivott egy cseppet sem. Aztán bement a szobájába, lefeküdt, úgy tett, mintha aludnék. De bizony nem aludott. Aztán egyszerre csak megnyílt az ajtó, belépett rajta a felesége, leült az ágya mellé, kesergett, sirdogált magában:

— Hát csakugyan egészen elfeledtél? Hét esztendeig, hét hónapig és hét napig folyton vándoroltam, eső verte, szél fujta, nap feketítette arcomat, hét pár vascipőt elszaggattam, hogy feloldjalak a varázslat alól és te most hűtlen akarsz lenni énhozzám?

De bezzeg hogy amikor a királyfi ezt hallotta, egyszeribe eszébe jutott az ő felesége. Felugrott az ágyból, átölelte, megcsókolta s mondta lelkes szóval:

— Te vagy az én édes feleségem! Ne sírj, ne könnyezz, holnap jókor reggel megszökünk innen!

Jókor reggel a kicsi királyné elment a palotából, aztán felkelt a királyfi is. Mind a foglyokat, akik ott sínylődtek a börtönben, kiszabadította, azok aztán hálából vele tartottak, nagy hirtelen felszereltek egy hajót, még mielőtt a királyné észrevette volna, aztán mind, ahányan voltak, felkerekedtek a hajóra. Vitték a szép kicsi királynét magukkal, vissza egyenesen az édesapjuk országába. Hej, gondolhatjátok, mekkora volt otthon az öröm, amikor a király s a királyné meglátta az édes fiát s annak gyönyörű szép feleségét! Egyszeribe nagy vendégséget csaptak. Bezzeg hogy mind megvigasztalódtak, boldogok voltak, csak mi ülünk itten magunkban, árván, szomorúan...

Bukolla.

(Izlandi mese.)

Volt egyszer egy öregember meg egy öregasszony s azoknak egy fiók. Egy kicsi rozoga kunyhócskában laktak hárman s nem volt egyéb vagyonuk, éppen csak egy tehén. Ennek a tehénnek Bukolla volt a neve. Egyszer, amikor a tehén megborjadzott, az öregasszony éppen kint volt a pajtában, még segített is a borjúnak, hogy szopjon, de amikor aztán kiment a pajtából s egy kevés idő múlva ismét visszatért, híre-nyoma sem volt sem a tehénnek, sem a borjúnak.

Hej, de elszomorodott az öregasszony meg az öregember! Elindultak mind a ketten, hogy megkeressék a tehenet. Keresték mindenfelé, a faluban, a mezőn, az erdőn, de nem találták sehol. Aztán estére hazatértek nagy szomorún s mondták a fiúnak:

— Na, most eredj, indulj te, keresd a tehenet, mert anélkül nem élünk meg.

Adtak a fiúnak útravalót, még egy új cipőt is, azzal a fiú elindult. Ment céltalan, maga sem tudta, hogy merre. Aztán egyszer csak elfáradott, megéhezett. Leült egy helybe, s elkezdett falatozni.

Amint ott üldögélt s ott falatozott, egyre kiabálta:

— Bőgj, kedves Bukolla, bőgj, ha valahol életben vagy! — s hát csakugyan abban a pillanatban, valahol messze, elbődülte magát a tehén. A fiú hirtelen felkelt

helyéből, elindult a böges irányában. Ment sokáig, sokáig, jó messzire, de csak nem találta a tehenet. Aztán ismét elfáradott, megéhezett, leült, elkezdett falatozni s közben egyre kiabálta:

— Bögj, kedves Bukolla, bögj, ha valahol életben vagy!

És csakugyan, Bukolla ismét elkezdett bögni, s most már valamivel közelebb hallatszott a böge. Újra elindult a fiú, ment, mendegélt s addig ment, amíg egy szörnyű nagy sziklához ért. Felment annak a sziklának a tetejére, ottan leült, ismét elkezdett enni s kiabálta:

— Bögj, kedves Bukolla, bögj, ha valahol életben vagy!

Hát csakugyan bögött is Bukolla, még pedig a sziklának a tövéből hallatszott most a böge. A fiú lemászott a szikláról s ott, annak a tövében talált egy nagy-nagy barlangot.

Bement abba a barlangba s ím, ott állott a Bukolla. Meg volt kötve. A fiú nem sokáig gondolkozott, elszabadította Bukollát, kivezette a barlangból s indult vele hazafelé. De még nem haladott messzire, egyszerre csak hallja, hogy kiabál utána valaki. Visszanéz, hát egy rettentő óriás asszony szalad mögötte s a nagy óriásasszony mellett egy másik, egy kisebbik.

— Jaj; Istenem, ezek mindjárt utólérnek! — sóhajtott a fiú. — Most már mit csináljak?

Kérdezte Bukollát is:

— Na, édes Bukollám, mit csináljunk? Adj tanácsot!

Mondotta a tehén:

— Szakíts ki a farkamból egy szálat s dobd le a földre.

A fiú kiszakított egy szálat a tehén farkából,

ledobta a földre. Akkor aztán a tehén mondotta a szőrszálnak :

— Parancsolom s rendelem neked, hogy egyszeribe nagy folyammá változzál ; de olyan nagygyá, hogy azon senki által ne jöhessen, csak a repülő madár !

Abban a pillanatban a szőrszálból rengeteg nagy folyó lett. De amikor az óriásasszony odaért, átkiabált a fiúhoz :

— Ezzel nem segítettél magadon, fickó ! Eredj haza, — szólott a hugához, a kicsi óriásleányhoz — hozd ide az apám nagy ökrét !

Visszaszaladott a kicsi óriásleány s csakhamar vissza is ért egy rettentő nagy ökörrrel. Ez az ökör egy szempillantásra megitta az egész folyót. Azzal az óriásasszony átlépett a folyón, szaladott a fiú után, az meg kétségbe esett, nem tudta : mit csináljon. Kérdezte ismét a tehenet :

— Jaj, Bukolla, kedves Bukolla, mit csináljunk ? Mindjárt utólér az óriásasszony !

— Tépj ki még egy szálát a farkamból, — mondotta a tehén — s dobd le a földre.

Úgy tett a fiú, ahogy Bukolla tanácsolta s akkor Bukolla mondotta a szőrszálnak :

— Parancsolom s rendelem, hogy nagy égő máglya legyen belőled, de olyan nagy, hogy senki rajtad által ne jöhessen, csak a repülő madár.

Abban a szempillantásban nagy égő máglyává változott a szőrszál. De az óriásasszony felemelte az öklét, megfenyegette a fiút, átkiabált a máglyán s mondotta :

— Ezzel nem segítettél magadon, fickó ! Eredj, — szólott a hugához — szaladj vissza, hozd el az apám nagy ökrét !

A kicsi óriásleány visszaszaladott s egyszeribe jött az ökörrrel. Azzal az ökörrrel jött, amelyik a folyót

mind megitta. Most pedig, ami víz volt benne, mind kieresztette s egy szempillantásra kialudott a rettentő nagy égő máglya. Na, most szaladott utána az óriásasszony! De hogy szaladott! Mint a fergeteg. Még annál is sebesebben. Szinte már a nyomába ért a fiúnak.

— Jaj, mi lesz most, — kérdezte a fiú — mit csinálunk, édes Bukolla?

— Tépj ki egy szálat a farkamból, — mondotta — s dobd le a földre! Ne félj semmit!

Úgy tett, ahogy a tehén tanácsolta: ledobta a szőrszálat a földre, a tehén meg mondotta neki:

— Parancsolom s rendelem, hogy nagy hegygé változzál, de olyan magas hegygé, hogy azon senki által ne jöhessen, csak a repülő madár!

Egyszeribe magas hegygé változott a szőrszál, de olyan magas hegygé, hogy a fiú nem látta a tetejét. De a következő szempillantásban az óriásasszony már ott állott a hegy oldalán s mondotta:

— Nem segítettél ezzel magadon, fickó!

Azzal odaszólt a hugának s mondotta neki:

— Hozd ide az apám vasfúróját!

A kicsi óriásleány hazaszaladt s egyszeribe jött a vasfúróval. Azzal vette az óriásasszony a vasfúró, fúrta-fúrta a lyukat a sziklán át. Egy szempillantás alatt által is fúrta, hogy szépen által tudott rajta nézni. Aztán hasra feküdt s elkezdett mászni a lyukban. De hát a lyuk nem volt elég tágas, az óriásasszony a hegy közepén megakadt benne, sem előre, sem hátra nem tudott menni. Ott maradt s kővé változott. Ott van még ma is.

A fiú pedig szerencsésen hazaérkezett Bukollával s attól kezdve az öregember s az öregasszony nagy boldogságban élt.

A vízitündér fia.

(Dán mese.)

Volt egyszer egy kicsike kis faluban egy szegény kovácsmester. Dolgozott naphosszat szegény feje, de úgy is csak alig hogy meg tudtak élni, mert annyi gyereke volt, mint a rosta lika, még annál is eggyel több. Ha nem volt a faluban elég dolga a szegény kovácsnak, kiment a tenger partjára, s ha valami szerencsétlenül járt hajó vetődött arra, azon szorgoskodott, ha pedig semmi dolga nem akadt a parton, beléült a kis fekete csolnakjába s halászgatott.

Egy nap elment ismét halászgatni, várja estére haza a felesége, hát nem jó; várják másnap is, harmadnap is, s hogy nem jött, azt hitték, bizonyosan belefulladt a tengerbe. De harmadnap este egyszer csak kikötött a parton kis csolnakjával, az teli s teli volt szebbnél-szebb s kövérebb halakkal, hogy annyi gyönyörű halat még soha emberi szem együtt nem látott. Kérdezték tőle, hol járt, hol fogta azt a rengeteg halat, de ő csak annyit felelt, hogy köd ereszkedett a tengerre, s nem talált haza, azért nem jött, s amíg kereste a partot, addig fogta a szép halakat.

Hát bizony hitték is ezt jódarabig az emberek, pedig nem ez volt az igazság, mert a kovács, amint

ott evezett a tengeren, egyszerre csak egy gyönyörű
vízitündért pillantott meg, azt követte le a vizek
mélyére s három napig annak a vendége volt. Mikor

A kovács és a vízitündér.

aztán haza került, többet sohase volt kedve semmihez, sem a rossz hajókat nem javította, sem otthon nem dolgozott, még csak nem is halászgatott, ült csendesen, búsan a tenger partján.

Igy telt, múlt az idő hét esztendeig, s hát egy napon, amint a kovács éppen ott állott a műhelye ajtajában, egy hat esztendőös fiú jött arra, illedelmesen köszönt a kovácsnak s így szólt hozzá :

— Üdvözlét küldi neked, édesatyám, az én tündéranyám, s azt üzeni, hogy hat esztendeig tartott ő, most már viseljed gondomat te !

Hatalmas erős fiú volt, tizennyolc esztendősnak látszott, pedig alig volt még hat esztendőös.

— Éhes vagy-e, fiam? — kérdezte a kovács.

— Az biz' én, édesapám, még pedig erősen ! — felelte János, mert ez volt a neve a legénykének.

Beszólt a kovács a feleségének, hogy adjon a fiúnak kenyeret, az le is szelt egy jó karajat s odaadta neki, de bizony egyet nyelt János s még csak egy morzsa nem sok, annyi se maradt belőle.

Kérdi tőle a kovács :

— Jóllaktál-e, fiam?

— Nem biz' én, édesapám, még egy fogamra is kevés volt az, amit ettem ! — mondta a fiú.

No, ha kevés volt, elévett a kovács egy egész kenyeret, azt ketté szelte, vajat s mézet hozott neki, annak is neki látott János, de bizony alig térült-fordult egyet a szobában a kovács, mire visszatért a fiához, kenyérnek, vajnak, méznek híre-pora sem volt.

Megkérdezte megint tőle :

— Jóllaktál-e, édes fiam?

— Még közel sem járok a jóllakáshoz, édesapám, — felelte a fiú, — s megyek is innen egy házzal tovább,

mert látom, hogy engem étellel itt nem tudnak eltartani.

Mindjárt fel is kerekedett János, csak egy vasbotot kért az apjától, amivel útnak indulhasson.

No, hozott az apja egy rendes botnagyságú vasrudat, de azt csak úgy összeroppantotta János az ujjai között. Ment megint a kovács, hogy keressen vastagabbat neki, s hozott is olyan vastagot, mint egy vasúti sín, de azt csak a térdére fektette s úgy eltörte, ahogy más ember a tüzelőágat. Megy megint nagy csudálkozva a kovács, hogy keressen még vastagabb vasrudat, hát talált is egy olyan vastagot, mint egy nagy-nagy fának a dereka. No, megörült ennek János s mondta az apjának :

— Evvel már elindulok, édesapám, az Isten áldja meg! — El is indult, s bizony a kovács egyet se búsult rajta, hogy elment, mert gondolta, hogy mindenéből kifosztotta volna ez a nagyétvágyú legény, ha itt marad.

Ment, ment János jó darabon, s egyszer csak érkezett egy földesúr udvarába, ott bement s éppen a gazdával találkozott szembe. Kérdi tőle a gazda :

— Hova mégy, te legény?

— Én bizony olyan szolgálatot keresek, ahol sokat kell dolgozni, de ahol enni is kapok eleget! — felelte János.

— Éppen jókor jössz, — mondotta a gazda, — van már huszonnégy szolgám erre az esztendőre, még kellene tizenkettő, egynek jó leszél te is.

— No, gazd'uram, ha tizenkét emberre van csak szüksége, akkor itt vagyok én egyedül, elvégzem én magam is tizenkettőnek a dolgát, csak aztán legyen annyinak való étel is!

Megegyeznek a gazdával s az mindjárt be is vezette a konyhába, s mert vacsoraidő volt, megparancsolta a szolgálónak, hogy az új legénynek annyi ételt adjanak, amennyit tizenkettőnek szoktak. Csudálkoztak erősen a konyhán, hogyne csudálkoztak volna, amikor hallották a gazda parancsát, de akkor tátották csak el a szájukat, amikor János egy ülőhelyében mind egy falásig megette tizenkét ember vacsoráját. Akkor aztán lefeküdt, mert erősen el volt fáradva, s aludt, mint a bunda.

Várja másnap reggel a gazda, hogy jöjjön ki a mezőre a többi munkás közé, mert igen kíváncsi volt, hogy ugyan mennyit is tud dolgozni a nagyétvágyú legény. Várta, várta egy darabig, de mikor már delelőn járt a nap, megsokallotta a dolgot, bement Jánoshoz s felrázta az ágyból.

— Kelj fel, János, eleget alhattál már!

Amint felnyitotta szemét a legény, felugrott az ágyból s mondta:

— Igaza van, gazd'uram, érzem én is, hogy elkéstem a reggelitől!

Azzal felöltözött hamar s ment a konyhába, ahol egy-kettőre elfogyasztott tizenkét embernek készült reggelit.

— Hát most már mivel dolgozzam, gazd'uram? — kérdezte János.

Éppen cséplés ideje volt, a gazda elvezette Jánost egy óriás csűrbe, ott hat asztag gabonát mutatott neki s azt mondta:

— Ha tizenkét ember helyett tudsz csakugyan dolgozni, akkor ezt a gabonát mind kicsépeled!

A gazda elment s János hozzákezdett a csépléshez olyan cséppel, amilyennel a többi munkás dolgozott,

de alig csapódott le egyszer a csép, ízzé-porrá törött. Vett egy másikat, de avval is csak úgy járt. Mérgelődött erősen, elindult, hogy keressen új csépet, hát egyszer csak meglát két szénatartó rudat a szín hátulján, nosza, felkapja azokat, egy hámistránggal jól összekötözi s szalad vissza a csűrbe. Elkezdi verni az új cséppel a gabonát. No, ez igazán nem törött össze, csak egy baj volt, hogy bele-beleütődött a csűr fedelébe. Nem sokat gondolkozott János, hogy már most mit csináljon. Felemelte szépen a cséppel az egész tetőt s lerakta az udvarra, aztán nyugodt lélekkel folytatta a munkáját. Délutánig mindahány asztag volt, kiverte, eléhozta ami árpa, zab, rozs még a csűrben volt s egymás tetején kiverte azt is. Mikor aztán egy szál nem sok, annyi gabona sem volt, a cséppel ismét felemelte a csűr tetejét s a helyére tette. Akkor aztán beszaladt a gazdához s jelentette, hogy kész a csépléssel. Bezzeg hogy nem akarta hinni a gazda, futott ki a csűrbe, s hát Uram, Teremtőm, még az is ki van verve, amit nem kellett volna! Ámult, bámult a gazda, hát még mikor elmondták a többi cselédek, hogy a csűr tetejét hogy vette le s tette vissza, bizony megijedt a gazda erősen. De nem mutatta az ijedelmét, csak azt mondta neki:

— Jól dolgoztál, fiam, de így nem használhatom ezt a gabonát, hiszen tele van polyvával! Még a mai nap meg legyen tisztítva, hallod-e?

Fogja magát János s kezdi szemelgetni a tenyerén a gabonát, de látja, hogy így egy esztendeig se lenne készen, kinyitotta hát a csűrnek mind a két ajtaját, fújt keresztül rajta a szél s egy perc alatt, ami polyva volt; mind kifújta az udvarra, hogy az csak úgy sár-gállott tőle, mint a tenger partja. A gabona meg ott

állott a másik oldalán, tisztán, mint az arany. Ment s jelentette a gazdának, hogy elkészült evvel a munkával is, az meg szaladt, hogy lássa, igaz-e. Bezzeg, hogy igaz volt! Aznap nem is kellett Jánosnak többet dolgoznia, mert alkonyodott, de meg reggel óta egy falatot sem evett. Hiszen ha nem, evett most huszon-négy ember helyett is.

No, a szegény gazdának ettől a perctől nem volt többet nyugta, szaladt a feleségéhez, s elmondta neki, hogy az új szolga milyen csuda dolgokat csinált megint. Megijedt az asszony is, ketten elszaladtak a gazdatiszthez, hogy hátha az valami okosat ki tudna találni s meg tudnának ettől a félelmetes erős embertől szabadulni? A gazdatiszt gondolkozott egy darabig, aztán mondta a gazdának:

— Egyet se búsuljon kigyelmed, tudom én, hogy szabaduljunk meg ettől a legénytől! Parancsoljuk meg az embereknek, hogy holnap menjenek el az erdőbe fát vágni, s aki legkésőbb érkezik haza, azt karóba húzatjuk. Jánosnak pedig ne mondjuk meg a dolgot, csak küldjük el fáért. Bizonyosan ő jön majd legkésőbb haza, mert az utat sem ismeri, meg aztán nem is szereti a koránkelést!

Örült a gazda ennek a jó tanácsnak, mindjárt ki is adja a cselédeknek a parancsolatot holnapra, s megfenyegeti őket, hogy aki legkésőbb jön haza, halálnak a fia. Bezzeg, egyébről sem beszéltek aznap este a cselédek, meghallotta János is, de bizony nem sokat törte rajta a fejét, lefeküdt s aludt mint a bunda.

A többiek, alig pirkadott a hajnal, már mind talpon voltak, befogták a legjobban járó lovakat, a legkeményebb szekerekbe, s nagy ostorcsattogtatás között indultak el az erdőbe, csak János maradt az

ágyban, aludt mint a fekete föld s csak akkor ébredt fel, mikor a nap már a hasára sütt. Akkor felugrott az ágyból, hamar magára kapta a ruháját s mormogta magában :

— Igazán ideje már, hogy megreggelizzem ! —
avval ment is, megette a tizenkét emberre valót, s aztán dolognak látott.

Keresett szekeret, amibe beléfogjon, de bizony csak egy rozoga alkotmányt talált, ló is csak a legrosszabb négy volt otthon, egyik bogos, másik sánta, a többi se jobb. De nem törődött vele, egy-kettőre befogott s megindult a többi szekér nyomán az erdő felé. Ment, ment, csendesen eregélt, hát egyszerre csak egy jókora szakadékhoz ért, amelybe szinte beleestek a lovai. Nézegette egy ideig, hogy mehetne ott át. Hát látja, hogy a többi emberek ott leselkednek rá az erdő szélén, hadd lássák, hogy tud segíteni magán. Megmérgelődik János, felkapott egy hét méter széles, hét méter hosszú követ, s beléhajította a szakadékba s úgy ment aztán keresztül rajta. Bezzeg, elment a kedvük a nevetéstől az embereknek, szaladtak, hogy rakják meg az utolsó szekeret is, mert úgy akarták, hogy ők tizenketten egyszerre érkezzenek meg, s János maradjon egyedül utolsónak. János is elévette a fejszét, de alig hogy hozzácsapott a fához, rögtön izzéporrá törött kezében a fejsze nyele, aztán nem is teketóriázott sokat, a két karjával átölelte s egymásután döntötte ki a fákat.

Bámulták egy darabig az emberek, hogy mit csinál János, de aztán hamar megrakták a tizenkettedik szekeret is s elindultak hazafelé. János is felrakott egy csomó fát a rozoga szekérre, jól átalkötözte, a lovakat kifogta belőle, mert azok még csak meg se tudtak

moccanni vele, utána kötötte a szekérnek, felkapta aztán fástól, mindenestől a vállára, s megindult a többi után.

Alig megy egy darabon, hát látja, hogy ott áll mind a tizenkét szekér egymás nyomában s az emberek kínlódnak, emelnek valamit a szekerek előtt. Odamegy, hát látja, hogy az a kő, amit ő beléhengerített a szakadékba, nem áll elég erősen, hogy tizenkét szekér átmehessen rajta, s az emberek azon kínlódnak, hogy még egy olyat hengerítsenek melléje, de bizony, meg sem tudták mozdítani.

— Hát tizenkét ember se tud egy ilyen követ megmozdítani? — kiáltotta János, amikor odaért hozzájuk. Letette a szekeret a hátáról, s felemelt egy óriás nagy követ, odatette a másik mellé. Mire a többiek felocsudtak a csudálkozástól, már tovább ment a szekérrel. Meg is érkezett elsőnek a házhoz, de bizony bezárták előtte a kaput, mert megleste a gazda, hogy melyik jön elől, s amikor meglátta Jánost a szekérrel a hátán, szaladt, mint a bolond, s bezáratott minden ajtót, nehogy be tudjon jönni a legény. No, János se kopogott sokáig, amikor látta, hogy nem akarják beereszteni, szépen áthajította a kapun a szekeret fástul.

Hej, megijedt a gazda, hogy talán a lovait is így hajigálja át, szaladt a kapuhoz s kinyitotta.

— Jó napot adjon Isten, — köszönt nagy nyugalommal János a gazdájának — s vitte a vén gebéket, szépen bekötözte az istállóba, s amikor a dolgát elvégezte, ment egyenesen a konyhába, hogy elfogyassza a vacsoráját. Nagysokára megérkeztek egymásután a többi cselédek is, s amikor mind megérkeztek, azt kérdezte tőlük János:

— No, fiúk, hát melyik jött legutolsónak, mert ott szeretnék lenni az akasztásán!

Bezzeg, most azt mondták Jánosnak, hogy csak tréfa volt, ugyan hogy is gondolhatott arra, hogy felakasszák, amelyik a legkésőbb jön haza? No, János annyiba hagyta a dolgot, tudta ő jól, hogy mibe sántikál a gazdája.

Most is ott tanácskozott a szobában a gazda, a felesége, meg a gazdatiszt, hogy miképen tudjanak megszabadulni ettől a rettenetes embertől. A gazdatisztnek eszébe jutott, hogy meg kéne csináltatni a kutat, belül is kitisztíttatni, oda leküldeni Jánost egyedül, s amikor lent van, akkor kövekkel agyonverhetnék. Tetszett a gazdának a dolog, s ebbe meg is egyeztek a többi cseléddel is, s másnap mind kutjavításnak állottak. János most is szinte délig aludt, akkor megúnta várni már a gazda, bement s felköltötte. Felugrott az ágyból, hamar felöltözött, rögtön szaladt a konyhába, hogy megegye a reggelijét. Evés közben kérdezte meg a gazdáját:

— Hát ma mit dolgozunk, gazduram?

Mondja a gazda, hogy a kutat tisztítják ki, avval ment is ki ismét a kúthoz, s csakhamar ment utána János is. Hát ott úgy bajlódta, kínlódta az emberek a kút fenekén, hogy egy nagy követ elmozdítsanak, hogy majd megszakadtak belé. Amikor ezt látta János, mind felhívta, ahányan voltak, s egyedül szállott le a kút fenekére. No bezzeg, csak ezt várta a gazda, hogy odalent legyen, hamar jó nagy köveket cipeltetett oda az embereivel, s dobálták be egymásután a kútba, hogy agyonüssék vele Jánost. No, ha bedobálták a köveket, János se tartotta oda a fejét, hanem egyenkint mind kifogta őket, s visszahajította a kút kávjára.

Látták az emberek, hogy így ugyan még ők járhatnak rosszul, hamar hoztak egy nagy malomkövet, nagy erőlködéssel felemelték a kútra, s bedobták a János fejére. Ha bedobták, bizony János se tátotta el a száját, hanem szépen keresztül dugta a fejét a malomkő likán, aztán szépen felmászott, kilépett a kútból s mondta a gazdának :

— Megkövetem alásan, gazduram, többet a kútban nem dolgozom, mert úgy veszem észre, hogy bolondot akarnak csinálni belőlem ! — Avval kibujtatta a fejét a malomkőből, lehajította a földre, hogy csakúgy döngött a föld.

Se szó, se beszéd, szaladt a gazda nagy ijedten a feleségéhez ; aztán ismét összebujtak, tanakodtak, hogy s mint tudnának megszabadulni ettől a rettenetes embertől. Ott volt már a gazdatiszt is, s hárman tanakodtak. Megint csak a gazdatisztnek jutott eszébe a legokosabb tanács. Azt javasolta a gazdának, küldje ki másnap Jánost az Ördög tavára halászni, ott aztán majd megöli az *Öreg Erik*, a tó gonosz szörnyetege. Örültek ennek a tanácsnak, rögtön be is hivatták Jánost. Mondja neki a gazda :

— No, János fiam, holnap neked itthon semmi dolgot nem adok, hanem menj el csak az Ördög-tavára halászni, s addig haza se gyere, amíg a csolnakod tele nem lesz hallal.

— Elmegyek én szívesen, gazduram, — mondta János — csak adjon velem egy sütet kenyeret, egy ládikó vaját, egy kevés túrót, s pálinkát, mert ki tudja, mikor jövök haza ?

Adott mindent szívesen a gazda, hogyne adott volna, csakhogy többet ne lássa Jánost. Amikor szépen mindent felpakoltak neki, fogta a vasbotját, amit

még otthonról hozott, s elindult az Ördög-tavához. Nemsokára odaért, beleült a csolnakba, s evezett csendesen a tó közepe felé. Ott aztán megpihent, leeresztette az evezőt, s nekiállott a falatozásnak, mert

... nagy haraggal megragadta János nyakát.

erősen megéhezett. De bizony alig ette meg az első kenyeret, elkezdett hullámnani az Ördög-tava, kiszökött belőle az Öreg Erik, s nagy haraggal megragadta Jánosnak a nyakát hátulról, s húzta belé a vízbe. Hej, most már János is azt hitte, hogy ez az utolsó

napja, de gondolta, nem hagyja magát halálíg, megfogta a nagy vasbotot, s hátrafelé olyat sujtott az Öreg Erik fejére, hogy az csak eleresztette a nyakát, s nyögni, rimánkodni kezdett az életéért. Jól elrakta János a vasbottal, mikor aztán ő maga is megelégtelte a dolgot, kérdezte tőle:

— Kedves-e az életed, Öreg Erik?

— Jaj, jaj, hogyne volna, édes fiam, adok mindent, ami kell, csak eressz el a kezéd közül! — felelte az Öreg Erik.

— No bizony, ha kedves, akkor amennyi hal csak van az Ördög Tavában, holnap reggel mind ott legyen a gazdám udvarában, mert különben jaj neked!

Bezzeg, meg is ígérte Öreg Erik, hogy amennyi hal van a tóban, az mind ott lesz, csak engedje el. El is engedte János, jól belécsubbantotta a vízbe, azzal fogta az evezőt s kievezett a partra.

Éppen este volt, amikor hazaért, lefeküdt s aludt, mint a bunda. Hát reggel, amikor kel fel a gazda, s megy ki az udvarra, nem tud egyet sem lépni, úgy nyüzsgött a lába alatt a rengeteg hal. Fut nagy ijedten vissza a szobába, mondja a feleségének, meg a gazdatisztnek, hogy János megint csak túljárt az eszükön, s elkezdtek megint tanácskozni, hogy ugyan hogy szabadulhatnának meg tőle?

No, gondolkoztak egy jó darabig s egyszerre csak azt mondja az asszony:

— Tudod-e, mit csinálj, édes uram?

— Mit? — kérdezte az ember.

— Küldd el a purgatóriumba s mondd meg neki, hogy kérjen az ördögöktől három esztendőre adót! Örült a gazda ennek a tanácsnak, futott is mind-

járt, hogy mondja meg Jánosnak a dolgot, de amíg odaért, egy nagy bottal folyton csapkodnia kellett a halakat a lába előtt, úgy forgolódtak, vickándoztak az egész udvaron.

Aludt még János, amikor belépett a gazda, de bizony az nem várta, hogy magától ébredjen fel, megrázta s amikor a legény nagy álmosan felült, azt mondta neki:

— Köszönöm, édes fiam, hogy ezt a rengeteg halat mind kihalásztad nekem, ebből látom, hogy hűséges, szorgalmas cselédem vagy. Most még egy nagyobb szolgálatot kell megtenned, mert ezt a dolgot senki másra nem bízhatom, csak rád!

— Mi legyen az? — kérdezte a legény.

— Az bizony az, édes fiam, hogy el kell mened a purgatóriumba s az ördögöktől három évi adót kell elhoznod!

Azt felelte erre János:

— Ugyan, gazd'uram, miért nem kigyelmed megy oda?

Nem tudta a gazda, hogy mit feleljen erre a kérdésre, futott vissza a feleségéhez, hogy megkérdje, ugyan mit is mondjon Jánosnak, miért nem megy ő a pénzért.

— Ó, te bolond, — szidta a felesége — hát mondd, hogy erősen rossz az út az erdőn át, s azért nem megy!

Megy vissza ismét a gazda s mondja Jánosnak, amit az asszony tanácsolt, akkor aztán csakugyan nem volt mit szóljon a parancs ellen, s hamarosan felkészülődött János az útra, hogy menjen a purgatóriumha.

Feltarisznyáltatott magának két sütet kenyeret két láda vaját, egy üveg olajat, egy üveg pálinkát,

ezt mind a hátára vette, a vasbotját a kezébe s elindult.

Ment, ment, mendegélt s egyszerre egy nagy sűrű erdőbe ért. Ott háromfelé szakadt az út, nem tudta, merre forduljon. Gondolta magában, előbb leül s eszik, aztán majd csak kitalál valamit. Le is telepedett egy nagy fa alá s eléveszi az elemózsiát, vágná a kenyeret, de bizony a bicskáját sehol se találja. Körülnéz, hogy nincs-e arrafelé valami vágószerszám, hát az egyik fa alatt ott hevert egy eke. Bánta is ő, hogy nagy egy kicsit a kenyérszelésre, vágta a kenyeret vele, mint a parancsolat. Amint ott szépen eddegél, ellovagol mellette egy legény. Kérdi tőle János:

— Honnan jössz, te legény?

— A purgatóriumból, öcsém, — felelte a legény.

— Állj meg hát egy kicsit, — kiáltott János a legényre, de bizony az, mintha süket lett volna, tovább vágatott. Megmérgeződik János, szalad a ló után, meg is fogja a két hátulsó lábánál olyan erősen, hogy a lovas egy percz alatt keresztülbucskázott az állat fején, be egy sűrű ciheresbe.

— No látod, öcsém, miért nem vártál rám, ha szólok, — mondta neki János, aztán többet nem szólt, azt is lassan mondta, visszamentek a fa alá, az elemózsiát felrakta a ló hátára, úgy mentek tovább.

Mentek, mendegéltek, alig szólottak egyet-kettőt, hát egyszerre csak egy kapuhoz értek, ott: volt, nincs, egyszerre csak eltűnt a ló is, meg a legény is, mintha soha ott se lettek volna. Vár egy darabig János a kapu előtt, hátha őt is beeresztik, de bizony elvárhatott volna ott ítéletnapjáig, mert senki még csak a kapu felé se jött. Hej, megmérgeződött János, elkezdte

ütni a vasbottal a kaput, ahogy csak tudta, s hát szaladnak ki nagy rémülten a kis ördögök, hogy mi van odaki. Kérdik Jánost: mit akar?

Mondja János, hogy miért jött, erre mind oda futottak a kapuhoz s neki dültek, nehogy be tudjon jönni. De biz' azt támogathatták, mert János még egyet-kettőt sújtott a vasbottal a kapura s az úgy széjjelreccsent, hogy még csak kapuformája se volt többet. Hej, szaladtak az ördögök, ki erre, ki arra, a legtöbben be az Öreg Erikhez, aki még most is az ágyban nyögte a János verését. Mondják neki, hogy mit kíván az a rettenetes erős legény s hát Öreg Erik rögtön megérezte, hogy ez csak János lehet s ijedten parancsolta az ördögeinek:

— Adjátok oda, amit kér, mert különben mind-egyikünket agyonver az a legény!

Vitték is hamar, ami ezüst és arany csak volt a háznál, s adták oda nagy alázatosan Jánosnak, aki soha életében ilyen rengeteg pénzt nem látott. Megtömte a tarisznyáját, zsebeit úgy, hogy mozdulni is alig tudott. Akkor aztán szépen hazament a gazdájához, aki ijedtében majd szörnyet halt, amikor meglátta. János leszámolta a rengeteg pénz felét s aztán elbúcsuzott örökös-örökre, meg sem állott hazáig. Az apjának hagyta a pénz másik felét, aztán tőle is elbúcsuzott s visszament az anyjához, mert hogy erősen megúnta a földi életet.

Ettől a perctől fogva többet senki sem látta Jánost, a vizitündér erős fiát.

K a v ó - f ó .

(Niasszi mese.)

Volt egyszer egy Kavó-fó nevű ember. Ez a Kavó-fó elment vadászni az erdőbe. Szeretett volna vaddisznót lőni. Ahogy elindult, egyszeribe szakadni kezdett az eső, de Kavó-fó azt mondta :

— Mindegy, hadd szakadjon, én azért csak megyek vadászni.

Addig ment, amíg az erdőbe nem ért. Bejárta az erdőt, hanem vaddisznót nem talált. Aztán nagy búsán elindult hazafelé. Amint ment, mendegélt, egy tanyaház mellett látott egy asszonyt, aki nagy tüzet rakott s a tűz mellett pecsenyét sütött. Éhes volt Kavó-fó, fázott szörnyen, mivelhogy az esőben egészen általázott. Odament a tűz közelébe. Amint odaért, egy fának a tetején kiabálni kezdett egy holló. Mind ezt kiabálta ;

— A ! A ! (Egyél ! egyél !)

Mondotta Kavó-fó :

— Hát most mit csináljak ? Ennél biz' én, de ha nem kínálnak !

A holló pedig csak kiabált tovább :

— A ! A ! (Egyél, egyél !)

Megszólalt az asszony is :

— Hát én most mit csináljak ? Kínáljam ezt az embert ? De ő nem kér engem, hogy kínáljam.

A holló csak folyton kiabált, kiabált :

— A ! A ! A ! A !

Kavó-fó pedig folyton mondotta magában :

— Enném biz' én jó szívvel, de ez az asszony nem kínál.

Az asszony is folyton mondotta magában :

— Kínálnám biz' én jó szívvel, de nem kér, hogy kínáljam.

És ez így ment tovább folyton. Kavó-fó jó szívvel evett volna, de az asszony nem kínálta. Az asszony jó szívvel kínálta volna, de Kavó-fó nem kérte, hogy kínálja . . .

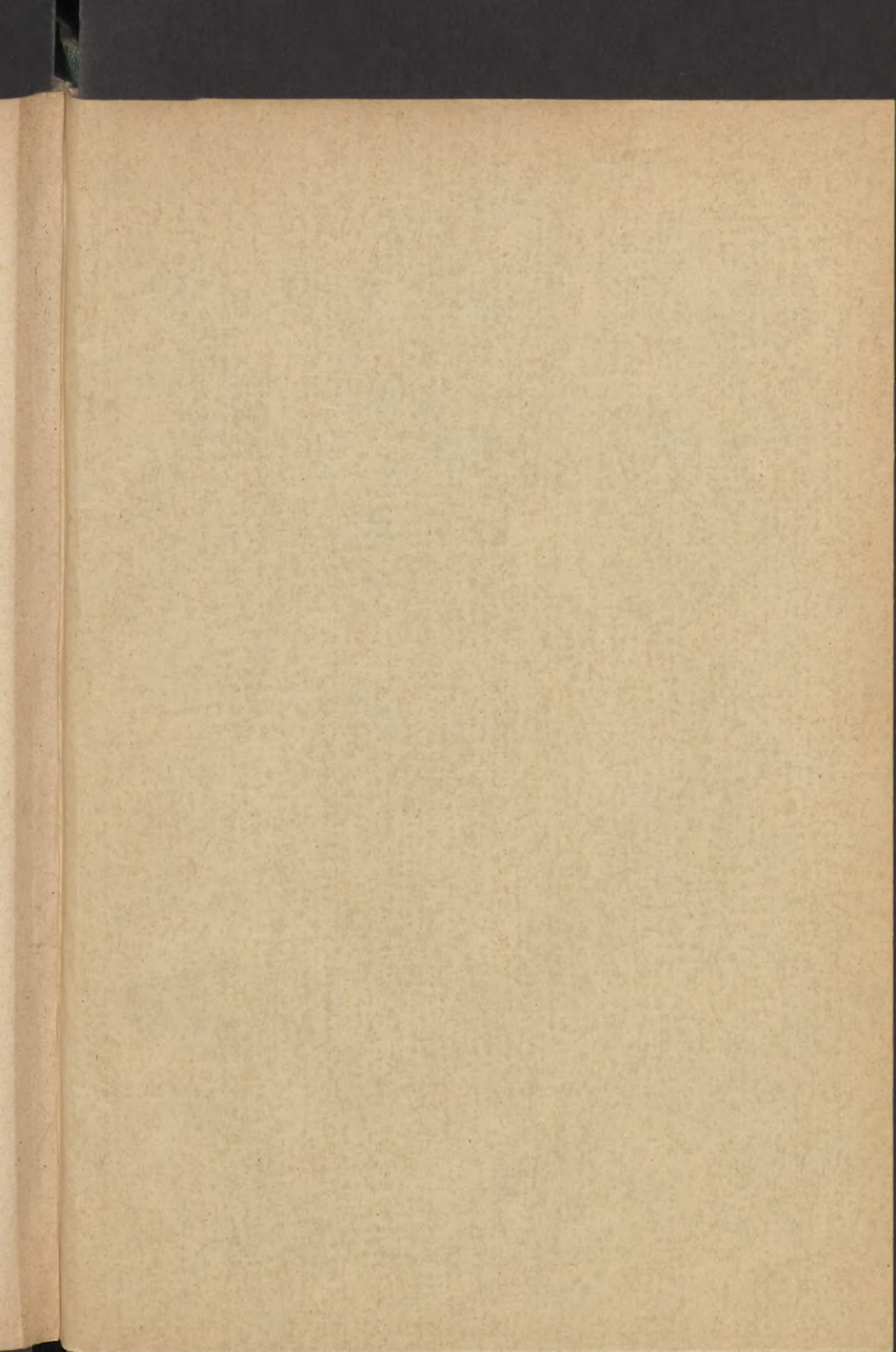
Itt a mese, fuss el vele.

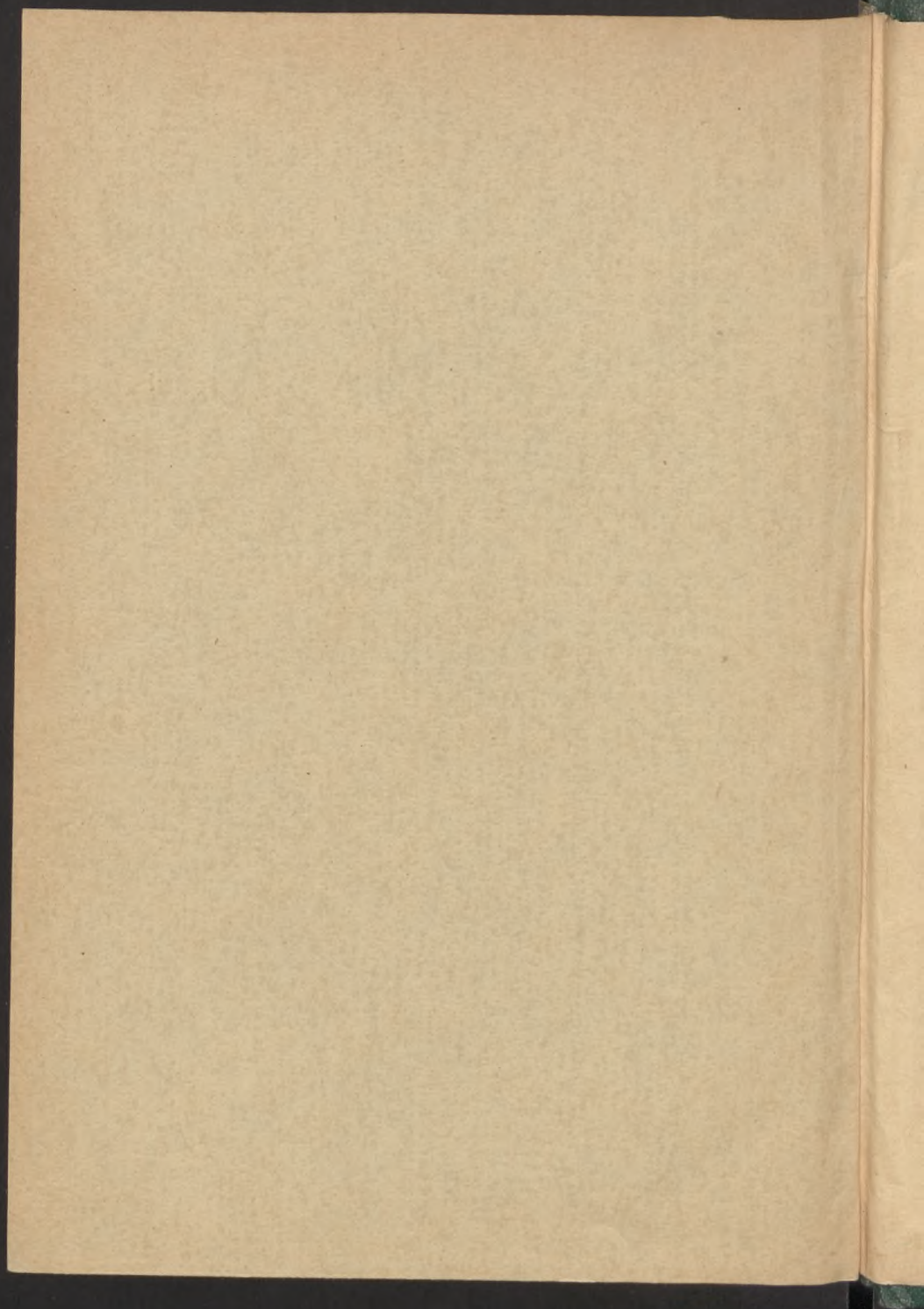

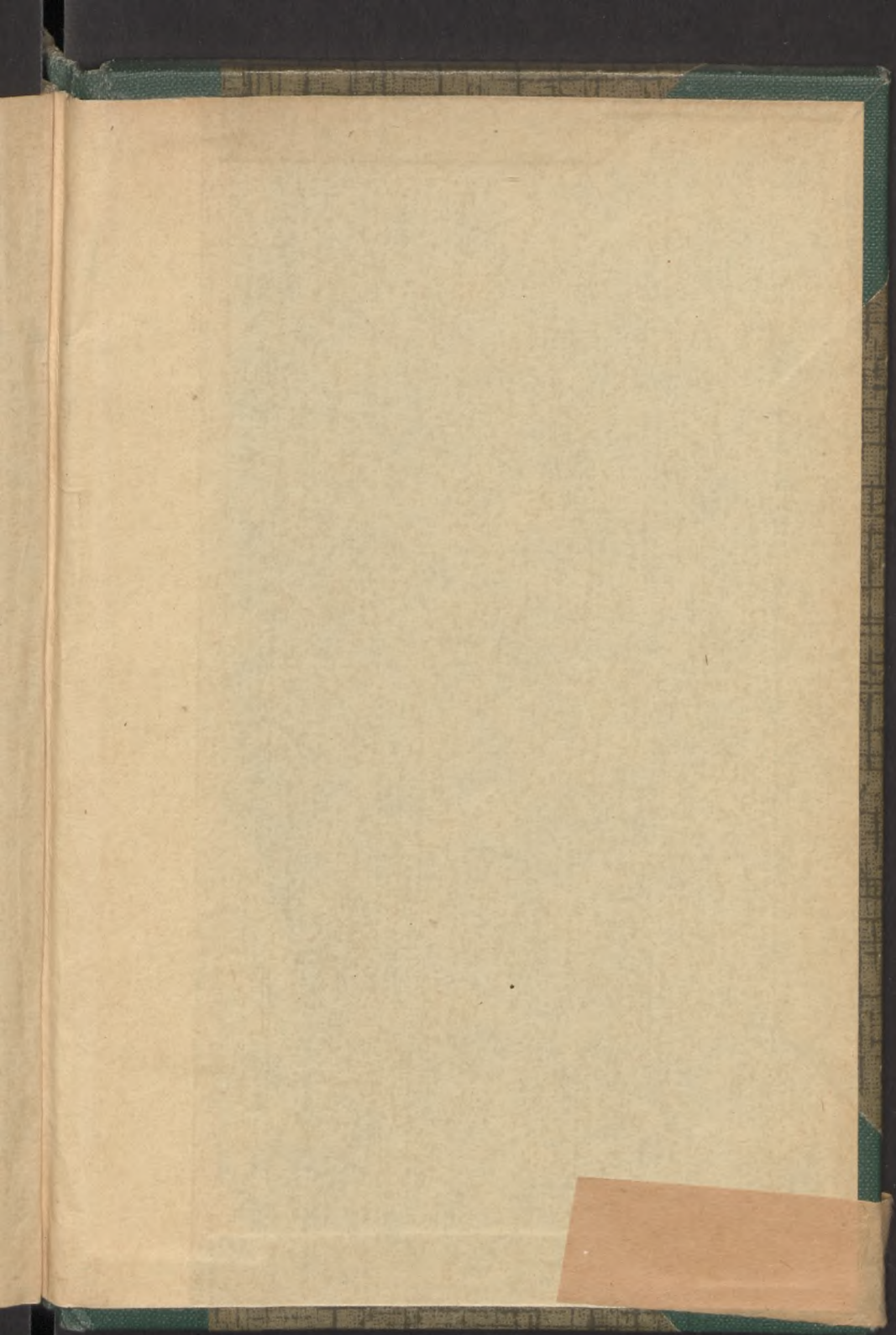
TARTALOM.

	Lap
A három kalandos és az öt bagdádi nő története.....	5
Az első kalandos története.....	21
A második kalandos története	26
A harmadik kalandos története	45
Szobeida története	64
Amina története.....	71
Sahabeddin sejk.....	79
• A föld teremtmése	97
A vízitündér és a királyfi	109
A néma szultánkisasszony.....	125
A feltámadott asszony	140
Bar Kappara	147
A kötőrő	157
A féleszű Lull.....	163
A teve és a patkány	170
Napvilág és Holdvilág	172
A kígyókirály	184
Az első esztendő	199
Világszép Nádszál kisasszony	203
Az átok.....	212
A hűség jutalma	218
A hal-leány.....	228
Hófehérke és Rózsapiroska	238
A párjanincs szép királykisasszony.....	246
Bella-Flór hercegnő	264
Porkó király	276
Bukolla	292
A vízitündér fia	296

Bella Flór hercegnő etetgette a tyúkjait.

Benedek: Arany mesekönyv. (264—265. old.)

BENEDEK

—

Arany
mesekönyv